بەڕێز صدام حسین :
هەر دەست درێژیەك بۆ سەر هەر وڵاتێکی عەرەب یان خاوەن نەوت هەموو نەوتی ناوچەکە گڕتێبەر دەدا

تێکۆشانی خۆماڵی کردن و سەرکەوتنمان بەسەر کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکاندا چەندان دەستکەوتی بەدیهاتی بۆ کۆمەڵانی خەڵکی گەل بەدیهێنا ٠

سەرۆکی فەرماندە
احمد حسن البکر

هاوکاری
« التضامن »

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
مەیدانی الخلانی ـ شەقامی « الجمهوریە »
بغدا ـ س٠پ ١٤٠١٦ تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥ ـ ٥ خەت
« هاوکاری » ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە
٨ لاپەڕە ٢٥ فلسە

سەرنووسەر سعاد ادیب

● دووشەممە ٤ی حوزەیرانی ١٩٧٩ ژمارە ٤٧٧ ● ● الاثنین ٤ حزیران ١٩٧٩ العدد ٤٧٧ ●

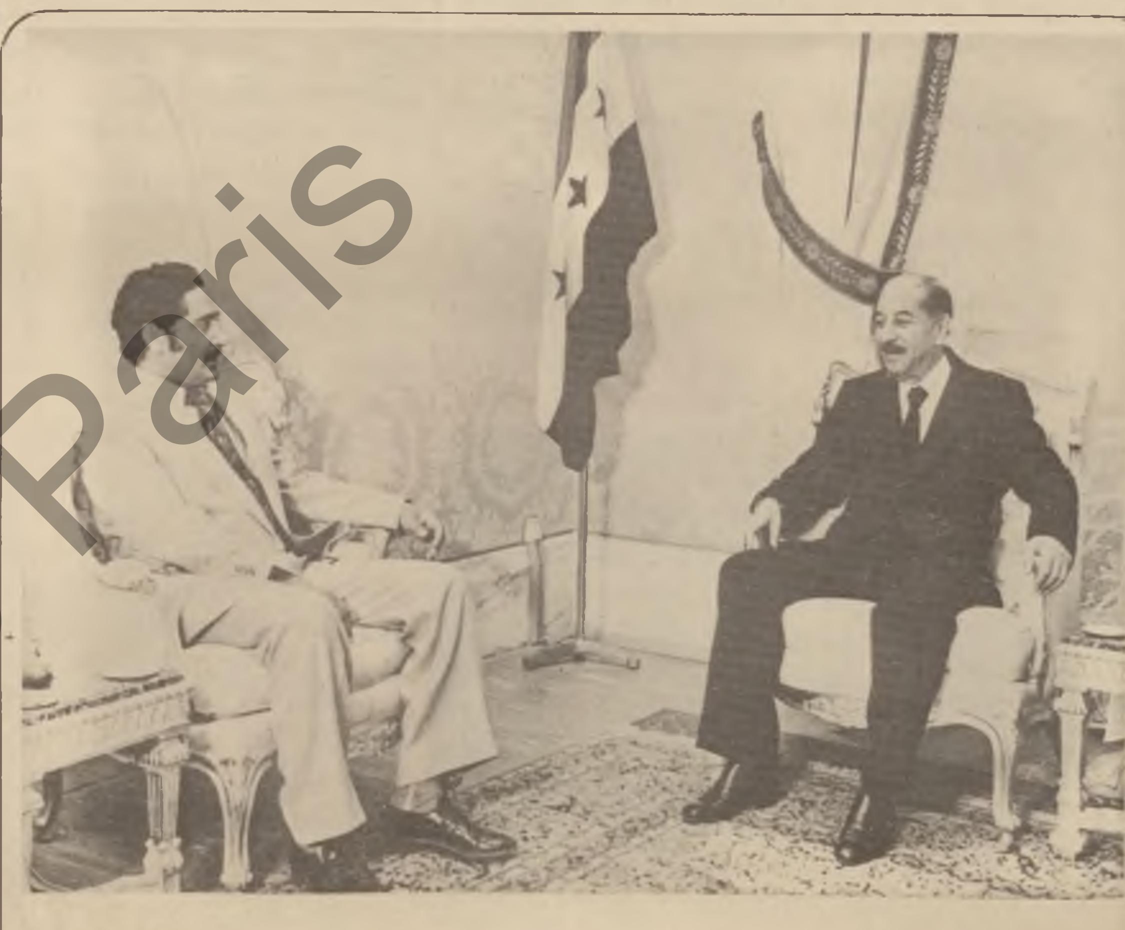

سەرۆك البکر پێشوازی سەرەك وەزیرانی کۆماری یەمەنی عەرەبی دەکا

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البکر لە بارەگای تایبەتی خۆی لە کۆشکی کۆماری پاش نیوەڕوی ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو پێشوازیی سەرەك وەزیرانی کۆماری یەمەنی عەرەبی بەڕێز عبدالعزیز عبدالغنی و وەفدەکەی تەکی کردووە٠
بەڕێز عبدالغنی لە وچاوپێکەوتنەدا سڵاوی سەرەك کۆماری یەمەنی عەرەبی موقەدەم علی عبدالله صالحی بە سەرۆك البکر گەیاندووە ٠
وەلەو چاوپێکەوتنەدا کە وەزیری دەرەوە دکتۆر سعدون حمادی و باڵوێزی کۆماری یەمەنی عەرەبی لە بەغدا ئامادە بووە باسی پەیوەندی دووقۆڵی هەردوو وڵاتی برا کراو ٠

● وتەی هاوکاری ●

یەکی حوزەیران دەستکەوتێکی مێژوویی گەورەیە ئەوەی سەلماند کە نەتەوە دەتوانێت خۆی ڕابگرێت وسەرکەوتن وەدەست بهێنێ

لە یەکی ئەم مانگەدا حەوت ساڵ بەسەر بڕیارەکەی سەرکردایەتی حزب و شۆڕشدا تێپەر بوو بە میللی ـ کردنی کۆمپانیا ئیحتیکاریکەی نەوتی عیراق ٠٠ لە یەکی مانگی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢، سەرۆکی فەرماندە احمد حسن البکر بە ناوی گەلەوە ، یاسای ژمارە(٦٩)ی بڵاو کردەوە ، ئەو یاسایەی بۆ گەل مافو ملکیەتی هەموو ئەو سامان و مافانەی گێڕایەوە کە پەیوەندی هەیە بە ئیش و کارەکانی کۆمپانیای نەوتی عیراقەوە ، لەگەڵ ئەوانەشدا دامەزراوو مەرافیقی پشکنین و هەڵکۆلین و بەرهەم هێنانی نەوتی خاو غازو چارەسەرو کۆکردنەوەیان بە بۆریدا وناردنی و گوێزانەوەو پاڵاوتن و هەڵگرتن و خەتی بۆریە سەرەکێکان و حەقلێکان و ئەو شتانەی تر کە هەبووە ٠
بەم جۆرە بڕیارەکەی یەکی حوزەیران فراوان و بنەرەتی بوو لە بەیەك لادا خستناو مێژوویەتی مەودای و شۆڕشگێڕانە لە ماناکانیدا کەوای لێکرد بایەخی لە سنووری وڵات و نیشتمانی عەرەب تێپەرێت بە جۆرێك ئەو وڵاتانەی دنیای سێهەم بگرێتەوە کە بۆ ڕزگاری سامانە سروشتێکانی و بەرهەم هێنانی داهاتە نیشتمانێکانی لە پەرەپێدانی ئابووری کۆمەڵایەتیەکی ڕاستەقینەدا کۆشش دەکەن ، بڕیارەکەی یەکی حوزەیران کردارێکی بچوکی ئابووری نەبوو کە وڵاتێکی تازە گەشەکردوو دژی کۆمپانیا چەوسێنەرە ئاساییەکان کردی ، بەڵکو جەنگێکی فاسیل بوو ، جەنگێك بوو لە شێوەی شەڕە مێژوویە گەورەکاندا ،

بڕوانە ل : ٢ ، ٧

لێرە سراوێکی چینی لەگەڵ وەفدی کشتوکاڵی عیراقدا کۆ دەبێتەوە

ئەندامی مەکتەبی سیاسی پارتی کۆمۆنستی چینیی جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی دەوڵەت وانعشن لە پەکین ڕۆژی سێشەممەی ڕابوردوو لەگەڵ وەفدی کشتوکاڵی عیراق بە سەرۆکایەتی جێگری وەزارەتی کشتوکاڵ و چاك کردنی کشتوکاڵ بۆ کاروباری بەرهەمی ڕووەك دکتۆر ساماڵ مەجید فەرەجدا کە ئێستا بۆ سەردانی چین چووە کۆ بۆتەوە ٠٠

لەو کۆ بوونەوەیەدا کە باڵوێزی عیراق لە پەکین ئامادە بووە ، باسی هاوکاری کردنی هەردوو وڵات کراوە لە هەموو لایەن و مەیدانێکدا بەتایبەتی لە مەیدانەکانی کشتوکاڵدا

● بیرەوەی حەوتەمین ساڵەی بڕیارە مێژوویی‌یە کە لە هەموو کاتێ زیاتر دروستی ئەو ڕێبازە نیشان دەدا کە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش گرتیە بەر

● داواکردن لە ئۆپێك بۆ ئەوەی ئەو پرۆژەیە بگرێتە ئەستۆ کە عیراق بۆ دامەزراندنی سندوقێکی جیهانی پێشنیاری کردووە بۆ تەعویزی دەوڵەتە تازە گەشەکردووەکان ٠٠

بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وتوویەتی ٠٠ ئەوەی لە مەیدانی پەیوەندی نەوتی نێو وڵاتانداو فرۆشتنی ڕاستەوخۆی نەوتەکانمان بە دەوروبەری پەنجا دەوڵەت لە دنیادا دوور لە مناوەراتی مۆنۆپۆلیە نەوتیکان و زەم‌وزەم کاری دەلالەکان وەدیمان هێناوە عەدالەتی بایەخی نێو دەوڵەتانی عەدالەتی بڕیارە مێژوویەکی میللی کردنی نەوت بڵند دەکاتەوە سەرەڕای عەدالەت و پێویستیی بوونی لە حیسابی نیشتمانیماندا ٠٠

ئەمە لەو وتەیەدا هاتووە کە جێگری بەڕێز بە ئا٠د٠ع ڕاگەیاندووە بیرەوەری حەوتەمین ساڵەی دەرچوونی بڕیارە مێژوویەکەی میللی کردنی نەوتەوە لە یەکی مانگی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢ دا ٠

ئەمەش تەواوی وتەکانی جێگری بەڕێزە :

بیرەوەری حەوتەمین ساڵەی دەرچوونی بڕیارە مێژوویەکە بە میللی کردنی نەوت لە یەکی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢دا لە هەموو کاتێك زیاتر دروستی ئەو ڕێبازە نیشان دەدات کە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش لە نەهێشتنی بەرژەوەندی مۆنۆپۆلە نەوتیکاندا بە شێوەیەکی فراوان و ڕیشەکەن گرتوبەتە بەر ، نە وەك تەنیا بۆ قۆناغی بەرهەم هێنان بەڵکو بۆ هەموو قۆناغەکانی دووای بەرهەم هێنان لەگەڵ ئەوانەشدا گوێزانەوەو فرۆشتن ٠٠ ئێمە کە شانازی بە هەموو ئەوانەوە دەکەین کە پیشەسازی نەوتی نیشتمانی عیراق بە درێژایی حەوت ساڵی ڕابوردوو وەدی هێناوە ، ئەوەی لە مەیدانی پەیوەندی نەوتی دەوڵەتان ڕاستەوخۆ بەڕێ کردنی نەوتمان بۆ دەوروبەری پەنجادەوڵەت لە جیهاندا دوور لە مناوەراتی مۆنۆپۆلە نەوتیکان وزەم‌وزم کاری وسیتەکان بایەخی دەولی عەدالەتی بڕیارە مێژوویەکە بڵند دەکاتەوە سەرەڕای عەدالەتەکەی پێویستیی بوونی لە حیسابی نیشتمانیماندا ٠٠

ئەو حاڵەتی بێ ئارامیەی باڵی بەسەر بازاڕی نەوتی جیهانیدا کێشاوە لە حاڵی حازردا ، ئەوە دەسەلمێنێت کەوا مادام ئیحتیکارە نەوتە ئەمەریکایەکان و سەرمایەدارەکان بە شێوەیەکی گشتیی دەستی گرتووە بەسەر هەر قۆناغێ لە قۆناغەکانی پیشەسازیی نەوتدا ئەو دەتوانێت کە باری بە هۆکانی خستنە ڕوو داواکاری (عرض وطلب) بکات و نرخ بە جۆرێك زیاد بکات بە شێوەیەك قازانجێکی خەیاڵی لە سەر حیسابی بەرهەم هێنەرو موستەهلیك چنگ کەوێت و خزمەتی نەخشەکانی ئیمپریالیزم لە نیشتمانی عەرەبماندا بکات لە هەمان کاتدا کە دەتوانێت زیادەی نرخەکانی نەوت لە ڕێگای هۆی تەزەخوم و هۆکانی باری سەرمایەدارو ئابووری و دارایەوە لە قۆناغەکانی دوایدا بمژێت قیمەتی ئەو زیاد بوونی نرخە نەهێلێت لە ناحیەی زانستی ـ بەوە وزیانێکی ڕاستەقینە بە ئابوری دەوڵەتە خاوەن نەوتەکان بگەیەنێت سەرەڕای وڵاتانی جیهانی سێهەم بە گشتیی ٠

ئیمپریالی جیهانی و لە سەرویانەوە وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکا ئەو دۆخە شێواوەی نەوت ئیستیغلال دەکات لە ئیحتیکارە نەوتیە ئەمەریکیەکان نەخشەیان بۆ کێشا بوو بۆ بەرەڵا کردنی هەڕەشە دژی نەتەوەی عەرەب و دژی ئەو وڵاتانەی نەوت بەرهەم دەهێنن و ترساندنیان بە هیوای لاواز کردنی توانایان لە ڕەفز کردنی پیلانە ئەمەریکایە زایۆنیزمیە ساداتیکەی دژی گەلی فەلەستینیمان و نەتەوەی عەرەبمان ٠

بەڵام ئیمپریالیزم چاك دەزانێت کە هەمو نەوتەکان قابیلی گڕ گرتنە وەهەر دەست درێژیەك بۆ سەر هەر وڵاتێکی عەرەب یا خاوەن نەوت هەموو نەوتەکانی ناوچەکە گڕ تێبەر دەدات وسەر کلکەیانی دەستدرێژکەران پێش خەڵکی تر دەسووتێنێ ٠ لەبەر ئەمە ئێمە ڕاستی و ئامانجەکانی ئەم هەڕەشە کردنانە دەزانین وڕێگای ئەوەی نادەین کە ببنە هۆی ئەوەی نەهێڵێت تەواوی مافە مەشروعەکانمان مومارەسە بکەین جا ئەوە لە سیاسەتی نەوتدا بێت وەیا بە خسوسی مەسەلە نەتەوەیە چارەنوسێکەمانەوە بێت ٠

ئیمپریالیزمی ئەمەریکا هەروەها کار دەکات بۆ بە دوژمن کردنی جەماهیری هاوولاتیانی ساویلکە لە ناو ئەمەریکاداو لە وڵاتە پیشەسازیکانی تردا وەهەوڵ دەدات کە ڕای گشتیی جیهان و وڵاتە تازە گەشەکردوەکانی تر دژی نەتەوەی عەرەب و وڵاتە خاوەن نەوتەکانی تر یەکخات ، وەك ئەوەی ئەم وڵاتانە بەرپرسیاربن لەو ئاژاوەو شێواویەی ئامادە کردن و نرخی نەوتی جیهانی تێکەوتووە ٠

ئێمە دووپاتی ئەکەینەوە کە ئارام کرتوویی پەیوەندی نەوت لە جیهاندا نایەتە کۆڕێ ئەگەر ئەبێتە بەشێکی تەواوکەری پەیوەندیکانی ئابووری نێو دەوڵەتان کە لە سەر بنکەیەکی نوێ دامەزرابێ عەدالەت و هاوشانی لە بەرژەوەندی نێودەوڵەتە بەرهەم هێنەکان و موستەهلیکەکانی سەرچاوەی وزەو گشتیی کەرەستەی خاو بێنێتەدی بە جۆرێك چاو بە هەیکەلی ئابووری وڵاتاندا بگێڕێتەوەو وای لێ بکات کە عادیل بێت بۆ خزمەتی بەرژەوەندی هەموو لایەنەکانی بە شێوەیەکی جوونیەك لەبەر ئەوە ئێمە بانگی براکانمان دەکەین لە ڕێکخراوی ئوبێکدا کە پێویستە کار بکرێت بۆ وەدی هێنانی ئارام لە بازاڕی نەوتدا سەبتەرە کردن بەسەر ڕادەی نرخداو بە بەرەڵای وازی لێ نەهێنن بەپێی ئەو زەم‌زەم کاریەی کۆمپانیا نەوتیکان و وەسیتەکان دەیکەن ٠ وەهیوامان وایە لە کۆبوونەوەی داهاتوودا ڕێکخراوی ئوبێك بکات بە ڕژێمێك عەدالەت و ئارام لە نرخدا وەدی بهێنێ بە جۆرێك پارێزکاری هێزی کڕینی داهاتەکانی نەوت بکات بۆ بژاردنی شوێنەواری تەزەخومی پارەو ئەم دیو ئەو دیو کەوتنی عوملەی جیهانی هەروەك داوا لە وڵاتانی ڕێکخراوی ئوبێك دەکەین بۆ ئەوەی ئەو پرۆژەیە بگرنە ئەستۆ کە عیراق پێشنیاری کردووە بۆ دامەزراندنی سندوقێکی جیهانی دەوڵەتانی ئوبێك بەشداری تێدا دەکەن لەگەڵ دەوڵەتە پیشەسازیکاندا بۆ تەعویز کردنی دەوڵەتە تازە گەشەکردوەکان بەرامبەر ئەو زیادبوونانەی نرخی نەوت زیاد دەکات و پارێزگاریان لە تەزەخومی پارە کە دەوڵەتە پیشەسازیکان بۆ دەوڵەتە تازەگەشەکردوەکانی دەنێرن ، بە جۆرێك بەرامبەریەکی عادیلانەی زیاد بوونی ساڵانەی نرخی نەوت و هۆی تەزەخومەکە ٠

کە لە دەوڵەتە پیشەسازیکانەوە بۆ وڵاتانی دنیای سێهەم دەنێردرێت لەوانیش دەوڵەتانی خاوەن نەوت بەوە عەدالەتێکی پێویست بۆ نرخی پترولوەدی دەهێنین لە هەمان کاتدا والە دەوڵەتە پیشەسازیکان دەکەین کە ناچار بێت بەوەی هۆی تەزەخوم و زەم زەم کاریی دارایی و مەسرەفی کەمکاتەوە کە بۆتە هۆی زیان گەیاندنێکی گەورە بە دەوڵەتە تازەگەشەکردوکان ٠

ئێمە هیوامان وایە بە زوترین کاتێ کە دەست بدات بکەنە دامەزراندنی ئەم جۆرە سندوقە جیهانیە ٠ عیراق وەك هەستکردنی بە ئەو دۆخە ئابووریەدا کە وڵاتە تازەگەشەکردووە هەژارەکانی تیادا تێپەر دەبێت و هەڵسەنگاندنی بۆ ئەو پەیوەندیە چارەنووسیانەی کە عیراق دەبەستێتەوە بە دەوڵەتانی جیهانی سێهەمەوە بڕیاری داوە کە ئەو دەوڵەتە تازە گەشە کردووە هەژارانە تەعویز بکاتەوە کە ئێستا کە پەیوەندی ڕێکەوتنی ڕاستەوخۆی نەوتیان لەگەڵ عیراقدا هەبە

بڕوانە : ل : ٧

بەڕێز صدام حسین بەشداری خوانێکی دەزگای گشتیی بەڕێ کردنی نەوت دەکا

سەر لەئێوارەی ڕۆژی پێنجشەممەی ڕابوردوو بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەو خوانی ئێوارەیەدا بەشداربووە کە دەزگای گشتیی بەڕێ کردنی نەوت بەبۆنەی بیرەوەری حەوتەم ساڵەی میللی کردنی نەوتەوە لە کۆشکی میوانداری دەزگاکە ئامادەی کردبوو ٠
هەروەك لە خوانەکەدا ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەکێشان بەڕێز عدنان حسین و سەرۆکی دەزگاکە دکتۆر رمزی سلمان و کارگێڕانی دەزگاکە ئامادە بوون ٠

ئا٠د٠ع

دەست کردن بە قۆناغی یەکەمی نەخشەی پەرەسەندنی نەتەوەیی ساڵانی ٨١ - ٩٨٥

بەرنامەی ئامادەکردنی نەخشە کە لەسەر سێ بنەڕەتی سەرەکی راگیرە

وەزارەتی نەخشەکێشان دەستی کرد بە ئامادەکردنی قۆناغی یەکەمی نەخشەی پەرەسەندنی نەتەوایەتی بۆ ساڵانی ١٩٨١ - ١٩٨٥ .

ئەمە لە لایەن بەڕێز عدنان حسین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەکێشانەوە وەراگەیەنرا کەوا قۆناغی یەکەمی نەخشە کە بریتیە لە ئامادەکردنی ستراتیژیەتی پەرەسەندن و ئامانجە گشتیەکانی پەرەسەندنی نەتەوایەتی و نیشاندەرە سەرەکییەکانی تایبەت بە گۆڕانکاری ئابووری و کۆمەڵایەتی لە هەردوو مەیدانی سەرجەمی و کەرتیدا .

بەڕێز وەزیری نەخشەکێشان هەروەها وتی دەزگاو دایەرەکانی نەخشەکێشان لە وەزارەتەکەدا پێویستیەکانی ئەم قۆناغە جێبەجێ دەکەن باش ئەوە قۆناغی ئاڵوگۆڕکردنی پێشنیاری تایبەت بە نەخشە لە نێوان دەزگاو دایەرە ؛ ناوەندیەکانی نەخشەکێشان و وەزارەت و دەزگا لقیەکانی نەخشەکێشان و دایەرەکانی جێبەجێکەر دێنە پێشەوە . پێشنیارە تایبەتیانە شەوە لە بارەی پرۆژەکانی ڕەنێو هێنانەوە بۆ جێبەجێ کردنیان پێشکەش کراون . جکە لە هەڵسەنگاندنی لایەنی هونەری و ئابووری و کۆمەڵایەتی ئەو پرۆژانە .

هەروەها بەڕێز وەزیری نەخشەکێشان ڕوونی کردەوە کەوا جێبەجێکردنی ئەرکی کار ڕێکخستنی لە نێوان بیروڕا جۆراوجۆرەکاندا کە لە قۆناغی یەکەم و دووەمدا دەردەکەون . ئەرکی سەرشانی دەزگای نەخشەکێشانی ئابووریە لە وەزارەتدا و ئەم ئەرکە هاوکۆفی ئەرکی ئامادەکردنی شوێن و ڕێی سەرەتایی نەخشەکەیە .. چونکە ئەم ڕێوشوێنە لە قۆناغی سێیەم و دوا قۆناغدا دێنرێتە پێشەوە بۆ ئەوەی بڕیاریان لە بارەوە بدرێ .

هەروەها بەڕێز وەزیری نەخشەکێشان وتی ئەم بەرنامەیەی کە دەست کراوە بە جێبەجێ کردنی و کە پەیوەندی بە ئامادەکردنی نەخشەی ئایندەی پەرەسەندنەوە هەیە . لەسەر سێ بنەڕەتی سەرەکی راگیرە . کە بریتین لەوەی پەرەسەندنە کە هەموو لایەنە ئابووری و کۆمەڵایەتیەکان بگرێتەوە لە چوارچێوەی ستراتیژیەتی سیاسی وڵاتدا و دابین کردنی هاوشانی لە نێوان ئەو قۆناغە جۆراوجۆرانەدا کە ماوەی ئامادەکردنی نەخشە کە دەبانکرێتەوەو دینامیکیەتی دەرکردنی بڕیارەکانی ئێستا لە بواری نەخشەکێشاندا . جکە لەو هۆ عەمەلیانەی کە توانای دەزگاکانی نەخشەکێشانی وەزارەتی نەخشەکێشان دەردەخەن لە بواری جێبەجێکردنی ئەرکەکانی ئەم بەرنامەیەدا کە بە جۆرێك ئامادە کراوە . تا بتوانێ ئەرك و فرمانی دەزگاکانی نەخشەکێشان دەرخاو کاریان ئاسان بکا .

لە کۆتایی قسەکەیدا بەڕێز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش وەزیری نەخشەکێشان دووپاتی کردەوە کەوا جێبەجێ کردنی ئەو بەرنامەیەی پێشنیار کراوە . لەسەر ئەو ڕاست و بەیانات و بیروڕاو سیاسەتانەی نەخشەکێشان بەندە کە لای دەزگاکانی نەخشەکێشان هەن و لە هەندێ لاوە هەر بەردەوامی ئەو لێکۆڵینەوانەیە کە لای دایەرە جۆراوجۆرەکانی دەوڵەت هەن .

پارێزگاری دهۆك چاوی بە وەفدێکی راگەیاندن کەوت

هەفتەی رابردوو ، بەڕێز یحی محمد رشید پارێزگاری دهۆك چاوی بە وەفدی راگەیاندنی سەر بە رۆشنبیری و ڕێ نوێنی جوتیاران کەوت بۆ بە سەر کردنەوەی ئەو خزمەتگوزاریانەی کە دەزگاکە بە جەماوەری جوتیارانی ناوچەکەی پێشکەش دەکا .

بەڕێز پارێزگار باسی ئەو پرۆژانەی بۆ وەفدەکە کرد . کە لەم سێ ساڵەی دواییدا لە بواری سامانی ئاژەڵ و ئاودێریدا جێ بە جێ کراون و لە پێش هەموویانەوە پرۆژەی پەلەوەری دهۆك کە (٢٣) ملیۆن و (٤٠٠) هەزار دیناری تێچووەو توانای بەرهەم هێنانی (١٢) ملیۆن فرۆجی گۆشتی هەیە لە ساڵێکدا .

هەر وەها بەڕێز پارێزگار ئاماژەی بۆ ئەوە کرد کە ئێستا کار لە بەستی ئاودێری دهۆکدا دەکرێ کە (٢٠) ملیۆن دیناری تێدەچێ و (٥٠) ملیۆن مەتری شەش پاڵ ئاو دەگرێ .

بەڕێز پارێزگار دووپاتی کردەوە کەوا ڕەوتی هەردووەزی نەهێشتنی نەخوێندەواری بە گوڕەوە بەردەوامە و دەچێ پاش ئەوەو دەزگاکانی پەروەردە هەموو پێویستیەکانی سەرکەوتنیان بۆ دابین کرد .. بە جۆرێك ئەوانەی هەردووەرەکە گرتونیەوە (٦٢) هەزارو (٦٣٤) کەسن و لە مانە تا ئێستا (٤٦) هەزارو (٣٤٠) کەس دەستیان بە خوێندن کردوە .

وەفدەکە باسی ئەوە سەری لە تەبارەیەکی تاقیکردنەوەی کەنمدا . لە کۆمەڵەی جوتیاری هەردوەزکاری (انکنی) کە لە قەزای سمێلەو دوو هەزار دۆنم زەوی گرتۆتەوە . هەر وەها سەریان لە تەبارە نێشتەرەوەکانی دەشتەکانی سلێڤانی و سمێلدا کە بانایییان (٨) هەزار دۆنم زەوییە . ئینجا سەریان لە هەردوو مەڵبەندی ڕێ نوێنی ئاوایی بە عەسریەکانی سید ظاهر و (تکلیر)دا و ئەو خزمەتگوزاریان ئەبان زانی پێشکەش بە جوتیارانی ئەوێ دەکرێن .

ئەوەی شایانی باسە . ژمارەی ئەم مەڵبەندانە ئێستا بووە بە (١٢) مەڵبەند کە بەسەر مەرکەزو لادێکانی ناوچەکەدا دابەش کراوەو چوار هەزار خێزانی جوتیارییان گرتۆتە خۆ . لە کاتێکدا بەم زووانە دە مەڵبەندی نوێی لەم جۆرە لە ئاوایی بە عەسریەکاندا دەکرێتەوە .

هەندێ هەواڵی ناوچەی ئۆتۆنۆمی

★ یەکیەتی ناوخۆیی نیقابەکانی کرێکارانی پارێزگای هەولێر . هەفتەی رابردوو کۆبوونەوەیەکی بەربڵاویان لەگەڵ هەموو لیژنە نیقابیەکانی سەر بە کەرتەکانی بەرهەمهێنان و خزمەتگوزاری پارێزگاکەدا کرد بۆ لیژنانەو دەوریان لە زیادکردنی باس کردنی چالاکی ئەو بەرهەمدا .

لەم کۆبوونەوەیەدا هاوڕێ علی حسین رازیاری سەرکردایەتی شوعبەی هەولێری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست ئامادەبوو .

لە کۆبوونەوەکەدا بڕیار درا راسپاردەکانی بەڕێز صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە بارەی کاروبەرهەمەوە دووپات بکرێنەوە . و هەرەوزی کاری میللی لە هەموو بوارەکانی بەرهەم هێناندا زیاتر بکرێ و بە درێژە کۆبوونەوەو چاوپێکەوتن لەگەڵ کرێکارەکاندا ڕێك بخرێن و پەرە بدرێ بە پەیوەندیە دیموکراتیەکانی نێوان لایەنەکانی بەرهەم .

هەروەها بڕیار درا پێشە بڕێکی سوشیالیستی ؛ بەرەی بدرێ و مەیدانی هاندان بە کار بهێنرێ و دەستی ڕێز لە داهێنەران و نیشکەرانی چاك بنرێ ...

کۆبوونەوەیەکی ئەنجومەنی پاسادانان

ئەنجومەنی پاسادانانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی رۆژی دووشەممەی رابردوو کۆبوونەوەیەکی بە سەرۆکایەتی بەڕێز محمد علی محمد امین سەرۆکی ئەنجومەن بۆ باسکردنی هەندێ مەسەلەی پەیوەندیدار بە کاروباری دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی و پێویستیەکانی ناوچەکەوە کرد . لەو کۆبوونەوەیەدا ئەنجومەن گوێی لە راپۆرتی دەستەی سەرۆکایەتی گرت لە بارەی ئەنجامی هەندێ پرسیارەوە کە بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەن لە کۆبوونەوەکانی پێشوودا پێشکەشیان کردبوو .

راپۆرتەکە باسی ئەوەی کردوە کەوا دەزگا ناوەندیەکان رایان سپاردوە کۆمپانیای گشتی بازرگانی دەزگا وردەکان پەلە بکا لە هێنانی (٢٠٠) چاپکردن بە کوردی بۆ دابەشکردنی بەسەر دەزگاکانی ئۆتۆنۆمی و دایەرەکانی سەربەواندا تا لە نامەکاری رەسمی نێوان دەزگاو رایەرەکانی ناوچەکەدا بە کار بهێنرێ . بۆ جێبەجێکردنی ئەوەی کە لە یاسای ئۆتۆنۆمیدا دەربارەی بەکار هێنانی زمانی کوردی وەکو زمانێکی رەسمی شان بەشانی زمانی عەرەبی لەو نامەکاریانەدا کە لایەنەکانی ناوەند ناگرنەوە .

هەروەها راپۆرتەکە ئاماژەی بۆ ئەوە کێشاوە کەوا بەم زووانە هەردوو پرۆژەی ؛ ئاوو زێرابی هەولێر جێبەجێ دەکرێ .

بەسەر کردنەوەی کاروباری پەروەردە لە سلێمانی

هەفتەی رابردوو . بەڕێز دوکتۆر عصام عبدعلی وەزیری فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانستی کەبۆشتە شاری سلێمانی بۆ بەسەر کردنەوەی کاروباری فێرکردن لەوێ و پێشخستنی فێرکردنی زانکۆیی لە زانکۆی سلێمانی و کەبشتنی لە بەڕێوەچوونی کار لەو پرۆژانەدا کە زانکۆ جێبەجێیان دەکا .

هەر کە گەیشتە سلێمانی بەڕێز وەزیر کۆبوونەوەیەکی لەگەڵ بەڕێز ارشد محمد احمد پارێزگاری سلێمانیدا کرد و لەو کۆبوونەوەیەدا باسی بەڕێوەچوونی کار لە جێبەجێ کردنی دەزگا زانستیەکانی زانکۆو گرنگترینی ئەو کۆسپانەی کە دێنە ڕێگاو ڕێ و شوێنی چارەسەرکردنیان کرا .

باش ئەوە . بەڕێز وەزیر لەگەڵ بەڕێز پارێزگاردا سەری لە بارەگای سەرکردایەتی شوعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستدا و چاوی بە هاوڕێیان رازیارو ئەندامانی سەرکردایەتی شوعبەکە کەوت .

لە بیرەوەرییەکی تردا

چەند رۆژێك لەمەوبەر گەلی عیراق سەرجەمی یادی حەوتەمین ساڵەی میللی کردنی نەوتی کردەوە ئەم یادو بیرەوەریانە خەباتێکی سەختوپڕ لە کوێرەوەریی و خوێناویی ئەم گەلە پاڵەوانەمان بیر دەخاتەوە کە لە سەردەمی رژێمی پاشایەتیەوە تا وەکو یەکەمین رۆژی مانگی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢ بەبێ وچان و بەبێ کۆڵدان و نەبەزانە تێکۆشانێکی سەخت و ئازارانەی لە پێناودا کردووە..

لەسەردەمی رژێمی پاشایەتی کۆن بەکۆڕدا .. میللەت بەرامبەر بەو رژێمە کاسەلێسەو دەسەڵاتی ئیمپریالیزم کە لە شێوەی دەزگاو کۆمپانیای نەوتدا خۆی دەنواند چوو بوو مەیدانی تێکۆشانێکی بێ بڕ لە کوێرەوەری بە ئازارو سەختەوە.. بەندیخانەکان بە سەدان لە رۆڵە دڵسۆزەکانی ئەم گەلە مەردە کۆڵنەدەرەی تێ خزێنرا بوو .. لە هەرشەقامێ لە شەقامەکانی هەر شارێ لە شارەکانی ئەم وڵاتە پرسیار بکرێت وەرامی ئەوە دەدانەوە کە لە رێگای ئەو ئامانجە پیرۆزەدا بە دەستی پاسەوانەکانی ئەو رژێمە لەو لەدەمە جەند خوێنی ئاڵ و گەشی لاوانی ئەم وڵاتە پیرۆزی لەسەر رژاوە ..

بەو خەباتە سەختەو بەنۆشینی تاڵاوی ئەو رۆژە رەشانە میللەتی عیراق لەبەردەبایی ١٤ی تەمموزی ساڵی ١٩٥٨دا توانی بانگی شۆڕش و رمانی رژێمی پاشایەتی بەدیناداجار بدا ... خەونی وەدیهاتنی ئاواتی میللی کردنی نەوت . بەهۆی لەرێباز لادانی رژێمەکەوە و ئاواتی وەدیهاتنی زۆر دەستکەوتی تر کە میللەت چاوی تێبڕیبوو کوژایەوەو وەدی نەهات و میللەت مایە پوچ دەرچوو ؛ ئەمە وای لێکرد کە خەباتی بەتینترکات و ئاواتەکانی زیاتر گەشە پێبدات ..

لە(١٧) تەمموزی ساڵی ١٩٧٨دا حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی شۆڕشی بەرپا کرد و رژێمێکی پێشکەوتنخوازانەی لە وڵاتدا دامەزراند .. یەکێك لە ئامانجە گەورەکانی ئەم شۆڕشە میللی کردنی نەوت بوو بە هەموو دڵسۆزیەکەوە بۆ وەدیهێنانی ئەم ئامانجە پیرۆزە کاری دەکرد .. تاوەکو لە یەکەمین رۆژی مانگی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢دا بڕیاری میللی کردنی کۆمپانیاکانی نەوتی دەرکرد بەوە ئاواتێکی دێرینی گەلهاتەدی کە لەزۆر دەمێکەوە خەباتێکی خوێناوی لە پێناودادەکرد .

نون

ئاهەنگ گێران بە بۆنەی جەژنی رۆژنامەگەریەوە

لە ناوەڕاستی مانگی داهاتوودا . رۆژنامەنووسەکانی وڵات بە بۆنەی جەژنی سەدو یەك ساڵەی خۆیانەوە ئاهەنگ دەگێڕن .

بەم بۆنەیەوە نیقابەی رۆژنامە نووسە عیراقیەکان بەرنامەیەکی پڕی بۆ ئاهەنگ گێڕان ئامادە کردوە ، کە تێیدا ژمارەیەك لە رۆژنامە نووسە داهێنەرەکان دەستی ڕێزیان لێ دەنرێ و ئاهەنگێکی سەوانە ڕێك دەخرێ .

گۆڕانکاری لە پیشەسازیەکانی نەوتدا لە ساڵەکانی خۆماڵی کردندا

دەزگا نەوتیەکانی وڵاتەکەمان . لە ساڵەکانی خۆماڵی کردندا ، چەندین هەنگاوی جۆرەکی گەورەیان بەخۆوە دیوە کەهەمووڕەنگدانەوەی راستەقینەی بڕیاری یەکی حوزەیرانی نەمرن .

سەرجەمی ئەو پارانەی کەلە دوابەدوای خۆماڵی کردنەوە تا کۆتای پار لە پرۆژەی نەوتدا خەرج کراوە خۆی دەدا لە (٤٦٢) ملیۆن دۆلار .

ئەمە لەلایەن بەڕێز عصام عبدالرحیم سەرۆکی دەزگاکەوە راگەیەنرا . کە وتی خەرجی ئەو کارەی کە ئێستا لە جێبەجێ کردندایە دەکاتە هەزار ملیۆن دینار جکە لەو هەوڵ و کارەی کە ئێستا بەحری و خەسی بۆ جێبەجێ کردنی سێ پرۆژەی گەورە دەکرێ بۆ ئەوەی ئەو زیانە گەورەیە رابوەستێنرێ کە کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکان داویانە ئەم پرۆژانەش بریتین لە هەردوو پرۆژەی غازی باکوورو باشوورو پاڵاوتنگای زوبەیر کە ساڵی (٧) ملیۆن و (٥٠٠) هەزار تەن نەوتی خاو ئەپاڵێوێ .

لە بواری پیشەسازی پاڵاوتنی نەوتدا . بەڕێز فاروق عاصم عبدالرحمن سەرۆکی دەزگای گشتی پاڵاوتنی نەوت و دروستکردنی غاز وتی پاش خۆماڵی کردن پاڵاوتن چەند جار زیادی کردوە بۆ دابین کردنی پێویستی وام و دەزگا پیشەسازی و جۆرەکییەکانی تر کە پاش جێبەجێ کردنی نەخشەکانی پەرەسەندنی نەتەوەیی و بەرزبوونەوەی ئاستی ژیانی هاووڵاتیان ؛ ژمارەیان یەکجاری پەرەی سەندوە .

کاتێ کەسامانی نەوتمان بەدەست کۆمپانیا مۆنۆپۆلەکانەوە بوو ئەمان ئەیان دەهێشت بەرهەمهێنانی غاز بەردەبستێنێ لە کاتێکدا ئێستا بەرهەمەکان خۆی دەدا لە ساڵی (٦٠٠) هەزار تەن و ئەمە لە سەردەمی ساڵی داهاتوودا . کە یەکەکانی نوێی بەرهەم هێنان دەخرێنە کار لە کارگەی زوبێر . دەگاتە (٨٠٠) هەزار تەن .

هەروەها وتی توانای پاڵاوتن لە پاڵاوتنگاکانی رۆژ(١٩٣) هەزار بەرمیل ئەبەری ئەدەکرد دورەو ورەو قیەو قیارە بەر لە خۆماڵی کردن لە ئەمەڕی ئەدەکرد . ئێستا بۆتە رۆژی (٣١٣) هەزار بەرمیل . جکە لە بەرهەمی پاڵاوتنگای صلاح الدین کە بەم زووانە دەکرێتەوەو رۆژی (٧٠) هەزار بەرمیل دەپاڵێوێ و پاڵاوتنگای (الشمال) کە رۆژی (١٥٠) هەزار بەرمیل دەپاڵێوی و چەندین پرۆژەی تر کە ئێستا لەژێر لێکۆڵینەوەدان .

● **یەکەیەك بۆ دەزگاکانی ناومال**

هەر لە چوارچێوەی ئەم ئاهەتکانەدا . حەفتەی رابردوو بەڕێز یحی محمد رشید پارێزگاری دهۆك وەرشەی چاککردنەوەی دەزگاو مەکینەخانی ناومالی کردەوە کە سەر بە لقی شەریکەی بازرگانی عراقە لەوێ .

دروست کردنی پەیکەرێك بۆ صلاح الدین ئەیوبی لە شاری هەولێر

ئەمیندارێتی گشتی بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بڕیاریدا پەیکەرێکی یادگاری بۆ پاڵەوانی ئیسلامی صلاح الدینی ئەیوبی لە شاری هەولێر دروست بکا .

هەروەها ئەمیندارێتی بەکەبڕیاریدا پەیکەرێکی تر لە هاوینەهەواری صلاح الدین دروست بکا کە جوانی سروشتی ناوچەکە دەربخا ، وهەردو پەیکەرەکە لە لایەن هونەرمەندی پەیکەر تاش میران السعدی یەوە دروست دەکرێن ..

پاشماوەی «وتەی هاوکاری»

بەرپەرچدانەوەدا بۆ راماڵ کردنی پیلانەکانی ئیمپریالی وزایۆنی و پرۆژەکانی خۆبەدەستەوەدان کە مەبەستیان چەسپاندنی داگیرکاری زایۆنیە لە خاکی عەرەبیماندا ، دیسان بایەخی خۆماڵی کردن لە یەکی حوزیراندا لەوەدایە . یەکەم لێدانی پڕ ئێش بوو گەلی عەرەبیمان ئاراستەی دوژمنەکانی وەکاڵە ئیمپریالی و زایۆنیەکان دوای نوشستی پێنجی حوزەیران ، لە بەر ئەوە . بڕیاری خۆماڵی کردن راپەڕینێکی نەتەوەیی بەڵای خواهاندلای تێکڕای جەماوەری نەتەوە لە زۆر وڵاتیاو بارمەتی هوشیار بوونەوەی توانایدا بۆ تێکۆشانی گەورەو بەدیهێنانی سەرکەوتن تیایدا ، کاتێ سەرکردایەتی ئازاو لە خۆراپەرموی دەبینێ وەك سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست .

جاوەك سەرئەنجامی گەورەیی بڕیاری خۆماڵی کردن و ئەهەمیەتی ئابووری و سیاسی . کارتی کردنی بۆ سەرباری نەوتی جیهان راستەوخۆ بوو ، بەولایەنەدا کە رادەیەك بۆ ئەو دزیکردنە دانی مۆنۆپۆلی نەوتی دەوڵەتان بەسەر وڵاتانی سەرچاوەی نەوتیانیا سەپاندوە . دوای خۆماڵی کردن و بەدی هێنانی سەرکەوتنی لە تێکۆشانە مێژوویییەکەیدا . لە پێشەوە ئەهەمیەتی راست کردنەوەی یەك بەدوای یەکی نرخی نەوت دێ کە وڵاتانی ئۆپێك لە ساڵی ١٩٧٣ داو سەرەتای ساڵی ١٩٧٤ دا بەدیان هێناو بەراستیش بڕیاری خۆماڵی کردنی لە وڵاتەکەماندا سەردەمێکی نوێ پەیوەندی دەوڵەتانی کردەوە لە سوودی ئەو گەلانەی چاویان بڕیوەتە سەربەستی و پێشکەوتن .

دیسان وەك سەرئەنجامی رزگارکردنی سامانی نەوت ، سەرکردایەتی حزب و شۆڕش توانای ئەوەیان پەیداکرد هەنگاوی بەردەوام بنێن بۆ بەرپاکردنی گەورەترین راپەڕاندنی ئاوەدانی و پشتگرتنی تێکۆشانی رزگاری خوازی عەرەب بەهەموو باربوویەکی مادی مانەوی دژی زایۆنی و پرۆژەکانی خیانەتکاری خۆبەدەستەوەدان .

هەروەها بەهۆی رزگاربوونی سامانی نەوتەوە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش نەخشەیەکی گەورەی گەشەپێدانی داناو زۆر پرۆژەی ستراتیژی لە کەرتی پیشەسازی و کشتوکاڵدا بەدی هات و گۆڕانکاری پێشکەوتو لایەنەکانی خزمەتگوزای گرتەوە . بەتایبەتی تەندروستی و خوێندن و کۆمەڵایەتی و بێکاری لەوڵاتەکەماندا بنبڕکراو وزەی دەستکەوتەی هاووڵاتیەکان پەرەی سەندو بەرنامەی شۆڕش لە رووی ئیلزامی و بەخۆرایی خوێندن جێبەجێ بوو لەپاڵ بەردەوامی کارکردندا بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری .

شۆڕشی ١٧ی تەموز بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست . کە توانای مۆنۆپۆلی دوەلی راماڵبکاو زۆر دەستکەوتە لە سەر ڕێگای

کە تیایدا وڵاتەکەمان بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی سەرکەوتنێکی گەورەی بەسەر ئیحتیکارێکی چەند جۆر جنسییە داوەرگرت ، کە ئەو یەکێکە لە گەورەترین و بە مەترسی ترین ئیحتیکاراتی نەوتی جیهانی .

کۆمپانیای نەوتی عیراق (ئەحتەبوتێکی) دەوڵی بوو ماوەی نزیکەی نیو سەدە دەستی بەسەر بەشێکی گەورەی سامانی نەوتماندا گرتبوو لەو کاتەدا هەمە چەشنە شێوەی چەوساندنەوەو زۆر لێکردن و لێکێشانەوەی رەچاو دەکرد لەگەڵ دەست تێوەردان لە کاروباری ناوخۆی وڵات بە بێ چاودێری کەرو لێ پرسینەوە . لەبەر ئەمە ئەو زەبرەی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش لە ئەو کومپانیایەیدا لە بنەڕەتدا ئاراستەی پاکۆکردنی بە مەترسیترین بنکە لە بنکەکانی ئیحتیکارات کرابوو کە لە هەموویان شارەزایی زۆرتر بوو لە پیلان گێڕان و سەرلێشێواندن و چەوساندنەوەدا .

وەك لە راپۆرتی هەشتەمین کۆنگرەی قوتری حزبدا هاتووە ، ئەو کۆمپانیایە ئەحتەبوتێکی دەوڵی گەورە بوو لە چەند کیشوەرێکا پەلی هاویشتبوووە بە پەیوەندیەکی توندو تۆڵ لەگەڵ بەرژەوەندیە ستراتیژێکانی ئیمپریالیزم و بنکە دەولێکانی و سیاسەتە گەورەکانیدا پێکەوە بەسترا بوون..کە وای کرد کێشەکە لەگەڵیدا کێشەیەکی راستەخۆ بێت لەگەڵ ئیمپریالیزمداو لە بە مەترسی ترین جێگای ناسکیدا ..

میللی کردنی یەکی حوزەیران دەرخستنێکی زیندووی بیروباوەڕو بۆ چوونەکانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی بوو . وەبەری تێکۆشانێکی دوورودرێژو قوربانی دانێکی گەورەی بوو لە ڕێگای رزگارکردنی نەوتی عەرەبداو بەکارهێنانی وەك چەکێك لە سەرە نەتەوەیەتیکەدا دژی زایۆنیزم و ئیمپریالیزم وئەو دواکەوتنەی بە میرات بەجێ ماوە . وەلە پێناوی پێشکەوتنی ئابووری و کۆمەڵایەتی و پەرەپێدانی فراوانی عەرەبدا لە ڕێگای بەیەك کردنی ئابووری وەك کۆڵەکەیەکی سەرەکی لە کۆڵەکەکانی یەكبوونی سیاسی نەتەوەیی کە چاوی تێبڕاوە .

وەلەسەر بنچینەی بۆ چوونەکانی حزب و بیروباوەرەکانی سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بە ئازایەتی و لێزانیەوە بەردەوام بوو سیاسەتی رزگاریخوازانەیدا ..وەتەنیا بە میللی کردنی یەکی حوزەیران رانەوستا ، لەگەڵ ئەوەدا کە بایەخێکی مێژووی ئێجگار گەورەی هەیە بەڵکو بەردەوام بوو لە لێکۆڵینەوەو نەخشەدانان بۆ پاك کردنەوەی ئیش و کاری کۆمپانیا ئیحتیکارێکانی تری نەوت ، وەلە ڕێگای زنجیرەیەك بڕیارەوە توانی ئەو کارە مێژوویی یە ، بە شێوەیەکی تەواوو فراوان لە خاکی عیراقدا بەجێ بگەیەنێت .

خۆماڵی کردنی کاروباری کومپانیای مۆنۆپۆلی نەوتی عراق هاندەرێکی گەورەی جەماوەری عەرەب بوو بۆ بە تین کردنی تێکۆشانی نەتەوەیی و دەربڕی وزەی بوو لە

بڕوانە : ل : ٧

Institut Kurde de Paris

چەند وشەیەك بۆ سەرەتایەكی بەفەڕی زمانناسی

● صباح غالب

دوابەدوای یەكەمین جەنگی یەكەمینی جیهانی و دامركاندنەوەی ئاگری ئەو شەڕە، ڕووناكبیرانی كورد دەستیان بە جووجوڵ و بزووتنەوەیەكی هەستپێكراو كرد، ئەو هەوڵ و كۆششە زۆر لایەنی هۆشیاری نەتەوەیی گرتەوە، لە هەموویان زیاتر كە بە بەرچاوی كۆمەڵانی خەڵكییەوە دیار بوو هاتنە گۆڕی ڕۆژنامەنووسی بە شێوەی كرمانجی خواروو بوو، ئەوە بوو ڕۆژنامەی ـ پێشكەوتن

لە ساڵی ١٩١٩دا لە لایەن ئیدارەی ئەو كاتەی سلێمانییەوە دەرهێنرا، ڕۆژنامەكە لە دوو سەرەوە ڕۆڵی گرنگ و هەستپێكراوی بینی، یەكەمیان لە بارەی پێشكەوتنی ئەدەبیاتەوە بوو كە بە هۆیەوە دەتوانرا زۆر بەرهەمی ئەدەبی بڵاوبكرێتەوە، دووەمیان كە ئێمە دەمانەوێت زیاتری لەسەر بنووسین مەسەلەی هاتنە پێشەوەی زمانلۆژی كوردی و زمانی بەخشانی هونەری بوو، لە ڕۆشنبیرانی ئەو سەردەمە كە زیاتر خۆیان بەو لایەنەوە خەریك كردبوو سێ «٣» ڕۆڵەی بە ئەمەك و دڵسۆزی كورد مامۆستایان سەعید صدقی كابان، تۆفیق وەهبی بەگ و ئیسماعیل شاوەیس بوون، ئەو سێ مامۆستایە هێندە بە كارامەیی و لێبوردنەوە چاكی ئیش كردنیان لێبەلادا كردبوو، بوونە هۆی بەرهەم هێنان و نووسینی دەستوور و ڕێزمانی زمانی كوردی، بە گشتی و دەستوری زمان بە تایبەتی گەلێك جێگای شانازی و سوپاس و پێزانینە، بەو كارەیان ئەنجامێكی وایان دەستخستین كە ئێستاو لەمەودواش بەرهەمەكانیان زیاتر ببنە مەشخەڵ و ڕێپیشاندەری ئەو دڵسۆزانەی گەرەكیانە لەو بارەوە خزمەت بكەن.

كاتێكیش كە ڕۆژنامەی ژیان لە سەرەتای ساڵی ١٩٢٦دا بڵاوكرایەوە كۆمەڵەی زانستیی كوردان دروست بوو، جۆرە گوڕو تاوێكی زیدەتری كرایە بەر بەرەو پێشەوە بردنی لێكۆڵینەوەی زمان، لە دەستپێكردندا نووسەرە هۆشیارەكان هەوڵیان دەدا گرنگی ڕۆڵی زمان لە ژیانی شارستانییەت و پەیوەندی كۆمەڵایەتیدا دەربخەن، وەك دیاردەو هۆیەكی گیرنگی وجودی نەتەوەیی پیشانیان دەدا، كۆمەڵانیان وا هەڵدەنا كە چوونە بەرزی و پێشكەوتن لە نێوان میللەتاندا بەبێ گۆڕان و دەست پێداهێنانی زمان هەرگیز نابێ.

یەكێك لە نووسەرانی بەتەنگەوە هاتووی زمانی كوردی لە ڕۆژنامەی «ژیان»دا دەنووسێ زمان شتێكی زۆر پێویستە بۆ گەلی بەشەر، زمان ڕۆحی فكری ماددی ئەتریخ و ئاوێنەی حەزاری ئینسانییەتە، هەر بە واستەی زمانەوە ئەتوانین مازی و حاڵ و موستەقبەلی میللەتێك تێبگەین، میللەتێكی بێزمان بە مردوو حساب ئەكرێ، ئەو نەوعە میللەتانە حەقیان غەصب ئەكرێ، حەقی ژینیان نامێنێ هەر وەكو مەجەڕەكان وتویانە «میللەت لە ناو زمانی خۆیدا دەژی» زۆر مەعقولە، زمان و میللەت یەكن، زمانی كوردی چەند ساڵ و زەمانێك بوو لە هەموو شوعبەی حەیات دەركرا بوو، لە سایەی هەندێك زوڵم و ئەخاخەت كە هەر وەكو ئێمە و گەلێ میللەتەكانی تریش لەم بەڵایە لە گەڵ ئێمە موشتەرەك بوون، بەم جۆرە حسییاتی میللییەو تەئریخ و مێژووی قەومییەمان ونبوو بوو چونكە لە ناو قەومێك هەر چەند زوعفی لوغەت پەیدابێ بەم نیسبەتە حوببی وەتەن و قەومییەتیش كەم ئەبێ لە گەڵ ئەمەندە تەزیقات و ئینكارێتی سیادەتی قەومی بەماتیان كردو بۆ مەحو كردنی زمانی كوردی تێكۆشان، كوردو زمانی كوردی مقاوەمەتێكی شێرانەیان نیشاندا، زمان و ئەخلاق و عاداتی خۆیان موحافەزە كردو تێكەڵاو نەبوون. بەڵێ ڕووناكی ئیستیقبال ڕەهبەری سەركەوتنمان و زمانمانە شوكور ئیمڕۆ زمانی كوردی لە كوردستانی عیراقدا زنجیری ئەسارەتی شكاندو پەردەی سەبری دڕاند. وەك مانگی چواردە شەو دەركەوت بە ڕووناكی و شەوقی خۆی چاوی كلی حەسودانی كوێر كردو ضیای پڕ نووری خۆی بە واستەی شاخی كوردستانەوە ئینعكاسی كوردستانی شیمالیشی ئەكات» (١)

لە مەیدانی نووسین و دانانی «دەستوری زمان»دا مامۆستا سەعید صدقی كابان بۆ یەكەم جار كتێبی موختەصەری صەرف و نەحوی كوردی» لە ساڵی ١٩٢٨دا لە قەوارەی جەریدەو «٧٦» لاپەڕەدا بڵاوكردەوە

كتێبەكە لە چاپخانەی نەجاح لە بەغدا لە سەر ئەركی خۆی چاپكراوە.

ئەوەی زۆر جێگای سەرنج ڕاكێشانە لەو نووسەرانەی لەوەبەردا بە تایبەتی پێشەواو ڕابەرەكان، ئەوەیە كە زۆر بێهەواو بێقیز بوون، كاتێ كاریكیان كردووە لە خۆ نەگۆراون و لافیان بە سەر لە خۆیان گچكەتردا لێنەداوە، شتی جەوهەری لای ئەوان برێتی بووە لە خزمەت كردن بە نیشتمان و نەتەوە، جاگرنگ نەبووە لەو پێناوەدا هەرچی لە دەستیان بهاتایە بیكەن هەر یەكێكیان نموونەیەكی ڕاستەقینەی سەربازێكی نەناسراو بوون، چ بە تەنگ ناوبانگ دەركردن و وێنە بڵاوكردنەوە نەبوون. لەسەر لاپەڕەكانی ئەو ڕۆژنامە كوردییانە كە لە ١٩١٩-٩٦٠ دەرچوون دەیان ناوی وا دەبینین كە بە لێكۆڵینەوەیەكی زۆر ورد نەبێ نازانرێ خاوەنەكانیان كێن، مامۆستا سەعید صدقی كابان بە ناوی «س»و گۆرانی سەركردەی بزوتنەوەی تازەگەری لە ئەدەبی كوردیدا بە ناوی «ع.جا. ف ـ ك» و زێوەری عالم بە ناوی «ز» و فایەق بێكەسی شاعیر بە ناوی (ف.ب)وە بەرهەمیان بڵاوكردۆتەوە. یا هی وایان هەبووەهەر بە بێناو نووسینیان بڵاوكردۆتەوە.

یەكێك لەو نووسەرانەی پێشین كە شاكارێكیان هێنابێتە بەرهەم زۆر بە دڵ فراوانی و خۆ بە بچوكزانین و تەوازوعەوە بەرهەمەكەی پێشكەشی دۆستان و ئەدیبان داوە، بەوەی كە سەرنجێكیان پێشكەش كرد بێ و هەڵەیەكیان بۆ چاك كردبێتەوە ئەم خۆی بە شادمان و دڵشاد زانیوە، لە دڵەوە سوپاس و نزاخوێنیان بووە.

ئەو كارەی كە مامۆستا سەعید صدقي كابان كردویەتی لە ڕاستەقینەدا ئیشێكی هەتا بڵێی گەورەو گران بووە، بەتایبەتی لەو كاتەدا كە چ سامان و سەرچاوەیەكی لەبەر دەستاندا نەبووە، واتا ئەو لە سفرەوە دەستی پێكردووە بەڵام هەنگاوی چاكی بڕیوەو باش بەرزبۆتەوە، كارەكەی لە چاو كاتی خۆیەوەو لە چاو بێ خزمەتی زمانی كوردی و نەبوونی تاقی كردنەوەی دێرینەوە ئێجگار بەبایەخ و سەركەوتووە. كارێكە هەتا بڵێی خۆی ماندوو كردووەو بە بێهەڵەشەیی و پەلەكردن پێشكەشی كردووە.

ئێمە كە دەڵێین لە كارەكەیدا سەركەوتوو بووە: مەبەستمان نییە ئەوە دیاری بكەین كە ئەو كتێبە بێهەڵەیەو زۆر بە زانستانە نووسراوە، نەخێر ...، بەڵكوو ئەصلی ئیشەكە بەچاك دەزانین و لەبەر زانستانەییشەوە گەلێكی بە ئەنجام داوە.

كاتێ ڕۆژنامەو گۆڤار بە كوردی دەرچوون و هەندێ نووسین بۆتە كوردی، مامۆستا كابان بیری لە پێویستی بوونی ڕێزمانێكی كوردی كردۆتەوە، باوەڕی وا بووە كە بێ دەستووری، گەڕەلاوژە لە نووسین و زماندا دروست دەكات بۆیە دانانی ڕێزمان دوو كەڵكی زۆر گەورە بە میللەت و تاكەتاكەكانی ئەتەوە دەبەخشێ یەكەمیان دەبێتە هۆی مانەوەو پاراستنی ئەو زمانەو زیاتر دەست پێداهێنانی و دوورخستنەوەی لە گێرەشێوێنی و فەوتان. فێربوونی خەڵكی دیكەو بێهەڵگرتنی ئەو دەستورە: زیندوێتی و بزوتنەوەی زمانەكە زیاتر وەدیار دەخەن.

دووەمیان كارێكی تەواو گەورە دەكاتە سەر ڕاستی و دروستی زمانەكەو نەهێشتنی دروستبوونی هەڵەو ناتەواوی و هێشتنەوەی بەشێوە ڕەسەنییەكەی و زیاتر دەدرێ نهێنی و جوانی كاریگەرییەكەی دەرنجرێ، چونكە ئەوە بۆ مەسەلەیەكی گرنگە بۆ مانەوەو پارێزگاری هەر نەتەوەیەك، هەر بۆیەشە كاربەدەستانی هەموو میللەتان بەو پەڕی كاری خۆیانی دەزانن یاسای پاراستنی زمانی نەتەوەكەیان دەربكەن و بودجەو كادیری كارامەو زانا بۆ پەرەپێدانی و خەملاندنی دابنێن.

مامۆستا سەعید صدقی كابان بێئەوەی چاوەڕوانی كەس بكات پاداشتی بداتەوە، بێئەوەی لە كەس سوپاس وەرگرێت بێ ئەوەی كەس ڕێی پیشان بدات و فەرمانی بەسەردا بكات ئەوەی بۆ ئێمە نووسیوە، با ئێمەش لە دڵسۆزی ئەو مەردە كەڵك وەربگرین و چاومان ببرینە ئەو زانا مەزنەو ئەم چەند قسانەی كە لە پێشەكی كتێبەكەیدا نووسیویتی بكەینە سەرمەشقی خزمەتكردنی زمانی كوردی. بابزانین ئەو پیاوە چۆن مەرامی خۆیمان بۆ دەنووسێ و چی دەڵێ (٢) «هەتا ئەم عەصری ئەخیرە خوێندنمان لە مەكتەباو نووسینمان بە كوردی نەبووە، بەو سەبەبە سەعی و كۆشش نەكراوە كە قواعیدێكی صەرف و نەحو بۆ زبانی كوردی ڕێك خرێ. وەقتێ لە طەرەف مەعاریفەوە مەكاتیب كران بە كوردی، لازم بەڵكو واجب بوو چونكو قەواعید بەبێ ئصولی نووسین و ئیملا نازانرێ، هەر لەبەر بێ‌قەواعیدییە یەك كەلیمە دەبینرێ كە بە ئەنواعی موختەلیف ئەنووسرێ.

لەبەر ئەوە من كە فەردێكی بچوكم لە ئەفرادی میللەت وا بە كەمالی ئەدەب و گەردن كەچییەوە ئەم ریسالە موختەصەرە كە بۆ قەواعیدی زبان نووسینی كوردی ڕێگانیشاندەرە تەقدیمی میللەتی كوردو ئەولادی وەطەنی ئەكەم، بەشەرەفی ئەم خزمەتەوە خۆم لە سەعادەتێكی ئەبەدیدا دائەنێم. لاكن رجا لە عولەماو منەوەران ئەكەم بە قەڵەمی لوطف و مەرحەمەت تەصحیحی قصوری و ئیكمالی نوقصانی بفەرموون. چونكو ئەوەل تەئلیفە قابلی تەنقیدە وهو العلیم الخبیر»(٣).

پەراوێزەكان:

١ - ژیان: ژمارە ـ٢٩، ساڵی ـ ١، ١٩ ئاغستوسی ١٩٢٦، ل ـ١.

٢ - سەعید صدقی كابان، موختەصەری صەرف و نەحوی كوردی، جوزئی یەكەم: بەغدا: چاپخانەی نەجاح ١٩٢٨، ل ـ٢.

٣ ـ ئەو نووسینەی مامۆستا بە ئیملای كۆن نووسراوە، من لێرەدا بە ئیملای نوێ نووسیمەوە، بەڵام تیپەكانم وەك خۆیان هێشتنەوە.

شەووسرووشت

تریفەی لێلی ـ ژێر پەڵەلە هەوری، مانگی نیوەشەو دەڵێی تروسكەی چاوی ماندووە. بە وەنەوزی خەو سروشت، لەترسی، باڵی تاریكی، بێهەست و چڕ بە چاوی لێك ناوە، كەوتۆتە كۆشی موچڕك و خوریەی شنەی شەماڵی تاوتاوەش لەگەڵ، شڵپەی شەتاوا دڵۆپی شەونم، دەكەن بە لێوی غونچەی ژاكاوا دارو دەوەنی لاباڵی جیا، دێوەو درنجە بۆ ڕێبواری شەو، هێندە سامناكە جێگەی سەرنجە بەڵام موچڕكی سروشتی ترساو، لە باوەشی خەو لەگەڵ بەیانا، دەبێتە دیاری، بۆ مژدەكەی شەو ئەوسا سروشتی كاتی بەیانی، باسێكی ترە لە كانگای بیرو سەرچاوەی هۆش و ناخێكی ترە

غریب پشدەری
«قەڵادزێ»

عەشقێكی سەرمۆر

عەشق .. عەشقی منە
كۆنە ..
پاك و خاوێن،
سەرمۆرو بێغەشە
دڵم .. ئای دڵم چەند
كوڵان گەڕە
لە دووی یارێ
كوڵمی ئاڵە
لێوی سوورە
دیدەكانی زۆر ڕەشە.
خۆشەویستیم ..
كڵپەیە، پشكۆیە، ئاگرە،
دۆزەخێكە ..
دۆزەخی چی ..
باوەڕت بێ
ئێجگار لە دۆزەخ زیاترە
عەشق باركێشانە
زەحمەتی زۆرە خەمە
باخسوس بۆ ئەو كچانەی
وەرزپەرستن
مەیلەكانیان دەمدەمە
كێ وتی دڵداری خۆشە؟
بێمەراقە وەك بەهەشت
بێبینێ چاوی ئەو (نازەی) منە،
ئاڵەم دڵەم
چەند خوێنی ڕشت.
من وەسێتنامەم
لە گۆڤارو ڕۆژنامەكاندا
نشتەهەیە.
خەڵكی ئاگادارە، (نازە)
بۆو لەسەرچی ئەمنی كوشت

(١) بسەرمۆر .. مەبەست لە ڕەنگی مۆرنییە

نوری حەیران

ڕۆشنبیری وەلی دیوانە لە بەرتیشكی لێكۆڵینەوە

● ڕۆشنبیری وەلی دێوانە ناونیشانی ئەو باسەیە كە مامۆستا محەممەد ئەمین هەورامانی لە وەرزی ڕۆشنبیری یەكیەتی نووسەرانی كورد ـ لقی سلیمانیدا پێشكەشی كرد

● لەو كۆڕەدا كە جەماوەرێكی زۆر لە ئەدەب دۆستان تیایدا ئامادەی بوو بوون و مامۆستا علی شەونم لە سەرەتادا بەناوی یەكیەتیەوە بە خێر هاتنی مامۆستا محەممەد ئەمین و ئامادەبووانی كۆڕەكەی كردو وتی.

× لە كۆڕی ئەمڕۆماندا مامۆستا محەممەد ئەمین هەورامانی باستی ڕۆشنبیری شاعیری خوالێ خۆشبوو وەلی دێوانەمان بۆ ئەكا ئەو شاعیرەی كە زۆربەمان شتمان لێ بیستوە، ئەو شاعیرەی كە بە دەستی شارەزووردا بە دوای ئەوینی شەمدا هەر لە گردی بە كراواد گردی دڕۆژنەوە هەتا هەموو شوێن خێڵەكانی جاف دەشتو دەری دەری پەی ئەكردو وێڵی ئەوینی شەم بوو شەوەهای تاریكی ..

مامۆستا محەممەد ئەمین دەستی كرد بە باسەكەی و وتی.

● ئەم یاسە باسی ئەو شاعیرەیە كە خەڵك بە شێت و لێوەی دائەنێ ئەوەی لەم باسەدا وتومە هەموویم لە سەرچاوەوە وەرگرتوەو هیچم لە خۆمەوە نەهێناوە تەنها هەندێ شت نەبێ كە لەو بەرهەمانەدا نین كە مامۆستا خاكی و عثمان هەورامی و ڕازی بڵاویان كردنەوە.

چونكە تا ئێستنا سێ دیوانی وەلی دێوانە چاپ كراوە، (دیوانی وەلی دیوانە، خاكی، ١٩٧٠)، (دیوانی وەلی دێوانە ـ عوسمان هەورامی ١٩٧٦) دیوانی وەلی دێوانە ـ ڕازی ١٩٧٧) هەر وەك لە پێش دەرچوونی ئەم بەرهەمانەدا، هەمە جۆر وتاری بەنرخ و سودبەخش بڵاوكراونەتەوە دوا بەدوای دەرچوونی یەكەم دیوان (دیوانی وەلی ـ خاكی) هەندێ وتاری بەنرخ بڵاوكرانەوە، دوابەدوای دەرچوونی دووەم دیوانیش واتە (دیوانی وەلی ـ عوسمان هەورامی) هەمدیسان چەند وتارو لێكۆڵینەوە لە ڕۆشنبیری نوێ و هاوكاری و ڕۆژنامەی عیراقی عەرەبیدا بڵاوكرانەوەو هەر یەكە لەوانە جۆرە نرخێكی تایبەتیان بۆ ئەو بەرهەمانە داناوە. ئەگەر ئێمە بە سەر بێ‌یەكەوە بەو وتارو لێكۆڵینەوانەدا بڕۆینەوە بۆمان دەر ئەكەوێ كە زۆر بەیان دەربارەی ئەمانەی خوارەوە دواون، خوێندەواری و نەخوێندەواری وەلی، مێژووی ژیانی، سەر گورشتەكانی خۆی و دڵدارەكەی و هۆنراوەكانی. جا لە نیگاری تاقیكردنەوەیەكی بێ لایەنانەوە تەماشایەكی دیوانەكان بكەین، ئەوانن بە بێ سڵەمینەوە، بڵێین (ئەوەندەی دیوانی وەلی ـ ڕازی) جێگای ڕەخنەیە، هی عوسمان هەورانی ئەوەندەنیە خۆ بەم شێوەیە هی خاكی كەمتر جێگای ڕەخنەیە. ئەمەش بۆ ئەوەیە چونكە ئەو كەرەسەو وتارو لێكۆڵینەوانەی سەردەمی كۆكردنەوەی (وەلی ـ خاكی) زۆر زۆر كەمتر بوون لەوانەی سەردەمی كۆكردنەوەی (وەلی ـ هەورامی) ئیتر ئەوە خۆ لە سەردەمی دیوانی (وەلی ـ ڕازی)دا ئەوەندە وتارو لێكۆڵینەوەی بەنرخ بڵاوكرابووەوە بە جۆرێ كە هەموو لایەكی تارەیكی وەلی ڕۆشنی كرابونەوە.

● ئینجا مامۆستا محەممەد باسی هەندێ شیعری وەلی و وەرگێرانی كردو باسی ئەو بەرهەم و وتارانەی كرد كە دەربارەی وەلی بڵاوكراو نەتەوەو هەر یەكەیانی لە جێگای خۆیدا هەڵسەنگاندو لە ئەنجامدا دەربارەی ئەنجامی ئەو بەرهەم و وتارو لێكۆڵینەوانە وتی:

× بە پێی ئەم كورتە وەرگیراوانەی سەرەوە كە ناویان و ناونیشانی نووسەریان و لاپەڕەیان و ساڵیان هەڵدران چەند شتێكمان دەستگیر بوو.

یەكەم هەواڵی یەكنەگرتوو دەربارەی ساڵی لە دایك بوونی وەلی دێوانە هەیەو یەكەیان جۆرە مێژوویەك دەگێڕێتەوە بە بێ ئەوەی دەستنیشانی سەرچاوەیێ لەو ڕووەوە بكرێ. دووەم ئەوەیە كە زۆربەی ئەو نووسینانە یەكگرتون لە دیاریكردنی ساڵی كۆچكردنیدا، كە ئەویش ساڵی (١٢١٣)ی كۆچییە. سێیەمیش: هەندێ لەو نووسراوانە وا دەكەیەنێ كە وەلی دێوانە لە تیرەی جافەكانی دەورویشتی بە كراوای نزیك هەڵەبجەیە، هەندێكی كەشیان دژن بەم ڕایەو بەخەڵكی ناوچەی زەنگەنەی دائەنێن، هەر بەكەشیان گۆڕەكەی دەباتە گۆڕستانێكەوە.

چوارەم، لە هەموویان گرنگترە، ئەویش ئەوەیە گرنگترە، ئەویش ئەوەیە كە باسی خوێندەواری و نەخوێندەواری وەلییە، هەندێ دەیكەن بە شوان، هەندێ بە خوێندەواری خاوەن دبوەخارو ئەنكچیێ پارەو پیاو!

● دوای ئەوە مامۆستا باسی بیروڕای خۆی كردو وتی:-

× ئێمە لەم ڕووەوە، دەڵێین. وەلی هاوچەرخی مەلای ڕەنجوری بووەو ڕیزی ئەدەب دۆستی و ڕادەی هونەری شیعری و پلەی خواناسین و خواپەرستی ئەگەر لەو زیاتر نەبووبێ كەمتری نەبووە! هەروەها لەوانەشە لە تەمەندا ئەوەندە جیاوازیان نەبێ، ئەوەی كە ئەختێ لە جیاوازی بكما جیاوازی سومعەیانە، سومعەی زانایی و ئەدەب دۆستی! دیارە وەلی دەنگ و باس و هەواڵی ڕەنجووری نەزانیوە تا ئەم كاغەزی بۆ نوسیوە، بەڵام ڕەنجووری بە پێچەوانەوە، ئەو ناوچانەی كە وەلی تیا ناسراو بووە ناوچەكانی شارەزوورو گەرمیان بوون كە بە زۆری لە نێو جاف و زەنگەنەو زەند هەوراماندا ناوبانگی دەركردووە. ئەوەی كە زۆر شایانی باسكردن بێ دەربارەی وەلی دێوانە ئەوەیە! یەكەم وەلی خوێندەوارێكی پایە بەرز بووەو دووەمیش بە پێی پلەی ڕۆشنبیریدا وا دیارە تەمەنی بەسەد ساڵێ پێشكەوتووە، واتە دەبوایە سەد ساڵێ بە پێی پلەی ڕۆشنبیری، لەوەو بە دواتر لە دایك بووبایە!! وا لێرەشدا ئەم خاڵانەی سەرەوە بە بەڵگەی شیعرییەوە ڕوون دەكەینەوە.

بروانە: ل: ٧

لەئەدەبی بیگانەوە

بۆ پیاوێكی سەرەڕێ

شیعری: مارگاریتا ئالیگەر(١)
(شێرزاد حەسەن)
لە ئینگلیزییەوە كردوویە بە كوردی.

چەند حەزدەكەم لە تەكتابم .. ئازیزت بم.
بۆ تۆ .. لێرە .. من هێزت بم،
شنەبایەكی فێنك،
نانی ڕۆژانەت،
ببم بەو ئاسمانە فریوەی بە سەرتەوەیە.
ئەگەر ڕۆژێك تۆیان لەو ڕێگەیە ڕاماڵی،
من ئەو ڕێگەیەم بارەكەت هەڵدەگرمەوە، ـ
لەچی ڕامای .. بڕۆو بیبرە.
خۆ گەر تێنوێتی هیلاكی كردی،
هەر خۆم جۆگە ئاسایی دەتەقمەوە،
نزیك بەرەوە .. بنوشتێوە .. بمخۆرەوە.
گەر ویستیشت تا بەیانی بحەسێیتەوە
لە ژێر تاریكایی قووڵ و پڕی شەوێكا،
جی لە چیاكان یان دارستان،
من هەر ئەو دووكەڵەم سەر ڕەشماڵت جێ ناهێڵێ،
وەكو گوڵێكی ئاگر بۆت دەسوتێم
هەر تەنیا بۆ ئەوەی تۆ بمبینیت ئازیزەكەم.
جیت خۆش دەوێ لەم ژیانە ـ
بۆ بوونی هەر خۆم ئامادەم.
بەیانیان زوو لەگەڵ شەفەقدا. وەرە پشت پەنجەرەكەت
خۆت وەرەو لەم دنیا نوێیەدا پیرۆزم كە.
منم تەنیا.. هەرخۆم تەنیا ڕێگەی شەڕێكم گرتۆتەبەر
چەكم تەنها چەپكە گیایەكی وشكە
دە بڕوانە چۆن بوومەتە گوڵە مێلاقە،
هەر بۆ ئەوەی تۆ بەزەییت پێمابێتەوە.
سەیركە چۆن بوومەتە باڵندەیەك،
باڵندەیەكی شین و لەهەموو لایەكەوە جریكەم دێ.
لە بەهاری ڕۆژێكا گۆرانی دەڵێم
ئەوەك بە دواماوە ڕێ ونبكەی.
دیسانەوە منم لە وەڵامی جریكەی
بولبولێكا.
گەڵاكانم تۆپ و پڕ دەكرێنەوە.
ئاونگی سەر پەلكی ئەو درەختانە:
ئەویش منم.
منم ..
!
تەمی سپی سەر ڕۆخانە ....
ـ ئەوە شادیت؟
دەبێ وابێ .. خۆم لە گەڵتام،
خۆشەویستیم باڵی بە سەرتا كێشاوە!
لە ناو هەرارانا تۆم ناسییەوە ـ
ئیم دانابڕێ .. ئێمە ڕێبواری یەك ڕێگەین.
ئەی پیاوە ئازیزەكەم .. تۆ تێم دەگەی؟
بۆ هەر كوێ بڕۆی .. ڕووم دەبیتەوە،
لە هەركێ بزرم كەی .. ه ... دێ دەمرۆزیتەوە؛
ڕۆژێكیش دێ بە قەد گەورەیی ژیان هەر تەنیا منت
خۆش بوێ.

★ × ★

«مارگاریتا ئالیگەر ـ ژنە شاعیرێكی ڕووسییەو لە ساڵی ـ ١٩١٥ ـ دا لە ئۆدیسا هاتۆتە دونیاوە، لە ساڵی ١٩٣٣ ـ دا بڵاوكرایەوە. چامەی شیعرە درێژەكەی بە ناوی ـ زۆیا ـ كە لە سەردەمی جەنگ نوسراوەتەوە خەڵاتی میری بۆ ساڵی ـ ١٩٤٣ ـ وەرگرتووە. ئێستا دانیشتووی مۆسكۆیە.

Institut Kurde de Paris

لە بیرەوەری خۆماڵی کردنی نەوتدا

لە رۆژی ١ی ئەم مانگەدا، بیرەوەریەکی ئەمرو پیرۆز رابورد کە کۆمەڵانی خەڵکی گەلەکەمان بە شادیو کامەرانیەوە یادی کردەوە ئەویش بیرەوەری خۆماڵی کردنی نەوت بوو وەرگارکردنی گەورە ترین و بەنرخ ترین سامانی گەلەکەمان لە ژێر دەستی کومپانیا مۆنۆپۆلیەکانیدا .

بەشی لێکۆڵینەوە لە رۆژنامە ((هاوکاری))

نەخشەیەکی بەرفراوان بۆ پێشخستنی پیشەسازی نەوت

لەم بیرەوەریە پیرۆزەدا لە دەزگای گشتی نەوتی باکورەوە راگەیەندا کە نەخشەی سالانی ١٩٧٩-١٩٨٣ی ئەم دەزگایە لەبەر رووناکی ئەو قسەیەی بەرێز صدام حسین دادەبێ کە دەڵێ (دوا دوو بەر میلە نەوت لە جیهاندا یەکێکیان عراقی دەبێ) .

ئەوەی شایانی باسە نەخشەی پێنج ساڵەی دەزگای گشتی نەوتی باکور کە دەست بە راپەراندنی کراوە لە سەرەتای ئەمساڵەوە، متمانە بە راپەراندنی راستەوخۆیی دەکاو کادیری نیشتمانی خەربکی هەڵسوڕاندنی کاروباری زامن کردنی سەرچاوەی نوێی نەوتە بۆباربووکردنی کێلگە بەرهەمدەرەکانی ئێستاو زامن کردنی دۆزینەوەی پاشەکەوتەی فراوان لە وڵاتدا . دەزگای ناوبراو ئەوەی روون کردەوە کە کارکردنی بە پێی بەرنامەی دیاری کراو ، بەرەپێدانی رەنیوهێنانە لە کێلگە نوێکانی نەوتدا لە حمرین و گەیارەو صفیەو کەلابات و خەبازەو قەمەر بەردەوامە . دەزگاکە بۆ راپەراندنی نەخشەکە (٦) جیهازی هەڵکەندنی قوڵو مام ناوەندی چاکگردنی خستوتە کار لە پاڵ (٦) جیهازی بە لێندەران کە لەوانەیە بەپێی کار فراوانتریش بکرێن ، ئەوەی شایانی باسە ئەم دەزگایە دوای بریاری خۆماڵی کردن تەنیا دوو جیهازی کۆنی لە کارکەوتوی بۆ مابەوە کە توانرا چاك بکرێن و بخرێنە کار .

هەروەها زۆر پرۆژەی نوێ پیشەسازیو پاشکەوت کردنی نەوت گراونەتەوە لە پاڵ نوێ کردنەوەو فراوان کردنی ئەوەی لە کومبانیا مۆنۆپۆلەکان بە جێمان .

● دەستکردنەوە بە نەوت ناردن لە خەتی سوریاوە بۆ بانیاس

سەرچاوەی دەزگای گشتی نەوتی باکور لە بیرەوەری خۆماڵی کردنی نەوتهەدا رای گەیاند کە دوای مۆرکردنی پەیمانی کاری نەتەوەیی هاوبەش لە نێوان هەردوو وڵاتی عراقو سوریای برادا ؛ دەستکرایەوە بە ناردنی نەوت بۆ بەنەەری بانیاس لەسەر دەریای سپی ناوەراستو ئەو نەوتەی ئێستا لەوێ وە دەروا دەگەرێتەوە هەمان وزەی جارانی دوای هەندێ چاککردن کە لە بۆریەکانی نەوت ناردن لە سوریا پێویستیانە .

دیسان لەم بیرەوەریەدا ؛ ئەوە دەستنیشان دەکرێ کارگێرانی دەزگای ناوبراو چوار جار لە جاران زیاتری کردوەو گەیشتۆتە (١١)هەزار کارگیرو ئەندازیارو تەکنیکیو ئیداری لە کاتێکدا ئەم ژمارەیە لە پێشەوە (٣)هەزار بوو ، بە هوی ئەو پێشکەوتنە دیارە شەوە دەزگاکە لە تەمەنی حەوت ساڵەیداو دوای بریاری خۆماڵی کردنی نەوت لە یەکی حوزەیرانی ١٩٧٢وە هەنگاوی بەرفراوانی ناوە بۆ برەو پێ دانی پیشەسازی نەوتو ئەوەی ئیستا ئەم بەرهەمی دەهێنێ چەندان زیاترە لەوەی کومپانیای مونۆپولەکان لە ماوەی ٤٥ ساڵی دزین و بردنی سامانی ئەم وڵاتەدا بەرهەمی ئەهینا ، بەرهەمی ئیستاشس بەڵگەی سەربەخۆی ئابوری وڵاتەو بۆ ئاوەدانیو بەختەوەری گەل بە کار دێ .

● لە یادی حەوت ساڵەی بریاری میژوویی خۆماڵی کردنی نەوتدا سڵاوی دڵسۆزی بۆ سەرکردایەتی حزبو شۆرش دروستکەری بریاریو جێبەجێ کەری خۆماڵی کردنی نەوت .

تەقەللای بەردەوام لە خزمەتی سوودی جوتیاردا

لەیەکێتی کۆمەڵە جوتیاریە هەرەوەزییەکانی پارێزگای سلیمانی

● یەکیەتی ناوخۆیی کۆمەڵی جوتیارانی هەرەوەزی پا گای سلیمانی دەورێکی کاریگەرانەی هەیە لەسەر پەرشتی هەموو کۆهەڵە جوتیاریەکانی پارێزگادا ، ئەویش لە سەردانی راستەوخۆو چونە ناو جوتیارانەوە هەر لە کێلگەو جێگای ئیش کردندا بۆ دۆزینەوەی باشترین چارەسەر بۆ گشت گیرگرفتەکانیان .

پارێزگای سلیمانیش لەو پارێزگایانەیە کە کاروباری کشتوکاڵی فراوانی زۆری تیایە کە لە نێوان دەشتو دۆڵو گردوو چیاکاندایەو کاروباری کۆمەڵە جوتیاریەکان زۆر بڵاوەو خۆهەڵاك کردنێکی باشی ئەوێتو ئەوەشس ئەکەوێتە سەرشانی ئەندامانی دەستەی بەرێوەبەری یەکیەتی

● جا لە چاوپێ کەوتنێکا لەگەڵ بەرێز صباح سعید کرم جێگری سەرۆکی یەکیەتی جوتیارانی سلیمانی وتی :-

+ بۆ ئەوەی زیاتر ئاگاداری چۆنیەتی نیشوکارەکانمان بین هەموو ئەندامانمان کە (٩) کەسن دابەش کران بەسەر لقەکانی یەکیەتیماندا هەروەها ئەو کۆمەڵە هەرەوەزیانەی سەر بە ئێمەن بۆ ئەوەی هەر یەکە لە جێگای خۆیەوە سەری ئەو شوێنانە بدەن بۆ ئەوەی ئامادەی کۆبونەوەکانیان بین و راپۆرتی تایبەتیان لێ بنوسن یەکیەتمان لە سلیمانیدا (١٠) لقەو لقەکانیشی سەرپەرشتی ١٦٦ کۆمەڵی جوتیاری هەرەوەزی ئەکەن لەگەڵ ٢٢ کۆمەڵێ جوتیاری هاوبەش و ١ کێلگەی کۆمەڵێو ٣کۆمەڵێ تایبەتیو ژمارەی ئەندامانی ئەم کۆمەڵانە نزیکەی ٣٨١٥٠ ئەندامن و ئەمانەشس نزیکەی ٤٤ هەزارو هەشتاو هەشت دۆنم زەویئان داگیر کردووەو لە کاروباری کشتوکاڵیو جوتیاریدا بەکاری ئەهێنن .

● سامانی ئاژەڵو خزمەت گوزاری کشتوکاڵی

● هەروەها دەربارەی پرۆژەکانی سامانی ئاژەڵو خزمەت گوزاری کشتوکاڵی بەرێز جێگری سەرۆکی یەکیەتی وتی .

+ لە سەرانسەری پارێزگای سلیمانیدا ٣٦ پرۆژەی سامانی ئاژەڵی هەیە ، لەوانە دووانیان تایبەتین بەبە خێو کردنی مەرو بەرخەوە . هەریەکەشیان نزیکەی ٦٠٠ سەر مەڕ ئەگرن . هەروەها سیانیسان تایبەتین بۆ قەڵەوکردنی گوێرەکەو ٣١ی تریشیان تایبەتن بە کاروباری مریشكو قەڵەوکردنی جو جەڵەوە بۆ گۆشت .. بەڵام لە رووی کشتوکاڵەوە ئەم ساڵ روو بەرێکی باش کراوە بەگەنم جۆ لە هەردوو لای سۆشیالیتیو تایبەتیداو خوایار بێت کاتی بەرهەم ئەنجامێکی چاکی نەبێتو هەر لە ئێستاشەوە هەوڵمان داوە کە زۆرترین مەکینەی دروێنە (کۆمباین) ئامادە بکەین بۆ ئەوەی

لە بارود زروفێکی چاکدا دروێنەی ئەمساڵ تەواو بکەین لەو هەوڵانەشمان ئەوەیە کە پار چاوەروانی تەواوبوونی دەروی خواروی وڵاتمان کرد بۆ ئەوەی مەکینەکانی ئەوی بگەرێنەوە ئینجا ئێمە دەست بکەین بە دروێ . بەڵام ئەمساڵ ماوەمان نەدا مەکینەکان بچن بۆ خواروی وڵاتو هەر لە کاتی خۆیدا لە هەموو ناوچەکاندا بە یەکجار دەست ئەکەین بە دروێ کردنو هەر ناو چەیەك بە گوێرەی پێویستیو داوای خۆی مەکینەیان بۆ ئەنێرین لێرەشدا داوامان لە لێ پرسراوانی بنکەی بەکرێ دانی مەکینەکان ئەوەیە کە بە گوێرەی توانا یارمەتیمان بدەن بۆ چاکترینو زۆرترین بەرهەم .

● چالاکی رۆشنبیریو راگەیاندن :

بە کاك صباح مات وت ، کاك صباح راگەیاندنو رۆشنبیری گرنگیەکی تایبەتی هەیە بۆ جوتیاران ئایا ئێوە لەم رووەوە چیتان کردووە بۆ جوتیارانی پارێزگای سلیمانی لە وەڵامدا وتی :-

+ لەم رووەوە تا ئێستا گەلێ چالاکیمان نواندوە وکەم تەرخەمیمان تیانە کردووە. هەر لەم چەندانەی دوواییدا نزیکەی (٦٠) کۆڕی فراوانمان پێك هێناوە بۆ جوتیارانی هەموو ناوچەکانی پارێزگاکە وبەردەوام سەر ئەدەین لە کۆمەڵە جوتیارەکانی هەموو ناوچەکانو لە هەموو روویەکەوە قسەیان لەگەڵ ئەکەینو باسی هەموو گیروگرفتەکانیانو چارەسەر کردنیان بۆ ئەکەینو گرنگی هەڵمەتی نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواریمان بۆ روون کردونەوەو باسی سندوقی مسۆگەر کردنی کۆمەڵە جوتیارەیەکانمان بۆ کردوونو تێمان گەیاندون کە بایەخی چاکی پێ بدەنو سوودەکانمان خستۆتە پێش چاویان . هەروەها لەم کۆڕانەی دواییدا هەڵۆیستی خیانەتکاری ساداتی خائین (ابورغال) مان بۆ روون کردنەوە بەوەی کە رێکەوتن نامەی لەگەڵ زایۆنی دوژمندا مۆرکرد ، ئەمانەو بێجگە لەوەی کە لیژنەی رۆشنبیریو راگەیاندنی یەکیەتیمان بە یارمەتی بەرێوەبەرێتی رۆشنبیری جەماوەرو بەرێوەبەرێتی رۆشنبیری جوتیاران و یەکیەتی ئافرەتانی سلیمانی گەلێ قافڵەی راگەیاندنیان رێك خستوە بۆ سەردانی لادێکانمانو دەوراتمان بۆ کردونەتەوە بۆ فێربوونی چۆنیەتی بەکارهێنانی ئامێری کشتوکاڵیو بە خێوکردنی ئاژەڵو ماڵاتو گەلێ لایەنی تریشو ئێستاش هەر بەردەوامین .

● نەهێشتنی نەخوێندەواری لە لادێکاندا !

دەربارەی هاوبەشیان لە سەرخستنی هەڵمەتی نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری کاك صباح وتی :

× لە روی هاوبەشی سەرخستنی هەڵمەتی نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری یەکیەتیمان دەوری سەرکەوتوانەی گێراوەو توانراوە کە ژمارەیەکی زۆر لە جوتیارانی پارێزگاکەمان داخڵی مەڵبەندەکان بکرێن ئەمیشس بە یارمەتی بەرێوەبەرێتی نەهێشتنی نەخوێندەواری لە سلیمانیو لە هەموو دیهانەکاندا مەڵبەندکراوەتەوەو تا ئێستا ئەنجامێکی چاکیان هەبەو بە هیچ جۆرێك غائبیان نەبووەو سەرومر دەوام ئەکەنو ئێمەش اله نێوان کۆرەفراوانەکانماندا لایەنی چاکەی ئەم کارە پیرۆزەمان بۆ روون کردوونەتەوە .

● دەربارەی فرۆشتنو ناردنە بازاری بەرهەمی جوتیارانەوە وتی :

× لەم رووەوە تا ئێستا گەلێ گیروگرفتمان هەبەو دەزگای لێپرسراو لەم مەسەلەیە وەکو پێویست بە ئەرکەکانی هەڵ نەساوە بەتایبەتی لە وەرگرتنی کەسەکانی روونی روەکدا وەکو لۆکەو گوڵە بەرۆژە کە نرخەکەیمان بە دڵ نیەو لە بەرژەوەندی جوتیاران نیەو سەوزەوا تیش هەر شتێکی وای بۆ نەکراوە .

حمە سعید حمەکریم
پ. هاوکاری لە سلیمانی

(هاوکاری)و کۆمەڵانی خەڵك

● نامەی هاوولاتیەك لە دێی دوکان -ناحیەی قەرەداغ

نامەی ئەم هاوولاتیە دەربارەی کەمو کورتی دێکەیان دەڵێ :

- دێ کەمان - دوکان-کە کەوتۆتە خواروی ناحیەی قەرەداغ رێگای ئوتومبێلی بۆ رانەکێشراوە بەو جۆرەی کە بتوانیهوبێ بۆ پێشکەوتنی باری ژیانی کۆمەڵایەتی دانیشتوانی دێکە .

-نەخۆشخانەکەمان ، نە پزیشك نە هەتا برین پێچی نیەو ئەوە سێ ساڵە ئەمە حاڵمانە ؛ دانیشتوانی زۆر بەدەست ئەم گیروگرفتەوە دەناڵێنن .

گوندەکەمان لە سەرچاوەی رووناکی ژیانو بەڵگەی هاوچەرخی بێ بەشەو کارەبامان نیە . ئێتر هیوادارین لێپرسراوانی دڵسۆز بە چاوی بەتەنگەوە هاتنەوە سەیری کەمو کوریەکانمان بکەن .

شوان کریم دێی دوکان-

● هەروەها دێی ((مەرگە))ش گیروگرفتی هەیە ...

نامەی هاوولاتی عمر محمد امین مەرگەیی داوا دەکا کە کارەبای دێکەیان بە رۆژیشدا کار بکا باشترە چونکە زۆر هاو وڵاتی لە پێویستیو کاری رۆژانەیان پێویستیان پێدەبێ . چونکە کارەبای دێکەمان ئیستا تەنیا بەشەودا دەخرێتە کار ، دیسان ئەم هاوولاتیە دەڵێ قوتابخانەی دێکەمان ، خانوەکەی زۆر کۆن بوە ، بناخەی خانوی نوێ هەڵکەنراوە ، خۆزگە دەستو برد دەکرا لە تەواو کردنیا .

● چوار قورنەو خواستەکانی

نامەی هاوولاتی عبدالرحمن ممند رسول خەڵکی چوار قورنە لە نامەکەیدا دەڵێ :

ناحیەی چوار قورنە ، ناحیەیەکی گەورەیەو ژمارەی دانیشتوانی بەتەواوی زیادی کردوەو بەڵام هەندێ کەمو کوڕییان هەیە ؛ بۆ نموونە تاکو ئیستا دائرەیەکی بچووکی بەدالەی هەیە ، بریتییە لە دوو ژوری لە قوڕ دروست کراوی بەکری گیراو !! لە هەموو ناحیەکەدا شەش یان حەوت خەتی تەلەفون هەیە نیوەی دراوە بە موچە خۆراتی بەدالەکە خۆیان !!

نامەی ئەم هاوولاتیە دەخەینە بەر چاوی کاربەدەستان ، بەئومیدی بەتەنگەوە هاتنی ئەوەی بەرچاوی خستوە .

● خۆزگەکانی شاری ((رانیە))

نامەی هاوولاتی لطیف ابوبکر احمد لە رانیە ، بریتییە لە چەند خۆزگەیەك ، ئێمە دەیانخەینە بەرچاوو خۆزگە وەڵامی پێویست دەدەرایەوە :

- خۆزگە، گەرەکەکانی ، بەتایبەتی گەرەکی سەرا ، شەقامەکانی قیرتاو دەکرا ،کە ئیستا قیرتاونەکراونو نزیکەی ساڵێك دەبێ بەردێکی زۆری لێ کۆکراوەتەوە ، بە نیازی دروست کردنی ...کەچی بەردەکان .. لەجیاتی ئەوەی شەقامی پێ دروست بکری .. رێگایان گرتوە !

-خۆزگە یا یەخێکی باشس دەدرا بە هونەر لەم شارەدا چونکە ژمارەیەکی زۆری تیایە کە بەتواناو لێهاتوونو پێویستیان بە هاندانو دەستگرتنە .

- خۆزگە پۆلیسی هاتوچو دادەنرا بۆ رێکو پێك کردنی هاتو چوو لەناو شاردا .

چەند نامەیەك بۆ منداڵانی جیهان

لەژمارە (٤٧٢)دا .نامەکەی ڤالدهایمو لەم ژمارەیەشدا نامەکەی (ئەندلاسێولیڤانۆ)سەرۆکی کۆمەڵەی گشتیی سەربەنەتەوە یەکگتوەکان ئەخەینە بەرچاوی منالان خۆیان .. !

نامەکەی لیڤانۆ :

لەدەورەی (٣١)یا .کۆمەڵەی گشتی ، بریاریدا ، ساڵی ١٩٧٩ بکرێ بەجیهانیە ساڵی منالان ، ئەمەیش بەڵگەیەکی دیارە ، کە رێکخراوەکەی ئێمە ، چەند بایەخ بەو گرفتانە ئەدات ، کە دەورێکی ئاشکرا لەپاشەرۆژی مرۆڤایەتیا ئەنوێنین ، لەو پێوارانگەی ، ئەو منالانەی کە ساڵی ١٩٧٩ لە دایك ئەبن ،ئەوا لە ساڵی(٢٠٠٠) دووهەزاردا گەورە ئەبنو پێئەگەن .. لەسەرەتای سێیەم هەزار ساڵەی مێژومان‌دا هێشتا ئەم ئەستێرەیەی ئێمە ، لە چاودانیشتوانیدا ، لە هەرەتی لاوی دابەو ژمارەی منالانیشی لە ژمارەی گەورەکانی پترە .. بەداخەوە(٣/٢)ی ئەو منالانە روبەڕوی برسێتیو نیگەرانیوبێ بەشیەکی کوشندە هاتوون .. ئەم ساڵەی منالانیش بۆیەکە جاردرا ، تا ئەو گرفتو پێداویستیە ئابوریورۆشنبیریو تەندروستیو پەروەردەییانە چارەسازبکرێن ...بۆیە ئەبێ بە هەموو بڕوایەکمانەوە هەوڵ بەین ، هەر هیچ نەبێ بەشێکی کەمی ئامانجەکانی ئەم ساڵە رەنێو بهێنین .. لە سەرەتاوە یش ئەبێ دان بەوراستیەدا بنێین کە : منال جەوهەرێکی بنەرەتیانەی پەرەسەندنی ئابووریو رۆشنبیریو کۆمەڵایەتییەو ئەبێ میهرو خۆشەویستی بۆ هەڵخرێو بە باشی چاودێری بکرێو دەرفەتی چاکی بۆ دەستبخرێ ، تا بە خۆراکی چاك ئاسودە بێتو لە دەردو نەخۆشی لا تەرازبێتو دەرگاو دەروازەی خوێندنو زانستیشی بۆ والا بکرێتوچێژ لە منالێتی خۆی وەرگرێتو ئەم قۆناغەی ژیانی بێ نەداریو دۆشدامانو بێباکیو رەنجو جەفا بەسەربەرێت .بۆ ئەم ئامانجەیشس ئەبێ زۆر بە گوردا وا بکەین ،تا نیسبەتێکی بەرزتر لە سامانی نیشتمانیو جیهانیی،بۆ بەرنامەو نەخشەکانی منالان ، نەك هەر لە ساڵی١٩٧٩دا ، بەڵکو بگرە لە ساڵانی داهاتووشدا ، تەرخان بکرێت .. لە هەمان کاتیشا ئەبێ هانی دەوڵەتەپیشەسازیەکان بدەین -لەبەر گەلێ هۆی مرۆڤانە - تاکو پتر یارمەت منالانی وڵاتە گەشەکردووکان بدەن ، چونکەئەمەیان تاکە هۆیەکی بنچینەییەبۆ پاراستنی ئەمنو ئاسایشی جیهان ، خەمساردیکردن لەدەرحەق منالان ، ئەبێتە مایەی جیهانێکی برسیو نەخوێندەوارو کینەدار ، ئەنجامەکەیشی ئەبێتە مایەی پەیابوونیچەندین کۆمەڵگەی بێ ئارامو پڕ لە شەڕو ئاشوبیجگەر بڕو کوشندە .

نیازخوازم لە دەورەی داهاتوودا ،کۆمەڵەی گشتی ، بایەخێکی زۆر تایبەتی بە موناقەشەکردنی ئەم ساڵەی منالانی سەر لە بەری جیهان بدات ، بەمەیش رێکخراوەکان ئەرکێکی بنچینەیی خۆی بەرامبەر وەچەکان جێبەجێ ئەکات .

محمود زامدار

Institut Kurde de Paris

شۆڕشگێڕیەتی دەستکەوتەکەو ئاسۆی پاشە ڕۆژی

بەبونەی
بیرەوەری
یەکی
حوزەیرانی
ئەمـروەوە

ذکریات محمد حسن

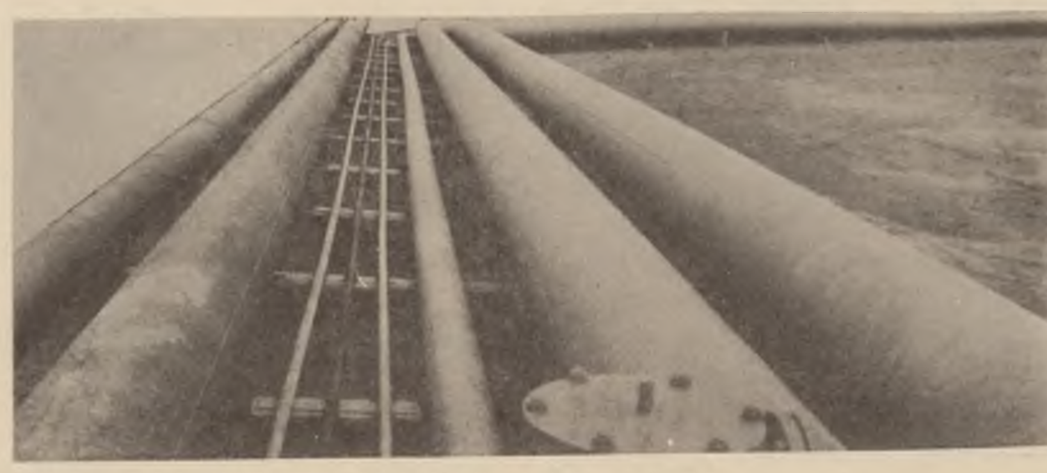

هەموو ساڵی تێکڕای گەلی عراق بە کوردو عەرەبەوە یادی ای حوزەیران بە شادمانی دەکەنەوە ، لە ساڵی ١٩٧٢دا شۆڕش لە عیراق ، گەورەترین لێدانی پشت شکێنی ئاڕاستەی دەستەلاتی مۆنۆ پۆلی نەوتی جیهانی کرد لە ڕۆژهەلاتی ناوەراستدا، بەمەش دەرسێکی چاکی دا بە چاوبرسیەتی ئیمپریالی و کۆمپانیاکانی کە دەمێك بوو سامانی گەلەکەمانیان هەلدەلوشی ٠

ئاشیراکردنی خۆماڵی کردنی نەوت و چەسپاندنی دەستەلاتی گەلەکەمان بەسەر خێروبێری خۆیدا ، سەرەتای کۆتایی پێ هێنانی دەستەلاتی ئەو کومپانیا چاوبرسیانە بوو کە نزیکەی زیاتر لە پەنجاساڵی خایاند ، لەو ماوەیەدا ، دواکەوتویی و ناهەونی باری ئابوری و سیاسی شێوازی دیاری باری عیراقی دواکەوتو بوو بە دەست ئەو کومپانیایانەوە ٠

حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست گرنگترین ئامانجی بنەڕەتی هێنایە دی کە خۆماڵی کردنی نەوت و سامانی سرۆشتی ولاتەو تەرخان کردنیان بۆ خزمەتی گەشە پێدانی نەتەوەیی و پێشکەوتنی گەل لە رووی باری ئابوری و کۆمەلایەتی هەموو لایەنەکانی تری ژیانەوە ٠

بریاری خۆماڵی کردنی نەوت ، بریارێکی شۆڕشگێرانەی نەمرە ، کە لە ئەنجامی نەخشەو لێك دانەوەی وردی سەرکردایەتی حزب و شۆڕشدا هاتەدی و هەموو پێداویستەکانی سەرکەوتنی بریارەکەو ئەنجامەکانی لە ناوخۆو دەرەوەدا زامن کرا ٠ هەرچەندە ولاتەکەمان روو بەرووی بار قورسی و تەنگاو پێهێنانی ئابوری و سیاسی هەندی دەولەتی گەورە بو ، بەلام گەلەکەمان بە مەزنی و خۆڕاگرتن سەلماندی رێزو سەربەرزی نیشتمانی لەسەرو هەموو شتێکەوەیە ، لەبەر ئەوە تەقەللای کومپانیا مۆنۆ پولیەکانی دەولەتان و نوکەرەکانی لەناو چەکە سەرکەوتونە بوون ، چونکە گەل بە هەموو کەرت و بەش و نەتەوەکانیەوە لە دەوری سەرکردایەتی حزب و شۆڕش کۆبوونەوەو رێ رەوی سەرگەرتنیان کرتە بەر بۆ چەسپاندنی دەستەلاتی خۆی بە سەرسامانی نیشتمانیدا ٠

عیراق ، هەلوستیکی دیاری بەدی هێنابە خۆماڵی کردنی سامانی نەوت لەناو هەموو ولاتانی تری جیهانداو بەمەش بوە جێگای رێزی ناو گەلانی جیهانی ئازادیخوازو شوێنکی بالای ئابوری گرت و دەنگی لە هەموو رێکخراوە ئابوورن و نەوتی و پیشەسازیەکان[illegible] بلند دەبیسترێ ٠

● **پرۆژەی بەردەوام :**

لە دوای بریاری خۆماڵی کردنی ئەمر کۆمپانیای نیشتمانی عیراق بۆ کاروباری نەوت دامەزرا تا ئەرکی لە رێگای کادیری نیشتمانیەوە بە پێی بەرنامەیەکی فراوان بنجاتە کار بۆ کەڕان و هەلکەندنی بیری نەوتی نوێ یەکەم کاری لە ناوچەی «حمرین» دەستی بێ کردو نەوتێکی زۆر دۆزرایەو وبەرهەمی کێلگەی «بای حسن» زیادی کردو لە رووی پرۆژەی ستراتیژیەوە لە قوناخی رابوردوا خەتی ستراتیژی کرایەوە لەگەل بەندەری « البکر »و خەتی عیراق و تورکیاو پالەوتگەی نوی بەسرەو بۆری گواستنەوەی بەرهەمی نەوت لە نێوان بەغداو بەسرەداو لە پال پالاوتگەنی عیراق لە صوەالی براکە سەد ملیون دیناری عیراقی تێ چو ، زوربەی پرۆژەکان بە دەستی کادیری عیراقی تەواو بون کەلێ هاتویی و بە توانایی خۆیان لە رادەیەکی بالادا سەلماندە ، لە رووی زیادکردنی وزەی بەرهەمەوە وزەی بەرهەمی « کۆمەلگەی کۆی نەوتی خاوی کەرکوك ، لە کێلگەکانی باکورگە یشتە یەك ملیون و ٤٠٠ تەن لە ساڵێکدا ، دیسان پرۆژەکانی زمبورو بای حسن پەرەیان بێ دراو کۆمپانیاکە نەخشەی فراوانی دانا بۆ دوزینەوەی نەوتی تر لە خاکی ولاتەکەماندا و لەو پرۆژە گەورانەی کراونەتەوە پرۆژەی بوری ناسریەو کوتە بۆ گواستنەوەی نەوت و گەیاندنی بە ناوچەکە ٠

هەروەها پرۆژەی پالاوتگەی بەسرە لە ٣ ملیونەوە گەیەنرابە ٧ ملیون تەن لە ساڵێکداو ئیستاش کار لە پرۆژەی (ماز)دا دەکرێ لە لایەن کادیری نیشتمانیەوە، ئەم پرۆژەیە یەکەمجارە لە ولاتەکەماندا دەکرێتەوە ٠

هەروەها کار بەردەوامە بۆ فراون کردنی پالاوتگەی بێجی لەسەر شێوەی- راپەراندنی خۆیی کە بەرهەمی لە ١٠ هەزار تەنەوە دەگەیەنێتە ١٢٠ هەزار تەن ٠

دیسان بەرهەمی پالاوتگەی کەرکوك ئیستا گەیشتۆتە ١٣٠ هەزار برمیل و بە دوو خەتی کارکردن ٠

دیسان کەرتی بەرهەمی پالاوتگەی سماوە تەواو بوە ئیستا ٢٠ هەزار بەرمیل لە رۆژێکدا بەرهەم دەدا ٠

هەروەها کارگەی گازی شل لە « خورزبیر » کەوتۆتە کار کە سەر بە دەزگای گشتی پالاوتنی نەوت و پیشەسازی گازەو وزەی بەرهەمی ٢٠٠ هەزار تەنە لە ساڵێکدا ٠

ئیستاش کار لە دوو پرۆژەدا دەکرێ کە بەگەورەترین پرۆژەی گاز دا دەترێن لە ولاتدا یەکەمیان پرۆژەی گازی باکورو ئەوی تر پرۆژەی گازی باشور بەم جۆرە دەتوانرێ بە تەواوی سوود لەو گازە وەربگیرێ کە جاران هەروا بە بێ هودە دەسوتا ٠

عیراقی شۆڕش ، رێ رەوی راپەرینی پیشەسازی هاوچەرخی نەوت و پیشەسازی گرتۆتە بەرو زۆری پێ ناچی ئەم پێشکەوتنە وەك دیاردەی چاك لە رووی ئابووری و ئاوەدانی و رۆشنبیری و کۆمەلایەتیەوە بالا خۆی دەتوێنی و رۆژی خۆماڵی کردنی نەوتیش هاندەری بەردەوام دەبێ بۆ بنیاتنان و پێشکەوتن و یەکێتی نیشتمانی ٠

((هاوکاری)) لە کونفرانسی دەوری ئافرەت لە پەرەپێداندا لە دەوڵەتە بێلانەکان

سەرۆکی ئافرەتانی فەلەستین : ئێمە و ئافرەتانی جیهانی سێیەم

نەجاة رفیق حلمی

● فەلەستین ٠

چاوپێکەوتنێمکان لەگەل سەرۆکی نێرراوی رێکخراوی فەلەستین ، بەرێز عصام عبدالهادی سەرۆکی یەکێتی گشتی ئافرەتانی فەلەستین و ئەندامی ئەنجومەنی کۆمیتەی رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین داکرد ٠

لە بارەی دەوری ئافرەتی عیراق لە کاروباری پەرەپێداندا دەدوێت ، : هەلسەنگاندنمان بۆ ئافرەتی عیراق رێزلێنانی دەوری ئافرەتەو بەو پەڕی گەورەیی وە لە ماوەی ئەو ئیش و هەول و تەقەلاو چالاکیانە دەیدات لە هەمە جۆری بوارەکانی ئیشکردندا هەروەها پێداویستی یەکانی تەندوروستی و پەروەردەو رۆشنبیری و کۆمەلایەنی ئەوەی شایەنی باسە بەتایبەتی دەوری لە بواری خەباتدا

هەر کەسێك چاو بەو دەستکەوتانەدا بخشێنێت کەوا بەر ئافرەتی عیراق کەوتووە رێزی لێ دەگرێت و دانی پێدا دەنێت و دەوری لە پەرەپێداندا هەلدەسەنگێنێت ئەبێت ئەوەش لە بیر نەکەین کە دەوری ئافرەتی عیراق لە بواری سیاسەت و راگەیاندندا دیار بکەین ٠

دەربارەی کۆنگرەکە حەز ئەکەین بزانین بیروراتان چیە ؟٠

دەربارەی کۆنگرەکە لیژنەی ئامادەکردنی کۆنگرەکە کۆبوونەوەکانی لە عیراقی شورشدا بەستووە و یەکێتی گشتی ئافرەتانی عیراق دەورێکی بالای هەبووە لە ئامادەکردنی بەرنامەی کونگرەکە ٠

سەبارەت بە پەرەپێدان خاتو عصام دەدوێت و دەلێت : ئەگەر بێینەوە سەر پەرەپێدان کەوا ئەمڕۆکە لە چوارچێوەیدا کۆ دەبێتەوەو بخەینە چوارچێوەی زانیاریەوە ئەبینین پەرەپێدان واتای پێگەیشتن و راپەراندنی ئابووری و رۆشنبیری و کۆمەلایەنی دەگەیەنێت ئەمەش لە کۆمەلگایەکەوە بۆ کۆمەلگەیەکی تر دەگۆڕێت و پێویستی بە لێکۆڵینەوەی مەیدانی و ناوخۆیی هەیە لەبەر ئەوەی گەلی فەلەستین بۆی نالوێت ئەم لێکۆلینە وانە بچەسپێنێت چونکە گەلی فەلەستین جەنگی چارەنووس دەکات ، هەروەها لە پەرەپێداندا بۆی نالوێت دەوری خۆی ببینێت کەوا مافێکی گەلانی هەموو جیهانەو ئەو گەلانەی دۆخ و باریان ناتەواوو شێواوەو لە ژێر زەبری دوژمندا دەتلێنەوەو ئاگای ئاسایش نازانن ٠

پێویستە گەلی فەلەستین بەردەوام بجەنگێت ئەگەر بلێیت ، خوێن رشتنی بوێست بەلکو لەبەر ئەوەی خوێن ماف قوول ئەکاتەوەو ئاشتی ئەچەسپێنێت ٠

دوا راسپاردەتان بۆ ئافرەت چیە ؟ ٠

ئومێدەوارم ئافرەتی عیراق لە ئیشکردن و هەول و تەقەلادان و خەباتدا بەردەوام بێت بۆ ئەوەی بەرهەمی بەرتر بێت کە لەگەل دەستکەوتەکانی شورش ١٧ ی تەموزدا بگونجێت ، هەرچەندە تەنگ و چەلەمەی دێتە رێی بەلام بە هوشیاری یەوە ـ ئەتوانێت لایبەرێت ٠٠

شتێك ماوە لە بارەی بەرێز عصامەوە بزانین ٠ خاتو عصام ئافرەتێکە لە پەنجا

سەرۆکی ئافرەتانی میرنشینەکان دەربارەی دەوری ئافرەت دەدوێ

ساڵ تێپەڕیوەو دایکی چوار منالەو لە نێوان لوبنان و ئەردندا دەژیت پارچەیەکە لە زیرەکی و چالاکی یەو لە بنەماڵەیەکی روشنبیردا پەروەردە بووەو چەندین زمان بە رەوانی دەزانێت هەرچەند بروانامەی کۆلیجی وەرنەگرتووە ٠

لە دوای گفتوگۆکەمان خاتوعصام بەرەو رووی پرسیارێکی کوتوپری کردمەوە دەربارەی زمانی نوسینم بو ئەو سەرچاوەیەی کە گفتوگوکەی بە زمانی کوردی و لە روژنامەی هاوکاریدا بلاو دەکرێتەوە ئینجا وتی پێخوشحالم بەوە چونکە دەمێکە من بە دوای هەوالی ئافرەتی کوردوستاندا دەگەریم شارەزاییم هەیە دەربارەی چالاکی و ئەو دەورەی لە ژیانی گەلی کوردا دیویەتی ٠

● میرنشینەکان

● ولاتە تازە پەرەسەندوەکان هەولی چالاکانەی ئەوەیانە کە هەموو پێویستیە گرنگەکان و جۆربەجۆرەکانی گەل هەیە ئامادەی بکەن و بیدەنە دەست گەلەکانیان لە رێی پەرەپیدانی کۆمەلایەتی و ئابووری یەوە ، چونکە پەرەپیدان بە رێرەوی ژیانی داهاتوو بەوەی کە هوی چەسپاندن و دامەزراندن و زامن کردنی ئەو شتانە یەکاو یەکە بۆ پاراستنی خیزان چ بە دایك و چ بە مناڵەوە هەر ئەوەشە ئەبێتە هوی سەرکەوتن و راپەرینی کەمەلە پەرەسەندوەکان ٠

یەکێك لەو ئافرەتە چالاکانەی کە لە کونگرەی ولاتە بێ لایەنەکاندا دەربارەی دەوری ئافرەت لە پەرەپێداندا لە بەغدا گیرا خوشکە شەهلا احمد خلفان بوو کە سەرۆکایەتی نوینەرانی میرنشینەکانی عەرەبی ئەکرد ٠ کە بریتی بوون لە چەند ئافرەتێکی روشنبیرو بە جلوبەرگی میللی و خۆماڵی- یەوە هاتبون و هەندێکیشیان جل و بەرگی تەرزی ئەوروپی یان لە بەردا بوو ، لەگەل ئەوەشدا کە دەستیان لە خوورەوشتی نەتەوەیی و نیشتمانی خویان بەرنەدا بوو بەلام دیسان بە هەنگاو شەقاوی بەرین بەرەوپێشەوە بە گورجی ئەڕۆن و شان بە شانی شارستانیەتی نۆی رێ ئەکەن ٠

کە لێم پرسی باسی دەوری ئافرەت و پلەی گەشەو پەرەسەندنیان لە ولاتی خویاندا بوم بکات ووتی ٠

دەروازە بەرینەکانی زانکو بۆ ئافرەت کراوەتەوە هەرچەندە زانکوی تیکەل جارێ نیە بەلام زانکوی سەر بە خۆمان هەیە کە ئافرەت بە ئارەزووی خوی بتوانێ تێیدا بخوێنیت بێ ئەوەی باوکو برای رێی لێ بگرن ، ئەمەش یەکێکە لەو هەنگاوە فراوانەی کە ئافرەت لە ولاتی ئیمەدا ناویەتی و لە رێ رەوی پیشکەوتنخوازی ئافرەتدا بەرەو ئازادی و سەربەخۆیی ئافرەتی ئەم چەرخە ئەیبات و دوا رۆژێکی رەوشنی پیشاندەدا دیسان دووپاتی ئەکەینەوەو ئەلێن رێیان بۆ خوش کراوە بۆ چوونە ناو گشت جۆرەگۆڕەپانی کارو پیشەسازی و تیکەل بوون بە کومیتەو یەکیەتیە جۆراوجۆرەکانی ئافرەت و کورو کردنەوەی رێگای دووروودرێژ بەرەو پەرەسەندنێکی کومەلایەتی و ئابووری تاکو بگەنە پیویستە گرنگەکانی مافی ئافرەتان و زامن کردنی ئەو مافانەو بەرزاوەندیان ٠

چەند گۆڤارێکی تایبەتی ئافرەت لە میرنشینە عەرەبیەکاندا دەردەچێ کە هەموو ئەرکێکی لەسەرشانی ئافرەتە ٠

زهرەالخلیج ، هی ، العهد الجدید ، المراه ئەمانە گوڤاری تایبەتن بۆ ئافرەت، نووسینەکانی تێکرا پەیوەندی بە ئافرەت و خیزان و منالەوە هەیە ٠

گورانگەهەك بۆ هۆزانڤان و چیرۆك نڤیسی ژن ل دهوکێ

ئالان احمد

ئێکەتیا نڤیسەڤانێت کورد / تایێ دهوکێ بو جارا ئێکێ دبزاڤا خۆ یا رۆشنبیری ، بزاڤ و چالاکی یا چەند دۆتەکا پێشنیاری گورانگەها ل رۆژا ئەینی ٤-٥-٩٧٩ کر ، پشتی دەستەکا ئێکەتیێ هێزو شیانێت خۆ تەرخانکرین و دەرگەهێن خاندنگەهو دەزگایێت میری قوتاین و کەتنە هەلبژارتنا هندەك توانایێت کەرك و نیف گەهشتی ژ توخمێ ئافرەتان٠ ب راستی پێنج شەمالکێن نوی ئامادەبوون ژ وێ هەلبژارتنا بووی و پەردا کەڤن هاتە هلاندن و سووتن، گەلەك ژ خوشکێن ئەدەب دۆست بەرهەڤبوون ٠ ل پێش گوتارا رەوشنبیری سەیدا عبدالرحمن مزوریێ خاند و بزاڤا ژنا کورد خۆیاکر ددیرۆکا ئەدەبێ کوردی دا و چەند نموونەیەك ژوان ئەدیبان ئینا وەکی :

(مەستورە خانم ئەردەلانی، زەینەب شێخ عبدالکریم جەلی زادە ، حەیران خانم کەریم خانێ دونبەلی ، سوڕێ خانم دیاربەکری ، رەوشەن بەدرخان ، میهرەبان خاتوینا بەرواری ، صاریا مستەفا دۆسکی) ٠

ل دوماهی گوتارێ کاك خلیل دهۆکی و محفوظ مائی ئەڤ خوشکێن شاعیرو چیرۆك نفیس پێشکێش کرن ٠

١ - چیرۆك نفیس (دوماهیك عبدالرحمن) و چیرۆکا خۆ ★ سۆزبیت دایکێ ★ ب شێوەکا لێکدای و پێشکەتی خاند ٠

٢ - هۆزانڤان (بێریڤان رەشید) و پارچە هۆزانا خۆ ★ هێرڤە هەڕە ★ ٠

٣ - هۆزانڤان (ن - سروشت) و هۆزانا خۆ ★ شیکایەت لە دەس شەمال ★

٤ - هۆزانڤان (پیرۆز مەجید) و پارچە هۆزانا خۆ ل بن ناڤی کەوێ چیایی

٥ - هۆزانڤان (هیڤی بەرواری) و هۆزانا ★ خۆزیکاما من ★ ب دوماهیك ئینا ٠

ب - راستی بەدێ دارێ نجەملە و دەم گەهشتنە ، نیشان ژی ئەڤ توخمەنە ، پێگەهشتێت رۆژەکا هل و پێشکەتی بو ئەدەب و رەوشەنبیریا کوردی ٠

ل دوماهی چەند خەلات هاتنە پێش کێش کرن ژ بو خوشکێن پشکدار ٠

لەئەدەبی گەلانەوە

نووسینی چیرۆك نووسی بولگاری «ئیلین پلین»

انور عمر محمد کردوویە بەکوردی

گابۆرەکە

کاتێ منالیی خۆمم وەبیردێتەوە زۆپاکەمانم بیردەکەوێتەوە ، گوندە روو لە ڕۆژهەڵاتەکەمانم بیردەکەوێتەوە ، ئەو جۆگەیەم بیردەکەوێتەوە کە لە دەورو پشتیا یاری و گەمەمان دەکرد ، بە چاوی خەیاڵیش (بلشۆ)م بیردەکەوێتەوە گا پیرە گەورە مەزنەکەمان .

چەندین ساڵ بلشۆ کاری کردو گاسنی ڕاکێشا تا پیرولات لێی کەوت .

هەر لەو کاتەوە کە گوێرەکە بوو باوکم بەخێوەکردو لە کێڵگەدا هاوڕێی بوو بە هیچ جۆرێکیش خەراپەو درێغی لێ بەدی نەکرد .

ئێستا وا خانەنشین کراو بە ژیانی ئازادی ئاسوودەیی سپێررا بلشۆی بەستەزمان لەشان و وشەکەوتی شەهیدانا خۆی دەنواند ، کاتێ منالان دەورەیان دەداو خزمەتیان دەکر ، بەڵکوو توکەکەیمان شانە دەکردو دەمانلاوانەوەو بە دەستی خۆمان خواردنمان دەدایەو شاخەکانیمان بە گوڵ دەڕازانەوە ، هەرچەندە کەڵکی کارکردنی نەمابوو بەڵام باوکم دڵی نەدەهات بیفرۆشێ .

زلترین گای دێکە بوو ، ئەوەندە سپی بوو دەتووت بەفرە ، دوو شاخی بە سەرەوە بوو دەتووت گیتارە ، بە زۆری بە بلشۆ لە گۆڕەپانەکە لە ژێر سێبەرێکدا پاڵی لێدەدایەوە .. ئیتر منالان گەماڕۆیان دەداو دەکەوتنە لاواندنەوەو شانەکردنی و خواردنیان بۆ دەبردو شاخەکانیان بە گوڵ دەڕازانەوە ، وەك چۆن لە ناهەنگی زەماوەندا بێ ، بەڵام تووڕە نەدەبوو و بە میهرەوە بە دووچاوی ڕەشی تێی دەڕوانین وەکو ئەوەی بیەوێ شتێ بڵێ . ئێمەش چەشنی ئەو تەماشایەمان دەکردو پرسیارێکی دۆستانەمان ئاراستە دەکرد .

- بلشۆ چیت گەرەکە ؟ ما ؟ دەی پێمان بڵێ ئایا شتێکت دەوێ ؟

بە دەمی بێ « دانەوە » دەکەوتە کاوێژکردن .

خواردنێکی زۆرمان دەدایە ، هەمیشە شتێکی دەجوی ، لەگەڵ ئەوەشدا هەر بێهێزو لاواز بوو ، پەراسووەکانیت بژماردایە ، بڕبڕەی پشتی دەتووت بەردی ڕیزکراوی قەدپاڵی چیایە .

بلشۆ هەموو بەیانییەك کە هەڵدەستا ، کایەکەی لە لەشی دەتەکاند ، و ئەو شوێنانەی لەشی دەلستەوە کە لە ئەنجامی پاڵکەوتنێکی دوورو درێژدا دێشا .

ئینجا بۆ ئاو خواردنەوە ڕێگای جۆگەکەی دەگرتەبەر . هێمن و لەسەرخۆ و بە بێ گوێدان بە هیچ شتێك دەجووڵا ، و بە سەربەرزی وەك چۆن شانازی بە کارو کۆششەکانی ڕۆژانی ڕابوردوویەوە بکات ڕێی دەکرد ،

بلشۆ نەختێ ئاوی دەخواردەوەو لە سەرخۆ بە بێ ئەوەی تەماشای ئەم لاو ئەو لای خۆی بکا دەگەڕایەوە بۆ ژێر سێبەرەکە ، بە بێ ئەوەی کەس بانگی بکا یاخود لێی خوڕێ . هەرگیز لە کاتی دەرچوونیا بە هەڵەدا نەدەچوو ، بەڕادەیەك خەڵکەکە سەعاتەکانیان بەسەر دەرچوونەکانی ئەم ڕاست دەکردەوە هاوینان گەلێ جار لەگەڵ گاگەلی ئاواییدا دوور دەمانناردە بۆ دارستانەکە گاگەلەکە بەسەر گردو هەورازدا سەر دەکەوت ، ئیتر بلشۆ ماندوو دەبوو و لە گاگەل دوادەکەوت و بە تەنیا دەهاتەوە تەنانەت ئێورەیەکیان ڕێی وێڵ کرد ، ناچار باوکم ئەو شەوە تا بەیانی لە دارستانەکەدا بۆی گەڕا . وەختێ دۆزییەوە لە پەل و پۆ کەوتبوو و لەسەر ڕێگاکە لێی درێژ بووبوو .

ئیتر باوکم بڕیاریدا نەیکاتە گاگەل بەڵکوو لەگەڵ گۆلکەکاندا بینێرێ ، کە ڕێی دارستانیان نەدەگرتە بەرو زۆریش لە ئاوایی دوور نەدەکەوتنەوە .

بڕوانە : ل : ٧

بێ ئیشی و زەبر نواندن لە چیرۆکی «کارمان ئەوێت»دا

بێ ئیشی دیاردەیێکی کۆمەڵایەتیەو بە جۆری ڕژێمەوە بەندەو لە چۆنیتی و چەندێتی خستنەکاری هێزی کارکردنەوە دروست دەبێ .. هەروەك چۆن کووتاڵێك بازار دادەپۆشێ و لە پێویست زیاتر دەبێ ، داواکاری لەسەر کەمتر دەبێ ، یا نامێنی .. ئەئاواش هێزی کارکردنیش لەو ڕژێمانەدا کە لەسەر گیرەشێوێنی بەرهەمهێنان دامەزراون و گوێ نادەنە هێزەکانی بەرهەمهێنان .. کە لە ئەنجامی هەڵپەکردن بەدوای قازانجدا هاتووە » وەك ئەو کووتاڵەی لێدێ و تادێت نرخی هەرزانتر دەبێ ، واتە ڕۆژانەی کرێکار دێتە خوارەوە ..

بێکاری دەبێتە دەردێکی کوشندەو بە نیسبەت کرێکارانیشەوە لە کاتی وادا ڕاسترین ڕێگەیێك کە بیگرنە بەر ڕێگەی زەبر نواندنەوو شێوەیێکی دروستو پێگەیشتووی ئەم زەبرنواندنەش پیشاندانی تۆکمەیی و ڕێكو پێکی ... چ لەلایەن کرێکارانی کارگەکانەوە بێ ، یا لە بێکارەکانەوە .. ئەگەر چیرۆکنووس توانیبێتی ئەم لایەنە گرینگە بۆ کرێکاران ڕوون بکاتەوە .. ئەوا هەنگاوێکی گەورەی ناوە لەمەڕ خستنەڕووی کێشەی کرێکارانەوەو لە ناوەڕۆکی بەرهەمەکەیدا خزمەتێکی دڵسۆزانەی کردوون و ڕێگەی سەرکەوتن و بەئامانج گەیشتنی بۆ دەسنیشان کردوون .. ئەم زەبر نواندن و تۆکمەیی ڕیزەش لە چیرۆکی «کارمان ئەوێت» (١) ی محمد مولود - مەم دا بایەخێکی سەرەکی پێدراوەو کارامانە مەبەست بەدەستەوە دەدات .

پاڵەوانی ئەم چیرۆکە .. کرێکارێکی لاوەو سکاڵانامەیێکی بەدەستەوەیە بۆ سەرۆکی شارەوانی .. تا لەسەر کارێك دایمەزرێنن .. کاتێ دەگاتە بەڕێوەبەرێتی شارەوانی .. سەیر دەکات ژمارەیێکی زۆر لە کرێکارانی بێکار لە هۆڵەکەدا جمەیان دێ و کەسیشیان ناتوانن دەنگیان بگەیەننە کاربەدەست . لەپڕ گەنجێك لە ژوورەوە دێتە دەرێ و پێیان دەڵێ ئەوەستن .. ئەوەی ئەرزەوحاڵیشی پێیە با بیداتە دەست فەڕاشەکە .

دوابەدوای ئەمە چیرۆکنووس تابلۆیێکی ڕەنگینی کرێکارانمان بۆ دەنەخشێنێ . ئەویش لە پیشاندانی هەڵوێستی کرێکارەکاندا بەرامبەر بەو سووك تێڕوانینەی کاربەدەستان بۆیان ..

(هیچ یێکێ لە کرێکارەکان لە جێگاکەی خۆی نەبزوت .. بۆ ئەوەی نوسراوەکەی بە دەرگەوانەکە بسپێرێ .. بە پێچەوانەوە .. بڕە بڕە لە ژوورەکەی سەرۆکی شارەوانی دەچوونە پێش و باڵیان دەکرد بە باڵی یێکتردا .. ئاوەکو ژوورەکەیان ئاپلووتەدا .. دووبارە لەناو داڵانەکەوە .. بەزۆری لەبەر دەرگای ژوورەکەی سەرۆك بەرز بۆوە .. هەر کرێکارە بە تووڕەییەوە دەی نەڕاندو .. مانای نەبەزی و توندی و خۆلە بەرگرتن لە دەنگەکانیاندا ئاڵقە دیوارێکەی دەوری ژوورەکەشی .. نیشانەی یێك گرتنێکی پۆڵایینی ئەو کرێکارانە بوو .. هەموویان دەیان نەڕاند .. بە یێك دەنگ .. کارمان دەوێت .. نانمان دەوێت)(٢) .

مەم بەهۆی ئەم دیمەنەوە ئازادی پاڵەوانی ڕادەکێشێتە ناو کێشەکەوە . کە لەڕاستیدا جێگەو کێشەی ڕاستەقینەی ئازاد خۆیەتی و هیچ جێی و ڕێگەیێکی تری لەبەردەمدا نیە .. جا ئیتر یا مایەپووچ بێ نیش و بێ نان دەمێنێتەوەو ناش بەتاڵی لێدەکات .. وەیا دەوری ڕاستەقینەی خۆی لە بەگژدا چووندا دەبینێ .. بۆیە سکاڵانامەکەی تووڕ دەداتە ژێر پێیەوەو بازووی لێ هەڵدەکات و دەچێتە ناو ڕیزەکانی کرێکارانی ناوەڵێوەو لەگەڵیاندا دەچریکێنێ

«کارمان دەوێت .. نانمان دەوێت» .

بێ گومان ئەگەر چیرۆکنووس لە سنووری پێشکەش کردنی سکاڵانامەکاندا ڕابوەستایەو پاڵەوانەکەی - یا پاڵەوانەکانی - بەوەندە قایل بکردایە کە داوا لە میری بکات بۆ ئەوەی کارو نانی بۆ مەبەسەر بکات .. ئەوە دەورێکی دەستەپاچەیی پێ ڕەوا دەبینی و چیرۆکەکەشی دەبووە پەردەیێکی پینەو پەرۆ کرا بۆ شاردنەوەی ڕووی ڕەشی ڕژێم و نیازە چەپەڵەکانی بەرامبەر بەو چینە .. چونکە پاڕاندنەوەو دەستەوسانی پیشان دان ئەوەندەی تر چەوسێنەران دڵنیا دەکاو ئەسپیان سوار دەکات .. بەڵام ئەم هەڵوێستە ڕێ بۆ هەزارانی وەك -ئازاد- تەخت دەکات کە نەك هەر بچنە ناو ڕیزە یێك گرتۆکانی کرێکارانەوەو بەس .. بەڵکو ئەوەتا -ئازاد- هێند دڵ گەرمەو هێند زاتی چۆتە بەر بڵێ

(ئای کە دنیایێکە پێویستە بە ڕووخان)«٣» .

هەرچەندە لە سەرەتای ئەم چیرۆکەدا پەنجە بۆ ژیانی -ئازاد- و کەس و کاری ڕاکێشراوەو ئەوە ڕوون کراوەتەوە کە نەبوونی پاڵی پێوە ناوە قوتابخانە بەجێ بێڵێ و بێتە نێوەندی گەڕان بەدوای کاردا .. بەڵام مەم نەهاتوە دیوی زەلیلی و کڵۆڵی کرێکاران بەسەر گیانی بەرەنگار بوونەوەو ئیستەرەم کردن و تێکۆشانیانەوە زاڵ بکات و وەك بەرپەرچ دانەوەیێکی ئەوانەش بێ کە دەڵێن ئەم چینە

کڵۆلترین ئازار چەشتوو ترین چین و بەس) .. بەڵکو ئەو بایەخەی بە لایەنی کوێرەوەری کرێکارانی داوەلەو سنوورەدا ڕای گرتوە کە دەری خات کرێکاران چەند لە کرێرەوەری و نەبوونیدا بن ، لەوە زیاتر هەست بە نرخ و بەهای خۆیان دەکەن و لەسەر مانەکانیان سوورتر دەبن .. بۆیە هەر لە ناونیشانی چیرۆکەکەشەوە هەست بەم بەگژاچوونە دەکەین و دەنگی بڕوا بەخۆبوونی کرێکارانمان لە گوێدا دەزرنگێتەوە ..

١و٢و٣ : گۆڤاری بڵێسە ژمارە ١٠ مایسی ١٩٦٠

ڕەئووف حسن

بەتەنیا نیم

ابو بکر خوشناو

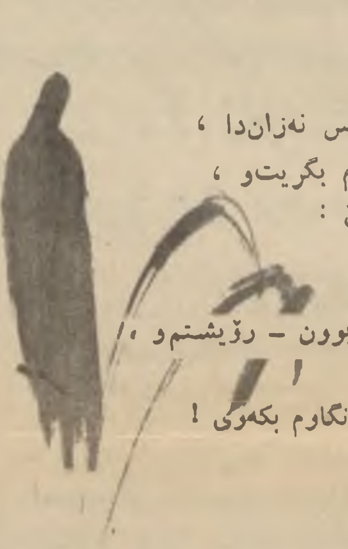

بەتەنیانیم ،
هەتا وەکو ئەستێرەیەك
هێدی ... هێدی ..
بەسەرخاکی دوورگەیەکی کەس نەزاندا ،
دابڕژێم و کەسم نەبێ بۆم بگریێت و ،
کەسیش نەبێ بۆم بڵێ :
ئاخ
بەتەنیانیم ،
هەتا ئەگەر بۆ هەواڵی - بوون - ڕۆیشتم و
تەهاتمەوە
کەسێك نەبێ وەدوای هەنگاوم بکەوێ !
بەتەنیانیم ،
کچەکەی دەزگیرانێنشم ،
گەورە برژوایەکێنیبە
هەتا ڕێزی هەناسەی شاعیربم نەگرێ !
دەڕۆم ،
وڵاتی خەمی تۆ جێ دەهێڵم
لە ئیستگەیەکی کەونـاووچاندەگرم
چاو ... بۆ ژوانی بەردەوامیت
هەنگاو ... بۆ ڕێگای هاتنت
تۆ ئەی گوڵەگەشەکەی من :
لەتوولە ڕێیەکی هەورازدەبینم ،
بەتەنیاش نیم !!

• هەولێر ٢٣-٩-١٩٧٨ •

چەند سەرنجێك لە

«من خۆم ئەزانم تۆمەیلی کێتە»

جباری حاجی کریم

مامەڵە کردنێکی حەقیقیی هەر شاعیرێ لەتەك وشەدا ، دابڕ نەبون و ئیلتزامی شاعیرو سروشتەکەی نیشان دەدا ، ئەوش کاتێ دەبێ ئەو وشانە بین یە ئارەزوی گەلێکەوە بنێن و ئاوسی ئاواتەسەوزەکانیان بێ ، شاعیر پێویستە ڕوەخاوێنەکەی قەلفانێ بێ بۆ پارێزگاری کردن لە گوڵی ئەو هەستەی لەژێر دەسرازەیەکی بە تینا کەوتۆتە چوڵەو ، لەبەر ئەوەی داهێنان بناغەی تێکۆشان و پونە پەیوەندی شاعیر بە کۆمەڵەوەسەر پێی نابێت و بەڵکو ئەو پەیوەندییە خۆی لە خۆیدابەشێکە لەو داهێنانە (ئێمە هەموو کات لەسەرمان پێویستە کە مەسەلەی ئەدەب و خزمەت کردنی ئەدەب ببەستین بەمەسەلەی زۆربەی گەلەکەمانەوە)(١) لێرەدائەوەی کە بایەخی پێ بدەین نوێکردنەوەوداهێنانی شاعیرە لەو سروشتەدا بۆ یەکەم جار بێشکەدارینەکەی تیا ڕاژەنراوەو - هەردەم بۆحەزو تێگەشتنی ئەوان وشەکانی سەرهەڵدەگرێ ، ئەوەی پێویستە لەم - نوسینە کورتەمدا باسی بکەم شیعری(من خۆم ئەزانم تۆمەیلی کێتە)ی شاعیری ناسراو (عبد اللـه عباس)ەو لە پاشکۆی عیراقی ژمارە (١٤)دابڵاوکرایەوە ، هەر لە سەرەتاوە لە ناونیشانی شیعرەکەداخوێنەر هەست بە بوون و بەرامەی دڵدارییەکی خاوێنی لادێیەکی دورە دەستی کوردە واریمان دەکا ، کە چۆن لەمیحوەری عیشقێکی پاکو پیرۆزدا گینگل دەدا . ناوەڕۆکی شیعری (عبدالله عباس) لە سوێی تاقی کردنەوەیەکی تایبەتی خۆیەوە سەرچاوە دەگرێ و لە پێناو ئەدەبێکی لە یاراد تێدە کۆشێ بۆ ئەوەی ئەڵقەی تێگەیێنێکی شاعیرانە لە پەنجەی ناسکی ژیان قایم بکات و بە تێکەڵ بون و ئەو دۆستتا - یەتییەی لەتەك ژیاندا ، نزیك بونەوەو تێکەڵ بونی لەتەك کۆمەڵەکەیدا پەیدا کردووەو لەو کاتەوە دەفتەری ئازارو ئاواتیانە (ڕەخنەی ئەدەبی تازەش وای دادەنێ کە کاری ئەدەبی نرخی لە بابەتەکەیەوەیان لە شێوەکەیەوە بە تەنیا دەرناکەوێ بەڵکو لە بابەتێکدا یەك بگرێ و ئامانجی دروست کردنی هەستێکی تایبەتی بێت نە وەك لە دەرونی نوسەر بدوێ)(٢)شاعیر لەم شیعرەیدا بە زنجیرەی بەهێزی بیرەقوڵەکەی پەیوەندییەکی بتەوی بە نێوڕەمزەکانی دابڵاوکردۆتەوە ئەمەش بۆتە هۆی ئەپسانی بیری خوێنەرلە سەرنجدان و خوێندنەوەی شیعرەکە دا (عبدالله) تاقی کردنەوەیەکی چڕوزانستیانەی بە کوڵەوەیەو شیعرەکانی لە منالدانی بەهرەیەکی شیعری بەرزدا لە دایك دەبێ و دەم بە مەمکی ڕوناکییەوە دەنێ ، شاعیر ئیقاعێکی گەرمی خستۆتە شیعرەکانییەوەو ئەمەش هۆیە بۆ خولقانی بەرگری کردن بۆ مانەوەی چێژی شیعرەکە و ڕزگارکردنی لە سوان و بیرچرنەوە ، شاعیر لەم شیعرەیدا من خۆم ئەزانم تۆمەیلی کێتە) عاشقێکی ڕاستگۆیەو ئەم ڕاستگۆییەشی ئەنجامی ..

سوتانی عیشقێکی پیرۆزەئەوەتا دەبینین شاعیر تێکەڵ بونێکی وای لەتەك خۆشەویستەکەیدا هەیە کە ئەو بۆ هەچ لابە سەرهەڵگرێ سەری شاعیریش بە دوای خۆیدا هەڵدەگرێ وئەم ئالودەبونەوای لە شاعیر کردە تەنیا لەو کاتانەدا ئوقرە بگرێ کە لە نزیك یارەکەیەوە بێت وبەخەندەو بۆنی خۆشی سنگەسپییەکەی ملوانکەی ئاوات لە ملی ئەندێشەکانی دەکاو دەڵێ :

**(ساوایەکم لە نێوانی مەمکەکانتا
تریفەم گەورە تر ئەبێ)**

(عبدالله) شاعیر هەر لە بناغەوە ڕادەی شیعری خۆی بە ڕزگردۆتەوەو بەپێی بەئەشکەوتی بیرە خەمانەکەی بردوەو ئەو هەوڵدانەی لەدوتۆی تاقیمانە زانیارییە - کەیەوە بێشکەشی جەماوەرەکەی دەکات ، شاعیر بەم کارەی دورکەوتنەوەو نامۆیی بەسەرگەنەی شیعرەکانیدا - نەهێناوە ، بەڵکو ڕۆژ بە ڕۆژ لە زمانی ڕۆژانەی خەڵکەوە نزیك دەبێتەوە . شاعیر لە داستانی عیشقێکی خاوێندا قاڵبوی ئەندیشەو ئاوات و خەمەو ئەم قاڵبونەی شاعیر خاوەنیەتی شارەزایی تەواوی لە گیانی عیشقەکەیدا پەیداکردوەو زۆر زیرەکانە باسی داهاتنی شەو دەکات کە چۆن داهاتنی سوتانی شاعیرەو ئەو سوتانەشی بە ئاوات دەخوازێ بۆ ماچێکی گەرمی خۆشەویستەکەی وزۆڕاستگۆیانە کۆڵێ خۆزگەی پڕ هیوای پێیەو خۆی دەکاتە مشتێ فرمێسکی ژێر بەردی عیشقی خۆشەویستەکەی و لەتەك تیشکی چاوەمەستەکانیا پێدەگرێ و گۆنای ناسکی ژیان ماچ دەکا وەك دەڵێ :

**[شەو دادێت و منیش لێوی
تاسەگرتوم ، حەزی لێیە ماچت بکات و تۆنایەیت !
تۆ ، ئەزانی ، من لە کوێوە بۆت دێمەوە ؟
تۆ، ئەزانی من لە کوێوە دەست پێ ئەکەم
مشتێ فرمێسکی منالێم ، لەژێر بەردی عیشقێکەوە
هەڵقوڵاوم لەگەڵ تیشکی چاوەکانت پێم گرتوە]**

شاعیر لەم کۆپلە ناسکەدازۆر لە شیعری (شەو)ە بەناو بانگەکەی شاعیری ناسراو ئیمامی نزیك بۆتەوە کە ئەویش چۆن بەو پیرۆزییەدو دڵدار لەشەودا دەکاتە بەئاگایەکی بەرەشتانە بۆ خەڵکی و دەڵێ :

**(عاشق و مەعشوق لە ڕۆژداخۆ دەپارێزن لە خەڵك
گەر پەنای چاکت ئەوێ بۆ ئەو دوە بڕوانە شەو)**

دەبێ ئەوەش بزانین ئەوکاتانەی کە شاعیر عیشقێکی پاك لە دڵ و دەرونیا دەتەقێتەوەودڵێ بۆ لای هەموو کچێ داناخورپێ ، بەڵکو وشەکانی زوانگەی بیرو هۆشیارییەکی خەستی هەستە بێگەردەکەیەتی ، شاعیر کەزانی ئەو کچەی خۆشی دەوێ گەشتۆتەڕادەی ئەو پەڕی خۆشەویستی شاعیرەوە ئەوکاتە قوربانی دان و سوتان لە چاوی دڵدارەکەیدا شیرینەو لەزەتی بێ دەگا بۆیە دەڵێ :

بڕوانە : ل : ٧

پۆستەی خوێندران

● **برادەر عبدالرحمن صابر احمد لە دیبەگەوە**

نامەیەکی ناردووە ، تیایدادەڵێت کە (عزیز گەردی) دەستکاریی لە هەندێ شیعری(مهری)دا کردووە ، ئێمەش دەڵێین نابێت دەستکاری لەشیعری کەسانی تردا بکرێت ، بەڵام دەبوایە کاك عبدالرحمنیش ناوی ئەو سەرچاوەیە بنوسێت کە پشتی پێ بەستوە ، جگە لەوەش کە هەندێ هەڵە هەیە خەتای چاپە .

● **تحسین دڵشاد :**

نازانم ئەم دڵشکاوییە لەبەر چی ؟ باوەڕبکە ئەمە یەکەمین جارە نامەت دەگاتەدەستمان ، لە بارەی هۆنراوەکەتیشەوە .

هەستەکانت، بەرامبەر (غەسان)هەستی هەموو مرۆڤێکی پێشکەوتنخوازە بەڵام نەتتوانیوەبە سەرکەوتوویی بیخەیتە بۆتەی شیعرەوە .

● **بۆ خاوەنی (ئاگردانی..وشەو ، هەڵبەست ..) .**

بەداخەوە دەسخەتەکەت ئەوەندە بە بێباکی نووسراوە کە پێمان نەخوێندرایەوە ، جگە لەوەی کە ناوی ڕاستەقینەی خۆشت نەنووسیوە . ئیتر ئەگەر نووسینێك پێمان نەخوێندرێتەوە چۆن دەتوانین بڵاویبکەینەوە ؟

● **ابراهیم احمد شوان -هەولێر**

(لادانێ ژینت لێڵ ناکات)زۆر کەموکوڕی لە ڕووی پێوانەکانی شیعردا تێدبوون ، ڕیەنەمانتوانی بڵاویبکەینەوە

● **سەردار گەردی**

بە یەك ڕۆژ دوو نامەی بۆ ناردووین و لە هەردوو نامەکەیدا هەمان بەرهەمی ناردووە ، تەنیا ناونیشانەکەی جارێك (بۆچی گۆڕایت)وجارێکیش (ڕێت بەرمەدە)یە. کە بە داخەوە کەڵکی بڵاوکردنەوەی نەبوو ، ئەگەر هەندێکی تر بەشووی فراوان بێت ڕەنگە ڕۆژێك بەرهەمی باشی ببێت .

● **بۆ : عباس مصطفی حسن - قەڵادزە**
: نەژاد سوارەپیروت - بنگرد
: نجاة گەردی -هەولێر
عزالدین کریم -کەرکووك .
: صلاح مولود محمد- کەرکووك
محمد صالح فتاح-هەڵەبجە
: نوری ابراهیم -هەولێر
: سیروان شبیب -هەولێر
: احسان حسن کریم - هەولێر
: خالد هەژاو -هەولێر

ببوورن بەرهەمەکانتان بەکەڵکی بڵاوکردنەوە نەهاتن . چاوڕێی بەرهەمی باشتراتانین

● **سەلام ڕەسوڵ موحەممەد**

دەربارەی ئەوەی لە نامەکەتدا سەبارەت ڕێنووسی کوردی باست کردبوو .کە هیمای بۆ ڕێنووسی نوێترن کوردی دۆزیوەتەوە ، پێست ڕادەگەیەنین ..
ئێمە هێشتا لە گێژاوی دووجۆرە ڕێنووس دا - بگرە زیاتریش - سەرمان دەرنەکردووە ، ئینجا نۆرەی چەند هیمایەکی ترە .. دەسا با هەموو هەوڵی ئەوە. بدەین یەك ڕێنووس فێری ئەوەکانمان بکەین .

● **بۆ (قادر قەڵەندەر) -هەولێر .**

(خۆشەویستی ڕازاوە)کەت کەڵکی بڵاوکردنەوەی نەبوو ، واش بە باش دەزانین کە یەکسەر بۆ ئەو (خۆشەویستی ڕازاوە)بنێریت نەك بۆ بڵاوکردنەوە .

● **بۆ (ئازاد عبدالواحد زەنگەنە) - کەرکووك .**

نەمانتواني ئەو باسەی لەسەر (محمد علي مصطفی)ت نووسیوە بڵاوبکەینەوە چونکە خوێنەر چۆن بەبێ سەرچاوە بڕوای پێدەکرد ؟!

● **صحبی شێرکۆ شاکر -ڕەواندوز .**

(منداڵێکی ساوا) ماوێتی بۆئەوەی ببێت بە هۆنراوە ، هیوادارین پتر بەرهەمی ئەدەبی بەتایبەتی هۆنراوە بخوێنیت و پەلە لە بڵاوکردنەوەی بەرهەمی خۆت مەکە .

● **محمد حمەکریم-سلێمانی .**

ڕەخنە لە ڕەخنەگری ئەزان و ڕەخنەو ڕەخنەکاری نابەجێ دەگرێت ، ئێمەش لەگەڵ ئەم برادەرەدایین کە پێویستە ڕەخنە بۆ پێشخستنی خاوەن بەرهەم و بەرزکردنەوەی پایەو ئاستی بەرهەم بێت نەك بۆ دواخستن و شکاندنەوە بێت .

● **نجم الدین ڕؤوف محمود بەرزنجی - لە سلێمانیەوە**

داوادەکات کەوا دانەی ڕۆژنامەو گۆڤارەکانمان و ئەو بابەتانەی بڵاویان دەکەینەوەزیادبکرێن ، کە ئەمە نیازێکی ئێمەیەو بەردەوام هەوڵی بۆ دەدین .

● **کاك گۆران حمەرشید غفور- سلێمانی .**

دەربارەی ئەو پۆستەرەی لە ژمارە (٤٥٣)ی هاوکاریدا بڵاوکراوەتەوەو لە نامەکەتدا باستکردوە ، کاك غازی احمد گوتي : ڕاستە ئەو وێنەیەی لە پۆستەرەکەدا بەکارم هێناوە هینی کاك گۆرانەو بە دەستمان گەیشتووە ، وە ئەشم گوتوە دەستکردی منە بەڵکوو ئامادەکردنی منەو ئەم جۆرە کارانە شتێکی شیاوە ، ئیتر سوپاس .

● **فاضل بابە محمد -هەولێر .**

پەلە لە « زەردەخەنەی گەرووی هیوا » مەکە ، بەڵکو ڕۆژێك دێت و دەبێتە هۆنراوە ئەو کاتە ئێمەش دەتوانین بڵاوبکەینەوە .

● **کاك یوسف محمد سعید - لە زانکۆی سلێمانیەوە**

دەڵێت بۆچی زۆر بایەخ بە بابەتی ڕێزمان نادەن ؟ .
ئێمەش دەڵێین :
ڕێگامان لە بابەتی ڕێزمان نەگرتووەو ناشگرین و بەپێچەوانەوە ، حەزدەکەین بڵاویکەینەوە ، بەڵام ئەمە دەوەستێتە سەر یارمەتیی خوێنەران و ئێمە ئامادەین هەر بابەتێکی دەربارەی ڕێزمانی کوردی بگات بە دەستمانەوەو بشێت بۆ بڵاوکردنەوە بە سوپاسەوە بڵاویکەینەوە .

Institut kurde de Paris

وتەی هاوكاری (پاشماوە)

پێشكەوتن و ئەهونی لە وڵاتەكەماندا بەدی بهێنـــێ ، ئیستاش رووبەرووی بەربەستی گەورە دەبێ ، ساحەی عەرەبی بە بارو دۆخێكی گەلی ناسك و ورددا تێـــدەپەڕێ . هەنگاونانی ساداتی خائن بەرەو تاوانـــی رێكەوتن لەگەل زایونی دوژمن ، پێویستی دەكا كـــە كاری بەراستی عەرەبی بكرێ بۆ راماڵكردنـــی ئەنجامەكانی و جەماوەری عەرەبدا واڵێكراوە بـــۆ بەربەستی و بەگژداچوونی ئەو پەلامارە دڕندانەیـــەی ئیمپریالی و زایونی بە سەركردایەتی وڵاتە یەكگرتوەكانی ئەمەریكا دژی نەتەوەكەمان و پاشەرۆژو چارەنووســی دەستی داوەتێ .

رۆژە كەمەكانی رابوردو سەر لەنوێ ئـــەوەی دووپات كردەوە كە نەتەوەی عەرەب توانای هەیە بەسەر كۆسپ و گرانیدا رەتببێ ، كاركردن بەرەو یەكیتـــی هەردوو وڵاتی عێراق و سوریای براو بڕیارەكانـــی بەرزی بەغداو یەكبوونی عەرەب لەسەر راماڵكردنـــی نەخشەكانی ئیمپریالی و زایونی و تەنگ هەڵچنین بـــە رژێمی ساداتی خائـــن ، بەڵگەی زیندویی نەتەوەیـــەو رەفز كردنی سازاندن و پرۆژە گومان لێكراوەكان .

رۆشنبیری (پاشماوە)

● ئینجا مامۆستا بیروڕای خۆی دەربڕی و هەندێ بەڵگەی باس كرد كە لە بەرهەمەكانـــی تردا باسیان نەكـــرابوون . لەوانە بە بەڵگەوە باســـی سەرگورشتەی ژیانی وەلـــی كردووە ، هەروەها دەربارەی خۆشەویستی شـــەم و خوێنەواری وەلی دیوانـــە هەندێ شیعری باس كـــردوو هەندێ بەڵگەی زانستییانەی باس كرد . هەروەها باســـی هەستی مرۆڤایەتـــی وەلـــی كردوو بەم پارچە شـــیعرەی وەلێ كۆتایی بە باسەكـــەی هێنا كە بەڕاوچیەكـــی وتوە ، ئاسكە دیلەكەی كـــە راوی كردووە بەری دا : ـ

ئەی وەڵەوەی وەحشـــی تۆ گرتەن نەدام ،
جەشیكڵ و شـــێوەی قیبلەمەن تەمام ،
ئازادش بكەر ئامـــان جەدامت ،
بەخەیلێ نەنگی مەبـــۆ پەی نامت ،
ئەو وەڵەوەی وەحشـــی ئازادكەی جەدام ،
ئینشەڵڵا جەدەور دنیا وینی كام .

● دوای ئەوە مامۆســـتا وەڵامی پرسیاری ئامادەبووانی دابەوەو گفتوگـــۆیەكـــی فراوانیان لەگەڵدا كردو .

چەند ساتێك (پاشماوە)

(زانیم ، وشەی ،بوی بـــەشیعر ، زانیم دەنگی ســـوێ بەلاوك و حەیران و دەنگ دانـــەوە،لە چاوەكانتا سوتام و بوم بە عاشق لە چاوتا سوتان شیرینـــە .

سوتان لە چاوتا لەزەتـــە)

شاعیر لە شیعركانیا هەوڵدەدا بۆ بەهێزكردنی توانـــای رۆشنبیری جەماوەرو بـــەتشبە قوڵەكانی سەرنجـــی خوێنەر بۆ لای كارە ئەدەبـــی ـ یەكەی كێش دەكات بـــێ ئەوەی هەست بە ماندو بـــون و بێ زاری بكات . تێگەشتنـــی تەواو لەو دەنگەی (عبداللـــە) قوربانی بۆ داوە . دۆستایەتی ـ یەكۆتەواو لەتەك بیری شاعیردادروست دەكا ، ئەوە تـــا خەمەكانی شاعیر بە قـــەدەر هەموو نیایەو دڵدرەكەشـــی خەمی دنیایەكە ، كەواتە ئـــەوعیشقە خەمی شاعیر خۆیەتـــی وەك دەڵێ :

(هۆ عاشقە خەمبارەكەم ،هەموو دینا خەمی تۆبەو
تۆش خەمی ئەم دینایـــەی،خەمی منی ٠٠

من دینام وعەشقی دینـــام

وخـــەمی تـــــۆم)شاعیر لە وێنەیەكی شاعیرانەی بە پیزدا پێی خۆشـــە وەك سێبەری كشاوی دار چناری بەسەر گیانی خۆشەویستـــەكەیدا بكشێ و ئەو كاتانـــەی بێ ئۆقرەیە . پەتی ئۆغـــر دەست لەگەردنی توند دەكات و شاعیر پۆلای ڕاژەندنـــی كۆشێكی گەرم ، خەندەیەكـــی سەوز . عیشقێكی پیرۆز لاردەكاتەوە ، شاعیر ئامێـــزی پەژارەو ئازاروزام لـــەبەردەم ڕاستییەكی بـــێ كۆتاییدا دەكاتەوە ئەوبشـــی دروستكردنی دڵێك لـــە نولەشداو تێكەڵبوونێكـــی وازۆژ بەرۆژ لە جوان ـ بـــون و نەش و نماكردنێكی هەمیشەییدابێت وەك دەڵێ :

(دیوتە ئاسمان چـــۆن بەسەر چیادا ئەكشێ ؟
ئارام ناگرم بە سەرگیانـــی تۆدا نەكشێم : ئارام ناگرم
گەڵای درەخت پشو نادات ـ ئەگەر شنەبای نەژەنێ
لە باوەشتا رانەژەنرێـــم ئۆقرە ناگرم
ئەی نەتدیوە زیخی بنـــی ـ كانیاو ـ هەر جوان ئەبـــێ و هەر جوان ئەبێ
هەتا بەرەو لوتكەش بـــڕۆی ئاسمانی شین ـ شین تـــر ئەبێ)

ئەوەی ڕاستی بێت حەقیقەتی ئەم شیعرە خۆی وای لێكردم ئەم نوسینە كورتەی لەســـەر بنوسم و هێشت واش دەزانـــم لەم ماندوبونەش زیاتـــری دەوێ چونكە تاقە شیعرێكـــە وای پێ كردم و گەباندمیـــە ئەو بڕوایەی ئەگـــەر ناونیشاندانان بۆ شـــیعر ئێشوی زیانی شیعر نەبـــێ ئەوابەرهەمی پێكەبوبەتی ٠ ٠

گا پیرەكە (پاشماوە)

یەكەم رۆژ بلشۆ نەیویســـت لە گەڵیاندا بچێ . كەمارۆیاندا تا رازی بكەن بەڵام هـــــەر رەفزی كردن و بە شاخەكانـــی هەڕەشەی لێكردن ئەكـــەر لێی دوور ئەكەونەوە . ئیتـــر لە ترسا تێیان تەقاندا ، بـــۆ رۆژی دوایی بە زۆر لە كـــەڵ گۆلكەكاندا ناردمان ، نیوەڕۆ بەكـــزی و رووگـــرژی و دڵشكاوییەوە هاتەوە چونكـــە وا بیری دەكردەوە گوێرەكـــە گیاندارێكی بێمێشكەو بـــە بێهیچ هۆیەك دەكەونـــە رمبازێ . دوای چەند رۆژێـــك بلشۆ سەری بۆ حاردنووســـی دانەواندو هاوڕێتـــــــی كوێرەكەكانی كرد ، بەڵام دوور لەوان رێی دەكردو لووتـــی لێهەڵكردبوون ، بۆ هەر لایەك دەرباز بوایە خەڵكەكە گلیـــان دەدایەوە . كە كوێرەكەكـــان كۆزیان دەبەست و بەرێكردنەوە دەیانكرد بە تەپ و تۆز . بلشۆ بە هاوشانیانەوە وەك مامۆستا بە تەك قوتابییـــەكانیـــا رێی دەكرد . ئەگەریشـــی یەكێ لە كوێرەكەكـــــان چەتوونییەكی بكردابا ، بـــە دەنگێكی بەرز دەبۆڕانـــدو بە شافی هەڕەشەی لێدەكرد .

بەیانیان زوو كاتێ بلشـــۆ گوێی لە دەنگی گاگەلەكـــە دەبوو كە دەردەچوو بـــۆ كۆرەبانە گشتییەكە . چـــاوی بەو دەشت و دەرە ســـەوزە زاخاو دەدا كە یەكەم تیشكـــی رۆژی دەكەوتە سەرو تێكـــەڵ بە زەنگۆڵی شەونمەكـــە دەبوو ؛ دوور دەیڕوانییـــە ئەو كێڵگەو پاوەنانەی كـــە زەنجی تیا دابوو و لە كاتـــی منالیدا تیایدا لەوەڕابـــوو بە دوو چاوی پڕ ئەشـــك و خەماوییەوە تەماشای دەكردو وەك مرۆڤ هەناسەیەكی قووڵی هەڵدەكێشا .

ئەم گیاندارە بێدەنگـــە جێ نهێنییەكی لە دەروونیـــا حەشار داوە .

رۆژێكیان بلشـــــۆ نەخۆش كەوت و نـــەچـــووە كۆرەبانەكە تا بڕوانێتە ئـــەو دەشتە ، هەر لە شوێنەكـــەی خۆیدا مایەوە ؛ سكـــــی ئاوسابوو ، تایەكی گـــەرم جەستەی هێنابووە لەرزین . و ئێشێكی بەنهان بە چاوەكانیـــا دیاربوو . بە كورتانێـــك دامانپۆشی . خواردنمان دابە ؛ بەڵام ئاوڕی لێنەدایـــەوە ، ئاومان بۆ دانا لووتـــــی لێهەڵژەنی و بە بێزێكەوە رووی وەرگێڕاو سەری تەكانـــد ؛ ناردمـــان بە شـــوێـــن ئاسنگەرەكەدا . كە سەری لە نەخۆشیی ئاژەڵ دەردەچوو ، بلشۆی جوان فەحس كـــرد ، كلك و گوێی راكێشـــــاو سەیرێكی ژێر پێڵووەكانی كرد ؛ لە دوایدا هەندێ بیبـــەری رەشی كرد بە لووتیەوەو لێیدا رۆیشت .

بلشۆ بۆ ماوەی چـــەند رۆژێك لە وێدا بە ئـــازارەوە تلایەوە هەڵپڕوكاو دەمیشـــی بە خواردن و ئاوەكەوە نـــەدا بەڕادەیەكی لاواز بوو لەشـــی وەك تەختە نووســـابـــووە زەوییەكەوە . لەكاتی خواردندا بە زەحمەت خۆی بە پێـــوە دەگرت .

رۆژێ لە رۆژە هـــەرە جوانەكانی بەهـــار كە رۆژی پشوو بوو . خەڵكی بـــە دڵشادی و جلی رێكو پێكەوە لە كەنیسەوە بەرەو ماڵ دەڕۆیین دار قۆخەكانی باخچەكەمـــان كەوتبوونە سەماو گـــەشاوەو دەم بە خەندە بوون . شـــەو ئاوە بارانێكیان بەســـەردا باریبوو . ئاسمان ساماڵـــاو بایەكە دەروونی دەبووژانـــەوە رۆژیش بەبەری شادییەوە سەركەوتبووە سەر كردەكان دەتووت ئەویش لەگـــەڵ خەڵكەكەدا لە كەنیســـەوە دەرچووە .

بلشۆ هێزێكی بە بـــەردا هاتبوو و باشتر دیار بـــوو ، ئێمەیش شاخەكانیمـــان رازاندبووەوەو جەستەیمـــان شوشتبوو و تووكەكەیمـــان شانە كردبوو . بە تەماشایـــەك سوپاسی كردین . هـــەر ئەوەندەمان زانی هەڵســـاو بە غوبابی و بلندییەوە گـــران گران كەوتە هاتوو چۆكردن . وەك جاری جاران بە كەشـــی و فیشێكەوە لە دەرگاكە چـــووە دەرێ بەڵام لەوجا لاوازتر بوو . ویستمان بیوستێنین بـــەڵام دایكم نەیهێشتین حـــەزی دەكرد نەختێ بكـــەرێ . ئێمەش دوای كەوتین .

رێكاكەی بڕی و بـــەرەو جۆكەكەوە بوو ؛ هەنـــدێ كەس كە دەمێك بوو نەیان ـ بینیبوو دەیانكوت (بلشـــۆی بەستەزمان) .

لای پردە بچكۆلانەكـــە وەستاو كەمێ ئاوی خواردەوە . ئاوێكی باش لەوێ جوولـــەی نەكرد ئینجا لە رووبارەكـــەی داو پەڕییەوە ئەو بەرو بەرەو كێڵگەیەكی نزیك كەوتـــەڕێ ، كە لەوێدا پەپوولەكان دەفڕین و پەلەوەرەكان بە جریوە بـــوون بلشۆ لە كێڵگەكەدا وەســـتاو كەوتە تەماشاكردنی ئـــەو ناوە وەكو ئەوەی شتێكـــی سەیر نەبێ لای و شوناســـی لە گەڵیا بووبـــێ هەنـــدێ نەلەگیای قرناندو چـــەند هەنگاوێكی نا ؛ لە ناكـــاو داو رما . هەناسەیەكی دا . لە ترساندا بۆ ماڵ تەكانمان داو كارەساتەكەمان بە كەســـ و كارمان راگەیاند كاتێ لە گـــەڵ باوكمدا گەڕاینەوە . بلشـــۆ لەتەك كێلكەكەدا چوار پەلـــی درێژ كردبوو و گیانی سـپارد بوو . سەری كەوتبـــووە سەر زەوییەكەو هـــەردوو چاوی بۆ ئاسمانی شـــین و بەرین كرابووەوە . دووچاوی مات و خەمبارو جوان و ساكار .

ئا بەو جۆرە ئەو كرێكـــارە پیرە مرد ، هاوڕێی مـــات و بێدەنگمان بلشۆ . (بلشۆ)مان لە گۆڕێكی قووڵدا ناشـــت وەك چۆن مرۆڤێك بنێژیـــن . لەو كێڵگەیەدا ناشتمان كـــە خۆی چەندەها جار كێـــڵا بووی ، دوای ماوەیەك گژوگیا لە سەر گۆڕەكە بەرز بووەوەو پارچە مەڕمەرە سپییەكـــەی بۆشی كە ناویمان لەســـەری نوسیبوو ،

خەڵكەكە بەم پارچەیـــە دەیانگوت گۆڕەكەی بلشـــۆ . هەر كاتێ هاوسەرەكەمـــم بەسەر بكردایەوە سەرم لـــە گۆڕەكەی دایكم و بلشۆشـــی دەدا .

بەڕێز صدام حسین (پاشماوە)

بەوەی هیچ زیادەیەكیان لێ وەرنەگرێت كە دەخرێتە سەر نرخی رەسمی نەوتی عێراق لە ١ـ٦ـ١٩٧٩ وە تـــا وەدو كۆتایی ئەم ساڵ ئەویش بـــە هۆی قەرزی درێژخایەنـــەوە وەبەبێ قازانج بۆ ئـــەم وڵاتانە بە قەدەر ئەو بـــارە زیادانە بێت كە دەخرێتە سەر نرخی نەوت . ئێمە داوا لـــە دەوڵەتانی ئەندامی ئوبـــك دەكەین كە رژێمێكی ئا لـــەم جۆرە بۆ ماوەیەكی وەختی تـــا كۆتایی ئەمساڵ رەچاو كـــەن ئەویش وەك دەست پێشكەرییەكی نوێ لە لایەن دەوڵەتانـــی ئوبكەوە بەرامبەر باقـــی دەوڵەتە تازەگەشەكردووەكان . تا كو دەكەنە دامەزراندنـــی سندوقێكی جیهانی درێژخایەن كە عێراق پێشنیاری كـــردووە بۆ تەعویز كردنەوەی دەوڵەتـــە تازەگەشەكردووەكان لە ماوەی دە ساڵی داهاتوودا بۆ ئـــەو زیادبوونەی دەخرێتە ســـەر نرخی نەوت و پارێزگاریكردنی لەو تەزەخومی پاردبەی دەڵەتە پیشەسازێكان بۆی ناردووە .

لە گەڵ هونەرمەندی (پاشماوە)

● باشە كاك ئومێد .

ئەوەی من هەستم پێ كردبێ ٠٠ خۆشنوسیی لای ئێمـــە وەكو میهنە وەرگیراوە نـــەك وەكو هونەر ٠٠ واتـــە هونەرمەندە خۆشنوسەكانی كورد بە چاوی داهێنان و هونەر تەماشای خۆشنوسیی خۆیان ناكەن ٠٠ لە كاتێكا هونـــەری خۆشنوسی مـــەجالێكـــی فراوانی تێدایە وەكو بەشەكای تری هونەری ؛ كە هونەرمەند كە راوهۆشمەندی و داهێنانـــی خۆی تیا بخاتە كارو شتێكـــی نوێمان بداتێ . بەڕای تـــۆ مەسەلەكە چۆنە ؟

× بەڵێ ٠٠ خۆشنوســـی دنیایەكی فراوانە و هۆبەكـــی باشە بۆ دەربڕین ٠٠ بـــەڵام وەكو وتت لەم بارەیەوە خەتی كوردی لاوازەو هونەرمەندانـــی كورد زیاتر بە چاوی بازرگانـــی تەماشای هونەرەكەی خۆیـــان ئەكەن نەك بە چاوی هونەر ٠٠ مەسەلەكە ئەگەر وا بـــڕوا كارێكی زۆر خراپ ئەكاتـــە سەر هونەری خۆشنوســـی كوردی و زۆر بەرەو پاشەوەی دەباتەوە .

ـ مادامەتی لە بـــەشـــی هونەری خۆشنوســـی ٠٠ رات چیـــە هونـــەرمەنـــدە خۆشنوسەكان هەوڵ بدەن پیشانگایەك بۆ هونەرەكـــەی خۆیان بكەنەوە . بەڕای مـــن ئەم پیشانگایە دەبێتـــــە هەنگاوێك بۆ رزگاركردنـــی هونەری خۆشنوسی لـــە بازرگانێتی ؟ ٠٠ تۆ دەڵێ چی ؟

× بەراستی ئەمە شتێكی زۆر باشە هونەرمـــەندەكان لەسەر ئەوە رێكبكەون كـــە كەردسەو داهێنانی خـــۆیـــان لە پیشانگایەكدا بە خەڵكـــی پیشان بدەن و وا لە خەڵكـــی بكەن لە ئەوانیش بە چـــاوی هونەر ئەماشای خۆشنوســـی بكەن ٠٠ من خۆم لەم هاوینەدا نیازم پیشانگایەكی تەخریـــم بكەمەوە ٠٠ ئنجا پاش ئـــەو پیشانگایە ٠٠ پیشانگایەكـــی تر بۆ خەتی خـــۆم ئەكەمەوە . زۆر سوپای كات ئومێد .

(ڕێزان)

ساتی لەگەڵ (پاشماوە)

ونووە . چەند شریتێكم لـــە تۆمارگاكان تۆمار كردووە .

بۆ یەكەم جار لە ساڵـــی ١٩٧٢ یەكەم گۆرانیم لـــە تەلەفزیون تۆمار كـــردووە لەگەڵ تیپی موسیقای باواجـــی بەناوی (ئەی‌بەری‌عەمرم‌پەری) كە لەسەر ئاوازی فولكلۆری بوو بەشداری میهرجانـــی هونەری كوردیم كردووە كە لە بەغدا گیـــڕ و گـــەكشـــــت تیپەكانی ناوچەی كوردستانـــی عێراق بەشداریان تێ داگـــرد بوو .

لەساڵی (١٩٧٧)گۆرانـــی (بۆیاران)م لە تەلەفزیۆنـــی تەئمیم تۆمار كردووەو ئیستاش خەریكی تومار كردنـــی دوو گۆرانیم بەناوی (سەوزەڵی)وە (كاتی ئێوارەی بەهار) بـــۆ تەلەفزیۆنی تەئمیم . لـــە بابەت ئەو گۆرانی بیژانـــەی ـ كەكاریان تێكردووە وتی گورانی بێژی میللی (حەسەن وزیرك) زۆركاری تێ كردووم و هەروەها گورانی بیژان (تایەر تۆفیق) و (علی مردان) كاریان تـــێ كردووم .

بۆزانین

دەزگای رۆشنبیری و بڵاوكردنەوەی كوردی رادەگەیەنێت كەوا چەند دەرەجەیەكی بەتاڵی هەیە كەبەم تەفسیلاتانـــەی خوارەوە باسی كراوە ، ئەو كەسانەی ئارەزوویان هەیە لـــەم دەزگایە دابەزرێن و هەموو مەرجەكانیان تێدایـــەو خاوەن پسپۆرو شەهادەنامەن و خزمەتی سوپاییان تەواو كردووەیـــان ئەیانی گرتەوەلەبەرهەندێ هۆ هامۆشۆی دائیرەی كاروباری بەڕێوەبردن و پاسایی / زاتیەی موچەخۆرەكان بكەن بۆئەوەی داواكارەكانیان پێشكەش بكەن ئەویش لەرۆژی بڵاوكردنەوەی ئەم بۆزانینەو بۆ ماوەی دوو هەفتە پاش بڵاوكردنـــەوەی بۆزانینەكە .

سعاد ادیب علی
بـــەڕێـــوەبـــەری گشتی

ژمارە	ناونیشانی دەرەجەكە	سنووری مووچەكە	ئەو مەرجانەی كە پێویستـــەهەبن .
١	وەرگێڕ (مترجم)	٧٠ ـ ٩٥	دەرچووی كولیجی ئەدەبیات / بەش زمانی كـــوردی بێت و زمانەكە چاك بزانێت و مومارەسەی هەبێت لەم ئیشـــە هەتا بۆی بلوێت مووچەكە وەربگرێت .
١	راستكەرەوە (مصحح)	٥٠ ـ ٦٠	لە كولیجی ئەدەبیات / بەشی زمانی كوردی دەرچووبێـــت و شارەزایی و مومارەسەی هەبێت لەم ئیشە هەتا بۆی بلوێت مووچەكە وەربگرێت .
١	وەرگێڕ	٥٠ ـ ٦٥	لە دەرچووی كولیجی ئەدەبیات / بەشی ئەڵمانی بێت و فەرەنسی بێت و شارەزایی و مومارەسـەی هەبێـــت لەم ئیشە هەتا بۆی بلوێت مووچەكە وەربگرێت .
١	وەرگێڕ	٥٠ ـ ٦٥	لە دەرچووی كولیجی ئەدەبیات / بەشـــی زمانـــی شارەزایی و مومارەسەی هەبێت لەم ئیشە هەتا بۆی بلوێـت مووچەكە وەربگرێت .
٣	رۆژنامەنووس	٥٠ ـ ٦٥	لە دەرچووی كولیجی ئەدەبیات / بەشی زمانی كوردی / یا خوێندنی ئامادەیی بێت و شارەزایی و مومارەسەی هەبێت لەم ئیشە بۆ ئەوەی بۆی بلوێت مووچەكە وەربگرێت .
١	ئەمینداری كتێبخانە	٣٦ ـ ٤٥	لە دەرچووی كولیجی ئەدەبیات / لقی كتێبخانـــەكان بێت و شارەزایی و مومارەسەی هەبێت لەم ئیشە بۆ ئـــەوەی بۆی بلوێت مووچەكە وەربگرێت .
٢	م. نەخشە سازی هونەری (مصمم فني)	٣٦ ـ ٤٥	لە دەرچووی ئەكادیمیای هونەرەجوانەكان / یا ئامۆژگای هونەرە جوانەكان بەشی نەخشەسازی بێت چاكتر وایـــە مومارەسەی هەبێت لەم ئیشە هەتا بۆی بلوێت مووچەكـــە وەربگرێت .
١	رۆژنامەنووس	٣٦ ـ ٤٥	لە دەرچووی كولیجی ئەدەبیات / بەشی زمانی كـوردی یا خوێندنی ئامادەیی بێت و مومارەسەی هەبێت لەم ئیشـــە هەتا بۆی بلوێت موچەكە وەربگرێت .
١	راستكەرەوە	٣٦ ـ ٤٥	لە دەرچووی كولیجی ئەدەبیات / بەشی زمانی كوردی یا خوێندنی ئامادەیی بێت و مومارەسەی هەبێت لەم ئیشـــە هەتا بۆی بلوێت مووچەكە وەربگرێت .
١	نەخشەساز	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی ئەكادیمیای هونەرەجوانەكان یا ئامۆژگای هونەرەجوانەكان / لقی نەخشەسازی بێت .
١	م. وێنەكێش	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی ئەكادیمیای هونەرەجوانەكان یا ئامۆژگای هونەرەجوانەكان / لقی نەخشەكێشان بێت .
١	وەرگێڕ	٢٨ ـ ٣٥	لەدەرچووی كولیجی ئەدەبیات / لقی فەرەنسی بێت .
٣	رۆژنامەنووس	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی كولیجی ئەدەبیات بەش زمانی كوردی یـا خوێندنی ئامادەیی بێت .
١	وێنەكێش	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی ئەكادیمیای هونەرە جوانـەكان / یـــا ئامۆژگای هونەرە جوانەكان بەش وێنەكێشان بێت .
١	ئەمینداری ئەرشیف	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی ئامۆژگای / (الوثائقیین)یا خوێندنـــی ئامادەیی بێت و مومارەسەی هەبێت لەم ئیشە هەتابـــۆی بلوێت مووچەكە وەربگرێت .
٣	راستكەرەوە	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی كولیجی ئەدەبیات / بەش زمانی كوردی یا خوێندنی ئامادەیی بێت .
١	م . وێنەكێشی هونەری	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی ئەكادیمیای هونەرەجوانـەكان / یـــا ئامۆژگای هونەرەجوانەكان بەشی وێنەكێشان بێت .
١	خۆشنووس	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی ئەكادیمیای هونەرەجوانـــەكان / یـــا ئامۆژگای هونەرە جوانەكان / بەشی خۆش نووسین بێت .
٣	رابەڕ (منفذ)	٢٨ ـ ٣٥	لە دەرچووی خوێندنی ئامادەیی بێت و مومارەســـەی هەبێت لەم ئیشە .

Institut Kurde de Paris

تیشكی زانست

● داهاتی نوێ بۆ لە ناوبردنی شیرپەنجە ·
● ئامێری بۆ چاككردنەوەی برین ·
● چۆن لە رێگای لوتەوە خواردن دەدرێ بە نەخۆش؟ !
● چۆن زمانی براوی مامۆستایەك دووررایەوە ! ؟

× ×

● **چاری شیرپەنجە**

مەبەندی لێكۆڵینەوەو چاركردنی نەخۆشی شیرپەنجە لە ئەڵەمانیی رۆژئاوا گەورەترین داهاتی نوێ بۆ چاركردنی ئاوسانی بیس بەكار دەهێنێ كە ناوی نراوە « كاربن » وفورسمایەكەی «١٦٠» تەنەو شەشی ملیار نیو ترون لەیەك حركەدا بلاو دەكاتەوەو ئەم ئامێرەكە بە ئاراستەی ئەلكترۆنی كاردەكا .ئەو تیشكەی دەیدات كار دەكاتە سەر ئاوسانی شیرپەنجە بە قوڵایی و بەبێ ئەوەی كار لە دەمارەكانی لەشی مرۆف بكا ·

● **چاری برین :**

بزیشكەكانی بەریتانیا لەم دوایەدا توانیویانە · ئامێرێكی ئارە دروست بكەن بۆ پاككردنەوەو چاككردنەوەی برینی لەش · ئامێركە تورەكەیەكی هەردوو سەركراوەی تێدایە · لەلایەكەوە دەرمانە وەردەگرێ و برین پاك دەكاتەوە.لەو لای تریش بیسایەكانی برینەكە فڕێ دەداتە دەرەوە ·

● **بەلوت خواردن دەخوا!**

بۆریەكی بلاستیك دروست كراوە كە سلفاتی باریوم ی تێدایەو ئەستوری لە یەك میللیمەتر زیاتر نییەو ٨٠ سم درێژە · ئەم بۆریەیە دروست كراوە . لە رێگای لوتەوە خواردەمەنی بكەیەنێتە گەدەی نەخۆش ، ئەم داهاتە تازەیە بۆ ماوەی شەش مانگ بۆ ٣٠ نەخۆشی بەكار هاتوە كە ئانوانن لە دەمەوە خواردن بمژن بە ئاسانی ئاقی كردنەوەكە سەركەوتوە ·

● **پێنەكردنەوەی زمانی براو!**

كۆمەڵێ بزیشكی خوێندكاری تەكنەلۆژی بالا لە شاری ئاخن لە ئەڵەمانیای رۆژئاوا توانیا بارجەیەك زمانی براوی مامۆستایەك بدورونەوە لە عەمەلیاتێكا حەوت سەعاتی خایاند دوایی زمانی كابرای مامۆستا كەڕایەوە دۆخی جارانی !

تیشكێك لە هونەرو شانۆگەری كوردی

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

لەم دواییەدا بەڕێوەبەرێتی رۆشنبیری جەماوەری لە سلێمانی كۆڕێكی خنجیلانەی بۆ كاك سالار عمر قەرەداغی لە هەڵەبجەلە هۆڵی قوتابخانەی شاهۆی كچان سازكرد بە ناوی « تیشكێك لە هونەروشانۆو شانۆگەری كوردی » دانیشتوانێكی زۆری شارەكە ئامادەی كۆڕەكە بونو زۆربەی لاوەكان تەنیا بۆ دانیشتن و گوێ گرتنی كۆڕەكە نەهاتبونو بەس بەڵكو لە تەك كارگێراندا كەوتنە هەڵسوڕانو سازكردنی كۆڕەكە بە شێوەیەكی جوانتر بە تایبەتی برایانی تیپی شانۆگەری وەفایی هەڵەبجە ·

لە سەرەتاوە كاك ئومێد ئاشنا كردو ئنجا ئالێكۆڵینەوەكە دەربارەی چالاكی یەكانی خوێندرایەوەو بۆ ئەوەی شتی رۆشنبیری جەماوەری قسەی رونتر لەو باسە تێبگەین قسەمان لەتەك كاك سالار كردو ئەویش وتی : لەسەرەتاوە بە پێویستم زانی كە باسێكی هونەر بكەم بە شێوەیەكی گشتی تەنها تیشكێك بدەمە بەر بەشەكانی و جۆرەكانی دەست نیشان كردنی قوتابخانەكانی هونەرو بەستنەوەی بە هونەری كوردی یەوە .ئنجا دێمە سەر باسی شانۆو لە تەختەی شانۆوە دەست پێ دەكەم بۆ دەقی شانۆگەری و ئەكتەرو دەهێنەرو- مۆسیقای تەسویری و میكیاج و- دیكۆرو- جل و بەرگ و اكسوار ودەوریان لە شانۆگەریە كوردی یەكانیدا چی یەو چۆن بوەو پێویستە چۆن بێت لەدوابیدا دەست نیشانی مەزاهبەكانی شانۆگەری جیهانی و كورتە باسێكی قوتابخانەكانی و توانەن و جۆرەكانی دەرهێنان و بەراوردكردنێكی رێگەی ستانسلافسكی لەگەڵ برێختدا ؛ دوابە بە دوای ئەمانەو لە كۆتایی لێكۆڵینەوە- كەمدادەست نیشانی گرنگترین گیروگرفتەكانی ئەمرۆی شانۆگەری كوردی و دانانی چارەسەرێكی تاقی كراوانە هەروەهاڕای تایبەتی خۆم دەر ئەبڕم بەرامبەر ئەوەی كە پێویستە شانۆ گەری یە كوردی یەكانی داهاتومان چۆن بێت ·

هەر لە ناوەڕاستی لێكۆڵینەوەكە داهونەرمەند لەسەر تەختەیەكی رەش چۆنیەتی تەختەی شانۆی بۆ میوانەكان رون كردەوە .دوا جار بە چەند پرسیارۆ وەڵام دانەوەیەكی كورت كۆتایی بە كۆڕەكە هێنرا ··

پەیامنێری هاوكاری لە هەڵەبجە

رێ رەو

باشترین پاداش بۆ خەڵكی دڵسۆزو سەختترین سزا بۆ لە رێ لادەرو كەمتەرخەمەكان ، ئەمانە ئەو دروشمانەن كە دەبێ میللەتەكەمان لە سەربان بڕوا .كاتێ خەڵكی تر باسی شۆڕشە مەزنەكە دەكەن وەكوو هاونیشتمانی یەك سەرمان دەگاتە ئاسمان شانازی بەشۆڕشەكەمانە وەدەكەین · بەو بیرە تازەیەی دروستی دەكەین ·

هاوڕێ صدام حسین

چاپكراوی نوێ

● **ئاینده** ●

گۆڤاری « ئاینده » كە ئەنجومەنی بالای هەڵمەتی نیشتمانی گشتی نەهێشتنی نەخوێنەواری تەوزیمی بەكوردی دەری دەكا دەرچو بەچاپێكی رەنگاورەنگی قەشەنگ و نووسراوی ئاراستەیی بۆ فێرخوازان ·

× ×

ئادارو شۆڕش و بەعس

بەهار ·· چەژنی هەمیشەیی

لە بلاوكراوەكانی بروباگەندەو راگەیاندنی دەزگای رۆشنبیری و بلاوكردنەوەی كوردی بلاوكراوەیەك بەوناوەی سەرەوە دەرچوە بەرەنگاو رەنگ و ئەو رۆژانەی تیایە كەشۆڕش لە ناوچەی كوردستانی عیراق بۆ ئاوەدانی و خۆشگوزەرانی گەلی كوردبەدی هیناون ·

× ×

دلدارانی باران

لەم رۆژانەدا ؛ لە نووسینی هونەرمەندی ناسراو احمد سالار. بەرهەمی دلدارانی باران · كە بریتی یە لە شانۆگەرییەكی شیعری ی لە - ٣٧ - لاپەڕەیی قەوارەیەكی مامناوەندی دا كەوتە بازاڕەوە · شانویی شیعری یەكە تاقی كردنەوەیەكی نوێیە لە نووسینی ئۆپەرێتی هاوچەرخدا ·

لەگەڵ هونەرمەندی خۆشنوس ئومێد جەرجیس

● **كاك ئومێد · خۆت بەخوێنەران بناسێنە ·**

× لە سالی ١٩٤٧ لە شاری هەولێر لە دایك بووم·· لە سالی (١٩٥٨)ەوە خولیای هەنەری خۆشنووسیم هەیەو هەوەسم بە هونەری تەخریم و نەحت و مۆمیاكردینش دێ·· ئیستا (مصمم)ی نەخشەم دەزگای كشتی مافوور لە هەولێر ·

- بەر لەوە باسی خۆشنووسی بكەین ·· وای بەباش دەزانم هەندێ باسی هونەری نەخشەی ما فوورمان بۆ بكەیت ·· ئەوەشمان پێ بڵێ سەرچاوە نەخش لە كوێ وەردەگری ·

× هونەری نەخشەو نەخش كاری ·· هونەرێكی كوردەواری كۆنە · زەوقی كوردەواری كۆنە · زەوقی میللی دەورێكی زۆری هەبووە لە بەرەپێدان و پێشخستنی ئەم هونەرە · پێشكەوتنی تەكنیك و داهاتنی كەرەسەی تازەی چنین ئەم هونەرەی چەندین هەنگاو بەرەو پێشەوە برد ·

من یەك بە باری خۆم ·· لەم مەسەلەیەدا سێ سەرچاوەم هەیە :

١ - كەلوپوری میللی ··
٢ - وەرگرتن لە گەتەلۆكی جیهانی بەدەستكاریەوە ·
٣ - داهێنانی خۆم ··

بروانە : ل : ٧

پەراویز

جوانی :

جوانی ورشەیەكی خۆشە·· ورشەیەكە كە هەموو لایەك بەكاری دێنین ·· بابزانین جوانی چیە ·· ؟ چۆن لە جوانی تێ دەگەین ؟ · دەبێ جوانی چی بێت ؟

ئایا ·· جوانی ئافرەتە بارەیە ؟ سروشتە ؟ ·· بەهار ؟ ··

چاوە ؟ خواردن و خواردنەوەیە ·· ؟ جل و بەرگە ؟

نەخێر جوانی ئەمانە تین ·؟ ئەگەر ئەمانەش بن بەڵام لەگەڵیانا ··

جوانی · پێشكەوتنە ·· تێكۆشانە بەرەو باشترو باشتر ··

جوانی پاكیە ·· ئافرەتە لەش ساخیە ·· دڵ پاكی یە زمان پاكیە ··

دلخوازە ··

جوانی ·· چاكی یە ·· دڵ ...

جوانی دۆستایەتیە ، نەرمیە ·- خۆش ویستنە · هەست و وەفایە ·· راستیە · حەق پەرستی یە ··

ئاشنایە ·

جوانی : قوربانی دان لەرێگەی نیشتمان و میللەت

جوانی ·· خوێندنە ·· فێربوونە ·· هەوڵدانە ··

جوانی ·· ئیش و زانینە··

زینب حسین

گۆرانی ومۆسیقا

سات لەگەڵ هونەرمەند عبدالله چاوشیندا

شارە دێرینەكەی كۆیە گەلی هونەرمەندو هونەرپەروەری تێدایە كە توانیویانە بالەی هونەر لە كۆیەبەتایبەتی ولە كوردستان بەگشتی بەرزبكەنەوە وەكو (خالە سێوە)و (ملا اسعد) مامۆستا(باكوری)و (سەلاح موحەمەد)و ابراهیم سابیرو)و گەلی هونەرمەندی تر ·

كە ئەمانە تا رادەیەك دەوری خۆیان بینیوەو سەركەوتنێكی باشیان بەدی هێناوە · جا ئیرە من بە پێویستم زانی كە هونەرمەندێكی تر بە خوێندەوارانی رۆژنامەی هاوكاری ئازیز بناسێنم بۆ ئەوەی خوێنەواران هەندێ شت لە بابەت ژیان و ژیانی هونەری برانن · جا لەو چەند پرسیارەی كە ئاراستەم كرد لە بابەت ژیان و لە دایك بوونی و بەسەرهاتی دا وتی :

-ناوم عەبوولا ئیسماعیل چاوشینە لە سالی ١٩٤٣ لە شاری كۆیە لەدایك بوم ·هەر لە مندالیەوە خولیای گورانی و موسیقام هەبوو لە سالی ١٩٥٣ لە یەكەم ئاهەنگ لە كۆیە بەشداریم كردووە · لە سالی ١٩٥٧ كە تیپی مۆسیقای باواجی دامەزرا چوومە ریزی تیپەكەوە وكۆرانیم لەگەڵیان

بروانە : ل : ٧

● وینەو دەنگ ●

ئەم قەلایە ·· قەلای شێروانەیە ·· كە دەیەها سالە لەسەر ئەو لوتكەیەی گوێ قەراغی سیروانی نزیك بە قەزای كەلاری ئێستا راوەستاوەو بەرەنگاری رەشەباو لافاوو باران و تۆفرو دەستی زەمانە دەكات و سەربلندانە لەگەڵ رەوتی رۆژگاردا دەڕوات و دەربەستی ئەو ناهەمواری یانە نایەت و نەهاتووە ·· دەڵێن كوایە لەسەردەمی ئەحمەد پاشای جافدا دروست كراوە · · هەرچۆنێك بێت ئەم قەلایە لەو شوێنەی خۆیەوە راوەستاوەوچاوی بڕیوەتە ئاوی رووباری سیروان و لەم لایشیەوە شەقامە گشتی یەكەی بە لاداتێدەپەڕێت ·· ئەوەی جێی داخە ··كە ئەم شوێنەوارە مێژوویی یە پشت گوێ خراوەو بایەخی پێ نەدراوە · ·

هیواخوازین لێپرسراوانی شوێنەوارەكان لە پارێزگای سلێمانی ئاوڕێكی لێپرسراویانەلەم قەلایە بدەنەوەو رێك و پێكی بكەنەوە تاكو گەشتكەروسەیرانكەران سەری لێبدەن و بەبینینی شادبن ·

● **مكرم رشید تالەبانی** ●

جیهانی منالان

« هاوكاری - جیهانی منالان »

● **گرەوی جیهانی منالان** ●

● **منالە ئازیزەكان :**

لەم ژمارەیە بەدواوە ، گرەوی « هاوكاری » بۆ نیەوەی ئازیز بلاو دەكەینەوە . بە كەیشتنی وەلام . دەخرێتە سندوقی خۆو بەخت و یەكەم پاداشتی جیهانی منالانی پێ دەبەخشرێ جا لەگەڵ وەلامەكەدا ئەم « كۆبوون »ە بڕەو بنێرە بۆ

سەرنج : بەشداربوون بۆ منالی تەمەن دەسالەو بەرەوخوارەوە بێ و ··· ئەمەش گرەوی ژمارەیەك :

گرەوی ژمارە (١) جیهانی منالان

● شارێكە لە شارەكانی ناوچەی كوردستانی عیراق ، بەوە ناسراوە مەڵبەندی چالاكی رۆشنبیری یە ، لە دوای بەرپا بوونی شۆڕشی ١٧ی تەموزی نیرۆز بایەخی زیاتری پێدراو مەڵبەندیكی گەورەی رۆشنبیری تیا كرایەوە ·

پرسیار :

- ناوی شارەكە چی یە ؟
- ئەو مەڵبەندە رۆشنبیری یە كامەیەو كەی دامەزرا ؟
- ناوی شوێنەوارێكی مێژوویی ئەو شارە بنوسە ؟

كۆبوون

ناو : · · · · · ··

ناونیشان : · · · ·

تەمەن : · · ·

وەلام : · · · · ·

رۆژنامەی «هاوكاری» گرەوی جیهانی منالان

شیعر بۆ منالان

هاوڕێ گوشەی جیهانی مندالان خەسرەو پیر باڵ عمر ئەم پارچە شیعرەی بە دیاری ناردوە بۆ «جیهانی مندالان » بە ناو نیشانی جوتیار :

من جوتیارم ماڵ لە دێ
نیشتمانم خۆش ئەوێ
باخ و بێستانم ، رەزم
مالات و مەڕو پەزم
مایەی خۆشی ژیانە
بۆ بەرزی نیشتمانە
مالم لە كێو دەشتە
باخم دەلێ ی بەهەشتە
رێرە خەڵەو خەرمانم
بروانە مەڕەكانم
بەرەكەتی یەزدانن ···

● جوانترین منال ●

منالە ئازیزەكان :

ئەمەودوا · وێنەكانتان بنێرن بۆ جیهانی منالان بۆ بەشداربوون لەگرەوی« جوانترین منال »دا ، بێگومان ناونیشان دەزانی ·

دوا ماوە بۆ وەرگرتنی ئەووێنانەی بەشداری لەم گرەوەدا دەكەن ناوەڕاستی مانگی تەموزەو چاوەڕێین ·

(هاوكاری - جیهانی منالان- گرەوی جوانترین منال)

شایان اكرم — لیلى جودت — نهاد احمد

« تریفە- ئەرخەوان- هێمن- هیوا » عبدالحمید

چیرۆكێكی كورت بۆمنالان :

بالندەكان

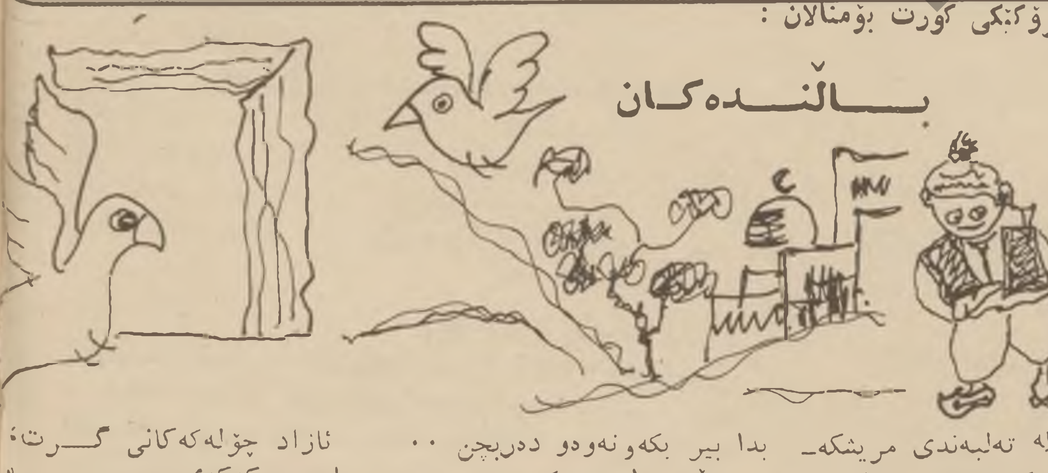

ئازاد لە تەلبەندی مریشكەكان نزیك كەوتەوە ؛ روانی پۆلە چۆلەكەیەك لە پەنجەرەكەوە چوونە ژوورێ ؛ سەریان لێشێواوەو رێگای دەرچوونیان لێون بوو ؛ لە سەرسامی وترس وا خۆیان دەكێشا بە تەلندەكەدا ، هەموو گیانیان ئازاری دەگەیشت ؛ بەڵام هەر كۆڵیان نەدەداو هەوڵی دەرچونیان بوو ؛

ئازاد دەستی كرد بە پێكەنین و لە دلی خۆدا وتی :- « پێویستیان بەوەخنێكی باش هەیە بۆ ئەوەی بزانن چۆن چوونەتە ژوورەوە · ئەمجا دەتوانن لەو شوێنەوە دەربچن بە لێوەی هاتوونەتە ژوورەوە » ئازاد تۆزێ دوور كەوتەوە ؛ بۆ ئەوەی ماوەیان بدا بیر بكەونەوەو دەربچن ··

بەڵام برا بچووكەكەی بەڕاكردن هات ووتی :

« ئازاد گیان ، با ئەم چۆلەكانە بگرین ·· دەتوانین ژمارەیەكی زۆریان لێ ڕاو بكەین »

لە دەرگای تەلبەندەكە چووەپێشو ئازادیش كەوتە شوێنێ ، دەستیان كرد بە راوكردنی چۆلەكەكان ؛ تا ژمارەیەكی زۆریان لێ گرتن· ·كە تەلبەندەكایان چێ هێشت ئازاد لەبراكەی پرسی :« ئەم هەموو چۆلەكەیە لە كوێدا هەڵ بگرین ؟»

برا بچووكەكەی تۆزێ بیری كردەوەو وتی :

« تۆ ئەم چۆلەكانە بگرە · منیش دەچمە هۆلەكەوە ؛ كۆنە قەفەزێك هەیە ؛ دەیهێنم و چۆلەكەكانی تێ دەكەین » ·

ئازاد چۆلەكەكانی گرت؛ برا بچووكەكەی چوو ، بە پەلە قەفەزەكەی هانی و چۆلەكەكانیان تێ كرد ، ئەمجا رۆشتن دان و ئاویان بۆ بهێنن · · چۆلەكاكان دیسانەوە خۆیان بە بەندكراوی بینیەوە دەستیان كرد بە فركە فرك ؛ دەیان ویست دەرویەك بدۆزنەوەو رزگاریان بێ ·· لەو كاتەدا سەریان لێ شێوا بوو · چۆلەكەیەكی بچووكیان هەر دەكەڕا ؛ تا كەلەبەرێكی بچووكی دۆزییەوەو تێی تەقاند ·· ئەمجا هەموو یەك یەك ، رزگاریان بوو ··

هاوەڵەكانی كەوتنە شوێنی وەختێ ئازادو برا بچووكەكەی گەڕانەوە ، سەیریان كرد قەفەزەكە بەتاڵ و حەتاڵە ·

سەرگول محمد امین كردویەتی بەكوردی

باوەڕێكی گەورمان بەنەتەوەكەمان و تواناكانی هەیە ، بۆ دەرچوون لـەمیحنەتەكان ، سـەرەڕای خەستی پیلانەكـەومەترسیكانیو ئەو توانـا گەورەو ئەگریسەی كـەدوژمن دەیانخاتەكار ·

سەرۆكی فەرماندە
احمد حسن البكر

هاوكاری

« التضامن »

دەزگای رۆشنبیریو بڵاوكردنەوەی كوردی
مەیدانی الخلانی ـ شـەقامی « الجمهوریـه »
بەغدا ـ س·پ ١٤٠١٦ تەلەفون ٨٨٧٥٧٩٥ ـ ٥ خەت
« هاوكاری » رۆژنامەیەكی هەفتانەیە ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

٨ لاپەرە ٢٥ فلسە

سەرنوسەر سعاد ادیب

● دووشـەممە ١١ی حوزەیران ١٩٧٩ ژمارە ٤٧٨ ●

● الاثنین ١١ حزیران ١٩٧٩ العدد ٤٧٨ ●

سەرۆك البكر بروسكەیەكی سوپاسنامەی لە وەزیری دەرەوەی قەتەرەوە پێ گەیشتووە

بەڕێز سەرۆك احمد حسن البكر بروسكەیەكی سوپاسنامەی لـەوەزیری دەرەوەی دەوڵەتی قەتـەرەوە پایەبڵند شێخ سحیم كوڕی حمدال ثانی یەوە بەبۆنـەی كوتایی سەردانەكـەیەوە بـۆ وڵاتی پێ گەیشتووە ··

ئەمـەش تـەواوی بروسكەكەیە ··

بەڕێز سەرۆك موهیب احمد حسن البكـر سەرەك كۆماری عیراق خوا بیپارێزێت ·

لەكۆتایی سەردانەكەم بـۆ نیشتمانی دووهـەم كۆماری عیراقی برا كە بـە ئەوپەڕی رێزو قەدرلێنانەوە پێشوازیەكی گەرماكردین پێ خۆشحاڵم كـە ئەوپەڕی تەقدیرو بەرباری بـۆ بـەڕێزتان نیشـاندەم وەمن لەتێكـدا ستایشی ئـەو پەیوەندیە برایانەیە دەكەم كـە هەردوو وڵاتمـان لەرێگـای چاكەدا پێكەوە دەبەستێت ، من بۆ بەڕێزتان دووپاتی دەكەمەوە كـە بەتین كردنو پەرەپێدانی هاوكاری برایانەمان بۆ چاكـەی هەردوو وڵاتی برامان ، ئـەوە هەمیشە جێگای رێزو بایەخ پێدانە ، لەگـەڵ بـەرزترین ئیعتبـارو راسـتەقینەترین دڵسـۆزیو رێزێكی ئێجگـار گەورەم بۆ ئێوە ئـەی سەرۆكی بـەڕێز ، داوای هـەموو بەختیاریو خۆشیەك بۆ گـەلی عیـراقی سەربەرز دەكـەم لـەژێر سەركردایەتی كاملی ئێـوەدا بەسـەربەرزیو خۆشگوزەرانی ·

سحیم بن حمد آل ثانی

لە بروسكەیەكدا بۆ سەرۆك البكرو بەڕێز صدام حسین ··

رێكخراوی هاوكاری لـە گـەڵ گەلانی ئەفریقاو ئاسیاو ئەمریكای لاتینیدا نارەزایی بەرامبەر دەست درێژی زایونیزم لە خواروی لبناندا دەردەبڕێ

سـكرتاریەتی كشـتی رێكخراوی هاوكاری لەگـەڵ گـەلانی ئەفەریقاو ئاسـیاو ئەمەریكای لاتینیـدا نارەزایی بەرامبـەر دەسـتدرێژیكانی زایونیزم نیشانداوە كە دیكاتە سەرخواروی لبنان ·

سكرتاریەتەكە لە بروسكـەیەكدا كـە بۆ بەڕێز سەرۆك احمد حسن البكرو بەڕێز صدام حسین جێگـری سـەرۆكی ئەنجومەنی سەركـردایەتی شۆڕشی ناردووە هاوكـاری خـۆی لەگـەڵ رێكخـراوی رزگاری فەلەستینو بزوتنەوەی نیشتمانی لبنانیـدا نیشانداوەدژی نەخشـەو پیلانـەكانی ئیمپریالیزمو زایونی وئـەوەی دووپات كردۆتەوە كـە میساقی كاری نەتەوەیی هاوبەش لـەنێوان دوو وڵاتی برادا عیراقو سوریاو بڕیارەكانی كۆنگرەی بـەرزی بەغـدا بارمتەیەكی گـەورەیە بـۆ سەركەوتنو سـەندنەوەی مافـەی رەواو عادیلانەی گـەلی عـەرەبی فەلەستین ·

سكرتاریەتەكە سڵاوی لـەهەڵوێستی یەكگرتووی عەرەب كـردووە بـۆ بـەرەو روو بوونـەوەی دەستدرێژیكانی ئیمپریالیـزمو زایونیـزمی ترسنۆك كە لـە رێكەوتنەكەی رژێمی میسر لەگەڵ زایونیـدا هاتەكایـەوەو لـە لایـەن ئیمپریالیزمی ئەمەریكـایەوە پڕكراوە ·

هندستان ستایشی پەیمانی كاری هاوبەشی نەتەوەیی نێوان عیراقو سوریا دەكا

بۆمبای ـ ئا · د · ع

هەندێك لە پیاوە سیاسیو ناسراوەكانی هندسـتان ستایشی میساقی كـاری هاوبەشی نەتەوەیی نێـوان عیراقو سوریایان كـردووەو ئەوەیان وا باس كردووە كـە چاكترین كارێكی ئیجابی یە كە لە نیشتمانی عەرەبدا رووی دابێ ·

ئەمە لەو وتارانەدا هاتـووە كە رۆژی چوار شـەممـەی رابوردوو بە بۆنەی بیرەوەری بیستو پێنج ساڵەی پێـك هاتنی كۆمەڵەی دۆستایەتـی عەرەبو هندیەوە وتـراوە لەو كۆ بوونەوەیەدا هەندێـك لە كار بەدەستانی هەندستانو نوێنەری نیقابەو رێكخـراوی قوتابیانو پارتە سیاسـێكان ئامادە بوون ·· قسە كـەران ئەوەیان دووپات كردۆتەوە كە ئەو هەنگاوانە بە یەك خستنـی توانـای هـەردوو وڵات دادەخرێت لە بەر بەرەكانـی

بڕوانە ل٧

سەرۆك وەزیرانی كۆماری یەمەنی عەرەبی وڵات جێ دەهێڵێت وستایشی ئەنجامی سەردانەكەی دەكا

سەر لە بەیانـی رۆژی سێشەممەی رابـوردوو دوای سەردانێكی چوار رۆژی سەرەك وەزیرانی كۆماری یەمەنـی عەرەبی گەڕایەوە بۆ یەمەن ·

میوانی بەڕێز بە شێوەیەكی رەسمی بەڕێ كراوە ، لە بـە ڕێ كردنەكەیـدا جێگـری سەرەك كۆمـار بـەڕێز طه محـی الدیـنو چەنـد كاربەدەستێكی گەورە بەشدار بوون ·

بەڕێز جێگری سەرەك كۆمار بە مەوكیبێكی رەسمی بەڕێـز عبدالغنی ی لەكۆشكـی **ئاشتی یەوە بردووە بۆ فرۆكـە** خانـە ، دوای كورتـە پشوودانێك لە هۆڵی گەورەی شەرەفدا لە فرۆكەخانە بـە ڕێز عبدالغنی تەوقەی لە گەڵ بە ڕێكەرانی كرد كە ئەوانیش برێتی بوون لـە بـەڕێـز وەزیرەكانو سـەرۆكی دیوانی چاودێریی داریو پارێزگـاری بەغداو جێگری ئەمینـداری پایتەخت ولیوا بە رێوەبـەری گشتی پۆلیسو سـەرۆكـی نێراوە دبلۆماسی یە عەرەبیكان لە بەغدا ·

دوایی بەڕێز جێگری سـەرەك كۆمارو میوانی یـەمەنـی ی بەڕێز چوونە سەر تەختـی **سڵاووو هەردوو سەلامـی ی** نیشتمانی ی عیـراقـیو

یەمەنیان بۆ لێدرا دوای ئـەوە پاسەوانی شەرەفیان پشكنـی كە لە سەر زەوی فرۆكـە خانە ریز بووبوون ··

لە سەر پەیژەی فرۆكەكـە بەڕێز طه محی الدین معـروف تەوقەی لە گەڵ ئەندامانـی وەفدەكەی تەك میوانـی عیراقدا كـرد ، هـەر وەك بەڕێز عبدالغنی تەوقـەی لـە گەڵ وەزیری دەوڵەت بـۆ كاروباری دەرەوە وەكیلـی وەزارەتی دەرەوە بەڕێز حامد علوان دا كرد ، دوای ئـەوە بەڕێز طه محی الدین دەستـی كردە ملی میوانی بەڕێزو خـوا حافیزی لێكرد ·

بەڕێز عبدالغنی لەو قسانەدا كە بۆ ئاژانسی دەنگوباسـی عیراقی كردووە خۆشحاڵـیو بەختەوەری خۆی بەرامبـەر ئەنجامی سەردانەكەی نیشـان داوە لەو بارەیەوە وتوویەتی ·· سەردانەكە ئێجگار سەركەوتوو بووە ، بەو پێیەی رووكارێكی نوێ بۆ پەرە سەندنی پەیوەندی هاوكاریی هەردوو وڵات دیاری كراوە لە گـەڵ رێـگـای چەسپاندنو پشتگیـری

كردبندا هەر وەها مـەودای فراوان كردنو رێكخبستنی لـە هەموو مەیدانێكدا چ لـە مەیانی هاوكاریی هـەردوو وڵاتدا بێت وەیا لـە رادەی خواستو ئارەزۆكانی نەتەوەی عـەرەبو مەسەلـە چارەنووسێكا نیـدا بێـت وەیا گیروگرفتو مەسەلەكانی نێو وڵاتاندا بێت ·

بەڕێز عبدالغنی ئـەوەی دووپات كردۆتـەوە كـە سەردانەكە یەكێتیی گیانـی عەرەبیو ئەو بۆ چونە عەرەبی بە بەهێز دەكات كە نۆهـەم كۆنگرەی بەرزی عـەرەبو كۆنگرەی وەزیرانـی دەرەوەی ئابووری عەرەب هێنانیـە كایەوە ·

بەڕێز سەرەك وەزیرانـی كۆماری یەمەنی عەرەبـی وتەكانی بەوە كۆتایی پـێ هێناوە ، سەردانەكە مۆڵەتـی **ئەوەی داین كە نیشتمانـی** عیراقی برامان بناسین لـە گەڵ لایەنە پرشنگدارەكانـی ژیانی شۆڕشگێڕانـەو بەرەپێدراویدا بە هۆی ئـەو ئیستیقرارە بەردەوامەی باڵی **بەسەر گەلی عەرەبی عیراقـی** برادا گرتووە لە گـەڵ ئـەو دەستكەوتە گەورانەی بـۆی وەدی هێنراوە ·

راوەستانێكی بە كۆمەڵ دژی كەنەدا

سەرلەبەیانی رۆژی شەممەی رابوردوو رادیوی زایونـی دوژمن ئەوەی بڵاوكردۆتـەوە كەگوایە بیگنی سـەرەك وەزیرانی قەوارەی زایونـی دوژمن ستایشی سەرۆكـی حكومەتی كەنەدای كـردووەدەربارەی ئەو بڕیـارەی كەداوێتی بۆ گوێزانـەوەی باڵوێزخانەكەی لە تەل ئەبیب) ەوە بۆ قودسی عەرەبـی داگیركراو ، رادیوكە هـەر لەسەر ئەم باسە رۆیشتووەووتوویەتی ·· سەرۆك وەزیرانی كەنەدا بیگنی لەوە خەبـەردار كردوو كە ئەو لەسەر ئـەو قەولەماوە بەوەی بڕیارەكـەی پێشووی خۆی جێ بەجێ بكات سەبارەت بە ئەم مەسەلەیە ·

وە لەلایەكی ترەوە فلـوراماكدونالد وەزیـری دەرەوەی كەنەدا ئەوەی راگەیاندووە كەئێستا كەنەدا چاوی لـەوە پۆشیوە كە حاڵی حـازر باڵوێزخانەكەی خۆی بـۆ قودس بگوێزێتەوە ، ئەمەش لەدوای كۆبوونەوەی لەگـەڵ باڵوێزە عەرەبەكاندا لەئۆتـاوە كە ئەنجامی ئەوكـارە رەوایەیان بۆ روون كردۆتەوەلە حاڵەتێكدا ئەگەر بێـتو حكومەتی كەنەدا سووربێـت لەسەر ئەوەی بەڵێنەكـەی خۆی سەبارەت گوێزانـەوەی باڵوێزخانەكەی بەسەربەرێت · ماكدونالد وتوویەتـی ··حكومەتی كەنەدا پێش ئەوەی لەوبارەیەوە هیچ كارێك بكات پرس وڕای خۆی لەگـەڵ حكومەتە عەرەبێكاندا ئاڵوگۆڕ دەكات لەگەڵ دەوڵەتانی ترو پرسیش بە پەرلەمانی كەنەدیوڕای گشتیی ئەووڵاتە دەكات · وەك ئاشكرایە چاوەڕوانی ئەوە ناكرێت كە ئەنجومەنی نەوابی نوێ كەنەدا تاوەكو كۆتایـی مانگی ئەیلولی داهاتوو یـا تشرینی یەكەم كۆببێتەوە ·

وە لەلایەكی ترەوە باڵوێـزی دەوڵەتە عەرەبێكان لـە ئۆتاوای پایتەختی كەنـەدا بەیاننامەیەكیان دەركـردووە ئەوەیان تیادا دووپاتەكردۆتەوە كە ئەو بڕیارەی كەنـەدا ئەگۆڕاچوونێكی روون ئاشكرایە بەرامبەر دەوڵەتانی عـەرەبو ئەلەبوورو نەرێتی رۆشنبیریو ئاینی ومێژوویی و جێگامسوڵمانیو دیانێكان · باڵوێـزە عەرەبەكان ئاواتەخوازی خۆیان پیشانداوە بەرامبەر ئەوەی كە حكومەتی كەنەدا كارێكـی ئەوتۆ نەكات بێتەمایـەی تێكدانی پەیوەندی عـەرەبو كەنەدا ·

وەلەلایەكی ترەوە گۆڤـاری (المجالس) ی كوێتی ئـەوەی بڵاوكردۆتەوە كە پەیوەندیەكی (خەستوخۆڵ) نهێنـی نێوان پەیتەختی دەوڵەتـە عەرەبێكاندا كراوە بـۆ رووراوەستانو بەرگـری كردنی سیاسەتی حكومەتـی كەنەدا كە دژی مەسەلـەی عەرەبە ·

لە دەم هەندێ سەرچاوەی ئاگادارەوە ئەوەی نووسیوە ، كە مەسەلەی كارێكی كۆمەكی دژی كەنەدا بەشێوەیەكی راستەقینە لە كۆبوونەوەی وەزیرانـی دەرەوەی عەرەبدا باسـ دەكرێت كە رۆژی ٢٧ی ئەم مانگە لە تونس كۆ دەبنەوە · سەرچاوەكان ئەوەشیـان دەستنیشان كردووە كـە بڕیاری پەیوەندی بڕینـی عەرەب دژی كۆمپانیـاو دەزگاكان بەسەر كەنـەدادا تەتبیق دەكرێت وەك دەوڵەتێك بۆ ئەوەی ببێتە عیبرەتێك بـۆ ئەو دەوڵەتانەی كە بیـری ئەوەدەكەنەوە هەڵوێستی كەنەدا ئاسایی بنوێنن ·

دەسەڵاتدارێتی عەدەن ١٨ هەزار گوللەو نارنجۆكی سوێتینەر بۆ پەلاماردانی باڵوێزخانەی عیراق بەكار دەهێنێ

عەدەن ـ ٩ ـ ئا · د · ع ·

دپلۆماسییەكی عـەرەب باسی پەلاماردانی باڵوێزخانەی عیراقـی لە یەمـەن بـەو جۆرە كردووە كە لەمەوبـەر شتیوا لە مەیدانی دپلۆماسیەتدا رووی نەداوە و پێشێل كردنێكی ئاشكرای رێكەوتنی ڤیەنایە كە پەیوەندی دپلۆماسـی رێك دەخات ·

هەروەها وتوویەتـی ·· ئەوە كارێكی دڕندانەیە كـە هیچ رێزو ئەو پەیوەندیانـە رێگای لێ نەگرتووە كە عیـراق بەیەمەنـی خـوارووەوە دەبەستێتو ئەمە تاكـە رووداوێكی لەو جۆرەیە كـە لەسەدەی بیستەمدا روویـدا بێ ·

باڵوێزخانەی عیراقـی لە خانووبەرەیەكـی دوونهۆمدایە لە ناوچـەی خورمكسر لەبەشی خـواروی عەدەنی پایتەختدا سـەر لەئێوارەی رۆژی پێنجشەممەی رابوردوو بەبیانوی گـەڕان بـەدوای راكـەدوودا كەپەیوەندیان هەیە بەكوشتنی هاووڵاتیەكی عیراقیەوە كـە لەوێ مامۆستای كۆلیجـی

ئەدەبیاتە، وەك ئەو بەندوباوەی دەسەڵاتی عـەدەن بـڵاو كردۆتەوە ، هێزێكی چەكداری یەمەنی كە برێتی بووە لـە (٣٠٠) سەرباز بەسەركردایەتی چەند ئەفسەرێكی هێـزی بروسكە بەپرچەكـی خۆیان كردووە بەباڵوێزخانـەی عیراقدا ·· لەو هیرشـەدا « ١٨ » هەزار گـولـەی رەشاشو گولەتوپو تەقەمەنی مرمێسك رژێنو سووتێنەریان بەكارهێناوە ١٠ ئوتۆمبێلـی چەكدار لە هەرچـوار لاوە دەوری باڵوێزخانەكەیان داوە، بەهۆی باڵوێزخانەیەكـی بێگانەوە كە بەتـەنیشـت باڵوێزخانەی عیراقەوەیـە هیرش بەرە یەمەنێكـان توانیویانە بچنە سەربانـی باڵوێزخانەكە لەوێوە تەقەیان

لە ناوەوە كردووە دوای ئەوەی نارنجۆكی فرمێسكیان بەنـاو باڵوێزخانەكەدا داوە ئـەوە بۆتە هۆی بورانەوەو سووتانی هەندێك لە فەرمانبـەران ، دوای ئەوەی بەزۆ سـەربازە یەمەنیكان دەچنە ژوورەوە بـە ئوكسجین درگای دولابەكانـی ناو باڵوێزخانەكە دەكەنـەوەو تەماشای نووسراو ئەوراقەكان دەكەن و فەرمانبەرەكانـی دەبەنەدەرێو كە لەپچەدەكەمـە دەستیانو بۆ جێگایەكـی نەزانراویان دەبـەن · دوای ئەوە بەڕێز باڵوێز فائز عونـی بكر صدقی بەئۆتۆمبێلێكـی ئەمن دەبەنە ماڵـەوە ، دوای سەعات هەشتو نیوی ئێوارە وەزیری دەرەوەی یەمـەن باڵوێزی عیراقـی بانـگ كردووەو ئەوەی پێ ڕاگەیاندوە كە جیاوازی بیروڕا لـەنێوان عیراقو یەمەنی خوارودا هەیەو راستی ئەوەی وتووە كـە باڵوێزخانەكە زیانێكـی زۆری لێ كەوتووە ، بـەڵام دوای چاكردنەوەیو پاك كردنـەوەی ئامادە دەبێت كە بچنەوە ناوی·

بەیاننامەیەك لە بزوتنەوەی نیشتمانی لبنانەوە

بزووتنەوەی نیشتمانی لبنان سەر لە نوێ ئەوەی بـڵاو كردۆتەوە كە گرێی راستەقینەی چەڵەمەی وەزاری لبنـان لەوەدایە كە هەڵویستێكـی سیاسی روونو ئاشكرا لـە لایەن سەرەك كۆمارەوە نیشـان نادرێت ·

بزووتنەوەكە لەو بەیاننامەیەدا كە شەوی پێنج شەممـەی رابوردوو بڵاوی كردۆتـەوە ئەوەی دووپات كردۆتەوە كـە ئەنجام سەبارەت چەڵەمەكـە وەدەست ناخرێت تەنیا مەگەر كۆڕانێك لەمبارەیەوە لەبـە سەرۆكی وڵاتدا روو بـدات · بەیاننامەكەهیرشی بردۆتەسەر ئەو دەورەی وڵاتەیەك گرتۆكانـی ئەمەریكا دەیگێڕێت لە بـەق پێدانەوەی مەسەلەی خوارووی لبناندا ئەویش لە پێنـاوی تەواوكردنی حەڵقەكانی زنجیری چارەسەری خۆ بەدەستەوەدان

بڕوانە ل٧

یاداشتنامەیەكی عیراق بۆ وەزارەتی دەرەوەی یەمەنی خواروو

رۆژی هەینی رابـوردوو باڵوێز عیراق لەعەدەن بەڕێـز فائز عونی یاداشتنامەیەكـی داوا بەوەزارەتـی دەرەوەی یەمەنی خوارو لەیاداشتنامـەكەیدا داوای كردووە كە چاوی بەو پێنج فەرمانبـەرە دبلۆماسی یە بكەوێت كـە دەسەڵاتداریتی یەمـەن گرتوونی ئەویش دوای ئەوەی هێزەكانی یەمەن ئێـوارەی پێنجی حوزەیران خۆیـان كردبوو بـە باڵوێزخانـەی عیراقدا ، وەك ئاشكرایـە هەوڵی زۆریتر لەلایەن بەڕێز عباس زكی نوێنەری رێكخراوی فەلەستینو باڵوێزی جاماوەریی لیبیاوە دراوە لەگەڵ ئـەوەدا كەبەڵین دراوە بەڵام بێ ئەنجام بووە ·

زایۆنی دوژمن درندانە تۆپ بارانی « النبطیه » ی كردووە

تۆپەكانی زایونی دوژمـنو میلیشیا یەمینێكان شـەوی پێنج شەممەی رابوردوو ماوەی پێنج سەعاتی تەواو تـۆپ بارانی شاری (النبطیـه) و دیهاتەكانی دەوروبەریـان كردووە هەواڵەكانی خـواروی لبنان ئەوەیان راگەیاندووە كە ئەو تۆپ بارانەی ئێـوارەی رابوردو بە تۆپی مەیدانـی ١٥٥و١٧٥ ملم كراوە تا وەكـو نبطیە گوندی ئارتونو دوێـرو ئەلفۆرو كفرومانو حەبووشو دێر ئەلزەهرانیو جـەرمەق وادی ئەخزەرو رێگاوبانەكانی ئەم ناوچانەی بەركەوتووە ·· بەڵام نەزانراوە كە ئەم تـۆپ بارانەزیانی چەندە لە ماڵوسامان داوە ، ئەگەرچی ئەو كشتوكاڵو بێستانانەی ئەم كارە تێكیداون ئەوە نیشان دەدەن كە زیانێكی گەورە كەوتووە ·

لە لایەكی ترەوە

لە كۆتای هـەفتـەی رابوردوودا رادیۆی زایۆنـی ئەوەی بڵاوكردۆتەوە كـە قوناغی یەكەمی كردنـەوەی رێگای ئاسمانیی لەنێـوان قەوارەی زایۆنیو رژێمـی سادات دا بەهۆی كۆمپانیـا جیهانێكانەوە تەواو دەبێـت كە لە نێـوان هـەردوولادا كاردەكات ·

بەڵام سەبارەت بەنیشانەی رێگادانی زایونێكان بۆ میسر رادیۆكە وتوویەتـی · هەر كە گەیشتنە فرۆكەخانـەی قاهیرە لەوێ وەریدەگرن ئەویش دوای رێگەدانێكـی پێشتر كە لە وەزارەتـی دەرەوەی زایۆنی وەریدەگرن· سەبارەت بەسـنووری

سەرئەرز رادیوكە وتوویەتـی بڕیار لەسەر ئەوە دراوە كـە لەم قۆناغەدا نەكرێتەوە ··

وەك ئاشكرایە مۆشی دایان وەزیری دەرەوەی زایۆنـی ئێستاكە لە قاهیرە لەگـەڵ كاربەدەستانی رژێمی ساتـی خابەندا سـەبارەت بـەو مەسەلانە خەریكی گفتوگۆیە ، هەر بۆ ئەم مەبەستە یوسف بۆرج وەزیری ناوخۆی زایۆنی دەگاتە ئەوێ ·

لە كۆتایی هـەفتـەی رابوردوودا كۆنـگرسـی ئەمەریكایی بڕیاری لە سـەر پرۆژەیەك داوە پرۆژەكـە بەوەیـە كـە دەزگـای ئەمەریكایی خەڵاتێكی دارایـی قەوارەی زایونیو رژێمـی سادات بكات سەبارەت بەوەی مۆری رێكەوتنی خۆ بـە ـ

بڕوانە ل٧

پازدە كوژراوو بریندار لـە هەڵبژاردنەكەی ساداتدا

رۆژنامەی (القبس) كـە لەكوێت دەردەچێت هەینـی رابردوو باسی ئەوەی نووسیوە كە عبدالقادر حاتم جێگـری سەرەك وەزیرانی پێشـووحكومەتی نوێی رژێمی میسـر پێـكدەهێنێـت دوای حكومەتەكەی مصطفی خلیل كە ئیستیقالە دەكات لە ئەنجامی ئەو هەڵبژاردنە هەڵخـە ـ لەتێنەرەدا كـە رۆژی پێنجشەممەی رابوردوو كراوە·

رۆژنامەكە لەهەنـدی سەرچاوەی قاهیـرەوە ئەوەی گەیاندووە كە حسن كامـل سەرۆكی دیوانـی سادات دەبێتە وەزیـری دەرەوە وئەوەشی دەستنیشـان كردووە كە پتروس غالـی وەزیری دەوڵەتی ئێسـتای كاروباری دەرەوە بەیەكـەم باڵوێزی سادات دادەنرێـت لە قەوارەی زایونیزمـا ·

وە لەلایەكی ترەوە پارتـی كۆمەكـی نیشتمانـی ی پێشكەوتنخوازی یەكبـوون ویستی میسر ، رۆژی پێنـج شەممەی رابوردو پـەردەی لەرووی هەڵوێستی حكومەتو هێزەكانی سیخور هەڵماڵیوە كە لە هەڵبژاردنەكـەی رۆژی پێنج شەممـەی رابوردوودا نواندویانە كە حكومـەت كردبوویە شتێكی بۆ روكەشو نادیموكراتیانە · پارتەكـە بەسەر توسگەو ئاژانسەكانـدا بەسەر نوسگەو ئاژانسەكانـدا لەقاهیرەو چەند خاڵێكـی

روون كردۆتەوە دەربارەی لـە رێگالادانو پێشێل كردنـی یاساكانی هەڵبژاردن لەلایـەن حكومەتەوە ، یەكێك لـەو حاڵەتانە ئەوە بووە كـە دوان لەلایەنگرانی خالد محی الدین بەگولەبریندار كراون لەكاتێكدا پاڵیوراوی پارتەكە لە دقهدلیـە لە دەلتا لەبەیانیدا گیراوە·· هەروەها ئەوەڕون كراوەتـەوە كە زۆر لە سندوقەكان پڕیان بووە لە كاغەزی ناونووسـ كردن بەچاكەی پاڵیوراوەكانی سادات كە ناوی (نیشتمانـی دیموكراتی) یان لەخۆیـان ناوە ·

بڕوانە ل٧

نارەزایی

رێكخراوی رزگاری فەلەستین نارەزایـی نامەیـەكـی بەئەنجومەنی ئاسایشی نێو وڵاتان داوە ، بەشێوەیەكـی رەسمی نارەزایی خـۆی بەرامبەر ئەوە نیشانداوە كـە زایونێكان لەنزیك شـاری نابلوس لەبـەری رۆژئـاوا گوندێكیان دروست كردووە ، كەئەمەش مەبەستی زایونێكان نیشاندەدات كە دەیانەوێـت بەشێوەیەكی ناشەرعـیو نارەوا بەردەوامی داگیر كردنی فەلەستین بنو بـەزۆری زۆرداری عەرەبەكانی ئـەو ناوچانە دەربەرێنن بۆ ئـەوەی خۆیانی تێدانیشتەجێ بن ·

ئا · د · ع

Institut kurde de Paris

دابەشکردنی ژمارەیەکی تر لە خەڵاتەکانی بەڕێز سەرۆک احمد حسن البکر

(١٤٤) خێزانی جوتیارەدا نیشتوانی ئاوانی عەسری کە سنەزان لەهەولێر ئەم خەڵاتانە وەردەگرن ٠

هەفتەی رابردوو سەدو چل‌وچوار خێزانی جوتیاری لە دانیشتوانی ئاوایی عەسری کەسنەزان لە پارێزگای هەولێر ، خەڵاتەکانی بەڕێز سەرۆک احمد حسن البکریان وەرگرت کە بریتیە لە جیهازێکی تەلەفزیۆن بۆ هەر خێزانە ٠

خەڵاتەکانی بەڕێز سەرۆک لە ئاهەنگێکدا لە لایەن بەڕێز وەکیلی قایمقامی قەزای مەرکەزی هەولێرەوەو بە ئامادەبوونی هاوڕێ رازیاری رێکخراوی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە قەزاکە ٠ دابەش کران ٠

لە ئاهەنگەکەدا هەندێ وتار خوێندرایەوە کە تێیاندا چاوەدێری شۆڕش‌و حزب‌و فەرماندەکەی بۆ هاوڵاتیانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌و بەخەمەوە بوونیان بۆ پێشکەوتن‌و بەرەوپێشەوە چوونیان دووپات کرایەوە ٠

هاوڵاتیانی ئاوایی‌یەکە شانازی خۆیان دەربڕی بەو ئاوڕدانەوە باوکانەیەی باوکی فەرماندە بەڕێز سەرۆک احمد حسن البکرەوەو دوو بارە پەیمانیان نوێ کردەوە کە هەموو هەوڵو تواناکانیان بۆ وەدی هێنانی پەرەسەندن لە ناوچەکەدا تەرخان بکەن ٠ ئەوەی شایانی باسە (٢٠٠) خێزانی تر لە دانیشتوانی هەمان ئاوایی مانگی پێشوو خەڵاتی وەکو ئەمەیان وەرگرتبوو بەمەوە ژمارەی ئەو خێزانانەی کە خەڵاتی سەرۆکی بەڕێزیان پێ گەیشتوە دەبێتە دوو هەزارو (٣٤٤) خێزان کە لە دانیشتوانی ئاواییەکانی شۆڕش‌و قوشتەپەو حەریرو بە حرکەو دیانەو کە سنەزان ٠

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش یاسای شورای دەوڵەتی پەسند کرد

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، هەفتەی رابوردوو ، یاسای شورای دەوڵەتی پەسندکرد، ئەم یاسایە جێگای یاسای دیوانی تەدوینی قانوونی ئەگرێتەوە کە بەر لە نیو لاسەدە دانراوە ٠

ئەنجومەنەکە کە بارەگاکەی لە وەزارەتی دادە لە سەرۆکێک‌و دوو جێگری سەرۆک‌و ژمارەیەک لە راوێژکاران‌و یاریدەدەری راوێژکاران پێک‌هاتووەو ئەرکی سەرشانیشی ڕا دەربڕینە دەربارەی بابەتە یاساییەکانی دەوڵەت‌و کەرتی سۆشیالیستی، لەژێر رۆشنایی سیاسەتی سۆشیالیستی‌یانەی دەوڵەتدا لە قۆناخی بنیاتنانی سۆشیالیستی‌دا ٠

هەروەها ئەرکی ئەم ئەنجومەنە کەڵاڵەکردن‌و داڕشتن‌و پێداچوونەوەی بەرنامەی یاساکانی وەزارەتەکانە یاخود ئەو لایەنانە کە بە وەزارەتێکەوە نەبەستراونەتەوە . لەگەڵ بەشداری‌کردن لە کاری زامن‌کردن‌و یەکێتی یاسادانان‌و یەکخستنی زاراوە یاساییەکان. سەرەڕای ڕادەربڕینی یاسایانە دەربارەی ئەو مەسەلەو بابەتانەی کە لایەنە بەرزەکان تیایاندا راوێژی پێ ئەکەن‌و روونکردنەوەی ئەحکامە یاساییەکان کاتێ ئەمەی داوا لێ ئەکرێ ٠

هەروەها ئەم ئەنجومەنە لە پێداویستی‌یەکانی پێک‌هێنان‌و پەرەپێدانی کادیری نوێ کە ئاسویەکی یاساییان هەبێ‌و لەگەڵ پێویستی‌یەکانی قۆناخی بنیاتنانی سۆشیالیستی‌یانە لە وڵاتدا بگونجێ ، ئەکۆڵێتەوە ٠ ئەمەش لەڕێگای سازکردنی دەورەی مەشق‌پێ‌کردنی یاساناسە لاوەکان بۆ ئەوەی لە باشەڕۆژدا بتوانن ئەرکی سەرشانیان بکرنە ئەستۆ ٠

سەرچاوەیەکی بەرپرسیار لە وەزارەتی داد دەربارەی دەرچوونی ئەم یاسایە وتی : دەرچوونی ئەم یاسایە لەو بیروباوەڕانەوە سەرچاوە ئەگرێ کە لە هەشتەمین راپۆرتی سیاسی کۆنگرەی هەریمایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستدا هاتوون دەربارەی سەرلەنوێ چاوخشاندنەوە بەشێوەیەکی هاوسەنگ بەو قانوون‌و یاسایانەدا کە کاریان پێ ئەکرێ‌و کە لەگەڵ پێداویستی‌یەکانی ئەو گۆڕانە نوێیانەدا ناگونجێن کە لە وڵاتەکەماندا لە قۆناخی بنیاتنانی سۆشیالیستی‌یانەدا هاتونەتە کایەوە ٠ هەروەها وتی : یاسای چاککردنی سیستەمی یاسایی ساڵی ١٩٧٧ ئەم بیروڕایانەی سەقامگیر کردووەو لەم مەیرانەدا رێنیشاندەرەکانی بۆ تێکڕای کاری گۆڕان داناوە بەشێوەیەک کە ئامانجەکانی شۆڕش بەدی‌بهێنێ لەدانانی سیستەمێکی شۆڕشگێڕانەی یاسایی‌دا کە لەگەڵ ئەو گۆڕانە گەورانەدا بگونجێ کە لە مەیدانی سیاسی‌و ئابوری‌و کۆمەڵایەتی‌دا لە سنبەری شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ی تەمووز لە وڵاتدا روو ئەدەن ٠

ئا٠د٠ع

کۆنفرانسی کەرتی سۆشیالیستی و هەڵمەتی سەرتاپاگیری نیشتمانی بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری

بەڕێز محمد محجوب ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش‌و وەزیری پەروەردە رۆژی ٦/١٠ لەهۆڵی نیقابەی مامۆستایان کۆنفرانسی کەرتی سۆشیالیستی‌و هەڵمەتی سەرتاپاگیری نیشتمانیانەی نەهێشتنی نەخوێندەواری کردەوە ٠

کۆنفرانسەکە لە ماوە دوو رۆژدا ئەو کۆسپو کەلەبەرو بارەبارییانە ئەکۆڵێتەوە کە لەسەرەتای دەست‌پێکردنی هەڵمەتەکەوە هاتونەتە کایەوەو بۆ شارەزابوو لەبەشداری‌کردنی هەر یەکێک لەو لایەنانەی کە پەیوەندی‌یان پێوە هەیەو گەڵاڵەکردنی رێوشوێنی کردەوەییانەی ئەوتۆ کە دەستەبەری چارەسەرکردنی ئەم کۆسپانە بکات‌و کارەکە بەرەو جێ‌بەجێ‌کردنی تەواوەتی بالێنێ ٠

هەروەها کۆنفرانسەکە رەنگی وێنەی لەمەولای کارکردن‌و جوڵانەوەی دامەزراوەکانی کەرتی سۆشیالیستی لە قوناخەکانی لەمەودوای نەهێشتنی نەخوێندەواریدا ئەرێژێ بەرەو جێ‌بەجێ‌کردنی تەواوی ئامانجەکانی حزب‌و شۆڕش لەبنیاتنانی کۆمەڵی نوێ‌ماندا ٠

نا٠د٠ع

پێشانگای هونەرە تەشکیلی‌یەکانی هەردوو ناوچەی ناوەراست‌و خواروو لە هەولێر کرایەوە

هەفتەی رابوردوو مامۆستا عبدالغفار عبدالقادر ئەمیندداری گشتی بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری‌و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی پێشانگای هونەرە تەشکیلی‌یەکانی هونەرمەندانی هەردوو ناوچەی ناوەراست‌و خوارووی لەشاری هەولێر کردەوە ٠

پێشانگایەکە کە لە هۆڵی نیقابەی مامۆستایانی هەولێر بوو بەبۆنەی رۆژی خۆماڵی‌کردن‌و لەچوارچێوەی میهرەجانی راگەیاندنانەی لیژنەی هەمیشەیی رۆشنبیری‌و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌دا کرایەوەو چەند تابلۆیەکی زەیتی‌و ئاویی تیادا بوو کە دەربارەی دەسکەوتەکانی شۆڕش‌و جوانی‌ی سروشتی ناوچەکە بوون ٠

ئەوی شایانی باسە ژمارەیەک لە هونەرمەندانی هەردوو ناوچەی ناوەراست‌و خواروو کاتی خۆی لەسەر داخوازی نیقابەی هونەرمەندان سەربای لە ناوچەی ناوەراست‌و خواروو کاتی خۆی لەسەر داخوازی نیقابەی هونەرمەندان سەربان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی دابوو ئەنجامەکەشی ئەو تابلۆتانە بوو کە لە پێشانگایەکەدا نیشان دران ٠

لەکاتی کردنەوەی پێشانگایەکەدا بەرێزان ئەمیندرانی گشتی بەڕێوەبەرایەتی‌یەکانی ئەنجومەنی راپەڕاندن‌و لێپرسراوە محەلی‌یەکان‌و ژمارەیەک لە هاوڵاتییان ئامادە بوون ٠

ئا٠د٠ع

کۆمیتێی گەشت وگوزار لەناوچەی کەسنەزانی هەولێر

ئەمیندارێتی گشتی بەڕێوەبردنی کشتوکاڵ‌و چارەسەرکردنی کشتوکاڵی هەرەبەیانی بەردەوام بوو بۆ ناوچەی ئۆتۆنۆمی لیژنەیەکی پێک هێنا بۆ جێ‌بەجێ‌کردنی کاروباری تەواوکردنی گۆمی گەشت‌وگوزاری ناوچەی کەسنەزانی هەولێر ٠

کاک محمد صدیق محمود ئەمینداری گشتی .رایگەیاند کە لیژنەی بەرزی کاروباری زوورو لە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش زیندە بارەیەکی تری تەرخان کرد کە (٥٩) هەزار دینارە بۆ جێ‌بەجێ‌کردنی کاروباری تەواوکردنی پرۆژەکە کە بریتی‌یە لەدروستکردنی گازینۆیەک‌و قیرتاوکردنی ناوبەستەکانی‌یەکەو روناککردنەوەی‌و دانانی چەند فوارەیەکی ئاوڕژێن لەناو گۆمەکەدا ٠

لەلایەکی ترشەوە ئەمیندارێتی گشتی بەڕێوەبردنی شارەوانی‌و هاوینەهەوارەکان جێگای دروستکردنی گازینۆو چێشتخانەیەکی لەناوچەی پرۆژەکە دەست‌نیشان کردوە کە (١٥٠) هەزار دیناری تێ ئەچێت ٠ ٠ ٠ هەروەها بەڕێوەبەرایەتی دارستانی پارێزگاکە ئێستا خەریکی ئەمام ناشتنە لەو رەوی‌وزارانەی لەدەوروبەری پرۆژەکەن ٠

ئا٠د٠ع

رێزلێنان

بەڕێوەبردنی کاروباری ئەمینداری گشتی ئابووری‌و دارایی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بە رێز سیروان عبدالله لە پارێزگای سلێمانی دەستی رێزگرتنی لە (٣٥) لە فەرمانبەران‌و کرێکاران‌و کارگێرانی پێشانگای لقی کۆمپانیاکان‌و دەزگاکانی کەرتی بازرگانی سۆشیالیستی ناوە ٠

هەر وەک بە رێز ئەمینداری گشتی‌ی نامەی سوپاسنامەی بۆ لێپرسراوانی پێشانگاکان‌و بە ڕێوەبەرانی لقەکان ناردووە ، وەک هەڵسەنگاندنی ئەو هەوڵو کۆششەی لە بەرەوپێدانی کاری دابەرەکانیاندا ئەیدەن‌و لە پێناوی پێشکەش کردنی چاکترین خزمەتگوزاری بە هاوڵاتیان ٠

زانکۆی سلێمانی باوەڕنامەی ماجستێر بە دوو قوتابی دەدا

زانکۆی سلێمانی دوای لێکۆڵینەوە لە کتێبەکانیان لە هۆڵی فارابی باوەڕنامەی ماجستێری داوە بە قوتابییەکی کچ‌و یەکێکی کوڕ ٠

یەکەم کتێب کە لە لایەن کچە قوتابی منال فاضل عباس‌ەوە بە ناونیشانی کۆشتی عێراقیەوە بوو هەڵسەنگاندنی هەندێ لیژنەیەک بە سەرۆکایەتی دکتۆر سمیر عبدالحمید ئەندازیاری لە پێشەی کشتوکاڵ لە وەزارەتی کشتوکاڵ‌و زەوی سازی لێی کۆڵیوەتەوە ٠ کتێبەکە باسی وڵاخی بەرزەی خۆماڵی‌و مەڕی کوردی‌و بزنی خۆماڵی کردووە لە بارەی پێک هاتنی کیمیاوی‌و کورج‌و کۆلی‌یەوە !

ئەم کتێبە کە ئەو کچە قوتابی‌یە دەربارەی گۆشت داینا‌وە بە یەکەمین کتێبێک دەژمێردرێت کە لەو مەیدانەدا لەوڵاتدا دارایی دووهەم نامە ئەوکتێبە بوود کە قوتابی یونس عبدالقادر علی داینا‌و سەبارەت زبلی نایترۆ جیتی‌و کاتی نیوە کردنی بە کشتوکاڵەوە . ئەمەش لیژنەیەک بە سەرۆکایەتی دکتۆر بشیر علوان مامۆستای یارمەتی دەر لە کۆلیجی کشتوکاڵی زانکۆی بغداد . کتێبەکە لە ئەنجامی ئەو تاقی کردنانەوە دانراوە کە قوتابیەکە لە ناوچەی موسڵ‌و سلێمانیدا کردوونی ٠

بەسەرکردنەوەی گیروگرفتەکانی زانکۆی سلێمانی

● لەم دوای‌یەدا بەڕێز عصام عبد علی وەزیری فێرکردنی باڵاو لێکۆڵینەوەی زانیاری بە سەردانێکی رەسمی هاتە پارێزگای سلێمانی‌و لە لایەن بەڕێز ئەرشەد ئەحمەد محەممەد پارێزکاری سلێمانی‌و دکتۆر طارق رشاد عبدالله سەرۆکی زانکۆی سلێمانی‌و هەموو عەمیدی کۆلیجەکانی زانکۆوە‌زانکۆوە پێشوازی لێ کرا .

● وەزیری بەڕێز سەری لە دیوانی پارێزگای سلێمانی داو لە گەڵ بەڕێز پارێزکاردا کۆ بونەوەیەکی کردوو باسی گیروگرفتی رێگای جێ‌بەجێ کردنی پرۆژەکانی وەزارەتی فێرکردنی باڵایان کردوو چارەسەریان داتا بۆ هەموویان . دوای ئەوە وەزیری بەرێز سەری لە بارەگای سەرکردایەتی شوعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست داو لەوێدا لە لایەن هاوڕێ عبدالرزاق فارس رازیاری سەر کردایەتی شوعبەوە پێشوازی کراو لە وێش باسی چۆنیەتی ئیشوکاری دەزگاکانی وەزارەتەکەیان کردوو ئینجا چوە سەرۆکایەتی زانکۆی سلێمانی‌و لەوێدا سەرۆکایەتی کۆبونەوەیەکی فراوانی عەمیدەکانی کۆلیجیەکانی زانکۆی کردوو لە سەرەتای کۆ بونەوەکەدا وەزیری بەرێز دوانێکی داو تیابا وتی : ـ

+ پێخۆشحاڵم کە سەرتان لێ بدەم‌و لە گەڵتان کۆ ببمەوە بۆ باسی گیروگرفتەکانی ئەم زانکۆیە کە بایەخێکی تایبەتیمان پێی داوە . ئەبێ ئێمە هەوڵ بدەین بە گوێرەی توانا گوێ نەدەینە ئەو گیروگرفتانەی کە رۆژانە یاخود جارجار دێنە رێکمان‌و ئەبێ هەوڵ بدەین ئیشوکاری خۆمان بەرێکوپێکی بکەین‌و هەوڵێ چاکتری بۆ بدەین‌و ئێمەش وەکو وتم بایەخێکی تایبەتیمان داوە بەم زانکۆیەو بە هەموو جۆرێک هەوڵی پێش‌خستنی‌و کەشەکردنی ئەدەین مەبەست لەم سەردانەی من ئەوەیە راستەو خۆ گوێ لە گیرو گرفت‌و تەنگەو چەڵەمەکانتان بگرم‌و هەتا بە گوێرەی تواناو ڕاسپاردەکانی سەرۆکی بەرێز احمد حسن البکرو جێگری بەرێز هاوڕێ صدام حسین جێ‌بەجێ بکرێن بۆ ئەوەی زانکۆکە بەرەو باشە رۆژێکی رووناک ببەین ؛

● ئینجا بەرێز دکتور طارق رشاد عبدالله سەرۆکی زانکۆی سلێمانی لە جیاتی هەموان بەخێر هاتنی وەزیری بەرێزی کردوو خۆشحاڵی دەربڕی بەو سەردانەکەی سلێمانی‌و دوای عەمیدی کۆلیجەکانی زانکۆ یەکە یەکە گیروگرفتو پێشنیارەکانی خۆیان بۆ وەزیری بەرێز روون کردەوە ٠

● ئینجا دکتۆر ئیحسان الراوی نوێنەری دەستەوبەردی مامۆستایای زانکۆ وتی :

● دکتۆر قادر صالح عەمیدی کۆلیجی ئەندازیاری دەربارەی گیروگرفتەکانیان بەوەزیری بەرێزی وت ٠

● نوێنەری یەکێتی قوتابیانی کوردستان لەزانکۆی سلێمانی کاک سامان علی باسی هەندێ پێداویستی قوتابیانی کردو ووتی : ـ

× لە زانکۆکەماندا وەکو زانکۆکانی تری وڵات مەڵبەندی رۆشنبیری قوتابیان نیە کە زۆر زەرووریە بۆ قوتابیان هەر وەها بینای بەشە ناوخۆی‌یەکان بچوکن‌و بەش ناکەن‌و داوای کرد ٠

● دوای ئەوە وەزیری بەرێز بڕیاری‌دا کە ئەگەر بیناو هەندێ پێداویستی تر هەبە رێ بکەون‌و ئامادە ببن ئەوا مەڵبەندی رۆشنبیری قوتابیان ئەکەینەوەو هەرچی

پ٠ هاوکاری لە سلێمانی

بروانە : ل : ٧

سەرۆک وەزیرانی یەمەن سەری لە پارێزگای بابل داوە

لە هەفتەی رابوردوودا سەرەک وەزیرانی کۆماری یەمەنی عەرەبی بەڕێز عبدالعزیز عبدالغنی‌و وەفدەکەی تەکی سەریان لە شوێنەوارەکانی شاری بابل داوە بەرێز عبدالغنی لە لایەن پارێزگاری بابل‌ەوە بەرێز کامل یاسین پێشوازی لێکراوە ٠ بە خێرهاتنێکی گەرمی لێ کردووەو خۆشحاڵی‌و ئاواتی خۆی نیشان داوە بەرامبەر ئەوەی کە ئەم سەردانەی بە رێزیان بێتە مایەی دۆستایەتی‌و بەتین کردنی پەیوەندی هەردوو وڵاتی برا بۆ خزمەتی مەسەلەچارە نووسێکانی نەتەوەی عەرەب . دوای ئەوە میوانە بە رێزەکان لەگەڵ پارێزکارو کاربەدەستە گەورەکانی پارێزگاکەدا بە ناو شوێنەوارەکانی شاری بابلدا گەڕاون‌و تەماشای بەشێکی شارستانیتی میسوپۆتامیای کردووە لەگەڵ ئەو کاری پشکنین‌و دۆزینەی بە دوای شوێنەواری تردا لە کابەدانە بۆ ئەوەی ئەو شارە مێژوویە گەورەیە دیمەنی تایبەتی شارستانی خۆی وەرگرێتەوە

کۆمەڵێک پرۆژەی جۆراوجۆر لە پارێزگای سلێمانی

پارێزگای سلێمانی ئێستا خەریکی جێ‌بەجێ‌کردنی کۆمەڵێک پرۆژەی جۆراوجۆری خزمەتگوزاریە لەمەیدانەکانی پەروەردەو فێرکردنی‌وخانووبەرە دروست‌کردن‌و پیشەسازی وکشتوکاڵ‌و تەندروستی‌دا کە خەرجی‌یان بەگشتی خۆی دەدا لە (١٦٠) ملیۆن دینار ٠

ئەمە لەو قسانەدا باس‌کرا کە بەڕێز ارشد احمد محمد پارێزکاری سلێمانی لەکۆبوونەوەیەکدا کردنی کە هەفتەی رابردوو ئەنجومەنی ئاوەندی گەلی پارێزگا گرتی‌و تێیدا وتی ئێستا کار بەدەست‌و برد لەدروست‌کردنی کۆمەڵێک قوتابخانەدا لەناوچە جۆراوجزرەکاندا دەکرێ تا بۆ ساڵی ئایندەی خوێندن ئامادەبن ٠٠

بەڕێز پارێزکار وتی هەنگاوی پێویست بۆ دەست‌کردن بەدروستکردنی (٥٧) قوتابخانەی یەک‌پۆلەو دووپۆ لەو دروستکردنی (٣٨٩) پۆلی زیادە نراوە لە قوتابخانەکانی ئێستادا وئەمەش بە کاری‌میللی‌و لە پشووی هاویندا جێ‌بەجێ دەکرێ ٠

هەروەها بەڕێز پارێزگار بەنجەی بۆ ئەو هەنگاوانە کێشا کە بۆ کەم‌کردنەوەی گیروگرفتی ئاوی خواردنەوە لە شاری سلێمانی‌دا نراوە لە شاری سلێمانی‌دا نراوە، لە هاوینی ئەمساڵدا ؛ چونکە چەند رۆژێکی‌تر دەست‌دەکرێ بەپرۆژەی نوێی ئاوی

بروانە : ل : ٧

لقێکی بانکی کشتوکاڵی هەرەوەزیی لەقەزای چەمچەماڵ

وەزارەتی کشتوکاڵ‌و چارەسەرکردنی کشتوکاڵ بڕیاری‌دا کە لقێکی بانکی هەرەوەزیی کشتوکاڵ لەقەزای چەمچەماڵ پارێزگای سلێمانی بکاتەوە ٠

کاک بهنام عزیز بەڕێوەبەری گشتی بانک وتی : مەبەست لە کردنەوەی بانکە کشتوکاڵی‌یە هەرەوزی‌یەکان گەیاندنی خزمەت گوزاریی کەرتی کشتوکاڵە بەکەمترین تەقەللاو زووترین کاتێک کە لەتوانادا بێ ٠

هەروەها وتی : بانکی کشتوکاڵی هەرەوەزیی داوای لە ئەنجومەنە کشتوکاڵی‌یەکانی پارێزگاکان کردوە کە لە دەست نیشان‌کردنی مەڵبەندە گرنگەکانی کشتوکاڵ بکۆڵنەوە بەتایبەتی ئەو شوێنانەی کە کۆمەڵەی هەرەوەزکاری جوتیارانی تیادایە بۆ ئەوەی لقی تازەیان تێدا بکەنەوە ٠

بەم پێیە ژمارەی لقەکانی ئەم بانکە لەسەرانسەری وڵاتدا ئەگاتە ٤٣ لق ٠

ئا٠د٠ع

دروست کردنی (١٤٥٣) کیلۆمەتر رێگا لە هەولێر

وەزارەتی نیشتەجێ‌کردن‌و ئاوەدان‌کردنەوە ئێستا لەپارێزگای هەولێر خەریکی‌دروستکردنی (٥٥) رێگای سەرەکی‌و لادێیە کە درێژەی‌بەگشتی دەکا هەزارو (٤٥٢) کیلۆمەترو سەرجەم سەدملیۆن دینارگی تێ دەچێ ٠

ئەم رێگایانە بەشێوەی راستەوخۆ دروست‌دەکرێن چونکە نەخشەی رێگاکان شوێنەکانیان لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی رێگاوبانەکانی پارێزگای هەولێرەوە دادەنرێن ٠

● **هەوڵی یەکجار نائاسایی**

ئەو نیشکەرانەی کە لەم رۆژانەدا کاردەکەن هەوڵێکی یەکجار نائاسایی لەبڕین‌و تەقاندنەوەی بەردو کەرتە شاخەکاندا دەدەن چونکە رێگاکان بەناوچەی یەکجار سەخت‌دا دەڕۆن‌و بۆ ئەم مەبەستە تەقەمەنی‌و مەکینەی جۆراوجۆر بەکار دەهێنرێ ٠

ئامانج لەدروست کردنی ئەم رێگایانە ئەوەیە قەزاو ناحیەکان بە ئاوایی‌یەکانەوە بەستن تا بتوانرێ بەرهەمە کشتوکاڵیەکان بەئاسانی بگەیەنرێ بەوێ‌و خزمەتگوزاری جۆراوجۆریان بۆ ببرێ ٠

وا چاوەڕوان دەکرێ لەم ساڵدا (٢٠) رێگای سەرەکی جێ‌بەجێ بکرێ کەسەرجەمی درێژاییان دەکا (٣٥٤) کیلۆمەتر و (٢٩) ملیۆن دیناریان تێ‌دەچێ ٠

ئەوەی شایانی باسە ٠ بەڕێوەبەرێتی رێگاوبانی پارێزگای هەولێر لەساڵانی رابردوودا هەشت رێگای هەولێر لەساڵانی رابردوودا هەشت رێگای سەرەکی کێشابوو کە درێژی هەمووشیان (٢٧٩) کیلۆمەترە ٠

● **شقە بۆ نیشتەجێ‌کردنی هاووڵاتیان**

هەر لەبواری پرۆژەکانی نیشتەجی‌کردندا . دەزگای گشتی جێ‌بەجێ‌کردنی پرۆژەکانی نیشتەجێ‌کردن سەر بە وەزارەتی نیشتەجێ‌کردن‌و ئاوەدان‌کردنەوەیە ، ئێستا خەریکی دروست‌کردنی (٦٠٠) شقەیە کە بەشێوەی ئەپارتمان دروست دەکرێن‌و بەشێک لەو هەزار شقەیەی کە بڕیارە دروست‌بکرێن ٠

جگە لەمە، چەند رۆژێکی‌تر دەست‌دەکرێ بە دروست‌کردنی (١٠٠) خانوو کە (٧٥٠) هەزار دیناریان تێ‌دەچێ ٠

ئەوەی شایانی باسە (٢٤٠) شقە لەلایەن دەزگاکانی وەزارەتی نیشتەجێ‌کردن‌و ئاوەدان‌کردنەوەوە دروست کراون وئێستا ئامادەی ئەوە خەڵکی تێ بچێ ، جگە لەپرۆژەی خانووەکانی ئەندامانی هەردوو ئەنجومەنی راپەڕاندن‌و یاسادانان کە (١٠٥) خانوون

هەروەها بەم زوانە پرۆژەی دەزگاکانی خزمەتگوزاری سەربە پرۆژەیە دەستی‌پێ‌دەکرێ کە دوو ملیۆن‌و (٦٠٠) هەزار دیناری تێ‌دەچێ ٠

بەرنامەیەکی کاری زانستی بۆپارێزگای هەولێرو سلێمانی

بەڕێوەبەرێتی وەرزش‌و لاوانی سەربەئەمیندارێتی گشتی بەڕێوەبەرایەتی رۆشنبیری‌و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی، نەخشەی کاری هەردو بەڕێوەبەرێتی چاوەدێری زانستی لەپارێزگای هەولێرو سلێمانی دانا بۆ نیوەی دووەمی ئەمساڵ ٠

ئەم نەخشەیە ٠ کە کاربەدەستانی چاوەدێری زانستی لەکۆبوونەوەیەکدا کەهەفتەی رابردوو لە هەولێر کردیان بڕیاریان لەسەریدا بریتیە لە پێکهێنانی خەیمەگایەکی زانستی تێکەڵاو بۆ ئەندامانی یانە زانستی‌یەکان لە هاوینەهەواری صلاح‌الدین‌و رێکخستنی (٧) سەیرانی زانستی‌و پێکهێنانی کۆمەڵە دەورەیەک بۆ ئیشکەرانی یانە زانستی‌یەکان‌و دەورەی تایبەتی بۆ ئەوجوانان‌و پێشڕەوانی یەکێتی گشتی لاوانی عێراق‌و رێکخستنی پێشانگەیەک بۆ وێنەی فۆتۆگرافی بەرهەم‌هێنراو لەیانەی وێنەگرتنی فۆتۆگرافی‌و پێشانگایەک بۆ بەرهەمەکانی کچانی یانە زانستی‌یەکانی سلێمانی ٠

هەروەها دە هەزار دینار دانرا بۆ پوختەترکردنی چالاکی هەردوو بەڕێوەبەرێتی‌یەکە ٠

بەڕێز حیدر ایوب بەڕێوەبەری وەرزش‌و لاوانی ناوچەکە وتی پەسندکردنی نەخشەی چاوەدێری زانستی لەلایەن یەکێک لەدایەرەکانی ئۆتۆنۆمی‌یەوە بۆ یەکەم جارە پاڵپشتی‌کردنێکی گەورەیە بۆ ئەم دەزگایانە بۆ بەربڵاوکردنی دەسەڵات‌و فرمانەکانی ٠

چەند بیرێکی ئیرتیوازی لەدەشتی هەولێر

لقی لیژنەی رەیتوهێنانی ئاوی ژێرزەوی لەپارێزگای هەولێرە بۆ یەکەم جار دەستی لەئیندانی ٢٠ بیری ئیرتیوازی کردووە لە چوارچێوەی پرۆژەی ئاودێری تاقی‌کردنەدەیی ئاودانی چوار هەزار دۆنم زەوی‌وزاردا لەناوچەی گردەڕەشە لە پارێزگای هەولێر ٠

بەڕێز ئەمینداری گشتی بەڕێوەبەردنی کشتوکاڵ‌و چارەسەرکردنی کشتوکاڵ‌و رروونی‌کردەوە کە مەبەست لە لێدانی ئەم بیرانە کە هەریەکەیان هەزاروو ٦٠٠

بروانە : ل : ٧

Institut Kurde de Paris

ابراهیم سلمان و یەکەم نوبەرەی نووسینەکانی

● زادوق آدم ●

لەم ڕۆژانەدا یەکەمین نۆبەرەی نووسینەکانی نووسەری لاو ابراهیم سلمان کە بریتی‌یە لە شانۆگەری (لێبۆك داستانا مەم وزینا دگوهوڕیت) بە بەرگێکی خنجیلانە کە دەسکردی نزار بە زازی هونەرمەندەو بە قەوارەیەکی مام‌ناوەندی کەوتە بازاڕی چاپەمەنی کوردی‌یەوە

ئەم شانۆگەریە بریتی‌یە لە یانزە دیمەن‌و بەیارمەتی ئەمینداریتی گشتی ڕۆشنبیری‌و لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی لە چاپ دراوە ·· نووسەری شانۆگەریەکە چیرۆکی مەم‌و زینی ئەحمەدی خانی کردووە بە بەردی بناغەی شانۆگەریەکەی خۆی‌و توانیویەتی بە شێوەیەکی زیرەکانە سوود لێی وەربگرێت ·· دەرچوونی ئەم شانۆگەریە بە شێوەی کرمانجی ژوورو هەنگاوێکی کەورەیە بۆ شلەقاندنی ئەو گۆمەمەندە ئەدەبی‌یەی کە لە شێوەی کرمانجی ژوورودا هەیە ·· لە هەمان کاتیشدا هەنگاوێکی ترە کە لە شانۆی کوردی‌دا ئەنرێ ·· نووسەر لەو بەرهەمەیدا ڕەچاوی یەك شتی گرنگی کردووە ئەویش شێوەی نووسینی شانۆ گەریەکە بە زمانێکی هێجگار ساکارو ڕوونی نووسیوە زۆر بە ئاسانی هەموو خوێنەرێکی کورد لێی تێدەگات ·· بەڵام بەرای منەوە نووسەر هەندێ شتی پشتگوێ خستووە کە وەك شارەزایەك لە شانۆ نە دەبوایە لە بیری بچێ ·· لەوانە بابەخنەدان بە بەرزی‌و نزمی دەنگی کەسانی شانۆگەریەکەو هەروەها نەهێشتنی چەند دیمەنێك لە چیرۆکە ڕەسەنەکەی ئەحمەدی خانی کە دەبوایە بەرای من دیمەنێك لە نەورۆز یاخود سەیرانێك تیا بایەو وەزعی خەڵکە ڕەش‌و ڕووتەکە پیشان بدابایە · · چونکە نووسەر هەر لە سەرەتاوە لایەنی خەڵکی ڕەش‌و ڕووتی گرتووەو مەبەستی ئامانج‌و ئاواتی ئەوان بووە ·· دیسان لە دیمەنی هەشتەمدا درێژە پێدانیکی زیاد لە پێویستی بەکار هێناوەو ماوەیەکی زۆر داوە بە میرکە بە شێوەیەکی دوورو درێژ قسە بکات ··

« دڤێت بکوژم ·· هەمیابکوژم ·· مەمۆی دێ لێیش چاڤێت زینێ ب بسکێت ئاگری کە وینم ·· زینێ لدەڤ مەمۆی پەلێت ئاگری پێڤەنم ·· هەمیا دێ سۆژم ·· هێدی هێدی دێ خوینێ ژ لە شی مێژم ··· هتد » وابزانم میرکە بزانێ ئەماتە دوژمن‌و خوێن مژێ ئەون ئەوەندە پشووی درێژ نابێ کە چاوەڕوان بکات‌و لە جێگای خۆی قسە بکات بەڵکو یەکسەر فەرمان بە داروودەستەکانی دەدات بۆ لە ناو بردنیان ونەهێشتنیان بە زووترین کات · کۆتایی شانۆگەریەکە لە ئاستی سەرەتاو ناوەڕاستی نی‌یە چونکە نووسەرکە مەبەستی لەناو چوونی ئەو میر حاکمەیە کە میللەتی خۆی ئازار ئەداو زوڵم‌و زورداری بەکار ئەهێنێ · بەو شێوەیە کۆتایی پێنە هێناوە کە لە سەرەتاوە نەخشەی بۆ دانابوو ·· چونکە کاتێك کە مەم‌و هۆگرەکانی چەکدارو سەرۆکی چەکدارەکانی میر ئەگرن‌و ئەچنە کۆشکی میرەوە دەبوایە ڕووداوێکی درامی کاربگەرانە دروست بکات وەکو گرتنی میروە یاخود کوشتنی‌و گرتنی میروە یاخود کوشتنی‌وە یا هێرشێکی گەورەی خەڵکەکە بۆ سەر کۆشکەکەی کۆتایی هێنان بە زوڵم‌و ستەمکاری‌و سەرکەوتنی چاکە بەسەر خراپەدا··چونکە لە سەرەتاوە مەبەستی نووسەروشانۆگەریەکەی بەگرتنی میللەت هەمیشە سەرکەوتنی لە دوایە ·· دوا شت لە نووسینی شانۆگەریەکە ئەبوایە سەیری چۆنیەتی نووسینی شانۆگەری بکردایە تاوەکو بەو جۆرەی ئێستا کە نووسیویەتی نەنووسیبایە ·· بەڵکو ئەبوایە ناوی کەسانی چیرۆك جودا بونایە لەگەڵ حیوارو قسەکانیان ·· ئەوە عەرزێکی شانۆگەریەکەبەو چەند تێبینیەکی سەرپێ‌و هیچی تر چونکە شانۆگەریە کەپێویستی بە لێکۆڵینەوەیەکی قووڵی هەیە لە لایەن شارەزایانی شانۆوە ·

پەخشانێکی ڕاگوزەر

«دڵۆپێ فرمێسك لەسەر دامێن کەژێ»

ئەگریم بۆ ئەو دارستانە زەبەنگە جوانەی ، کە نای گەمێ ·

بیر لە سێبەرە خۆشەکەی ئەکەمەوە ·· حەز ئەکەم بیگەمێ ، ئەمەوێ بۆمە ناخی ئەو دارستانە دڵ گیرە بە ناو دیمەنە جوانەکانیا بگەڕێم ·· بحەوێمەوە ·· · لێوەو شکەهەڵاتوەکانم بە ئاوی چەشمەکانی تەڕ بکەم ، چرپەی دارستانە زەبەنگەکانیا گوێ کپەکانم بکرێنەوە · · · بە دەنگی خۆشی مەلان··

هازەی کانیاوان ·· بە سروەو شنەی بای ئازاد ··· حەز ئەگەم گوڵە سپیەکانی ناو ڕنوی بەفری کوێستان بلاوێنمەوە ··· ئای کە بیری بۆنە خۆشەکەیان ئەکەم · بەڵام ··· بەڵام چی بکەم ؟ ! چار ·· !!

ئەترسم بەبێ وەفام بزانی

ئەی ئازانی ؟ ·· ڕێگام نیەو ناتوانم بگەمە لات ! ··· ئەی نازانی ڕێگام نیە ؟!!

ئەی نازانی لە شەووڕۆژێکا چەند فرمێسکی گەرم لە چاوەکانم دێتە خوارێ بۆتو ؟! ····

ئەی نازانی ؟! ···

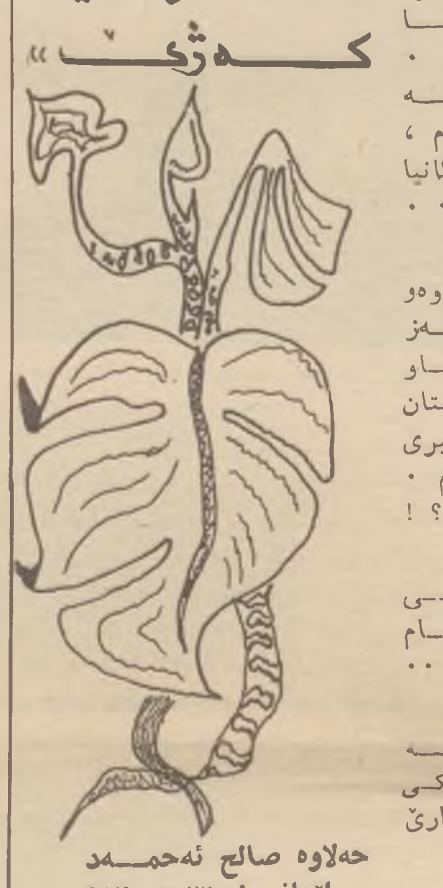

حەلاوە صالح ئەحمەد
سلێمانی : ٣١-٥-٩٧٩

بەشی یەکەم

ڕێ نووسی کوردی‌و چەند هەڵوێستێك

ڕەئووفی ئەحمەد ئاڵانی

پشت بە دڵ سۆزانی زمانی کوردی ، لە ڕۆژنامەی هاوکاریدا چەند لایەنێکی ڕەبەقی سەر بە ڕێنووسی کوردیم تەقاندەوە ·

ئنجا سەرەی ئەوە هاتوە کە میکانیکیانە لە هەندێ نهێنی‌ی ڕێنووسەکەمان بدوێم ··· لەم وەرددانەوەیەدا بێ لایەنانە بۆ باری مەسەلەکە دەڕەتێم‌و نیشان کردم داڵدەی زمانەکەمانە ·

● لە دووڕیانی ڕێنووسی باوو ڕێنووسی گۆڕی زانیاریدا چەقی خۆم دەگرم‌و لە ڕوانگەی زمانەوانیەوە پارێزی دەبەمە بەرێ ··

لەڕێنووسی کوردا بۆ دەنگدارو بزوێنی کوردی (٣٥) سی‌و پێنج پیت دەست نیشان کراوە ، بە گشتی‌و لە دوو سەرەوە (باشی‌و ناباشی) باری سەرنجم هەیە، هەیە ، لێرەدا هەموو شتێ بە تەسەلی یەکالاناکرێتەوە ، ڕێگەش بە خۆم دەدەم کە وردە وردە هەنگاو هەڵ بهێنمەوە :

١ – لە مێژە دوو بەرکیانە لە دەمە قاڵی‌داین کە بەرانبەر بە « حرف » بنووسین (تیپ) یان بنووسین (پیت) ؟ ·

بەش بە خۆم پیش وازی لەو بەرەیە دەکەم زاراوەی (پیت) بەکاردە هێنێ ، هەرچەندە بڕیاردانەکە بەبێ لێکۆڵینەوە بووە ، بەڵام من بە خواستی کرۆکزانی‌ی وشە « فقه اللغه » ئەو دوو زاراوانەم بەکاڵ کردونەوە (بۆ ژمارە – ٤٤١ – ی ڕۆژنامەی هاوکاری ، ڕۆژی – ٩٧٨/٩/١٨ – بە ناونیشانی (تیپ یان پیت ··· کەواتە لەو بارەیەوە تێ‌هەڵ ناچمەوە ·

٢ – لە ڕێنووسی کوردا شتێکی بەدیهی گێڕدراوەتەوە بۆ دۆخی خۆی کە پیتە دەنگی‌ی (کۆنسۆنانت) / ء هەمزەو پیتە بزوێنی « ا » لێك دی هەڵ هاوێژراون‌و سەر بەخۆییان وەرگرتوەتەوە ، بە چەشنی جیاوازی‌ی نێوان پیتەکانی دی ··· بەڵام لەبەر ئەوەی کە ئەو بڕیارە لێکۆڵینەوەی لە تەکدا نیەو دوای ئەوە هەندێ ڕێنووسەوان دوو پیتی / ء و /١/ یان بە یەك داناوەتەوە پێویستە کەمێکی لەسەر بڕۆم :

زۆر شت وەك تیشك دەپەڕێتە چاو باش باش گەمەش بەزەین دەکا ··· بە چاو پێداخشاندنی زۆر بەرهەمی ڕێنووسەدەر کەوێ کە ئەو لایەنە ئاشکرایە لێلایی بەسەردا هاتوە !!

دەنگێك‌و بزوێنێك کە نێوانیان ئاسمان‌و ڕێسمانە نیشانەکەشیان وەك گا بەرد بەرچاوەوەیە – بە یەکدا جۆش دراون‌و فەرەزیاتی سەمەرویان لە قەبرغە دراوە ، کە دەنووسن : « = ئەلف ، ب = بێ ، ت = تێ ··· هتد »

ئنجا هەندێکیان دەنووسن : « / ء/ پیتێکە درێژ دەبێتە ، وەك – آ ، أ ، ١ – لە لاتینیشدا بە ( ) ئەی دەنووسرێ ··· لە عەرەبیدا بریتیە لە – آ – » (بۆ ڕێزمانی کوردی ، عبید احمد حسن ، چاپی – ١٩٧٦)

لەو دوو نیشانە تەقلیدیەوە ناهەموار پەڕیوەتە بەرهەمەکانەوە ، بیریان لەوە نەکردوەتەوە کە (آ) عەرەبی‌و ( ) ئەی لاتینی لەسەرەتاوە یان لە کۆتایی بڕگەدا ، خۆیان بڕگەی تەواون ، واتە دەنگ ء + ١ لە کوردیداو.بە ڕەوانی چارەسەر کراوەکە/ا/ حەمزەوەك‌هەموو دەنگدارێك‌بە بزوێنی دی دەجوولێ وەك – جا ، ئاجی ، ئی –

لە ئەلفوبێی عەرەبیدا بەنا مەکیانە جیا کراونەوە ، کە دەڵێن « ئەلف ، با ·· » مەبەستیان لە ئەلف هەمزەی دەنگدارە · کە دەڵێن « لا » لام ألفمەبەستیان بزوێنی «ا»کەبە ئەلف ساکنی ناودەبەن‌و لە لاقی‌پیتی «لە» یان هاڵاندوە ، چونکە ئەو بزوێنە وەك هەموو بزوێت دی بەتەنی گۆ ناکری ، کەواتە لێرەدا مەبەست سەر بە خۆیی پیتی « لا » نیە ئەم ڕواڵەتەش گەمەیەکی باشی بەزەینی دانەرانی ئەلفوبێی قوتابخانەکانی کوردستان کردوە ، کە پیتی « لا ، لا » یان تی چڕاندوە ئەو بۆ چوونە هەڵەیە هانمان دەدا کە بە وشە یان بڕگەی « گا ، چا » ش بڵێین پیتی سەربەخۆی کوردان ؟ !

لە دوا ڕێنەی ئەم لێکۆڵینەوەیەمدا پەنا دەبەمە بەر تاقە شیعرێکی حاجی قادری ئەمر کە دەفەرموێ :

« هەر وەك ئەلفی – جان – ستوونی لە سکوندا نەك تابیعی غەیرەو موتەحەریك وەکو – هەمزە – » (بۆ حاجی قادری کۆیی ، بەشی دوەم ، لاپەڕە – ٢٣٨ – مەسعوود محەمەد) ·

شاعیرمان دەیەوێ مەدحی ڕەشماڵی – (قەرەنیاغای مامەش) بکا ، کە بە ستوونی وێستاوەوە لەنگەری گرتوە ، لەو لایشەوە زەمی (هەمزاغای مەنگوڕ) بکا ·· لەم تەوریەیدا لایەنێکی زانستی کردوەتە داڵدە ، چونکە « ا »ی نێو وشەی « جان » بزوێنێکی ستوون ئاسایەو هیچ بزوێنێکی دی نای جووڵێنی · بەڵام هەمزە = /ء/ وەك هەموو پیتێکی دەنگدار لە بارێکەوە بۆ بارێکی دی سرەوتی نیەو بزۆکە ·· ئەمە ئەو بارە زانستیەیە کە شاعیرمان ڕەوان بیژیانە بۆ مەبەستێکی دی خستویەتە کار· مەبەستێکی دی خستویەتە کار کەواتە ئەوەندێکی هەناسە بەبەریەوە هەبێ دەڵێین : ئا ، ئو ، ئی ، وەك قا ، قو ، قی ···· هتد ·

دەبێ لەوەش بە ئاگابین کە گەمە زمانیەکە پتر لە لاسایی لاتینی‌و ئینگلیزیەوە تەشەنەی کردوە وئەم موعادەلەیەیان بۆ جێماوێکی تەقلیدی دروست کردوە :

« ء + . بزوێن = یەك نیشانە » خوای دەکرد ئەو تاکە نیشانەیە ، بڕگەی تەواوبێ یان تەنها بزوێن بێ ، بە پێی هەڵکەوتی لە وشەدا ·

ماویەتی

چاکلالا

● سابیر صدیق ●

بەر لەوەی من تۆ بناسم ··
ئەم ئەزانی !
تونشە بەرەی خەمەکانم
بەلقی کام چاکلادا هەلبواسم
ئەم ئەزانی !
رچە ڕێگەی ئەم ژیانە بۆ کوێ ئەچێ؟
هەموو شەوێك حەزم‌ئەکرد ···گیانم دەرچێ ·

– ٢ –

چاوشینەکە ··
پاش تۆ ناسین
ئەگەر ڕۆژێ بهاتایە
بوومەلەرزەی نیگای چاوشینەکانت
شاری دڵیان وەك جۆلانە
ز هینایەو نەبردایە
وام ئەزانی ··
تابلۆی حەزو تریفەی ژین
لە چوار چێوەی مردنایە · ·

١ – چاکلا: دارێکی دوو پەلە یان زیاتر لە دەشتالە جێی عەلاگەی شارستانا بەکارئەهێنری ·

دڵی من زەوکێیە کۆدەیە

تینووی دەنگە ، تاهەنگاوەکانی گشت‌بن ·· لە ئازادی ڕزگاری‌بێ ·· کێ دەڵێ منیش لەم کات‌و ساتەدا پۆشوە بایەك ینم ·· دەمەوێ بەناو دووسی‌ی‌دا پیاسەیەك بنێمەوە ·· ئەوەتا لە هەرکوێ قاچەکانم لادەدەن ·· پێلوان هەڵدێنم بزۆلەکان دەبنە پاڵ‌و پەنجەرە نشینەکان دەکرێنەوە · · جاڵیمەوە دیاربن یان نەدیو ·· تەزووی کارەبایی لە گیانما تۆودە کرێ ··

(بڕۆ قاچەکانت بخە ناو ئەو پێڵاوە کۆنانەوە ·· بەرانك‌و چۆغەیەکی سپاتەوە بکەوە خوراندنی ئەو لاکۆڵانە وونانە ·· گۆرانیان بۆ بڵێ ·· ئەوە دنیای ئێستایە ··

ئا ·· یان ·· نا ·· لەگەڵ خۆتا دەهێنی‌یەوە ·)

بە پەنا سپی دارەکان‌دا دەچم ئەوە پلوسکی کانی‌یەکەیە ·· ئێوەش چاوتان لێیەتی ! · کچەکان گەرمیان کردووە ، کەسیشیان لەتەکا نەبێ گلێنە نەرمەکانیان بەلووزەوی ئاوەکەدا دێنە خوارێ ·· خوا دەزانێ دەگەنەکوێ ·· ڕەنگیشە ئاوەکە لایاندا ·· یان وەك ئێستا سروە بایەك بێ ·· ڕووکاری ئاوەکە بگۆڕێ ·· خۆی بەنێو بۆشایی گەڵاکان‌دا دەکا ·· دەنگێکی ناساز دێنێ ·· لە نەء دەچێ ! (**چۆزانی خۆتۆ گیرفانەکانیت هەڵنەداوەتەوە ·· ئەم بایە دووری‌یە لە غەریبایەتی‌یەوە هاتبێ ·· تۆ بۆ سێلگیربووی ·· سبەی ·· دووی ·· سێ‌ی ئەو (جامانە) دوشۆرینەوە ·· تەمەن تێ‌ی دەبێ !)** تەنەکە پڕ ئاوەکان ئەخەنە سەرشانی یەکتر ·· ئەو کاتانە ئەگەر چاو بێداربێ سەمایەکی نەرم‌و بووکانە دەبینێ ! دەکەونە ڕێ ·· ڕوومەتە چەپ‌و ڕاستەکانیان دەبنە ماچ‌و ئەگەونە سەر نیگاکانم ·· گەرمایی‌یان تێدا هەست ناکەم ··

شتاقانمان ئاگامان لە وی دی نی‌ە ! لاقەکانم لەو شوێنانە دادەنێم ·· پێ‌یەك مۆری کردبێ ·· دوایە دەزانم ، یان من یان هەنگاوەکان ·· یان هەردووك بە هەڵەچووین ! قاچەکان جێی خۆیان نەگرتووە ·· بە دزی‌یەوە بۆم نوسیبووە : لاپەڕەکانی هەناسەم بۆن‌و ڕەنگی تۆیان لێبۆتە مۆر داینانێن ·· کەچی کەچانە پێم هەڵدەشاخی ، خوا خوابەتی دەرکەوم ·· ڕیزە چەمۆڵەم وەدوو دەخا بۆم دەبنە قامچی ئاوزین لە پاژنە پێمەوە دەست‌پێ‌دەکا نازانم لە کوێ دەکوژێتەوە ·· خرکەبەردی لاکۆڵانی (نەبارن !) لەسەرشان ڕوان ·· دەباتەوێ لنکەوقووچ بم ·· تامناڵە تۆراوەکان ئەوانەی لەسەر پارووبەك ڕاوە دونراون ، چاوە تەڕەکانیان ووشك بنەوە ! ژیان هەمووی هەر وەهایە !

(بەم کوڵە کوێی تەمووزە کێ بە دەرەوەیە ·· گۆڕەوی‌یەکانت واتەڕبوون هەربینا لە کەوشەکانت هاتنە دەرێ · لەوانەشەهاتبن !

لەماڵ دەرچووی پارووبەکی زیندووت لە زاری دابوو ·· تووش نوێژکەرەکان هاتی ·· کاوێژەکەت ڕاگرت ! دەتزانی ئەمانە ئاژانسن دەیکەنە پێخۆری جنێوو بە خێرهاتنی منالەکانیان · ·)

نهێنی ئەی نهێنی ! تۆلای کێ دەدرکێی ؟ کێ گڵە ؟ با خۆم بدوێنم ·· با ·· با ، ئەو پیتانە لە لێوم بکاتەوە بیانبا ! باشە من چیم کردووە ؟ :

خۆ نێڵە نێڵم بۆ دۆزەخ تەهێناوە ·· گۆرانی‌یەکی‌وام خستبوە سەرقەوانەکە :

چاوکانت دەشتی لاجانێن
چڵە گیالانی بینینن !
قەتارەی ناز بەردەمیان دەتەنێ‌و پلپلەی –
پەلکەزێرینە – ئەگرنە کچی یاڵ · !

گوێگرەکانم ! لاتان وایە ئەوە دزی‌یە ·· یان نوشتانەوەیەکە ، بەسەر ئەم‌و ئەوا ! ئەی بۆ ؟ گراوی‌یەکەی من هەر سێبەرەو هیچی دی ؟!

بەناو ژوورەکانی مێشکیا دەگەڕێم دوو چاوی گیابی لە هەموو سووچەکانی‌یەوە دیارن ··

ئەڕترین پیتی بەگوێ‌دا دەدەم ، با دەگرێ پێم ووت ئەتۆم دەوێ ·· لێوی کۆدەبوونەوە ·· ڕووی دادەگیرا ·· پەنجەکانی دەنایە بسکی‌یەوە ·· تا ·· تا ·· دەبوون ئەمە منم ·· ! بیست‌و چوار مانگ دەستی ڕاستەی پێ ڕاکێشام ·· لە خەونیش‌دا کۆم نەدەکردەوە ئای چی دەبینم ·· بۆتە جوانووبەکی پەیزەن درکان گێرە دەکا ··

دەمەوێ بازنەی زەوی وێك‌بێتەوە ·· هەرئێستا! ئێستا ! تا بە بارتەقای چوار قاچ دەمێنێتەوە !! ئەوجا دەڵێم بابەس بێت دەنا بەردەبینەوە ·· بەڵام هەبهو ! ژوورەکەم لە تەنیایی تەنیا ترە ·· پەلکی نیسیێکەك ئەکەوێتە سەر دیوارەکە ·· لێم‌نزیك دەبێتەوە ·· لێ‌ی دەچمەپێشێ · · دەکەومە خوێندنەوەی ئەو هۆنراوانە دەیان ساڵە دایان ئانێم ! وەك خشۆکێکم لێ‌دێ ·· وێنەی سێبەرەکە دەگۆڕێ (تەك‌و تەنیای ·· کێ دەدوێنی هەربینا بوویە شێتێکی شێت !) ئەوەی دەمدواند توایەوە زۆر نزیك‌بوو ··· کێ دەڵێ من بووم ·· ئامێزم هەروا گەرمە ·· با بێمە دەرێ ··· خۆبەر دەوام لە تەون‌دا دەژین‌و پێ‌نازانین ! ·

لوورەی سەیان دێ ·· دووری‌یە بە قووقەی کەڵەشێریان گۆڕبێتەوە ·· کەری هاوسێ‌یەکەمان بۆ زەڕێکی خۆی گەرەکێك لە خەو دەکا ·· ئەو کاتە زوو دەزانم خاوەنەکەی گەڕاوەتەوە ·· یان لانی کەم بەسەر زیندووە ·· ئەی ئەوانەی لەناو چیفەکانی هاوینا مردار بوونەتەوە ·· خۆ قەلس مەکەن ·· کەلەکان مەگۆڕن ·· دەگەڵ کەسم نیە من بەخۆم ·· بە قاسپەی خۆم بە (تەء) پێ‌دەکەنم ·· وا بە بەر چاوی ئێوەوە (٢٤)مانگی دی‌لە درەختەزڕەکە دەکەمەوە ··

کە تەمەنی منە ·· ئێوەیە ! تەمەنی بیست‌و ئەوەندە ساڵەی منە سەدەکانی ئێوەیە هەڵدەوەرن بێ ئەوەی بزانین بۆ !

– بەناو لەیەکتری نزیك دەبوینەوە ·· خۆ بوویە جانەوەرێك هەڵدێ‌ی ·قژەکانت با گلیان دەداتەوە شوێن پێ‌یەکانت بەسەر ڕوومەتی تاریکە شەووەن وەك جاران هوڵ‌نابن ·· نەئێك دەبینم ئاڵاوەتە ئەو نیوەشەوە سام‌لێ‌نیشتووە ·· ئەدی بیری لێ‌نەکەیەوە گەڕانەوەیە ·· ووشەکانم چی‌یان لەدەست نەهات ·· بابچم ملیان هەڵکێشم (**قەبدی ناکا ·· با هەزاری تریش ڕاخوشێن ئەستێرەکانی ئاسمان کۆتاییان نایە ··)**

تا دوێنێ نەمدەزانی هەناسەکانیش ڕۆژەڕێن ڕۆژە جووتن بە ئاستەم ئامووریان لێ دەگەڕێتەوە ·· !

ئاخر لەوانەیە لە دڵ لێدانێکا ئا ·· یان ·· نا لێك دەبێتەوە ·· بۆیە دەشێ هەواڵێکی پەمەیی ببارێتە لێوەکانمەوە ·· تاگەنمن خەوەکانم بگەن‌و فریاری دروونەوەیان نەکەوم ·· دەزانم کەماڵی هاوڕێم دەڵێ (مانگە ئاوارەکەی شیلیت لە هیچ شوێنی دڵت تۆتکە ناگرێ ··) بڕوانە ·· دوای (٧٠٠) ڕۆژ لە داڵانەکانا (نەء) شین‌بووە ·· هێندە بڵێند بۆتەوە لەهەوران تێ‌پەڕیوە ·· دەی جا دڵی خۆ بگرمە کوێ ·· دیسانەوە دەنگی هاوڕێکەم دێ لەم تیرە شەوە دەبێتە شمشیر برسکەی دێ ··

(چاوەکانت بکە بە دەشارێ ·· گوڵی باران سەوزەیان دەکا ·· گوێ لەهەرەسەکان دامەخە ·· چاو لەشتە ناشیرینەکان مەپۆشە ·· لێرانە نێوانی مردن‌و ژیان دەدۆزی‌یەوە ·· دەی پەلەبکە گۆرانی قەوانەکە تەواوکە هەربینا بەرێگاکەتا هاتن‌و پەڕینەوە··) ئەوەتا کۆتایی سەرەتاکە سەرنجەکانت پەیوولەن ·

بەسەر بەرزە گوڵی‌هەوادا
ڕەودەکەن
باران ماچ لەکێلەکانەدەگرن
جا دێنەوە ··
لە وولانی نامۆییم دەکەنەدە

مەلابانگ دانە ··· مەلا قادر تاڵە گشتەکانی گەرووی خاودەکاتەوە ·· خەریکە بە دەنگی‌یەوە بچم لە تیوە ڕێ‌دا ژیوان دەبمەوە ·· بەژێر پەنجەرە بەسراوەکان‌دا دەگەڕێمەوە ·· هەر دەڕوانم ···

١٩٧٧-٧-٦

پەراوێز : هەڵنابن : نائایسێن

دادەگیرا : گەرم دادەهات
ڕاخوشین : کشانی ئەستێرەیە
پەیزەن : ڕەوشتێکی دزێوی ماڵاتە ·
کوولە کوول : جەنگەی گەرما
قنیات : ڕادەی پێ‌ژیان
لوزەو : مەبەست لە خوری ئاوێکی کەم‌یان زۆرە بۆ خوری ئاش‌و گەنم‌و فرمێسکیش بەکاردێ ·
کشت : خێرا : توند ·
پەنجەرە شاتشینەکە : پەنجەرەی زەلام زەلام ·· لەدیوەخانەکان سەردەمێك باووی‌بوو ·
تۆدە : بەپیت ·· بەو زەوبانە دەوترێ سال ناساڵێك بەرهەمیان تێدا ڕەنێودێ ·

جەزاعەلی ئەمین

Institut Kurde de Paris

لەسەر کردنەوەی هونەری کوردیی زنجیرە گوتـــارو لێکۆڵینەوە

کمال رؤوف محمد

وێنەی بولبولی کورد لەلای کێیە؟

مەلا کەریم

باسی گۆرانیی کـــۆن و هونەرمەندەکانی رابردووی زینـــدوو دوورو درێژەو ووردیلەکانی کاروبـــارو جۆری ڕێ و شوێـــن و تۆمارکردنی هـــەواڵ و گفتوگۆ ـ بەتەواویی ـ بۆ ڕۆژنامە دەبێ کـــورت بێتەوە • خووا یاربـــێ لە پاشە ڕۆژدا لە کتێبێکی تایبەتیی دا ئەوانە بەتەواویی تۆمارو کۆدەکرێنەوە • لـەم شوێنەش دا دەبێ سوپاسی ئەو زاتانە بکەم کـــە پشتیبووان و هاوکـــارو هاندەرمان بوون •

لە ساڵی ١٩٦٦دا لەســـەر ڕەفەکانی رادیۆیی کوردیـــی بەغدادا دوو یادگاری هونەری « مەلا کەریم » شوێنـــی دیار بوو :

مەقام گەبری و نەشیـــدی شەرقیی : کە دەڵێن ئـەمڕۆ دەشت و کێو شیینـــە ـ پیرەمێرد » •

لە ڕایەڵەی ڕۆژگارەکانـــی بەرنامەیی رادیۆیی «دەنگـــی هونـــەر ـ ١-٤-١٩٦٦ ـ ١٩٦٨ »دا بە دیداری « کاکـە مین » وێنەگری سیینەمەیـــی کردنەوەو لە گەنجینـــەی رادیۆیی کوردیی‌دا تۆمارمـــان کردنەوە •

لەو کاتە شەوە ،هەروەهـا لە بەرنامەی « پەیامـــی هونەر »ی تەلەفزیۆنی‌دا «١٩٧٠ ـ١٩٧٢»وە هەتا ئێســـتا چەندمان هاوار کردبێ بـــۆ بەپیرەوە چوونی یادگـــارو باسانە کەسی تـــــر بەدەنگمانەوە نەهاتووە •

خۆشیی بوو ، ساڵـــی ١٩٧٢ گوێگرێکی دۆست لـــە ڕۆژنامەیەک‌دا ـ کە باسیان

★ شرینەکەو تەسجیلەکە•

تەلەفزیۆن ـ ئێستا تەقاویتـە شاد بووین و بە خووایشـــت سێ بەشی گۆرانیی‌یێکانـــی « کاوێس ئاغا »ی لاووکـــێ زان و گۆرانیی‌یێکی « دایکـــی جەمال : هەی ئاغاو ئـــاغا بۆم تێکە لەو قۆنیاغە» و (٢) گۆرانیی « مەلا کەریم :بەستەی ـ ئەو کچە لەو ماڵە قەوڵـــی داوە پێم ، بەستـــــەی ـ هاتەوە •بابێتەوە خانم لــــە حەمامەوە پێشگەش کردیـــن کە دەست بەجێ بڵاومـــان

دێ ـ پاش کۆششی جووان ، لەسەر ژیانی مـــــــەلا کەریم »ی نووسیی بوو • سەرەتای زستانی ساڵـــــی ١٩٧٨ لە کاروانی گەڕاندا بۆ دۆزینەوەو ناسینـــەوەی «قەوانەکان و ژیانی حەمدی‌یە فەندیی گۆرانیبێژی یەکـــەم قەوان » یەکێ لە خزمەکانی ـ ناوی نازانم ـ ئاگاداری کـردم کە دوو کەس لە سلێمانـی‌دا ـ بەکەم ناویانی دەزانیـــی ـ ڕەنگە ئەوان گۆرانیی ئـــەوو

مەلاکەریمیان لەلابێ ، ڕەنگە !

ماوەیێک خەریک بـــووم و سەرئەنجام ئەو گوێگـــرە دۆستە :

کەمال فەرەج تۆفیقم ئـاگادار کرد کە هاوکارم بێ بـــۆ دۆزینەوەی (بەکێ) لــەو ناوانە •

ڕۆژێ لە ڕۆژانی خۆشیـــی ژیانە کە بەو هەستەوە (٣) قۆڵیی دانیشتین بـــــۆ تۆمارکردنی ئـەم ڕووداوەی لەمەڕ ئەو یادگارانە • قسەش بۆ کاک کەماڵە کە تەمەنی ٣٠ ساڵەو کوتاڵ فرۆشە :

ـ کە تۆ ، ناوی « میران»ت پێ گوتم کە ناسیاوی خۆمـــەو من بەمەم نەدەزانیی ، ئـــەو باسەم لەگەڵ کردەوە •یەکەم جار گوتی : لەلام نی‌یـــە ! دوواییی کە لە مەبەستمـــان گەییشت هاتە پێشەوە •

میران کە تەمەنی ٥٢ ساڵەو بەقاڵە لە سلێمانیی گوتی :

ـ ناووم عوسمان عەلـــی عەباسە • لە دەوروبەری ساڵی ١٩٦١دا تەسجیلێکـــی نۆرماندیی چووار دیـــــوو کۆمەڵێ شریتم کڕیـــی ، بەتابەت کە گۆرانیی کۆنیـان تێدایە • ئەوە پێنج شەشـــی ساڵە تەسجیلەکەشم شکـاوەو بەکارم نەهێناوەو شریتەکانیشم هەر هەڵگرتووە • دڵم خۆشە کە ئەمڕۆ خێری دایەوە •

لەمەڕ چۆنیەتی تەسجیل پەیدا کردن و گوێ لێ گرتـــن و تۆمارکردنەوەیشیان ئـــەوا دەبێ بگوترێ کە دۆســـتی یەکەم تەســـجیلێکـــی لەناسیاوێکی « نووری سـەیید باقیی ـ وەزیفەدار لــــە پارێزگای سلێمانیی» وەرگرت و بەجووتە گوێیان لــــــە شریتەکان گرت و دوواییی بۆ منیان هێناو بەراووردێکـــم کردن و تۆمارم کردنەوە (کـە زۆربەیان برینداره‌و ناتەواوەو پێویستیان بە کاری مۆنتـــاژ کردنە) کە « ١٤ » گۆرانیـــی وون بوون : بەستەو سروودو مەقامن •

مەلاکەریم کێیە ؟

کاک کەمال فەرەج تۆفیق لە « ژمارە : ٥٢ی ڕۆژنامەی : ژیـــن ـ ٦-١-١٩٧٢ »دا نووسیویەتی کە : مەلا کەریم کوڕی ئەحمەدە ، لەســـاڵی ١٨٨٥و لە شاری سابـــلاخ ـ مەهاباد ـدا هـاتووەتــــە دنیاو لە ١٩٠١دا هاتووەتــــە شاری سلێمانیـــی و ساڵـــی ١٩٤١یش لەوێدا مـــردووە • حەوت منداڵی هـــەبـــووە ، کوڕێک و کچێکی مـــاوون • دووا پیشەی ناتریی حەمام بووە •

جگە لەوە هەمان کەس لەم ڕۆژانەدا چەند باسێکـــی تری کۆکردبووەو بۆی ناردم ،

وەکو چەند یادگارێکی گرنگ : کاک شەوکەت کەریم جەوهەرـ دەلاک لە سلێمانیی‌دا دەڵێ : دراوسێی ماڵی مەلا کەریـــم بوون لەگەڕەکی سابوونکەران

کاک عەبدوڵلا محەمحـــەدی ئامێ ـ ناتر لە سلێمانیـــی‌دا دەڵێ : مەلا کەریم لــــــە حەمامەکانی : موفتی ، فاتمە خان شێخ مارف‌دا ناتـــــر بوو ••

هەروەها هەمان دۆســـت پرس و ڕای بە کاک عومـــەر قەززاز کردووە (کە ئـــەم زاتە مەلا کەریمی بردووە بـــۆ گۆرانیی گوتن لەسەر قەوان) •• ئێمەیش بۆ گەڵاڵـــــە کردنی گفت و گۆیێکی ووردو تۆمار خووازیی ، ڕۆژی هەینی ١١-٥-١٩٧٩ چووینـــــە لای ـ ئەو زاتە ـو قسەمان تۆمار کرد چ بۆ رادیـــۆ چ بـــۆ ڕۆژنامە کە ئـــەوە بـــــە نووسینێکی وورد لــە دووای ئەم گوتارە ڕوون دەکەینەوە •

ئەوە ماوە : (گۆراینیـی‌یـە وون بووەکان یناسـرێـــن) هەروەها بەڵگەی دیارو ڕاست دەربارەی ـ مردنی ـ مــــەلا کەریم ئاشکرا ببێتەوە ••• بۆ ئەمەی دوواییی ئەوا ئێمـــە دەوری زۆربەی ڕۆژنامەکانـی ئەو سەردەمەمان کردەوە کــــە لە یەکێکیان‌دا ئەم هەواڵـــە گرنگە هەیە کە زۆر گرنگـــە

چ لەو ڕووەوە کە ڕێـــزی مەلا کەریمـــی گرتـــووە ، هەروەها وون نەکردنـــی ڕۆژگاری مردنی • هەواڵەکـــە بەم جۆرەیە :

(لەم هەفتەیەدا « مـــەلا کەریم » کە مشهور بو بـــە بلبلی کوردستان خاوەنـــی قەوانە کوردی‌یەکان امـــری خوای کردوە خوا عافوی کات•

ڕۆژنامـــەی : « ژبان » ژمارە ـ ٣٧ ـ سال : ١ ، یەک شەممە ١٢ی حوزەیرانـــی ١٩٣٨ ـ سلێمانی)

گۆرانیی‌یە نا دیبـــارە دۆزراوەکان(١)

لە مەو پێش گوتمـــان کە « ٤ » گۆرانیی لەســـەر ڕەفەکانی رادیۆیی کـــوردی بەغدا هەیە • ئەمانەش ئـــەو بەستەو سروودو مەقامەیـن کە نادیار بوون و دۆزرانەوە :

أ ـ **بەستەکان** (١ ـ دەچمە سەر ناڵە شکێنێ ٢ ـ دنیـا بەهارستانە ، ٣ـ ســـەوزە ٤ ـ وەرەماڵەکەم ، ٥ـدیسان هات ، ٦ ـ نازانم چی بکـەم ٧ ـ دەچمە وڵاتی شنۆیـــە ، ٨ ـ خاسی وەخانمـــێ ، ٩ ـ وەگەری ئاوێزانت بـم ، ١٠ ـ کەواکەی بەرت ـ بەدوو قوڵی لەگەڵ ڕەشۆل عبداللە)

ب ـ مقام ئای‌ئای‌ـشەرتـە بـــێ تا ئـــەمرم ،

ج ـ سروودەکان : (١ ـ فەخرە بۆ ئێمە کوردستان ـشیعری زیوەر ، ٢ ـ دڵ لــــە دووری وەتەن ـ بەدوو قۆڵی لەگـــەڵ رشول عبدالله ، ٣ ـ چەنـــد شیرینە لام لە شتیعری زێوەر) •

ئایا مەلا کەریم هەر (١٨) گۆرانیی گوتووە ، کاک عومەر قەززاز کە دەڵێ لە ساڵـــی ١٩٢٨ ـ ١٩٢٨دا بـــە دوو کاوانی ساڵەو ساڵ بردوومـە بۆ سەر کومپانی یێکانـــی « ئۆدیۆن و بەیـزافـــۆن » گۆرانیی تریشی ووتـــووە ، وەکو یەکەم گۆراینی کـــە بەستەیەو دەڵێ :

هێزی پام نی‌یە بچمە یاڵێ،

ئاخۆ لەیلەکەم وا لەچماڵێ•

گۆرانی‌یێکی تریشی کــــە « خاڵەی ڕێبوارە » کــــە موخابن ئەم « ٢ » گۆرانی‌یە هێشتا نادیارن •

بە هەر حاڵ وا دەرکـــەوت کە مەلا کەریم (٢٠) بەستەو سروودو مەقامە گوتووە کـــە ئەم نهێنی‌یە کەم نی‌یە ئاشکرا بێ •

کومپانیین ، خەڵک و قـــەوان و گرامەفۆن لەسلێمانیی‌دا چۆن بوون و هتـــد ••• ئـــەم پرسیارانەو نهێنی‌یانــــە لە گوتاری ئاییندەدا ئاشکرا دەبن ، بەڵام هەتا ئەو کاتـــە روو لە هەرکەسێ دەکەین و دەپرسین : وێنەی بولبولـــی کوردستان « مەلا کەریـــم » لەلای کێ‌یەو خووا بکا بینێرن بۆ ئەم ڕۆژنامەیە •

پەراوێز

١ ـ کاتێ ئەم باســـەمان لەلای برادەری هونەرمەنـــد ئەنوەر قەرەداخیی درکـــان ، گوتی : حەوت هەشت ســـاڵ لەمەو بەر ئەم گۆرانیانـــەی ناردووە بۆ رادیۆیی کوردیـــی بەغدا • ئەوی منیش ئاگاداری بم ئەمە بەک شتێکی وا پـــێ بزانم و رادیۆیی باس کراویش خۆی دەزانێ ئایا شـــتی وای بۆ هاتبێ !

٢ ـ ئەم بەستەیە مامۆستا عدلی مەردان لەسەر قەوانـــی کومپانیای سۆڤۆ لە دەوروبەری

★★ کاک میران و کاک کەمال•

مەلا کەریم چۆن لەگـــەڵ کان عومەر قەززازدا چـــووە بۆ بەغدا • چەند کاروانیـــان کرد : چۆن گۆرانیی تۆمـــار دەکراو کەی بڵاو دەکرایـــەوە بەقەوان و دانەی بەچەنـــد روپی‌یە دەفرۆشرا خـــۆی چەندی وەردەگرت •

بەپێـــی کاروانـــەکان گۆرانیی‌یێکان هی کامـــــــە

ـ وەک خۆی گوتی ـ ساڵانی ١٩٤٠ ـ ١٩٤١دا لەگـــەڵ مەقامێکی (نەوا ـ بەفارسی) گوتوویەتی و ئەم تۆمارەشـمان لەلایە •

٣ ـ لەبەر خراپ بوونـــی تۆمارەکە بەتیەکانی ترمان پـێ نەنووسرایەوە •

٤ ـ نەمزانیی شیعری ئـەم سروودە هی کێیە ؟

چەند نامەیەک بۆ منداڵانی جیهان

محمود زامدار

لەژمارەکانی بـــەر لـــەم ژمارەیە ، دوونامەی ڤالدهایم و لیڤانۆمان لەم بارەیـــەوە بڵاوکردەوە ، لەم ژمارەیەش‌دا نامەی سێیەمی بـــەرێـــز« هینری لابۆیس» بـــی بەڕێوەبەری (یونسیــف)ی‌سەر بە مناڵانی دەزگـــای نەتەوە یەکگرتووەکان ئەخەینەبەر دڵ و دیدەی مناڵپەروەران و جگەرگۆشەکان خۆیان ••!

نامەی لابۆیس

زۆرجار پرسیاریـــان لێ‌کردوم : لەبەرچی ئـــەم ساڵە بۆ مناڵان تەرخان کراوە••!؟ منیش لەوەڵاما ئەڵێم : لە پێناوی دووبلێون هـــۆی جیاجیا ، لە پێنـــاوی ئەو مناڵانەی کە تەمەنیان لـەدەساڵ کەمترەو لە گـــەلێ شوێنی بەرفراوانی ئـــەم جیهانەدا ، لە هەمـــــو پێداویستیەکی سروشتـــی‌مناڵانەو لەنەشونمـــای تەندروستی و پەروەردەیی بێ بەشن •• تا بە دەوڵەتـــە دەوڵەمەندەکانیش ئەگـــات ،مناڵی برسی و نائومێـــدو چەوساوەو پشت گـوێ خراوی‌دەسەوسان هەیە ••• منداڵـی برسی •

لە بەرچی ساڵێک بـــۆمناڵان !؟

هیچ جۆرە پەرەسەندنێک بـەبێ بوونی گەلان نیەو نابـێ ، مناڵانی ئەمڕۆیش ، پێگـــەیشتوانی دوارۆژن ، لە هەموو شوێنێکیشا کە لەبەرێکی زۆر گەورە لە جۆری بێباکـــی و مامەڵەو هەڵسوکەوت و بایـەخ نەدان لەگەڵ مناڵان هەیەو ئەگرێ گەر لە ئێستاوە ، نەک هــەرتەنیا بۆ مانەوەو بوونی ئـەو مناڵانە هەوڵ نەدەیـــن و دەرفەت بۆ بەهرەو تواناکانیان هەڵنەخەین ، ئەوا بێگومـــان ڕووبەڕووی مەترسیەکی گەورەی ژیانی ئەوان وژیانی خۆیشمـــان ئەبینەوە ، ئەو جیهانــــەی کە لەم نزیکانە ئەوان جڵـەوی حوکمەکەی ئەگرنە دەســـو ئەیگێڕن ، هەر هەمـــان جیهانەکەی ئێمەیە •••ئەبێ ئەم ساڵە ، ساڵی چاودێری کردن و بایەخدان و ئاهەنگـــک بێت • چاودێری کردنـــی پێداویستیە بنجیەکان ، کـــە منال بێ ئەو چاودێری کردنە،ئەبێ ئەگاو نەساغ وسەلامەت و دڵنیاش ئەبێت ••• با ساڵـــی‌بایەخدان بێت بە میهـــرو سۆزو بەخولقاندنی هێـــزوهانی فیکریانەو نەشونمـــان ڕۆحیانەی مناڵان، ئەگینــاهیچ هیوایەک بە منـــاڵان نامێنێت ، تا بێن و لــــە پێناوی بنیادنانی خێزانـــی ئاسودە وکۆمەڵێکی ڕێـــک‌وپێک بەشداری بکەن •• بـــا ساڵی ئانگیش بێت بـــــۆبەهرەو توانای مرۆڤـــــە بچکوکەکانمان ، کە لە باریان‌داهەیە جیهانەکەی خۆیان بکـەن بە جیهانێکی پرشنگدارو پـــڕلە ئاشتی و دادوجوانی ••لەم ساڵەدا ئەبێ لەگەڵ خەڵکـــا هەوڵ بەین و زانیاری و گیانـــی لێپرسینەوە بڵاو بکەینـــەوە ،لە پێناوی گۆڕینی جیهـــان : نەخوازەڵلا ئێمە لە بـــــەر دەروازەی سەدەیەکی نـــوێ داین و هاکا دیت وەچەنوێکـــان جڵەوی کاریان گرتە دەس •

Institut Kurde de Paris

لێکۆڵینەوەی دەروونی

کە منداڵەکەت وورکی ئەگرێت تۆ مەیگرە

مانگرتن یاخـــو دووڕک گرتن دیاردەیەکی گەلێـــک ئاساییە لە ژیانی منداڵـــدا ، ئەتوانم بڵێم ئەو منداڵـــەی ووڕک ناگرێت و مان لەشـــت ناگرێت نائاساییە ، ئەوەشی لەلایەن دایک و باوکەوە شیاوی تووڕەیی و ڕەفتاری تونـــدو تیژی نیە •

گەلێ جار ئەبینین دایک و باوک یاخود دایەن ئەوەنـــدە بە رقەوە هەڵمەت ئەبەنـــە سەرمنداڵەکەو لێی‌ئەدەن وای

لێ‌دێ ئەو منداڵە مانگرتـــن و ووڕکەکەی بەشێوەیەکـــی تـر دەر ئەبڕێت ئنجا ئەکەوێتـــە بەرهەڵستی دایک و باوکـــی و بەچاوقایمییەوە لەســـەر مانگرتنەکەی ئەڕوات و ئەوەی کە لەســــەرەتاوە خـــۆی و پستوویەتی لەسەری ســـوور ئەبێت لەپاشدا هەرقســـەکەی خوێ ئەباتە سەر •

بەڵام ئەگەر دایک و باوکـــێ پێ بەپێی مناڵەکە ماننەگـرن و لە سەرخستنی قسەی خویاندا سوور و هەندێک بەهێمـــن و لەسەرخۆ هەوڵی ئەوە بـــدەن کە لەگەڵ منداڵەکەدا ڕێـــک بکەون لەوانەیە بگەنە شتێک ، هەندێک لێ‌بووردن و هەندێـک شل بوون لەلایەن دایـــک و باوکەوە مانگرتن و ووڕکـــی منداڵەکە خاو ئەکاتەوەو شلـــی ئەکات ملیش ئەدات بۆ ئەوەی واز لەو شتە بهێنێ کەووڕکـــی لەسەر گرتووەو مانـــی گرتووە

لەبەر ئەوە کە مناڵ لەسەر شتێک مانی‌گرت وبمانەوێـت ئەو شتەی لێ دوور بخەینەوە یاخود لەدەستی بسێنیـــن ئەتوانین رووی وەرگێڕینـــە سەر شتێکی تر یاخود بـەلای شتێکدا سەرنجی ڕاکێشیـــن کە مانگرتنەکەی لەبیـــر

بەرێتەوە یاخود شتێکـــی نوێی پیشان بدەین سەرنجـی ڕابکێشێ یاخود باســـی شتێکی بۆبگێـــڕینـــەوە نەیبیستبێ ، یاخـــود داوای یارمەتی لێ بکەین لە هەنـدێ ئیش و کاردا ، بەم جـــۆرە ئەتواتبن گەلێ جار منـــاڵ لەمانگرتن بکێشینەوە •

ئەگەر هەر لە مانگرتنەکەی سووربوو ئەتوانین بەشێوەیەکی تر مامەڵەی لەگەڵ بکەین وەکوو وازی لێ‌بهێنین و نەیدوێنیـــن گوێی لێ نەگرین خۆمـــان بەشتێکەوە خەریک بکەیـــن کەببێتە هۆی ئەوەی کــــە ئەویش لە گەڵماندا بێـــت خەریک ببێت و دەســـت بداتە دەستمان بۆ ئـــەوەی ئەوکارە ئەنجام بدەیـــن و مانگرتنەکەی لەبیر بچێتەوە •

گەلێ جاریش منداڵ ئـەوە بەهەل ئەزانێت کە میوانێـک یاخود بیگانەیەک لەو جێگایـە بێت ، لەگەلێ شت ئەکەوێتە ووڕک گرتن بۆ ئەوەی باوک و دایکی ناچاربن بیدەنێ و بـــۆی ئامادە بکەن ، لەبەر ئـەوە لێرەدا توندو تیژی گەلـــێ بە پێچەوانە کاریگـــەرەو مناڵەکە ئەووروژێنێ ، کەواتە بۆ هێمن کردنەوەی ئەبـــێ بەچرپە ئاموژگاری بکەیـــن و نەیەڵین کەس ئاگادار بێـت چونکە لەپێش چاوی بێگانـــە ئەو ئاموژگاریە یاخـــود سەرزەنشتیە بەگـــران نابەجێ ئەزانێت و پێی تەریق ئەبێتەوەو بۆ گەڕانـــەوەی ئیعتباری خۆی لەوانەیە گەلێ ڕەفتاری ناپەسند بکات ، ئنجا دایک و باوکی پێی شەرمـــە زار ببن •

لەبەر ئەوە ئەبێ گەلێک بەووردی و ژیری لەگەڵ منداڵدا بجوولێینەوە •

● ژیان ئامادەی کردوە ●

بزووتنـــەوەی وەرزشـــی لە ناوچـەی ئۆتۆنۆمـــی

تۆپی پێ و•• تۆپی مێزو•• چالاکی وەرزشی لە سلێمانی

لە زۆربەی شارەکانـــی ناوچەی کوردستاندا ،چالاکـی وەرزشـــی بـــە هـەمـــووجۆرەکانیەوە ، لە برەودایـەو **یەکێتی و کۆمەڵە وەرزشیەکـان بەشداری زۆر یـــــاری و میهرەجانی وەرزشی دەکـەن و دام و دەزگا رەسمیەکان کـــە پەیوەندیان بەم لایەنانـــەوەهەیە دڵسۆزانە دەســـتی یارمەتی بۆ وەرزشەوانەکان ودرێژ دەکەن •**

والێرەدا ، بۆ ڕووناکـــی خستنە سەر لایەنێکی چالاکـی وەرزش لە سلیمانی و ناسینـی چەند وەرزشەوانێکی کـــە دەوریان هەیە لە چالاکـــی وەرزشیـدا کە لە سلیمانیـەوە بۆمان هاتوە بەر چاو دەخەیـن

● **فەهمی فەقێ رەشـــید :**

ئەندامی یەکێتی تۆپی پـێی سلیمانیەو فێرکەرێکی تیپـــی تۆپی پێی کارگەی جگـــەرەو تیپی هەڵبژێردراوی سلیمانـی بۆ ئەو یاری کەرانــــەی تەمەنیان لە ١٨ ساڵ بـــەرەو خوارەو ئەم وەرزشە وانـە بەیەکێک لە کادیرە وەرزشیـە چاکەکانی شارەکە دەزانرێ •

هەروەها لەوەرزشە وانـە شارەزاو لێ‌هاتوەکانی سلیمانی مامۆستا ابراهیم قاسم کـــە فێرکەری هەڵبـــژێردراوی سلیمانیە بۆ یاری‌کـــەرە پێگەیشتووەکانی و دەورێکـــی دیار لە هاندانی لاواندا دەگیری لەرووی برەو پێدانی یـــاری تۆپی پێ لە شارەکەدا •

● **یەکێتی توپی مێز ـ لــە سلیمانی :**

ئەم کۆمەڵە وەرزشـــە ، چالاکی چاک و دیاری هەیـەو بەردەوام لە کاردایە • لـــە چالاکیەکانی ئەم یەکێتی‌یە :

ـ رێکخستنی پاڵەوانیەتـی تۆپی مێز بۆ پێشڕەوانـــی لیژنەی حەوتی نیسان

ـ پێک هێنانی گرەوێک بـۆ تازە پێگەیشتوانی سلیمانـی و لە ئەنجامدا ـ ساڵار عبدالرحمن پلەی یەکەمی لەم گـــرەوەدا بەدەست هیناو پلـەی دووەم بەر ـ محمود احمد صالـــح ـ کەوت و سێیەمیش جـــلال کریم رضا •

رێکخستنی پاڵەوانیەتـــی تۆپی مێزی لیژنـــەی پێشڕەوەکانی سلیمانی کـە لە ئەنجامی ئەم پاڵەوانیەدا :

× لێژنەی حەوتی نیســـان یەکەم دەرچو لە یـــــاری تاکی‌دا •

× چەحچەماڵ بـــە دووەم دەرچوو •

× هەڵەبجەش دیسان بە دووەم

× دەربەندیخان بە سێیەم دەرچوو •

ئەوەی شایانی باســـە ، لەیاری کەرانی منداڵ ـسەردار عبدالرحمن ـو ـئاســـۆ دەرویش ـ لە سلیمانی بـــە باشترین یاری زانـــی پێشڕەوەکانی سلیمانـــی دەرچوون و یارییەکی باشیـــان کردو لە هەموو یارییەکانـــدا وەکو یاری زانی پێ‌گەیشتـــو هاتنە دەست •

● انور محمد رشید ●

ڕاپۆرت :

کاروباری چالاکیەکانی دەزگاکانی بەرهەمی کشتوکاڵ لەماوەی ئەمساڵدا

● بەشی لێکۆڵینەوەی «هاوکاری» ●

کێڵگەکانی دەوڵەت نیسبەتی ڕاپەڕاندنی کاریان گەیشتۆتە لەسەدا (١٠٧)و کۆمەڵە هەرەوەزیەکانی جوتیاران گەیشتۆتە لەسەدا سەدو کێڵگەناکۆییەکان لە سەدا نەوەدو حەوت‌و کەرتی تایبەت لەسەدا نەوەدو دوو .

چاندنی پێشرەو لە بەرهەمی گەنم‌و جۆ نیسبەتی گەیشتۆتە لەسەدا (١٠٥)ی گەنم‌و (٥٠٠) لەسەدی جۆ بەرهەم هاتوە ، لە کاتێکدا نیسبەتی ڕاپەڕێنراو لەبەرهەمی بێستانەکاندا لەنێوان لەسەدا ٣٤و ١٤٢ دایە لە ڕووی ئامادەکردنی زەوی بێستان‌و بەرهەمی تۆی میوە ، هەروەها نیسبەتی ڕاپەڕاندنی چالاکی دەزگا گشتییەکانی دارستان لە نێوان ٦ و ٣٨ لە سەدایە .

لە ڕووی بەرهەمی ئاژەڵەوە نیسبەتی ڕاپەڕێنراو لە بەرهەمی هێلکەی سەر مێزدا گەیشتۆتە لەسەدا (١٠٥) و ٢٢١ ملیۆن‌و ٨٢٥ هەزار هێلکە بەرهەم هێنراو لەگەڵ بەهەم هێنانی (٥)ملیۆن‌و (١٧١)هەزارفروجی گۆشت کە نیسبەتەکەی دەکاتە لەسەدا سەدو سێ ، هەروەها (٨٣٥)هەزار جوجەلە بەرهەم هاتوە کە دەکاتە نیسبەتی لە سەدا حەفتاو حەوت .

لە ڕووی بەرهەمی ماسیەوە سێ ملیون هیلکە ماسی بەرهەم هاتوەکە نیسبەتی لەسەدا سێ سەد دەکا ، بەرهەمی ماسی دەرباش گەیشتۆتە بیست‌و دوو لەسەدا .

ڕاپۆرتە سەر ژمێریەکە ڕوونی کردۆتەوە کە نیسبەتی ڕاپەڕاندنی کار لە کێڵگەکانی سامانی ئاژەڵدا لە دامەزراوو کۆمەڵانی جوتیاران گەیشتۆتە :

ـ لە ڕووی پەروەردەی مەڕو بزنەوە لە سەدا هەشتاو سێ .

ـ لە ڕووی قەڵەو کردنەوە گەیشتۆتە لەسەدا سی‌و دووو لە سەدا (١٣)ی قەڵەوکردنی گوێرەکە لەکەرتی سۆشیالستی‌و لەسەدا حەفتاو شەشی پەروەردەی مانگا .

لە ڕووی تەندروستی ئاژەڵەوە ، نیسبەتی ڕاپەڕێنراوی کاروبار لەسەدا چواردەیەو لەلایەنی فەحس کردنی ئاوسەوە گەیشتۆتە لەسەدا بیست‌و پێنج ، لە باڵ کوتان‌و دەرمان کردنا کە پێویستی پاراستنی سامانی ئاژەڵە لە وڵاتداو لە ڕووی خزمەتگوزاری کشتوکاڵەوە نۆ کۆمەڵەی ناوخۆیی‌و یەکێکی تایبەت دامەزراون .

لە لایەکی ترەوە ، بەشێکی زۆر بەرهەمی ئاژەڵ‌و نەباتی خراوەتە بازار ، چوار هەزارو (٦٤٢) تەن ماددەی شیرو یەك ملیون و١٤ هەزار هیلکەی سەر مێزو (٨٩٥) تەن گۆشتی مریشك‌و (٣٤٤)تەن ماسی‌و (١٣) هەزارو (٧٠٢) تەن مریشکی زیندو (٤٢٩) گۆشتی مانگاو (٨٩١) تەن مەڕو (١٠٣) تەن گۆشتی گوێرەکەو (٢٣) تەن مووو خوری‌و (٧٥٠) تەن توتن‌و سێ هەزارو (٢٧٠) تەن پەموی لۆکەو (٢٨) هەزارو (٩٩٦) تەن تەماتەو هەزارو ٢٠١ (تەن پیازو. هەزارو (٣١٤) تەن بەتاتەی پایزەو (٥٦٨) تەن سەوزەواتی زستانەو هەشت هەزارو (٥٠) تەن شیلم‌و دوو هەزارو (٣٩٨) تەن کەنمە شامی‌و (٢٢٣) تەن گوڵە بەڕۆژە خراونەتە بازار .

دەزگای گشتی خستنە بازاری بەرهەمی کشتوکاڵ لەسەدا دوانزەی سەوزەو لە سەدا پانزەی میوەی خستۆتە بازرلەگاڵ (٤٠) هەزار تەن سێوی هێنراو واتە بەنیسبەتی لەسەدا چل‌و حەوت‌و لەسەدا شەستی مۆزو لەسەدا چواری هەرمێی لەدەرەوە هێنراو .

لە ڕووی سلفەدانەوە بە نیسبەتی لەسەدا (١١)ی ئەو پارەیە دراوە بە سلفە کە لە بوجەدا بریارە بەپێی بریاری کونفرانسی هەشتەمی کشتوکاڵ کە لە (٢٦) ملیون دینار زیاتر دەبێ .

دەزگای گشتی پاراستنی بەرهەمی چێنراو لەسەدا پێنجی کاری خۆی لە ئاوبردنی ئافات‌و ئەخۆشی کشتوکاڵدا بەجێ هێناوە .

لە ڕووی کاروباری دەزگای گشتی مەکینەی کشتوکاڵەوە کاری ڕاپەڕێنراوی گەیشتۆتە لەسەدا هەشتاو (٥٧٩) هەزارو (١٩٢) دونمی لە ئەسڵی (٦٧٥) هەزارو (٦٥٠) دۆنم‌و (٢٥) دەورەی بۆ مەشق پێ کردن‌و شارەزابوون کردۆتەوەو (٣٦٢) کەس مەشقیان پێ‌کراوە .

بەڵام کاری ڕاپەڕێنراوی دەزگای گشتی ڕۆشنبیری جوتیاران لەنێوان لەسەدا بیست‌و پێنج دەورەی ئامادەیی‌و لە سەدا (٤٦) دەورەی چالاکی دایە .

بەرئاوکردنی ٢٥٠٠ دۆنم زەوی کشتوکاڵی لە قەزای کەلاردا

● لەم ڕۆژانەدا بەڕێز ارشد احمد محمد پارێزگاری سلیمانی پرۆژەیەکی گەورەی ئاودێری لەقەزای کەلاردا کردەوە ، بەم بۆنەیەوە لەشوێنی ئیشوکاری پرۆژەکەدا ئاهەنگێکی گەورەی جەماوەری سازکراو هاوڕێ عبدالرزاق فارس ئەمیندارى سەرکردایەتی شعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست وهەروەها قائمقامی قەزای کەلارو دەربەندیخان‌و هەندێ لە ئەندامانی ئەنجومەنی کشتوکاڵی پارێزگای سلیمانی ئامادە بوون .

● دوای کردنەوەی پرۆژەکە بەڕێز پارێزگارو ئامادە بووان سەریان لە مەکینەی هەڵکێشانی ئاوی پرۆژەکە داو ئەندازیاری شارەز لە کاروباری پرۆژەکەدا بەدرێژی باسی چۆنیەتی کاروو کەڵکی پرۆژەکەی کردوو ئینجا چووە سەر ئەو زەویە کشتوکاڵیانەی کە جۆگەکەی بەناودا ئەڕواو کەڵك لە ئاوی پرۆژەکەوە وەرئەگرن‌و **لەوێدا بەڕێز کمال رشید قەزاز ئەندازیاری لقی ئاودێری پارێزگای سلیمانی وتارێکی خوێندەوە تیایا وتی :ـ**

× زۆر بەگەرمییەوە بەخێرهاتنی هەموو میوانەکانمان ئەکەم‌و زۆر سوپاسی بەڕێز پارێزگاری سلیمانی‌و هاوڕێ ڕاستگری سەرکردایەتی شعبەی سلیمانی حزب ئەکەم کە ئەرکی هاتینان کێشاو هاوبەشی کردنەوەی ئەم‌پرۆژە گرنگە ئاودێریەیان کردین ، ئەم پرۆژەیە یەکێکە لەزنجیرە پرۆژە ئاودێرییانەی کە ئێمە خەریکین لە سەرانسەری پارێزگاکەدا تەواویان ئەکەین‌و پشت بەخوا کەم تەرخەمی ناکەین تا هەموویان تەواو ئەکەین‌و وڵاتمان ئاوەدان ئەکەینەوە .

● دوای ئەوە کاک کمال بەدرێژی باسی ئیشوکاری پرۆژەکەی کردوو وتی :ـ

× بەشێوەیەکی گشتی ئەم پرۆژەیە بریتیە لە هەڵکەندنی دوو جۆگای گەورەو دانانی دوو مەکینەی ئاو هەڵکۆزین ، جۆگەی یەکەمیان درێژییەکەی دوو کیلۆمەترو ٤٠٠ مەترەو لەلای ڕاستی ڕووباری دیالەوە لەنزیك ئاوایی حمەی وەلی جیا ئەبێتەوە ، ئەم جۆگەیە ئاو ئەهێنێتە ئەو حەوزەی کە مەکینەکانی پرۆژەکە ئاوی لێ هەڵئەگۆزن‌و ئەم جۆگەیەوا دروست‌کراوە کە لەسانیەیەکدا یەك مەتر موکەعەب ئاو رابکێشێ هەروەها لە ناوەڕاستیدا قاپیەکی ڕێکخستن دروست کراوەو بە درێژایی جۆگەکە ٣ پردی لەسەرە بۆ پەڕینەوەی ئوتومبێل . جۆگەی دووەمیش درێژیەکەی ٥ کیلۆ مەترو ٢٠٠ مەترەو لەدوای جێگای دانانی مەکینەکانەوە دەست پێ‌ئەکا هەتا ناو ئەو زەویانەی بەر ئاویان ئەکا ٠٠ ئەمیش وادروست کراوە لە سانیەیەکدا نیو مەتر موکەعەب ئاو رابکێشێ‌و نزیکەی کیلومەترێك‌و ٣٥٠ مەتری لێ داپۆشراوەو بەدەرەوە نیەو هەرکە گەشتیشە ناو زەویە کشتوکاڵیەکان ئیتر دەرگاو ڕێکخەری تایبەتی تیا دروست‌کراوە بۆئەوەی ئاوەکەیان لێوە بچێتە سەر زەوبە کشتوکاڵیەکان‌و دوو پردیش لەسەرە بۆ ڕێگای کفری‌و کەلار . هەروەها لە جێگای ئیش‌کردنی پرۆژەکەدا دائیرەی ئەندازیاری پرۆژەکەمان دروست کردووە.

هەموو ئەو پارەیەی چۆتە ئەم پرۆژەیە نزیکەی ١١٥ هەزارو ٢٠٠ دینارە لەماوەی ٤٧١ ڕۆژدا تەواو کرا کە نزیکەی ١٠٤ ڕۆژیش بەهۆی هەندێ هۆی هوتەرییەوە لە ئیش‌کردن وەستاین‌و خۆیشی ئەبووایە بە ٥٤٠ ڕۆژ تەواو بکرایە .

● هەروەها کاك کمال دەربارەی ئیشوکاری ئەندازیاری میکانیکی لەم پرۆژەیەدا وتی :ـ

× ئیشوکاری ئەندازیاری میکانیکی لەم پرۆژەیەدا بریتیە لەدانانی دوو تاقم مەکینەی ئاو هەڵکێشان لەجۆری دیزل کە هێزی گشتی تاقمی یەکەم ٥٠٠ لیترە ئاوە لە سانیەکدا بەتوانای ٢٥٠ ئەسپ هێزی گشتی تاقمی دووەمیش ٩٦٠ لیتر ئاوە لە سانیە بەکداو بەتوانای ٢٥٠ ئەسپ‌و ئەم مەکینانە ئەتوانن ڕووبەری نزیکەی دوو هەزاروو٥٠٠دۆنم زەوی دەیمی بەر ئاو بکەن‌و لەهەموو وەرزەکاندا بەگوێرەی جۆرە کشتوکاڵی تیا بکرێ‌و ئەم پرۆژەیەش یەکەم پرۆژەی ئاودێریە کە لە قەزای کەلاردا تا ئێستا کرابێ‌و خوایاربێ ئەنجامی چاکی ئەبێ

● دوای ئەوە بەڕێز پارێزگار لەگەڵ ئەندامانی ئەنجومەنی کشتوکاڵی قەزای کەلاردا کۆبوەوەو باسی چۆنیەتی بەکارهێنانی ئاوی پرۆژەکەی کردوو داوای لێ‌کردن کە باشترین هەوڵ بدەن بۆئەوەی وەرزی ئەمساڵ ئەو ئاوە بەکار بهێنن بۆ چاندنی سەوزەوات‌و هەندێ شتی تری هاوینەو بە هەموو شێوەیەك بیر لەوە بکەنەوە کە ئەو ئاوە بە فێرۆ نەڕواو ئەو زەویانەی کە بە ئاوی پرۆژەکە بەر ئاو کراوون دابەشی بکەن بەسەر جوتیاری ئاوایە تازە هاوچەرخەکانداو بڕیاری داهەرچی پێویستییان هەبوو لەم ڕووەوە بۆیان جێبەجێ بکا .

● ئەمەو نوێنەری یەکیەتی کۆمەڵە جوتیارییەکانی قەزای کەلار لەسەر بڕیارەکانی بەڕێز پارێزگار پەیمانیدا کە بەهەموو تواناییانەوە جوتیاران ئاگادار بکەنەوەو داوایان لێ بکەن کە لەباشترین شێوەداو بەنیازی چاکترین بەرهەم کەڵك لەم پرۆژە گەورە ئاوەدا نیە وەربگرن‌و هەر لەم وەرزەدا بەکاری بهێنن .

حمە سعید حمە کریم
پ . هاوکاری لە سلیمانی

سریلانکاو ئیمەو ئافرەت

سریلانکا یەکێکە لە وڵاتە بێلایەنەکانی تازە پەرەسەندوو یەکێکە لەو وڵاتە خاوەن‌خەباتی دووروو درێژە مێژووییەی ئەم چەرخە ،یەکێکە لە وڵاتە گەشە کردوەکانی کە ئێستا شانازی‌بەخەباتی پێشوی‌و هەوڵ‌و تێکوشانی بەردەوامی ئیستاوهەتا هەتای ئەکا ، کە بەهەموو تواناییەوە ئەیەوێ بگاتە ئەوپەڕی شارستانیەت‌و پێشکەوتن‌و ناوی لەناو کۆمەڵانی خەبات‌گەرو پەرەسەندوودا بدرەوشێتەوەوبتوانێ وەکو هەموو گەلێکی خۆش گوزەران هەست بەسەربەستی‌و چالاکی‌و لێوەشاوی خوی بکا گەلێکیش‌کە هەر یەکە لە جێگای تواناو هێزەوەو لەمەڵبەندی لێوەشیاویەوە دەنگ هەڵبڕی‌و دەست دریژ بکا بۆ پچڕینەوەی‌مافە رەواکانی کە هەموو گەلێکی لێهاتوو داوای ئەکاولەپێناویدا خۆی بەخت ئەکا.

سریلانگاش لەو وڵاتە گەل شادانیە کە گەلێ ئاواتی کۆن‌و نۆیی بۆ هاتۆتە دی ، زوریش هەن کە ئاواتە خوازی ئەو ڕوژانەن کە گەلی سیریلانکای بێلایەن ئەیباتە سەرو ئەو دەست کەوتانەی بۆخوی بەدەست خستوە .

چەندین نەتەوەو چەندین ئاینیش لە سریلانکادا پێکەوە بەختەوەرن‌و بەخوش ئەژین . ماف‌و دەستکەوت لە نێوان هەمە جۆر تیرەو نەتەوەو ئاین یەكسانە جیاوازی بە بیریاندا نایەت ، هەست بە کەموکووڕی ژیان بەرەوکزی ئەروات ، گەلێك کە ئیسلام‌و دیان‌و بوودی پیکەوە بەشداری خێرو خۆشی وڵاتەکەیان ،کەن ئیتر پێویست بەوە ناکا بلێین پێکەوە بەتیکڕا هەوڵ‌و کۆششی سەرکەوتن‌و پێشکەوتنێکی چالاکانەی یەکگرتووی ئەوێ کە هەموو جۆرە نەتەوەو ئایینەکان بگریتەوە کە ئەرزی سریلانکا لانەیانە .

ڕەنگ پەمبەییەکی نازدار کچێکی لادێی سریلانکەیی بەشداری کۆنگرەی ئافرەتانی ئەکرد کە بەجل‌و بەرگی میللی خۆیەوە هاتبوە بەغدا ئەویش ناوی (مارینە طە) یە کە پزیشکێکی مسامانە .

ئەم کچە لاوە ژیرو زانایە پزیشکێکی لێوەشاوەو وریاو بیر تیژە ، لەگەڵ ئەوەشدا کە پزیشکە خوێنەرارێکی تایبەتی ئەدەب‌و تووسینی بەرزە منال‌و گوڵی خۆشی ئەوێ بەوەی کە کراسە ناسکەکەی لەبەریدا بوو هەموو جۆرە گوڵێکی ڕەنگاو ڕەنگی کە لەوڵاتە نەخشینەکایاندا هەیە چ بەچاندن چ ئەو گوڵە کێویانەی کە خۆیان لەچیاو دەشتەکانی سریلانکادا شین دەبن تیدا بوو .

وێنەی منالێکی کوردی قەشەنگی بە دەستمەوە دی کە بەجل‌و بەرگی کوردیەوە گرتبوی‌و بۆ کۆڤاری بەیانی خۆشەویستی بەدیاری ناردبوو ، پزیشکە مارینا وەك گوڵ گەشایەوەو هەڵپەی بۆ کرد زور بەناسکی لێمی سەند ، هەرچەندە وێنەکەم لە ئامێز گرتبوو بەڵام شەرمەزاری خوشکە ماریناو خوشەویستی منال کە پڕ چاوە ڕەشەکانی بوو دەستی شل‌کردم وێنەکەم پێشکەش کرد ، زۆر سوپاسی کردم منالە کوردەکەی وەك کۆرپەی خوی گرتە باوەش .

هەر لە سریلانکاشەوە خاتوو ئاسوکا کوناڤای گەنمە ڕەنگێك کە فەرمانبەرێکی لێهاتوە لە وەزارەتی کۆچەری سیریلانکادا ئیش ئەکاو دایکێکی کارامەو ژنێکی بەختەوەرە هاتۆتە بەغدا بەشداری کونگرەکە ئەکا ، خاتو ئاسوکا مەسیحیەکە لە لەتەنیشت ئەندامێکی تری سیرلانکیەوە دانیشتبوو کە ئەویان جۆرەنگێکی بوودی بوو سەرۆکی نوینەری خۆیان بوو ، کەلێ داخۆش بوو بەو ئاوازوو موسیقاکوردییەی کە بە تایبەتی لە ئاهەنگێکدا کە بۆیان گێڕابوون گوێی لێبووەو چاوی بە هەڵپەڕکێی تیپی گۆرانی‌و موسیقای کوردی بوە زوری لاجوان بووو داوای کاسێتی ئاوازو گۆرانیەکانی ئەکرد .

ئەم ئافرەتە ڕۆشنبیرە جیهانیانە گەلێك دلخوشبوون بە هاتنەکەیان بۆ عیراق‌و چاوپیکەوتنیان بە گەشەو پەرەسەندنی یەکجار فراوان بەگشت لایەنێکی کۆمەڵ‌و ژیان داوای پتەو کردنی پەیوەندی دوستایەتی نێوان ئافرەتی عیراق‌و سریلانکایان ئەکرد ...

نجاه رفیق حلی

(هاوکاری)و کۆمەڵانی خەڵك

● پێویستیەکانی دێی مەرگە

نامەیێ هاوولاتی عمر محمد امین مەرگەیی لەدێی ـمەرگە ـنامەیەکی نووسیوە دەڵێ :

دێکەمان کە سەر بە ناحیەی بنگر دە لە قەزای رانیە بە ڕۆژا کارەبای لێ دەبڕن‌و ئەو ماڵەنەی کە پێویستی کارەباییان هەیە سوودی لێ وەرناگرن ، هەروەها ئەو قوتابخانە ناوندیەی پێویست بو بکرێتەوە لەدێکەمان بناخەی‌هەڵکەنراوەو وازی لێ هێنراوە ، دەربارەی ئاوی دێکەمان ئەوە سێ سالە تانکیەکی گەورەی ئاو لە بەرزایەکی دێکە دانراوە کەچی بۆری بە ماڵاکاندا دابەش نەکراوە ئاویان بۆبچێ . هیواداریـن بە دڵسۆزانە سەرنجی خواستەکانمان بدرێ‌و پێویستیەکانمان ڕاپەڕێز .

× ×

● شەقامی « خانزاد » و گەرەکی « رووناکی » لە هەولێر

چەند هاوولاتیەك بەناوی : ئاراز احمد دزەیی‌و عمر سعید ڕۆژبیانی‌و سەربەست امین ئامیدی نامەیەکیان ناردوە تیایدا ئەوەیان ڕوون کردۆتەوە کە : شەقامی « خانزاد » لە هەولێر پڕیەتی لە چاڵ‌و قیرەکەی هەڵکەنراوە ، خۆزگە ئەو شەقامە دەست‌و برد چاك دەکرا ، هەروەها دەڵێین کۆڵانەکانی گەرەکی « رووناکی » بۆ ماوەی ساڵێکە هەڵکەندراون بەنیازی قیرتاو کردنیان کەچی ئەمە ماوەیەکە بەجێ هێڵراوە . بۆچی ؟! هەروەها ئەم برایانە کە وا دیارە قوتابی قوتابخانەی دوا ناوندی لێوارانی هەولیرن چەند کیروگرفتێکی قوتابخانەکەیان بەرچاو خستوە ، وەك ناریکو پێکی پۆلەکان‌و کۆنی تەختە ڕەشەکانیان‌و کەموکوڕی «موختەبەر»ی قوتابخانەکەیان . ئومید دەکەین لێپرسراوان بە تەنگ ڕاستی خواستەکانەوە بێن .

× ×

● گوندی کانی بی لە کۆیە

هاوولاتی علی عبدالله لە گوندی کانی بی لە قەزای کۆیە داوا دەکا لە گوندەکەیان قوتابخانە بکرێتەوە ، دیسان ئەڵێ لە دوای دەرچوتی یاسای هەڵمەتی نیشتمانی لەناوبردنی نەخوێنەواری قوتابخانەیەکی وەختی کراوەتەوە ، بەڵام حەزدەکەین قوتابخانەی ئاسایی هەبێ ، هەروەها باسی گیروگرفتی بێ ئاوی گوندەکەیان دەکاو ئێمە خواستەکانی دەخەینە بەرچاوی لێپرسراوان بە ئومیدی بەتەنگەوە هاتن‌ووەڵام دانەوە.

× ×

● گیروگرفتی نێوان‌خوێنەرانو خاوەن کتێبخانەکان !

لە هاوولاتیان : طە احمد محمود لە سلیمانی ، ئازاد محمد عزیز ، صلاح‌الدین محی‌الدین لە بکرەجۆ ، عمر یوسفی لە قەلادزی‌و چەندان نامەی تر لە خوێنەرانەوە گلەیی لەخاوەن کتێبخانەکان دەکەن کە کتیبە بەنرخەکان دەشارنەوەو دوای ماوەیەك بەگرانتر لەنرخی خۆی دەیفرۆشن ، یان لە فرۆشتنی کتێبیکدا مەرج دەکەن شتی تری لەگەڵدا بکڕێ !

هاوکاری :

ئێمە ، وای بە باشتر دەزانین ، ئەو هاوولاتیانە ئەم جۆرە هەڵوێستە لە هەر کتێبخانەیەك دەبینن پەیوەندی بەلایەنە لێپرسراوەکانەوە بکەن ، چونکە

● بەخێرایی :

ـ کاك شوان گۆمەشینی : بۆ بڵاوکردنەوەی نامەکەت ، پێویستمان بە ناونیشانی تەواوە .

ـکاك جمیل ساڵەیی لە گەرەکی ڕزگاری لە هەولێر : کاکە مەسەلەکە چییە ،کورت‌و پوختە بۆمان بنووسەو سوپاس .

بانگینەکا دلسۆز

● زێرەڤان ●

(پشکا دووێ)

د بانگینا بەرێدا من خوێندەڤانێت هاوکاری هایدارکرن کو دێ دەست ب روهنکرنا هندە لایێت پێتڤی کەین کو نڤیسەڤانێت ب زارێ کرمانجی دنڤیسن بەرە بەرە نڤیسنێت خو وەکی ئێك لێ بکەن، ژلایێ ڕێزمانێ کو هندە نەراستی دهێنە چاف زتڤیسنێت هندە برادەرادا، ژبلی زاراڤان (مصطلحات) ییت نە دجهێ خودا یان ژی ب لەنگی نەراستی ددەنەکاری . هەمی نڤیسەڤان بێ جودایی حەز ژ ڤینك لێ ئینانێ ئانکو ڕەخنە لێ گرتنێ ناکەن، ژبەر هندێ من وەسا ب باش زانی کو ب لایێ گشکی‌ڤە چەند بیر و باوەرا ل بەر چاڤێت خوێندەڤانێت خوشتڤی دانم ب هیڤی و هومیدا دەربڕینا بیر و باوەرا ژ سەر ب نەزانین و دیارکرنا نەراستی‌یا وان ب ئەگەر (سبب) و گرۆڤان (دەلیلان) .

ژ ڕێڤە دێ چەند لایێت ڕێزمانێ پێشکێش کەین ژبو دیارکرنا چەند لایێت نەراست د نڤیسنێت هندە برادەرادا . ژبابەتێت ڕێزمانێ ییت مە ب باشی زانی کو ب کورتی ل سەر باخڤین :

١ - کرنا بوینێ (فعل الکینونة) بزمانێ عەرەبی . ددەمێ نهو ب ئاوایێ (حالەتێ) ئەرێ (اثبات)، هەکە هات و دویماهی ب تیپا دەنگداربت .

١ - ئەزم : ژ بۆ کەسێ یەکێ پەیڤەر .

٢ - تویی : ژ بۆ کەسێ دووێ گوهدار یێ ئاخفتن دگەل وی :

٣ ئەوە : ژبۆ کەسێ سێ نەدیار (غائب) چ نێر یا مێ بت .

ئەمین (ئەمن) : ژ بۆ کەسێت پەیڤەرێت (کۆم) .

هونین : ژ بۆ کەسێت گوهدار یێت ئاخفتن دگەل وان .

ئەون : ژ بۆ کەسێت نەدیارن .

هەکە هات و مە کرنێت بوینێ ژ جهناڤان (زەمیران) جودا کرن دێ ب ڤی ڕەنگێ (جۆرێ) ژێری مینن :

ئەز / (ئم) / ، تو (یی) ، ئەو (ە) ، ئەم (ئن) هوین (ئن) ، ئەو (ئن) ژ کو کرنێت بویفێ وڤێ کێشانێدا ئەڤەنە : (ئم) ، (یی) و (ە) ژبو یەکینی ، و (ئن) ژبو پرینی . پاشی دێ ڤێ کرنێ دگەل ناڤەکی ب کار ئینین : ناڤ (شاگر)ە . دێ بێژم : ئەز (شاگر)م . تو (شاکرد)یی . ئەو (شاگر)ە . ئەم (شاکرد)ن . هوین شاکردن . ئەو شاکردن . کرنێت (فعلێت) بوینێ ئەون یێت پانی (شاگرد) ژ دەرڤەی کڤانی تڤیسین . ل شوینا شاگرد تو دکاری (دشێی) ناڤەکێ دی دانی کو دویماهی‌یا وی تیپەکا (حەرفەکا) دەنگدار (صامت) بت وەکی بێژە شڤان . دیسا دێ ل شوینا شاگرد شڤان‌دانێ دێ بێژی : ئەز (شڤان) م . تو (شڤان)یی . ئەو (شڤان)ە.

ئەم (شڤان)ن . هوین (شڤان) ئەو (شڤان) ن .

دگەل کرنەکێ بێژە (نڤستن) : دەمێ بۆری ژ نڤستن (نڤست)ە : ئەز (تڤست)م . تو (نڤست)یی . ئەو نڤست . ل ڤێرە کەسێ سێ نەراست ڕێزانە (شازە) .

ئەم (نڤست)ن . هوین (نڤست)ن . ئەو نڤستن .

دەمێ نهو ژ نڤستن (نڤ) ە. ئەز د (نڤ)م . تو د (نڤیی. ئەو د (نڤ) ە . ب زارێ کرمانجی‌یا بۆتا کو ل دوی بنگەهی‌یە، بەلێ ب کرمانجی‌یا بەهدینا و هەکاریان : ئەو د نڤت . کو نەراست ڕێزانە دبسا . ئەم د (نڤ)ن . هوین د (نڤ)ن . ئەو د (نڤ)ن . ل ڤێرە : (ئەز، تو، ئەو جهناڤێت کەسی یەکانی‌نە، ئەم، هوین، ئەو جهناڤێت کەسی پرینی‌نە) .

(د) تێشانا دەمێ نهویە . (نڤ) رها کرنا نڤستنە و (م، ئی، ە، ن) کرنێت بوینێ‌نە .

بەلێ ب زارێ کرمانجی هەکە هات و دویماهی‌یا بێژەیێ تیپەکا دەنگدێر (صائق) بو وی چاخی کرنا بوینێ ددەمێ نهو ب ئەرێ ب ڤی جۆرەیێ ژێری‌یە، هەکە تە بێژەیا سەیدا دگەل ب کار ئینا :

ئەز سەیدا مە . تو سەیدایی . ئەو سەیدایە . ژ بو یەکینی (مفرد) . ئەم سەیدانە . هوین سەیدانە . ئەو سەیدانە . ژبو پرینی (جمع) . ل شوینا (سەیدا) زانا ب کار بینە دێ بێژی :

ئەز زانا مە . تو زانایی . ئەو زانایە . ژبو یەکینی .

ئەم زانانە . هوین زانانە . ئەو زانانە . ژبو پرینی .

کرنا بوینێ ددەمێ بۆری (مازی)دا :

ئەز بوم . تو بوی . ئەو بو . ژ بو یەکینی .

ئەم بون. هوین بون. ئەو بۆیە . ژ بو یەکینی .

بەلێ دەمێ بۆری یێ نێزیك کو ب عەرەبی دبێژنی (الماضي القریب) ب ڤی جۆرەیی‌یە :

ئەز بومە . تو بویی . ئەو بۆیە . ژ بو یەکینی .

ئەم بونە . هوین بونە . ئەو بۆنە . ژ بو پرینی .

وەك : ئەز بومە رەزڤان . تو بویە رەزڤان . ئەو بۆیە رەزڤان .

ئەم بونە رەزڤان . هوین بونە رەزڤان ئەو بونە رەزڤان ئەڤ ئاوایێ (حالێ) دەمێ کرنێ د هندە زارێت خوجه یێت بەهدینا ب ڤی جۆرەیێ ژێری‌یە :

ئەزێ بویم . تو یێ بویێ . ئەوێ بوی . ژ بو یەکینی .

ئەمێت بوین . هوینێت بوین. ئەوێت بوین . ژ بو پرینی .

وەك : ئەزێ بویمە رەزڤان. تو یێ بویە رەزڤان . ئەوێ بویە رەزڤان .

ئەمێت بوینە رەزڤان . هوینێت بوینە رەزڤان . ئەوێت بوینە رەزڤان . هەر وەسا ل شوینا : ئەزها تیمە هالا هەوە . دبتە ئەزێ هاتیمە مالا هەوە ئەم چۆنە مال . دبتە: ئەمێت چوینە مال .

ئەڤ جۆرێ کرنێ ب من وەرە راست نینە، ژبەرکو ب هەمی زمانێ کوردی وەکی ئێکە ژ بلی چەند زارێت بچویك ل دەڤەرا بەهدینا نەبن. کو ئەو دبنە گرافەکا بچویك ل ناڤ دەریا مەزنا هەمی زمانێ کوردی . ژبەر هندێ نەنڤیسە : من سیڤا خاری . بەلێ بنڤیسە من سیڤ خاری‌یە . نەنڤیسە : وێ چێلا دوتی . بەلێ بنڤیسە : وێ چێل دوتی‌یە . هتد .

ڕەنگە بێتە هزرا خوێندەڤانی ڤێ پرسیارێ بکەت : گەلۆچ نەراستی تێدا هەیە ؟ د بەرسڤا ڤێ پرسیارێ دێ بێژنێ :جوداکرنا دەمێ بۆری سادە (بسیط) ژ خوارن (خارن) ب ڤی جۆرەیی‌یە :

مە خار (خوار) . وە خار (خوار) . وی وێ خار (خوار) .

من خار (خوار) . وە خار (خوار) . وان خار (خوار) .

بەلێ درستکرنا دەمێ بۆری نێزیك ژ (خوارن)، دەمێ بۆری سادە دگەل ب سەرڤە بەردانا کرنا بوینێ‌یە وەك :

من خواری‌یە. تە خواری‌یە. وی (وێ) خواری‌یە . ژ بو یەکینی .

مە خواری‌یە. وە خواری‌یە. وان خواری‌یە . ژ بو پرینی .

ب زارێ سۆرانی یا. (کرمانجی‌یا ژێری) ژی : خواردم، خواردت، خواردی خواردمان، خواردتان، خواردیان، ئەڤە بۆری سادە .

بەلێ بۆری نێزیك : خواردومە، خواردوتە، خواردویە، خواردومانە، خواردوتانە خواردویانە . ژبەر هندێ هەر کەسەکێ ب زارێ خوجەو بنڤیسیت ل نك من راست نینە ودڤێت چاڤدێرێ گۆتار یان بەرپرس بۆ راست بکەت .

کرنا هەبوینێ (فعل الملك) ددەمێ نهو ب ئەرێ ب زارێ کرمانجی بلایی گشکی‌ڤە ب ڤی جۆرەیێ ژێری‌یە .

من هەیە . تە هەیە . وی هەیە . وێ هەیە . ژ بو یەکینی .

مە هەیە . وە هەیە . وان هەیە . ژ بو پرینی .

هەکە هات و ژ یەکی پێتر بت ب ڤی جۆ رەیی‌یە :

من هەنە . تە هەنە . وی هەنە . وێ هەنە . ژ بو یەکینی .

ب زارێ سۆرانی (کرمانجی‌یا ژێری) ب ڤی جۆرەیی ژێری‌یە :

من هەمە یا (هەمە) . تو هەتە (هەتە) . هەیە . ژ بو یەکینی . هەمانە . هەتانە . هەیانە . ژ بۆ پرینی .

بەلێ د هندە زارێت خوجە یت کرمانجی‌یا بەهدینا ب ڤی جۆرەیی‌تە :

منێ هەی . تە یێ هەی . وی پێ هەی . وێ یێ هەی. ژ بۆ یەکینی .

مە یێ هەی . وە یێ هەی . وان یێ هەی . ژ بو پرینی .

هەکە هات‌و ژ یەکی پێتر بت ب ڤی جۆرەیی یە .

من ئێت (منێت) هەین . تە یێت هەین . وی (وێ) یێت هەین .

مە یێت هەین . وە یێت هەین . وان یێت هەین .

ئەڤ جۆرێ کێشانا (تصریف) کرنێ دڤێت ب ئێکجاری پشت گوهـ ڤە بێتە هاڤێتن دنڤیسنێدا ئانکو ب کار نەهێت ژبەرکو زارەکێ بچویك گران ل سەر زاری و نەراستە ژی ب هزرا من ژ بنگەهی کێشانا کرنێ دویرە .

دڤێت بەرپرسێت چاڤدێر نەهێلن بەلاف ببیت .

بەلێ ئالاڤێ پرینی‌یا پالڤدانێ (جمعا ازافێ)د کرمانجی‌دا ب سێ جۆران هەتا نهو ل کارە .

١ - دکرمانجی‌یا بۆتان، سەرحەد، موش‌و ئەرزەرۆم‌کو کوردستانا تورکی دگریت ژبلی هەکاریا (ئێن) ب سەر ناڤێت دویماهی ب تیپا دەنگدار (کونسونانت) تێتەبەردان .

وەك : دەستێن من . رەزێن تە . تەشێین وێ . مالێن مە . هتد .

بەلێ ناڤێت دویماهی ب تیپێت دەنگدێر (ڤاول) (یێن) ل کارە ژ بۆ دویر ئێخستنا دو دەنگدێران وەك : زانایێن زمانی . زاڤایێن کەلەش هتد .

٢ - د کرمانجی‌یا بەهدینا ژ بلی بەرواری زۆری‌یا (ئێت) ب سەر ناڤێت دویماهی ب تیپا (کونسونانت) دەنگدار ڤەتێتە بەردان وەك : قەلەمێت وان . هزرێت دێرك هتد .

بەلێ ناڤێت دویماهی ب تیپا دەنگدێر (ڤاول) (یێت) ل کارە وەك :

ئاڤاهیێت بازێری . جوییێت ئاڤارێ . خەسوی‌یێت د خودا ئاڤا .

٣ - دکرمانجی‌یا سوڤیێتی و بەرواری ژۆری‌یا ل بەهدینا و هەکاری‌یا (ئێد) ب سەرناڤێت دویماهی ب تیپا دەنگدار تێتە وەك بەردان : وەك :

شاگردێد خوندنگەهێ .

کتێبێد ڕێزمانێ هتد . بەلێ (یێد) ب سەرناڤێت دویماهی ب تیپا دەکدێرڤە وەك :

چیایێد کوردستانێ .

سەیدایێد دلسۆژ هتد .

هندبکە (ئێت) ، یێت) و (ئێد) ، یێد) ژ لایێ فونێتکی نێزیکی ئێکن ژبەرکو (ت) و (د) د کوردی‌دا جهێ ئێك دگرن وەك (بتلیسی) و (بدلیسی) . دخوم .تخوم. ئو ژ لایێ جهێ زارکرنا دەنگی ژێ .

بەلێ ب من وەرە (ئێن)، یێن بەر ڕاستیێ‌ڤە بن ژبەرکو (ئان) و (ئن) ئالاڤێت پرینێ‌نە. ئەگەرچی دانەکاری‌یا (ئێت) و (ئێد) ژی چو نەراستی تێدا دیار نینە بەلێ خوندەڤان بلا پێکڤە وێ بریارێ بدەن .

دیاری

ئەی بلبلۆ هەرە دادە مالا وێ
هێدی بقوتە ب دمێ خۆ بەنجەرا وێ
ڤێ نێرگزێ ژ من دانە بەر پرچا وێ
بێژێ دیاریە ژ عاشقێ بەژنا وێ

ئەی بلبلۆ بۆ بێژە ئەڤینیا من
کا چەوا ژبەر وێ نائێتن حەویا من
هەکە نەبینم طاری‌یە رۆژا من
بلا بێت م بگەهینتە هزرەتا من

ئەی بلبلۆ ژێ بزانە خاستنا وێ
ئەگەر هەیڤە دێ ئینم بۆ بەژنا وێ
دێ کەمە عەینی بسۆرەوش‌و جانیا وێ
دێ کەمە عەینی بی رەوش‌و جانیا وێ

× ● ×

چاڤێت جانا من وەك ئەسمانێ ساهی
ژ رووی‌و ئەنیا سپی دهلێتن روناهی
ئەی بلبلۆ بێژێ چ‌یە دوماهی ؟
ئەز نەشێم بمینمە لهیڤیا سوباهی

نزار بەزاز

● دکتور نافع ایوب ●

ناڤێ من دێ هەلگریت

ب خودیکی‌و خەموکی‌و تەماشەکرنا پێ خۆ کو ب دارێ د دەستی‌دا ل چان‌و ڕەخا ددا لسەر تەختێ چایخانا د نیڤا بازێری‌دا روینشتبوو . . هندەك جارازی سەحدکرە وان مرۆڤا ئەوێت بلەزوبەز یان هێدی . هێدی دبەر وی‌ڕا دبووری چاڤێت وان ب مەخزەن‌و دو‌کانێت بازێری‌ڤە وەستابوون تەماشادکر .. بیرا مالا خۆ دکر .. چەوا . ژنکا وی دێ بچویكبیت .. ئەڤە بچویکێ پێنجێ یان شەشێ‌یە دبن‌و دمرن .. ئەڤەژی خودێ دزانیت کا دێ مینیت یان نە .. ؟ ئەگەر ئەڤەژی بمریت دێ چ کەت ؟..!

ئەرێ بچیت‌و عەملیاتێ بۆ ژنکا خۆ بکەت دا بچویك ئێدی نەبن .. ؟ یان ژێ بگەڕیت بەلکو خودێ بکەت بچویك ببیت‌و نەمریت .!

- بەلێ ئەگەر ئەڤەژی نەژیت ما دێ ئەز وێ خولی‌سەرێ هەر هێلم زەحمەتا بچویکی‌و بچویك‌زانێ ببینیت، یان بهێلمە بهیڤیا خودێ‌ڤە ؟ !

سەرێ خۆ خوراندو خۆ ژێك‌ڕاکێشاو باوشکەکا کویر ژ سینگێ خۆ ئینادەرێ‌و پشتا خۆ ڤەشکاندەڤە .. قرەقرێ ژ ستوینا پشتا خۆ ئینا .. سەحکرە ڤی لای‌و وی لای خۆو جارەکا دی سەرێ خۆ نەڤی‌کرەڤە .

- ئەرێ بۆچی .. چ تشتێ من دڤێت چێنابیت..؟ ئەڤ خولی‌سەرا ژنکا من ژی یا د ڤێرێ مندا دکەلیت .!

- دێ بلا وەبیت .. چ هات‌و چ چوو ..

دوو کەس لبەر دوکانا بەرامبەر چایخانێ بشەڕێك هاتن ئێکی ژوان بتلەکێ کۆکێ د دەست‌دا بوو ڕاوەشاندە پێدی ڤێ نەکەفت .. ئینا هات بگۆزەکا پێ وی کەفت . شیشە شکەست بێ وی بریندارکر و خوین ڤێدا هات.. دەستێ خۆ هاڤێتە برینا خۆ کرە ڤیڕی :

- ئاخ..بابۆ ئەز کوشتم ..

خەلك لێ خڕڤەبووو پاتەیەك‌و هندەك (تەنتریۆك) ژ دۆکانەکێ ئینان‌و پێ وێ گرێدا ..

مرۆڤەکی گوتێ :

- هلۆ برا ... هەرە خەستەخانێ دا پێ تە دەرمانکەن‌و بدروین .

- نە بابۆ نە چنینە ..

- کوڕۆ برایێ من دێ رابە زوببە هەرە خۆ دەرمانکە . رابووڤە چ ب دلەکی چ ب سەد دلا چوو سەر جادێ‌و تەکسیەك ڕاگرت‌و لێ سیاربوو ..! شۆفێری تەکسیێ گوتێ دێ کیڤە چین برا ؟

بەرسڤا شۆفێری نەدا هەر سەحدکرە بەرێ خۆو هەر د هزرێت حالێ خۆو ژنکا خۆدا بوو .. جارەکا دی شۆفێری گوتێ :

- خالۆ بۆ کیڤە بچین ؟

دیسا بەرسڤ نەدا . . شۆفێری ب دەنگەکێ بلند گوتێ :

- بۆ کیرێ ؟ !

- ها .. ها .. « لەرزی‌و سەحکرە شۆفێری « ما تو نابینی ئەزێ بریندارم ؟. دێ چینە خەستەخانێ .

شوفێری ب تۆندی‌و تۆڕەیی بەرێ تومبێلا خۆ وەرگێڕاو گوتێ :

- ئێدێ ژ سەرێ وە ببێژە..

شۆفێری تومبێلا خۆ زڤڕاندو لنیڤا جادێ تومبێلەکا دی ژدویرڤە بلەز دهات‌و نەشیا خۆ ڕاگریت ئینا خۆ ل تەکسیێ داو گورمێن ژ هەردوو تومبێلا هات .. شۆفێرو کابرا د خوینێ وەربوون‌و تەهشس‌بوون !! چاڤێت خۆ ڤەکرن کو یێ دناڤ باندلوکەی‌دا لویلدێ‌و پێ وی یێ گێچ‌کری‌و نەشێت خۆ وەرگێڕیتە سەر چ ڕەخێت حۆ .. چاڤێت خۆ لدوور خۆ گێڕان .. دیت کو براو خویشك‌و خزمێت وی دگەل دختۆرو سیستەرو برین‌پێچا ل چان‌و ڕەخێت وی یێ دخڕڤەبوین .. دختۆری گوتێ :

- ها برا تۆ یێ چەوانی .؟.

بدەنگەکێ نزم بەرسڤا دختۆری داو گوتێ : هاتی‌یە ؟ !

- ئەزێ باشم .. ما چ لمن

خویشك‌و برایێت وی کو چاڤێت وان دپڕ روندك بوون لێ ببەرسڤ‌هاتن‌و گوتێ :

- برا .. چنینە .. چنینە!

- چەوا چنینەو ئەزێ د ڤی حالی‌دا ؟ !

- چنینە .. تومبێلا کو تۆ تێدابووی دگەل تومبێلەکا دی خۆ لێکداو تۆ بریندار‌بووی .. هزار سوپاس بۆ خودێ چ لتە نەهات .

- کوڕۆ برا ئەز هاتبووم پێ خۆ دەرمانکەم .. ئەڤە کەنگی هۆ ل من هاتیە ؟ ..

- گوهێ خۆ نەدێ چنینە .. تۆ رزگاربووی .. ئەو بەسە .

- ئەرێ باشە .. پا چ ل ژنکا من هات..؟ بچویكبوویە، نە بوویە ؟

خویشکا وی بەرسڤا وی دا :

- تە خەم ب ژنکا خۆڤە نەبیت .. حالێ تە بەسی تەیە ..

- تە .. نە .. ئەو خولی‌سەر چ لێ هات ..؟ یا من چنینە .. ! برایێ وێ بەرسڤا وێ داو گوتێ :

- برا خۆ شەپرزەنەکە . . ژنکا تە بچویكبوو ..کورەکێ جوان‌و ژیکەلە بوو .. ئەڤە دوو ڕۆژە هەمی دختۆرا فەحس‌کر .. گەلەکێ باشەو نامریت ..

بکەیف‌و شەپرزەیی گوت .. ژنکا من بچویكبوو .. کورەك بوو .. هزار جارا! مالا خودێ ئاڤا .. دختۆری گوتێ : خۆ رەحەت‌کە .. ژنکا تە یا باشەو .. کوڕێ تەژی گەلەکێ باشە .

- دختۆر ل من نەگرە . . ئەڤە چەند بچویك ژنکا من دبن‌و دمرن .. ئەزێ بکەیفم .. لمن نەگرە ..

- باشە .. بەلێ تۆ فەرێی ..

- نەخێر دختۆر .. کوڕێ من فەرترە .. ئومێدا من ئەوە ئەو بمینیت بلا ئەز بمرم .. چنکی ئەگەر ئەو بژیت .. مالا من کاڤل نابیت .

برایێ وی گوت :

- برا مالا تە کاڤل نابیت .. ما ئەم براو خویشکێت تە نینین ؟

- بەلێ .. هوین ناڤێ من تاهەلگرن .. ئەو بچویکێ دناڤ پێچۆلکێ‌دا .. ئەوە دێ ناڤێ من هەلگریت . تۆ و خودێ دالەهیا ل من نەکەن .. ئەوە دێ ناڤێ من هەلگریت ..!

د وان دەلیڤادا .. سەرێ خۆ بلندکرو بزاڤکر دا رابیتەڤە .. بەلێ سەرێ وی ب لایەکێ‌دا چوو .. چاڤێت وی تاری‌بوون‌و ڤەمرین .

ئەگەر .. چ بوو

بۆچی شرین ؟
هەماهۆزوی
تە رستکا هیڤی‌و ئومێدا
پچاندو ژ ئەدەنا خوە کر ؟
بەرێ رۆژێ هیشتا سپێدە
تەلمن گرت‌و
تە پەردە کر .
ئەڤ دلێ ژارو کوزری
تە بۆ کرە بەندیخانە ؟
بۆ کوڤانا
دەر لێ گرت‌و قەد ڤەنەکر
ئەگەر چ‌بوو ، تە بۆ وەکر ؟
تە بۆ وەکر ؟

× ● ×

کوزری‌یێ وێ کۆڤانێ مە
من نەدزانی
ئەڤین چی‌یە
کا چ ڕەنگە ئان با ژ کی یە ؟
تە ئەز هیکرم ئەڤینێ
شیرەتا تە یا لبیرا من
وەك تە دگۆ
ها!. تو بگرە رێکا مەمێ
ئەز دێ رێسم تەشیا زینێ
چما هۆ زوی پەیا رێکا ..
ڤێ ئەڤینێ تە بەرزەکر ؟
تە ژبیرکرن گەمە .. حەنەك ؟!

× ● ×

ئەرێ یارێ
هەر ژ سەری
دلێ ئەڤینێ من کەلاشت
بۆ تە ڤەکر
دا بزانی
چ نێدایە
لێ هودنەکر

× ● ×

تە گۆت زینم
چما تە گوهدا گەلاچیا
دەرگەهێ ڤینێ تەهنی
تە ڤەنەکر
تە ڤەنەکر

● سەعدولا ئاڤەمل ●

وارێ ڕەنگین

چووم زۆزانا سەرێت ژۆری
چاکترین کات من لێ بۆری
جاف یێ رۆن‌بوون . هەر زوی من گۆت :
هەرۆ سێ جار تە ئەز گۆری

× ×

تە ئەز گۆری دارو بەرا
ئاخ‌و زویرك‌و ڤان شوینوارا
ئەڤیندارم ، هەر دێ‌مینم
دل سۆتیێ ئەڤان وارا

× ● ×

ڤان هەڤرستاو شەنگەبیا
ئەڤان مێرگا ڤان کانیا
ئەڤان لاتا ئەڤان چیبا
یێت کەسك‌و سۆر ژ گول‌و گیا

گرو دەشت‌و چیباو بەتەن
خۆشن ، هەمی مێرگ‌و چیمەن
کەوێ روباد گاڤا دخوینیت
چیباو نهال لێ دەنگ‌ڤەددەن

× ● ×

ئەڤەیە جهێ ژیارێ
ئەڤەیە گولا بهارێ
من سویندخاری تە نەهێلم
نارینێ نارێ هەی نارێ

× ● ×

دێ هلۆن رابن پیرو جان
هوبن خۆ بدەنەئێك بێی ڤەمان
سەرێ چیبا بکەتە شەهیان
مە پیرۆزبیت ئەڤ بویکا جان

مصطفی نودي

Institut Kurde de Paris

دەنگوباسی دەورەی سوپایی جیهانی لە کویت بوتۆپی پێ

– ز.نا –
ئامادەی کردوە

سوپای عیراق کە لە دەورەی سوپایی جیهانیدا بەشداری دەکات و سەرکەوتن بەدوای سەرکەوتن وەدەست دێنێت . باشکۆی وەرزشی رۆژنامەی الرسالە ئوسویەتی دەڵێ : تیپی سوپای عیراق توانی لە جوانترین یاریدا بە پێنج گۆڵ بەرانبەر بە هیچ بەسەر تیپی بەحرین کە مەردانە تێدەکۆشا سەرکەوێت .. شایانی باسە تیپی عیراق لە هەمان دەورەدا لە یەکەم یاریدا بە چوار گۆڵ بەرانبەر بەهیچ بەسەر تیپی سوپای ئەمسادا سەرکەوتبو .

رۆژنامەکە دەڵێ تیپی عیراق لە هەموو لایەنەکانی کامڵ و بەهێزترە و زیاتر لە یاریکەرێکی هەیە کە لە هەموو کاتێکدا بتوانێ بکاتە گۆڵی تیپی هامەری و گۆڵ تۆماربکات .

هەروەها بەرێز محمود جمال مەشقکەری تیپی بەحرین کەلێ ستایشی تیپی عیراقی کردوو وتی یاریکەرانی تیپی سوپای عیراق ناسراون بە لەش ساغی و بەهرەیەکی بەرز و ئیرادەیەکی بەهێزیان هەیە و هەمیشە سوورن لە تێکشاندنی هەر تیپێک هەرچەندە بەهێزو بەناوبانگیش بێت . لە لایەکی تردوە بەرێز ئەرمەنی مەشقکەی تیپی سوپای ئیتالیا . یاریکەری عیراقی فلاح حسن هەڵبژاردووە کە نازناوی چاکترین یاریکەری هێرشبەر لەم پاڵەوانیەتیەدا وەربگرێت هەروەها ووتوبەتی فلاح حسن هەمیشە جێگەی مەترسییە و هەموو مەشقکەرانی تیپەکانی دیکە دەبێ یاریکەرێکی تایبەتی بۆی تەرخان بکەن تاوەکو لە جموجۆڵێ بخات .. هەروەها ووتوبەتی هێڵی ناوەندی تیپی عیراق لە هێڵی دواوەو پێشەوەی بەهێزترو کامڵترە و زۆر چاك هێڵی بەرگری و هێرشبەر بەیەك دەبەستێتەوە . لە کۆتایی قسەکانیشدا عیراق و ئیتالیای داناوە کە لەسەر مەرکەزی یەکەمدا یاریبکەن .

تا ئێستا علي کاظم یاریکەری هێرشبەری تیپی سوپای عیراق یەکەمە لە لیستەی یاریکەرە گۆڵ کەرەکان و چوار گۆڵی هەیەو دووەمیش جریکو یاریکەری ئیتالیایە و سێ گۆڵی هەیەو سێیەم حسین سعید و دوو گۆڵی کردووەو لە دوایدا فلاح حسن و عدنان درجال و جاسم یعقوب و فیصل الدخیل و گەلێ یاریکەری تر کە سەرو گۆڵێکیان تۆمارکردووە .

لە دوای ئەو دوو یارییەی کە هەموو تیپەکان کردوویانە .. ئێستاکە پاڵەوانێتی دەورەی سوپای جیهانی گەیشتۆتە قۆناغێکی گەرمەوە .. بە پێی دەستنیشان کردنی رۆژی یارییەکان دوێنێ و ئەمرۆ پاڵەوانی دەستەی یەکەم – ئیتالیا – لەگەڵ دووەمی دەستەی دووەم یاریدەکات و تیپی عیراق پاڵەوانی دەستەی دووەم لەگەڵ دووەمی دەستەی یەکەم – کویت یاریدەکات .. ئەوەی بدۆڕێت – هەر یەکێ لەم چوار تیپانا – لەسەر مەرکەزی سێیەم و چوارەم یاریدەکەن .. ئەو دوو تیپەی کەلەم یارییەدا سەردەکەون لە رۆژی پێنج شەممە بەشداری دواین یاری دەکەن و ئەوەی بردەوە کاسەکە دەبەرێتێ .

مەرکەزی تیپەکانیش بەپێی ئەم خشتەیەی خوارەوەبەم جۆرەیە :							
دوستەیەی یەکەم (أ) :							
ناوی تیپ	ژیا	سەرکەوتن دۆڕاندن	هاوتایی	ز.گۆڵ	ز.گۆڵ لەسەریەتی	خاڵ	
ابطاليا	٢	١–	١	٤	–	٣	
کویت	٢	١–	١	٣	–	٣	
سینگال	٢	٢–	–	–	٧	–	
دەستەی دووەم (ب)							
ناوی تیپ							
عیراق	٢	٢ –	–	٩	–	٤	
ئەمسا	٢	– ١	–	–	٤	١	
بەحرین	٢	– –	–	–	٥	١	

دەنگوباسی هەمەرەنگ

● ئەو یارییەی کە چەند رۆژێك لەمەوبەر لە پاریس لە نێوان یاریکەری سویدی بۆرن بۆرگ و یاریکەری ئەمەریکی فیجاس کیرولاتیس لەسەر پاڵەوانێتی تێنس کرا یاریکەری سویدی بەسێ شۆت بەرانبەر بە هیچ بەسەر یاریکەری ئەمەریکی سەرکەوت .

● تیپی یانەی کایسیر میسبور کە یەکەمی یانەی دەوری دووەمی یورکیا دەرچوو . هاتە ریزی یانەکانی پلەی یەکەم لە دوای ئەوەی کە بە سێ گۆڵ بەرانبەر بە هیچ لە یانەی انفرد غۆکۆ بردیەوە .

● پاڵەوانی سۆڤیەتی بەڤچینی شتشێنکۆف لە دەورەی پانزەهەمی شەترەنجی دەوڵەتان کە لە کوبا سازکرابوو بە یەکەم دەرچوو . شتشێنکۆف توانی ١٠ خاڵ لە دوانزە یاریدا وە دەست بێنێ و پلەی دووەمی بوو بە نسیبی یاریکەری ئەمەریکی کریستانسن و نۆ خاڵ و نیوی کۆکردبووەوە مەرکەزی سێیەم بە نسیبی یاریکەری مەجەری فۆریشسوس بوو کە نۆ خاڵی کۆکردبوەوە .

● لە هۆڵەنداش یانەی ئەمستردام پلەی یەکەمی لەدەوری تۆپی پێ بۆخۆی مسۆگەرکرد دوای ئەوەی کە (٥٢) خاڵی کۆکردەوەو بەسێ خاڵ زیاتر لە یانەی فینۆرد روتردام . شایانی باسە لە هەفتەی رابردوش ئەمستردام کاسی یانەکانی وڵاتی بردەوە .

هندستان (پاشماوە) .

کردنی ئیمپریالیزم و زایونیزمدا .
قسەکەرەکان باسی هەڵویستەکانی عیراقیان کردووە لە پێش هەموو ئەو هەڵویستانەوە هەڵویستە مەبدەئی و نە گۆڕاوەکەی بەرامبەر مەسەلەی رزگاریی فەلەستین .

ئا . د. ع

زایۆنی دوژمن (پاشماوە)

دەستەوەدان و خیانەت کاریان مۆر کردووە .

رادیوی دوژمن ئەوەی بڵاو کردۆتەوە کە ئەو پرۆژەی بڕیاردانەی خراوەتە بەردەمی ئەنجومەنی پیرانی ئەمەریکایی بۆ مۆر کردن بریتییە لە یارمەتیەکی دارایی کە نیاز وایە بدرێتە قەوارەی زایۆنی و رژێمی سادات ئەم یارمەتییە دەگاتە ملیارێك و ٥٠٠ ملیون دۆلار . لەوەوە (٨٠٠) ملیون دۆلاری بۆ پێك هێنانی فرۆکەخانەیەکی زایۆنی سەربازی نوێیە لە نەقەب وە (٣٧٠) ملیون دۆلاری تری بریتییە لە یارمەتی سەربازیی بۆ هەردوولا .

لەدنیای هونەری (پاشماوە)

ئێستاش لەگەڵ کاك دارادا دەکەوینە گفتوگۆ :

● ناوم (دارا محمد عثمان)و قوتابی پۆلی دووەمی خانەی مامۆستایانم و خەڵکی دێی بەڵخەی هەورامانم .

● **چۆن لەگەڵ هونەردا ئاشنا بوویی ؟**

● هەر لە منداڵییەوە ئارەزووی گۆرانی و مۆسیقام کردوە . سروشتی جوانی ناوچەی هەورامان و هەموو کوردستان لەگەڵ دەنگ و ئاوازی رەسەنی گۆرانی بێژانی هەورامان کاریان تێ کردوم .

● **بەکام گۆرانی بێژیانەوە سەرسامیت ؟**

● عوسمان هەورامی کەجێگای داخە تائێستا بایەخێکی ئەوتۆی پێنەدراوە .

● **ئەی خۆت چەند گۆرانیت تۆمار کردوە ؟**

● پێنج گۆرانی : ا بەناز گوڵی کاڵەبەی دیسان دوبارە .. کەنیلە) ئەوانەشم هەموویانم لەگەڵ تیپی مۆسیقای مەولەویدا تۆمار کردوە .

● **بۆچی بەشێوەی میللی گۆرانی دەڵێی ؟**

● چونکە دەنگم زیاتر شیاوی ئەم چەشنە ئاوازانەیە . وە لەبەر ئەوەی ناوچەی هەورامان ناوچەیەکی دەوڵەمەندە لە فۆلکلۆرو ئاوازی رەسەنی کوردیدا بۆیە تیپەکەمان لە پێناوی بوژاندنەوەیاندا ئەم رێبازەی بۆ دیاری کردوم .

بەسەر کردنەوەی (پاشماوە)

پێداویستی تری بەشە ناوخۆییەکانیشی هەیە بۆیان ئامادەی ئەکەین و ئێمە هەموومان مەبەستی سەرەکیمان خزمەت کردنی جەماوەری قوتابیانە .

● هەر سەر لە ئێوارەی ئەو رۆژە وەزیری بەرێز بە هاوکاری دکتور ناجی معروف مستەشار لە دیوانی وەزارەت و دکتور طارق رشاد سەرۆکی زانکۆی سلێمانی و هەموو عەمیدەکانی زانکۆ سەری لە شوێنی کولیجەکاندا و بە ناو بیناکاندا گەڕاو سەری لە شوێنی کولیجی کشتوکاڵی لە بەکرەجۆ داو شوێنی زانکۆی بڕیار دراوی لە سەرچناردا بینی و هەوڵی جێ بەجێ کردنی هەموو کیروگرفتەکانی داو داوای کرد بە زووی دەست لە جێ بەجێ کردنی هەموو پرۆژەکان بجولێنەوە .

چەند بیرێکی (پاشماوە)

مەترەیە لەوی تریان دوورە . لێکۆڵینەوەی وردەکاریی و زنجیرەی – قوڵی و چەندێتی ئەو ئاوەیە کە لە ژێرەوەی ناوچەکەدا هەیە لەگەڵ رادەی سوود وەرگرتن لەئاوەکە بۆ کاوران پەرێکای ئادرێشن روسن .

هەروەها وتی : ئەم تاقی کردنەوەیە لە چوارچێوەی ئەخشەیەکدایە کە بۆ رێکخستنی پرۆژەکانی ئاودان رەنگ رێژکراوە ئەویش بۆ ئەوەی ئەم زەوییانە بەپێی پێویست بەشەئاویان بۆ زیاد بکرێ و بەرووبوم و داهاتیان بەپلەیەکی بەرز زیاد بکات .

وە دەزگای سامان و داهاتی سروشتیی دوای هەڵکەندنی ئەم بیرانە دەست ئەکات بەتاقی کردنەوە بۆ زانینی رادەی ئەو ئاوەی لەم بیرانەدا هەیە لەگەڵ ئەو هێزی کارەباییەی بۆ وەکارخستنی پرۆژەکانی ئاودێری پێویستە ..

ئەوی شایانی باسە ئەم پرۆژەیە نزیکەی نیو ملیۆن دۆنم زەوی وزاری دەشتی هەولێرو قەراج ئەگرێتەوە .

ئا . د. ع

پێك هێنانی ئەنجومەنی شۆڕشگێڕ لە غانا

لە کۆتایی هەفتەی رابوردوودا لە شاری ئەکرادا ئەوە بڵاو کراوەتەوە کە ئەنجومەنێکی شۆڕشگێڕ بۆ هێزە چەکدارەکان پێك هاتوە ئەویش لە ئەنجامی ئەو کودەتا سەربازیەی رۆژی دووشەممەی رابوردوو لە غانادا کراوە .

ئەنجومەنەکە ئەقیبی فرۆکەوان جۆن جیری رۆلێنجەر سەرکردەی کودەتاکە سەرکردایەتی دەکات و ئەنجومەنەکە بریتییە لە هەشت ئەندام کە ئەمە ناوەکانیانە ئەقیب بواکیی و جان و ئومەندان منسام بۆکۆ و قومەندان منسام جبید یمام و یارمەتی دەری یەکەم ئوسج سەرباز ئووورو ئۆدوو عەریف جاتسیکو وعەریف ئەلیکسی ئۆجی و ملازمی دەریایی یازبور ..

لە لایەکی تردوە ئەوانەی لە ئەکراوە هاتوون باسی ئەوە دەکەن کە غانا ئێستا باڵی ئارامی بە سەردا کشاوە دوای ئەو کودەتایەی رۆژی دووشەممەی رابوردوو حکومەتی ئشتوی روخاند . ئەوانەی لە یەکەم کەشی ئاسمانیدا کەشوونەتە لەندەن دوای کردنەوەی فرۆکەخانەی ئەکرا شەر لە جەندسەعاتی یەکەمی کودەتاکەدا لە دەوری ئێستگەو مەڵبەندی بەیوەندی هەڵگیرسا بوو . بۆیە هاووڵاتیان ناچار بوون کە دوو رۆژ لە ماڵ نەیەنە دەری بە هۆی ئەو شەڕەوە کە لە ژێر ئیزمەی باراندا دەکرا .

ئا . د. ع

بەیاننامەیەك (پاشماوە)

لە بنکەی ئەیمانی خۆبەدەستەوەدان و خیانەت کاری نێوان رژێمی سادات و قەوارەی زایۆنیدا . بەیاننامەکە ئەوەی ئەسرێخانەی ئەم دوایەی بەوە باس کردوە کە عەمەلێکی سەرکردایەتییەمینیکان داویانە بەوەی گفتوگۆ لەگەڵ فەلەستینییەکاندا بکرێت کە ئەوە مناوەردەیەکە لەلایەن لبنان و عەرەبەوە رەفز کراوەو ئامانجی ئەوەیە کە رێسرەم نیشتمانیکان بەش بکات و ئەوە نیشان دات کە بوونی فەلەستینیکان هۆی بنەرەتی کیروگرفتەکانی لبنانە .

وەلەلایەکی ترەوە بەتوندی داوای دەست پێوەگرتنی و بەدوادا چوونی ئەو چارەسەریانەی کردووە کە سەرکردایەتی هاوبەشی شۆڕشی فەلەستینی و بزوتنەوەی نیشتمانی لبنان ئاشکرایان کردووە . بە داخستنی مەکتەبە چەکدارەکان لە شاری سوردا و کێشانەوەی چەکدارەکانی دیهاتەکانی خواروو چاودێری کردنی کاروباری هاووڵاتیان و ئەوەی دووبات کردۆتەوە کە هەموو لایەنەکان هاوکاری دەکەن بۆ چارەسەرکردنی ئەو گیروگرفتانەی ناوچەی نیشتمانیکان دوو چاری هاتوون .

ئا.د.ع

پازدە کوژراود (پاشماوە)

هەروەها ئەو گرتن و زۆرلێکردنەی هێزەکانی پۆلیسی و سیخورەکانیان نیشانداوە کە لەو هەڵبژاردنەدا بەرامبەر خەڵکەکە نواندوویانە . وە لەلایەکی تردوە رۆژنامەکانی قاهیرە راستی ئەوەیان وتووە کە دوو کەس لەو شەڕەداکوژراوە کە لەنێوان خەڵك و هێزەکانی سیخوروپولیسدا کراوە لەگەڵ ئەو دوانەدا ١٣ کەسی بریندار بوون .

ئا . د. ع

● دەستی ڕێزنان لە کادیرە نەوتیەکان

هەفتەی رابردوو گشتی ئەوتی باشوور لە بصرە بەبۆنەی بیرەوەری جەوتەمی خۆماڵی شەریکەی مۆنۆپۆلی ئەوتی بصرەوە ئاهەنگێکی گەورەی کێڕا کەتێیدا بەرێز سەرۆکی دەزگاکە وتارێکی خوێندەوە ئەوەی دووبات کردەوە کە هەموو ئیشکەرانی دەزگاکە سەربازی بەوەفای ئەو رێگا شۆڕشگێڕانە رەسەنەن کە سەرکردایەتی حزب و شۆڕش بۆ واچەسپاندنی دەسکەوتی خۆماڵی کردن و ئشخستنی بەرهەمهێنانیان بەپلەی بەرزتر کێشاویەتی .

لەو ئاهەنگەدا (٤٤) کرێکار کە بۆ ماوەیەکی دوورو درێژ لە پرۆژەکانی ئەوتی ئەو پارێزگایەدا کاریان کردوە و (٣٣) هەڵکەنەر کە لەناوچەی رمیلەی خوارووا کاری چاکیان ئەنجام دادە . دەستی رێزیان لێ نرا .

بەرێز سەرۆکی دەزگاکە دەسکە گوڵێکی دا بە هاوڕێ نوێنەری سەرکردایەتی لقی حزب لە بصرە . وەکو رێزلێنان لەلایەن ئیشکەرانی ئەو دەزگایەوە لە حزبی فەرماندە کە شۆڕشی حەفدەی تەمووزی سەرکردایەتی کرد و سامانە نەوتیەکانی لەچنگی شەریکە مۆنۆپۆلیەکان رزگار کرد .

کۆمەڵێك پرۆژەی (پاشماوە)

شاری سلێمانی کە خەرجی خۆی دەدا لە (١٧) ملیۆن دینارو بە تەواوبوونی کیروگرفتی ئاوی خواردنەوە لەسلێمانی لەبنەرەتەوە بنەبڕ دەکرێ .

هەروەها بەرێز پارێزگار بەنجەی بۆ ئەو پرۆژانەی ئاو خواردنەوەیە کێشا کە ئێستا لەئاوایی یە عەسرییەکاندا بە خەرجی (٥) ملیۆن دینار تەواودەکرێ .

ئەنجومەنەکە کە هاوڕێ اسود علی جێگری رازیاری سەرکردایەتی شوعبەی سلێمانی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستی هەندێ کاربەدەستانی دایەرەکانی خزمەتگوزاری لەپارێزگاکەو سەرۆکانی ئەنجومەنەکانی گەلێ قەزاکانی تێدا ئامادەبوون ، لەبارەی پێویستیەکانی قەزاو ناحیەکانیش کۆڵیەوە بەتایبەتی لە بواری پرۆژەی خزمەتگوزاری نوێدا .

بۆزانین

دەزگای گشتی چیمەنتوی سەرچنار لە سلێمانی رادەگەیەنێت کەوا موزایەدەیەکی فرۆشتنی ئۆتۆمبیل و مەکینەو ئامێری هەیە کە بەم جۆرەی خوارەوە جەشن و ژمارەو سالی دروستکردنی باس کراوە . ئەو کەسانەی ئارەزووی کڕینیان هەیەو مەرجە پێویستییەکانیان تێدایە لەم دەزگایە لەکاتژمێری دەی بەیانی رۆژی شەممە ریکەوتی ١٦-٦-١٩٧٩ ئامادە بن و بارمتەی سەرەتایی کاش بە (٢٥٠٠ر-) دووهەزارو پێنجسەد دینار لەگەڵ خۆیان بهێنن بۆ ئەوەی بتوانن لەم موزایەدەیە بەشداری بکەن . ئەوەی شایەنی باسە ئەو کەسەی ناوی لە موزایەدەکە دەردەچێت شتە کڕاوەکە لەپاش تەواو بوونی موزایەدەکە وەربگرێت و لەماوەی پێنج رۆژ بیکوێزرێتەوە چونکە دەزگاکە لێپرسینەوەی مانەوەی شتومەکەکە لەکارکە پاشی ئەو ماوەیە کە بۆی دانراوە ناگرێتە ئەستۆوە . هەروەها کرێی بڵاوکردنەوەی ئەم بۆزانینەو کرێی جارچی (المنادی) یاهەر کرێیەکی تر ئەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسەی کەوا ناوی لەموزایەدەکە دەرچووە .

چەشنی	ژمارەی	ساڵی دروستکردنی
١ – ئوتومبیلی سەلاحەالدین شاسی	١	١٩٦٤
٢ – ئوتومبیلی سەلاحەالدین (قلاب)	١	١٩٧٤
٣ – ئوتومبیلی رینو سالونی (١٦) تی ١٠س .	١	١٩٧١
٤ – شوفل او . اند . کی	١	١٩٧٠
٥ – شوفل هندماربون	١	١٩٧٠

بەڕێوەبەری گشتی
ناجی عزت محمد صالح

بۆزانین

دەزگای گشتی چیمەنتوی سەرچنار سەر لە نوێ رادەگەیەنێت کەوا قۆنتەراتێکی نهێنی هەیە بۆ گواستنەوەی کیسەی بەتاڵی کاغەزین لە کارگەی بادوش لە موسل بۆ کۆگاکانی دەزگاکە لە سەرچنار ئەویش بە سنووری چوار سەد هەزار کیس لە مانگێکداو بۆ ماوەی ساڵێك . لە کۆتایی مانگی حوزەیران ساڵی ٩٧٩ دەست پێ ئەکات و بە پێی ئەو مەرجانەی کە لە ئیستمارەی قۆنتەراتکرتنی گواستنەوەی کیسەی بەتاڵی کاغەزین جەسپاوەو دیاری کراوەو ئەتوانرێت لە لای ئەمینداری سنوقی دەزگاکە بە ٥٠٠ر. فلس دەستکەوێت کە وا نادرێتەوە . ئەو کەسانەی ئارەزوویان هەیە لەم قۆنتەراتە بەشداری بکەن و هەموو مەرجەکانیان تێدایە ئەندەرەکانیان بخەنە ناو زەرفێکی داخراوو لەسەری بنوسرێت (قۆنتەراتی نهێنی بۆ گواستنەوەی کیسەی چیمەنتوی بەتاڵی کاغەزین)وە پێشکەشی سکرتاریەتی دەستەی راوێژکاری دەزگاکە بکەن و بارمتەی سەرەتاییشی لەگەڵدا بێت بە (٣٠٠) سێسەد دینار کاش یاخود لە شێوەی کەفالەتی بانق یا چەکێکی مۆرکراوەدا بێت ئەویش لە ماوەیەکدا لە کۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی شەممە رێکەوتی ٢٣-٦-٧٩ بێت : ئەوەی شیاوی باس بێت کرێی بڵاو کردنەوەی ئەم بۆ زانینەو خەرج و مەخارجی مۆر کردنی عەقدەکە یا هەر کرێیەکی تر بێت ئەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسە کەوا قۆنتەراتەکەی بۆ دەر چووە .

ناجی عزت محمد صالح
بەڕێوەبەری گشتی دەزگای گشتی
سەرچنار

بۆزانین

دەزگای گشتی چیمەنتوی سەرچنار لە سلێمانی سەرلەنوێ رادەگەیەنێت کەوا قۆنتەراتێکی نهێنی هەیە بۆ دروستکردنی بنمیچی کۆنکریتی چەکدار بۆ مەرجەلی هەلی و دروستکردنی پاڵپشتێك بۆ شوێنی کەسارەی نوێ (تەنها نیشەکەی)وە بە پێی مەرجە گشتییەکانی قۆنتەراتی نهێنی کاروباری ئەندازیاری بەهەردوو بەشی یەکەم و دووەمیەوە کەوا لە بەرێوەبردنی ناوخۆیی لە پارێزگای سلێمانی دەردەچێت و بە پێی ئەو مەرج مواسەفاتانە کەوا ئەتوانرێت لەلای ئەمینداری سنووقی دەزگاکە بە (٢) دوودینار دەستبکەوێت کە نادرێتەوە .

ئەو کەسانەی ئارەزوویان هەیە لەم قۆنتەراتە نهێنییە بەشداری بکەن تەندەرەکانیان بخەنە زەرفێکی داخراوو لەسەری بنوسن (قۆنتەراتی نهێنی بۆ دروستکردنی بنمیچی چەکداری مەرجەلی هەلی ژمارە (١)وە لەگەڵ دروستکردنی دیوارێکی پاڵپشت بۆ شوێنی کەسارەی نوێ (تەنها نیشەکەی) لە دەزگای گشتی چیمەنتۆی سەرچنار ئەویش لەدوا ماوە کۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی ٣٠-٦-١٩٧٩ بێت و بارمتەی سەرەتایی لەگەڵدا بێت بە (٥٠٠) پێنجسەد دینار کاش یاخود لە شێوەی چەکێکی مۆرکراو یا کەفالەتی بانق و پێشکەشی سکرتاریەتی دەستەی راوێژکاری دەزگاکەی بکەن : ئەوەی شیاوی باس بێت کرێی بڵاوکردنەوەی ئەم بۆزانینەو کرێی مۆرکردنی عەقدەکە یاهەر کرێیەکی تر بێت ئەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسەی کەوا قۆنتەراتەکەی بۆ دەرچووە .

ناجی عزت محمد صالح
بەرێوەبەری
گشتی چیمەنتوی سەرچنار

لەجەژنی ڕۆژنامە نووسی عیراقدا :

وشەی پیرۆز ڕێگای پاشە ڕۆژی ڕووناك

● لە ٥ ی حوزەیرانی هەموو ساڵێكداو لە دوای بەرپا بوونی شۆڕشی ١٧ی تەموزی ١٩٦٨وە ڕۆژنامە نووسەكانی عیراق ، ئاهەنگی ڕۆژی ڕۆژنامە نووسی دەگێڕنو ئەوا دە ساڵی تەواو بەسەر ئەم ئاهەنگ گێڕانەدا تێدە پەڕێو ئەمساڵ بیرەوەری ١١٠ دەساڵەی دەرچوونی یەكەم ڕۆژنامە لەعیراقدا دەكرێتەوە .

● بێگومان ، لە سایەی ئەو بارە نوێیەی تێكرا وڵاتەكەمانی تیا دەژیو ئەو دەستكەوتە گەورانەی شۆڕش بۆ گشت كەرتەكانی گەلی بەدی هێناوە ، ڕۆژنامەو ڕۆژنامە نووسی لە وڵاتەكەماندا سەردەمێكی نوێی پڕ لە ڕێزو دەستكەوتە دەژین . لەكاتێكدا هونەری ڕۆژنامە نووسی لەوڵاتەكەماندا گەیشتۆتە ڕادەی بەكارهێنانی تازەترین ڕێو شوێنی ڕۆژنامەگەری ڕۆژنامە نووسیش لەم وڵاتەدا بەرادەیەكی باش ڕێز لێ گیراوە .

● لە بیرەوەری ١١٠ ساڵەی ڕۆژنامە نووسی عیراقدا ، جێگای شانازییە دەست بۆ ئەوە بكێشین كە لەسای شۆڕشدا ڕۆژنامەی كوردی لە عیراقدا ، بەردەوام لە پێشكەوتندا بووەو چاوەڕێ پێشكەوتنی زیاتریشی لێدەكرێ .

● لە ڕۆژی ڕۆژنامە نووسیدا ، سڵاو لەو سەربازە نەناسراوانەی بە وشەی پیرۆز ، ڕێگای گەل ڕووناك دەكەنەوە .

لە دنیای هونەری گۆرانی ئاوازی كوردیدا :

بیروڕایەك دەربارەی گۆرانی ناوچەی هەورامان

گۆرانی كوردی لە ناوچەی هەوراماندا بەشێكە لەو ئاوازە یەكجار ڕەسەنە كوردییانەی كە بەتەواوەتی خۆی لە پەنجەی ناحەزان پاراستووەو هێشتا بەتەواوەتیش دەستی دۆستو دڵسۆزانی پێ نەگەیشتوە ئەمەش بە چاوپۆشین لەم چەند كارە هونەرییانەی لەم بارەیەوە هەوڵیان بۆدراوە ، لەبەر ئەوەی هێشتا سەرەتایە بۆیە چاكتر وایە بڵێین بوارێكە مەگەر سوارچاكی خۆی بتوانێ تیا بیپەڕێنێتەوە !

لەم ڕووەوە چەندە كە خۆی خەڵكی ناوچەكەیەو پرسیارێكمان خستە پێش چاوی بەهۆی تیپی مۆسیقای كاك (دارا محمد عثمان)مەولەوییەوە خەریكە هەوڵی خۆی لەم ڕووەوە تاقی دەكاتەوە .. ! لەڕاستیدا كاك دارا وەڵامی پرسیارەكانی دابووەوە ، بەڵام هەندێكیشیانی فەرامۆش كردبو ، لەوانە كە ئێمە زۆر مەبەستمان بووەو وەڵامی ئەبو پرسیارێك بوو دەربارەی پلەی گونجاندنی ئاوازی مۆسیقای نوێ لەگەڵ گۆرانی ناوچەی هەوراماندا ؟

بێگومان گۆرانی ئەم ناوچەیە دوو جۆرن (كرژو خاو) ئەوەی تائێستا هەوڵی بۆ درابێ سەبارەت بە بەزمە كرژەكەی بووە - كە بەزمی چەپڵەشی پێدەڵێن - واتە ئاوازی مۆسیقای بۆ دانراوە بەڵام دەربارەی بەزمی خاویان شتێكیان بۆ تۆمار نەكراوە . شایانی باسە سەبارەت بە هەوڵی یەكەمیان كە كارێكی پیرۆزە بەڵام وەك خۆم لە زۆر كەسی ناوچەكەم بیستوە تائێستا تامو چێژێكی ئەوتۆیان لەو مۆسیقایە وەرنەگرتووەو بووەتە هۆی سارد بوونەوەو بچڕاندنی (تاوی) بەزمەكان . ئەمەش مانای ئەوە نییە كە ئاوازی مۆسیقا لەگەڵ گۆرانییەكانی ناوچەی **هەوراماندا ناگونجێن ، بەڵكو** لێرەدا مەبەست برێتییە لە هەوڵێكی وەستایانە .

وەك ئەمە هەیە ئەوەش هەیە كە ئەو ئاوازی مۆسیقایانە وای كردوە كە بەخۆیی و گۆرانییەكانیانەوە بچنە نێو مێشكو دڵو دەروونی جەماوەرانی ناوچەكانی تری دور لە هەورامانەوە بەتایبەتی ناوچەی سلێمانی .

فریا عبدالله
پ. هاوكاری لە سلێمانی

بڕوانە : ل : ٧

ڕێ ڕەو

لە نەرمو نیانیەك دووربكەونەوە ، كە لەسەر حسابی ڕاستی بێ ، ئەگەر وابكەن ، هەرچەندە ڕوو بەرووی جۆرەكۆسپو گرانیەك نەبن . بەڵام سەردەكەونو خەڵكیتان زیاتر خۆش دەوێ .

هاوڕێ صدام حسین .

نوێ چاپكراوی

ئۆتۆنۆمی
گۆڤاری ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی كوردستان

ژمارە چوار هەمی ساڵی چوارهەمی گۆڤاری «ئۆتۆنۆمی» كە ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی كوردستان بەكوردیو عەرەبی دەری دەكا لەمدواییەدا دەرچو لەم ژمارەیەدا ، دەقی هەردوو وتارەكەی هاوڕێ صدام حسین لە سلیمانیو هەولێر لە جەژنی نەورۆزی پیرۆزدا بلاوكراوەتەوە ، بێجگە لە دەنگوباسی دامو دەزگاكانی ئۆتۆنۆمی لە ناوچەی كوردستانو چەندان باسو بابەتی تری ڕۆشنبیری بەكەڵك

قەڵەمەكانمان بۆ یەكێتیو ڕزگارییە

نقابەی ڕۆژنامە نووسەكان

شانۆی جیهان

بەرهەمێكی نوێی ڤانیسا ریدگرێف (ئەو خانمەی لەدەریاوە هاتووە)

ئەكتەری ناسراوی بەریتانیایی ڤانیسا ربد گریف لەم دوایەدا گەڕایەوە سەرشانۆی لەندن ، ئیستا دەوری پاڵەوانی دەبینێ لە شانۆییەكی هنریك ئەبسیندا بەناوی (ئەو خانمەی لە دەریاوەهاتوە) .

ڕۆژنامەكان ڕایان گەیاند، ڤانیسا لەم شانۆییەدا كەیشتۆتە لوتكە، شانۆییەكەی ئەبسین كە ساڵی ١٨٨٨ نووسیویەتی باسی ئافرەتێك دەكا ، كە شوو دەكا بە پزیشكێك ، بەڵام لەناخیدا حەز بە خۆشەویستیەكی بەهێزی دەریا دەكا . دەریا لەم شانۆییەی ئەبسیندا ڕەمزێكە بەڵگەی هێزو بزواندنو خۆ چەسپاندن دەنوێنێ .

لە چالاكیەكانی نەقابەی هونەرمەندانی هەولێر

ئاهەنگێك و ڕێزگرتنی دوو هونەرمەند

لەم دواییەدا نەقابەی هونەرمەندانی هەولێر ئاهەنگێكی فراوانی سازكرد كە تیایدا شانۆگەری (نەخوێندەواریو شۆڕش) نیشاندراو تیپی منداڵانی هەولێ چەبكە گۆرانیەكی شیرنیان بەم بۆنەوە پێشكەش كرد . ئاهەنگەكە لەهۆڵی ئیبن مستەرفیدا گێڕدراو چەند هونەرمەندێكی لاو بەم بۆنەوە ڕێز لە هەوڵو كۆششیان نرا كە لە نێوان ساڵانی ١٩٧٠- ١٩٧٩ خزمەتی شانۆی كوردییان كردوە .

ئێمەش بەم بۆنەوە لەپەنای شانۆوە چاومان بەم دو هونەرمەندە لاوە كەوت . كاك - صبحی احمد - وتی :

+ ڕۆژی شانۆی جیهانی یادی بەخێر ، ڕۆژێكی گەورەیە لەژیانی شانۆناسانو هونەرمەندانی شانۆییداو ئەمە سێیەم ساڵە كە لەشاری هەولێردا ڕۆژێك بۆ شانۆ تەرخان ئەكرێ . بەڵام یەكەم تاقی كردنەوەیە كە ڕێز لە هونەرمەندان ئەگیرێ ئەگەر چی دواكەوتو ئەشبوایە سەراپای تیپە هونەریەكان بەشداری لەم ڕۆژەدا بكەن .

سەبارەت بە شانۆی كوردی هونەرمەند صبحی ئەڵێ :

+ بەرەو پێشەوە چونی شانۆی كوردیو قۆناغ برینی ، وەك ڕەوڕەوەی مێژوو لە بەردەوام بونو تەكاندایەو هیلاكی بێ سنووری هونەرمەندانو ئەسپ تاودانیان لەم مەیدانەدا تیشكی دوا ڕۆژێكی گەشی لێ ئەدرەوشێتەوە كە ئەمیش مزگێنی پاشە ڕۆژێكی گەورەیە بۆ شانۆی كوردی .

ئەنجا هونەرمەندی لاو « فەیسەڵ محمد » دەربارەی ئەم ڕۆژە پیرۆزە خۆشەویستی خۆی دەربڕی ووتی :

+ لە هەمو كونجو كەلەبەرێكی ئەم جیهانە فراوانەدا بەم بۆنەوە ئاهەنگی گەورە ساز ئەكرێو چەندەها فیستڤاڵو كۆڕی هونەری ئەگێڕدرێو ڕێز لە هونەرمەندە. ئەگێڕدرێو ڕێز لە هونەرمەندە لێهاتوەكانی مەیدانی شانۆ ئەنرێ .

هەر چەندە هەولێر بەم بیرەوەرییە ئاهەنگی گێڕا ، بەڵام خۆئامادە كردنێكی ئەوتۆیان بۆ ئەم ڕۆژە زامن نەگردبو ، بەڵام هیوادارین ساڵانی داهاتو كەڵك لەم تاقیكردنەوە وەربگرن .

هونەرمەند فیصل سەبارەت بە باری ئەمڕۆی شانۆی كوردی ئەڵێ :

+ سەرباری هەموكۆسپو تەگەرەیەك كە لەبەردەم شانۆی كوردیدا سینگی خۆی كردۆتەوە ، هێشتا ئەتوانین دان بەوەدا بنێین كە شانۆی كوردی بونی خۆی سەلماندوە .

ئەتوانین دەست نیشانی ئەو تەكاندانە بكەین كە لە شانۆی كوردیدا بەدی ئەكرێو ئاشكرایە لەم چەند ساڵانەدا توانیویەتی خزمەتی كۆمەڵانی كورد بكاتو وچەند بەرهەمێكی هاوچەرخ پێشكەش بە جەماوەر بكات ، ئەم هەنگاوەش ئەگەڕێتەوە بۆ تەقەلای بێ سنووری هونەرمەندانی كورد .

● شێرزاد ●

ڕوونكردنەوەیەك

● كاتی خۆی لە ژمارە (٥١)ی گۆڤاری بەیاندا نوسینێكم بە ناونیشانی (نەمانی یاخۆ نەبوونی هاوكێشە لە نێوان ژنو مێردا زۆر جار ئەبێتە هۆی هەڵوەشاندنەوەدی ئەو ژنو مردایەتیە) بڵاو كردەوە ؛

● سەعات نۆی سەر لە بەیانی ڕۆژی شەممە ڕێكەوتی ٢٦-٥-٩٧٩ ڕادیۆی كوردی ئیستگەی بەغدام كردەوەو گوێم لە بەرنامەی (ئافرەتو بەختیاری خێزان) گرت ؛ دوای پێشكەش كردنی هەندێ لایەنی پێشەكی بەرنامەكە بەڕێز خوشكی ئامادەكەری بەرنامەكە دەستی كرد بە خوێندنەوەی ئەو نوسینەی سەرەوەی من ، هەر لە ناونیشانەوە هەتا كۆتاییو لە گەڵ گەلێ هەڵەو ناتەواوی لە خوێندنەوەیدا ئەمەبان لە لایەك . لە لایەكی ترەوە من وەكو نووسەری بابەتەكە خۆم ئامادە كرد بۆ ئەوەی خوشكی بەڕێز لە كۆتایی باسەكەیدا دەست نیشانی سەرچاوەو خاوەن بەرهەم بكات ، هیچ نەبێ وەكو پێویستو ئەمانەتی ئەدەبی بەتەمای ئەوە بووم بڵێ ئەم باسەمان لە ژمارە (٥١) ی گۆڤاری بەیانەوە وەر گرتووە ؛ كەچی دووای تەواو بوونی باسەكە ، بە هیچ جۆری باسی سەرچاوەو خاوەن بەرهەمی لە كولەكەی تەریشدا نەكرد ، گەلێ بیرم كردەوەو دۆش دامام ، بیرم لەوە كردەوە . ئاخۆ ئەبێ خەڵكی ئەم كارە ناو بنێین چی؟ لە ئەدەبدا چی پێ بڵێین ، لە كام بەش لە بەشەكانی ئەدەبدا دای بنێین ؟ .

● من بەش بەحاڵی خۆم ئەمە یەك دووجار ئەم كارەم لە ئیستگەی كوردی بەغداوە. لەگەڵدا كراوەو یەك دوو جاری تریش هەر لە سەر لاپەرەكانی ئەم ڕۆژنامەیە ئەم سكاڵایەم كردووە مەسەلەكەم خستە پێش چاوی برایانی لێ پرسراوی ئەو ئیستگەیەو وا ئەمجارەش ئەم شتەیان ئەخەمەوە بیرو بەكەمجار داوایان لێ ئەكەم ئەو باسەی من كە لە لاپەرە (٧٥) ی ژمارە (٥١)ی گۆڤاری بەیاندایە ، بەراوردی بكەن لە گەڵ تۆماری ئەو بەرنامەیەدا كە لە پێشەوە باسم كردووە بزانن كتومت وەكو یەك نین . دووەمجاریش بەهیوای ئەوەی وەكو پێویستو لە ئەم شتەیان ئەخەمەوە بیرو بەرخاتری ئەمانەتی ئەدەبی ئاگاداری هەموو ئەو خوشكو برایانە بكەن كە بەرنامەكانیان بۆ ئامادەو پێشكەش ئەكەن ، لە بابەتو باسەكانیاندا دەست نیشانی ئەو سەرچاوەو خاوەن بەرهەمانە بكەن كە لەو باسانەیاندا بەرهەمەكانیان بە كار ئەهێنن .

● ئەمجا لێرەدا خۆبشم داوا لە هەموو ئەو خوشكو برا بەڕێزانە ئەكەم كە لەم مەیدانەدا ئیش ئەكەن، هەتا ئەتوانن بە گوێرەی پێویست ئاگاداری ئەم لایەنە گرنگە بنو بەرهەمو بابەتە ئەدەبیو ڕۆشنبیریەكان بە ئەمانەتەوە بگەبەننە جەماوەر

حمە سعید حمە كریم

لێرەو لەوێ

● **بە دەرزیو دەزو دەمی خۆی دەدروێ !**

كابرایەكی فەرەنسی ، بۆ نارەزایی دەربڕین ، بەرامبەر ئەوەی دادگا ڕەفزی كردوە بەرەڵای بكا،مان لەنان خواردن دەگرێ كەزانی ئەم نارەزاییە بەكەڵكی نەهات ، دەرزیو دەزووی هێناو دەمی خۆی دروی ! ئەم كابرایە بەوەوە گوناهبار كراوە كە بەرێگای نارەوا پارەی لە بانقەكانی فەرەنسا كێشاوەتەوەو دادگا بڕیاری داوە بەكەفالەت بەرەڵا نەكرێ . بەڵكو لە بەندیخانە دەست بەسەربێ تا ڕۆژی لێپرسینەوەی دادگا ! !

● **كابرایەكی تر پێنج ڕۆژی ڕەبەق گۆرانی دەڵێ !**

كابرایەكی دەنگ گڕ ، ناوی (ئیریك بیریرا)وتەمەنی ٣٣ ساڵە بۆ ماوەی ١٣٤ سەعاتو نیو بەردەوام كە دەكاتە پێنج ڕۆژو نیوی ڕەبەق گۆرانی وتوە ! ئەمە بەكەمجار نیە شتی وا ڕوو دەدا ، بەڵكو پار كابرایەكی تر ١٣٢ سەعاتو ٤٥ دەقیقە

گۆرانی ڕستوە ! لێرەدا ... تۆ بڵێی ... كێ گوێی لێ گرتبێ ! !

● **منداڵێكی زرنگ !**

تۆنی بارێی منداڵێكە تەمەنی شەش مانگی پڕ نەكردۆتەوە ، كەچی . دەتوانی بەپێ بڕواتو قسەش بكا . دایكی دەڵی تەندروستی زۆر باشەو سێ ژەمە لەگەڵ خۆییو باوكیا نانی تەواو دەخوا ، پزیشكێك لە شارەزاكانی پەروەردەی دەروون كە فەحسی زرنگی ئەم منداڵەی كردوە ، سەری سوڕماوە لەم نەشئومای خێرایبەی ئەم منداڵە

جیهانی منالان

گرەوی جیهانی منالان (٢)
منالە ئازیزەسمان :

لەسەرەتای ئەم مانگەدا.تیكڕای گەلی عیراق بە كوردو عەرەبو كەمایەتیەبراكانەوە ، ئاهەنگیان گێڕا بە بۆنەی سەركەوتنێكی گەورەی گەلی عیراقەوە لە سایەی یەكێتیو سەربەستیوخۆراگرتنی شۆڕشگێڕانەیداو ئەو سەركەوتنە سەر بەخۆیی‌عیراقی بەتەواوی زامن كرد .

پرسیار :

ئەو بۆنە پیرۆزەی ئەوسەركەوتنەی تیا بەدی هات ، چیەو كەی بوو ؟!

كۆبوون

ناو : . . . . . .

ناونیشان : . . . . .

تەمەن : . . .

وەڵام : . . . . .

ڕۆژنامەی «هاوكاری» گرەوی جیهانی منالان

چیروك بۆ منالان

وەرزی زستان

گف ... گف ... گف

ڕەشەباكە هەموو هێزێكی دابووە خۆیو ئەیدا بە بناری چیاكەدا ، لەڕقانا بە ئەمامی لەڕەگەوە دەربكێشێ .

ڕەشەباكە ئەم جارەیان تەوژمی بەقەد چیاكەدا هەڵگەڕاو چڵو پۆپی حەشار بدە.

-وەرزی بەهار -

زستان مرد ، شەوەزەنگ نەمامێكیان سەری بەرز كردەوەو وبیستی جرۆی نوێ دەربكاتو هەوای پاكی كوێستاهەڵمژێت، گوێی نەدابە تەوژمی ڕەشەباكە .

ووردە وردە گوڕی وونایو بەستەڵەك توانەوە خوڕ لەدەم ئاسۆوە هەڵات ، بەهاری شەنگ بووبە میوان باڵندە ڕەنگاو ڕەنگە دەنگ خۆشەكان لە كۆچ گەڕانەوە ڕەشەباكە ملی ڕێگای گرتو بە شەرمەزارییەوە بۆ دەرچوو. گوڵێكی جوان سەری بەرز كردەوەو ووتی :هاوڕێكەم كاتی ئەوە هاتووە سەربەرز- كەبتەوەو چاوەكانت تێر سەیری دبنای شادمانیو نەبەزین كبات ئەوەی ووتو دەستە ئەمامی هاوڕێمی پەلەكانی بەرزكردەوەو پڕ بە بەهارو جوانی هەوای خاوێنیان هەڵدەمژی

● **عبدالله كریم محمود** ●

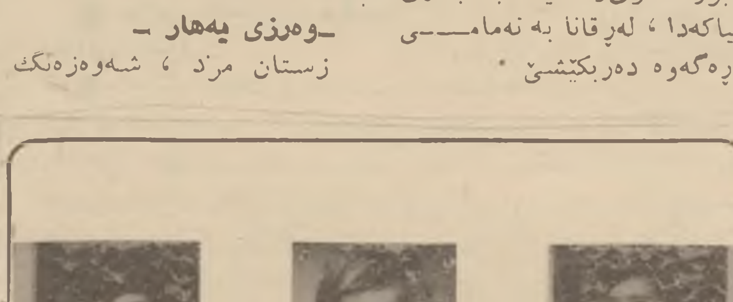

«كیڤی ، چیای ، ئاشتی ، هەڤال

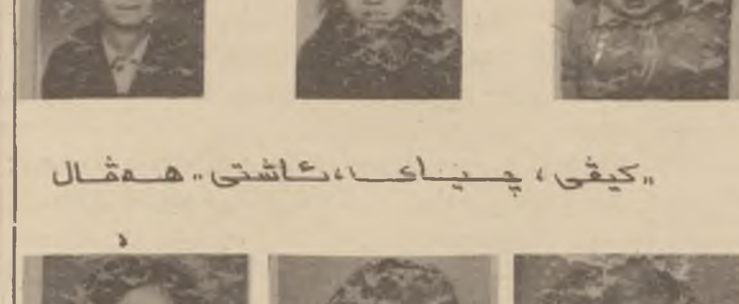

بیزا عبدالله — پشتیوان حەمەخان — ژانا عمر

سروودی مامۆستا

مامۆستا نووری چاوە
ڕەنجە ، پەیامە ، ناوە .
دێراوی ڕستەی جوانە
خوێنی دڵی ئینسانە
دڵی دەریای ئارامە
وتەی هیواو پەیامە
مامۆستا ، باوكە ، دایكە
ڕاهێنەری پڕ سۆزی
ئێمەی منالی جوانە

-سەردار فتاح امین -سلیمانی

Institut Kurde de Paris